אין ליכט
פון תורה
ספר
תם וישר
19

ספר

תם וישר

הנקרא בשם

ספר הישר

על התורה

ווייל אין דעם ספר ווערט דער ציילט די מעשים וואס גאט ב"ה האט געטאן פון בריאת העולם ביז יהושע האט געבראכט דאס פאלק ישראל קיין ארץ ישראל. דרום האבען מיר דאס מעתיק געווען פון לשון הקודש אויף עברי טייטש כדי אלע זאלען וויסען די ניסים און נפלאות:

כל הזכויות שמורות אצל

הוצאת אמונה

© Copyright 1969 by
M. G. & J. G.

EMUNA PUBLISHING
142 Rodney Street
Brooklyn, N.Y. 11211
388-8812 — 384-0002

גשאלטן אונ הט זיי ארוס גטריבן פון גן עדן אז זיי זאלן זיין אוף דר ערד. אונ זיי גייען אונ רוען אוף מזרח זייט פון גן עדן: אונ חוה גווינט צווייא זון אונ דריי טעכטר אונ זיא רופט דעם עלצטין זון מיט איין נאמן קין צו זאגן וויל איך האב גקופט איין מאן צו גאט אונ דעם אנדרן זון הט זי גרופן מיט איין נאמן הבל צו זאגן מיט נארהייט זענן מיר גקומן אוף דר ערד אונ אין נארהייט וועלן מיר ווידר אוועק גיין פון דר ערד. אונ אז די קינדר זענן דר וואקסן גווארן האט אדם זייא גגעבן איטליכן איין בזונדרי ארבייט. אונ קין ארבייט די ערד אונ הבל וויידעט די שאף. אונ די צוויי קינדער פון אדם האבן גבראכט איין קרבן צו גאט. אונ קין ברענגט פון דער ערד. אונ הבל ברענגט פון זיינע בעסטע שאף. אונ גאט הט זיך גקערט צו דר מנחה פון הבל אונ מאכט נידרן איין פייער פון הימל אונ עס הט פר ברענט דס קרבן. אבר צו קין אונ צוא זיין מנחה קערט זיך ניט גאט. ווארום ער האט גבראכט פון דעם ערגסטן פרוכט פון דר ערד. אונ קין גייט צו זיין ברודר הבל אונ זוכט צו גפינן אוף אים איין בלבול כדי ער זאל אים טייטן. אין עטליכע טעג ארום גייט קין אונ הבל אין פעלד אריין צו טון זייער מלאכה. קין אקירט אין פעלד אונ הבל וויידעט די שאף. איז גלאפן די שאף פון הבל איבר דעם פעלד וואס קין האט גאקירט. אונ קין קומט צו הבל מיט צארן אונ זאגט צוא אים וואס איז דאס דו קומסט מיט דיינע שאף צו ווידן אין אלע מייני פעלדר אונ הבל ענפרט צו קין נאך ווס מאכסטו קליידר פון וואל פון מייני שאף אונ עסט דיא מילך פון מיינע שאף. אז דו וועסט אוס טון די קליידר. אונ וועסט ניט עסין קיין מילך פון מייני שאף וועל איך ארוס גיין פון דיין לאנד. זאגט קין צוא הבל אז איך זאל דיך הייגט דר שלאגן וועט ווער ווערט פון מיר זוכן דיין בלוט. ענפרט הבל צו קין דער גאט וואס האט אונז בשאפן דער וועט רעכנן מיין רעכנונג אונ וועט זוכן מיין בלוט פון דיר. דען גאט איז אשופט אונ אוב דו וועסט מיך הארגנן וועט גאט דיך משפטן דר פר:

אונ ווי קין הט אוס גהערט די רייד פון הבל אזו ווערט קין אין כעס אונ קין נעמט דס אקיר אונ טייט הבל אונ פר גיסט זיין בלוט צו דר ערד

תם וישר

און אין די טעגן פון אנוש האבן זיך גמערט די קונדר פון אדם האבן זיי ווידר גשפעניגט אן גאט און האבן גדינט עבודת כוכבים אונ זיי פר געסן גאר אן גאט וואס האט זיי בשאפן אויף דר ערד . אונ איטליכר פון זיי האבן זיך גמאכט געטצן בולדר אונ דינן זיי זיי אונ האבן פר לאזט גאט צאל די לעב טעג פון אנוש מיט זייני קונדר . אונ גאט ווייזט אויף זיי זייער ברוגז אויף דעם שלעכטן וואס זיי טואן . אונ גאט פלייצט איבר זיי דס וואסר פון טייך גיחון אונ עס ווערן פר לארן פון זיי דריי חלקים אונ די איבריגע מענשן האבן זיך גשטארקט צו טאן בייז קעגן גאט : אונ אין די וועלביגע צייט איז ניט געווען קיין תבואה אונ די מענשן האבן גאר ניט גהאט צו עסן אונ אלי מענשן האבן גווייעט איז גוואקסן דערנר . דען גאט האט פר פלוכט די ערד פון וועגן דר עבירה וואס אדם האט פר זונדיגט : אונ אנוש לעבט ניינציג יאר אונ גווינט קינן אונ ווי קינן איז אלט גוואָרן פערציג יאר איז ער גווען קלוג אין אלעם אונ קעניגט איבר אלי מענשן אונ פירט די מענשן מיט פר שטאנד אונ חכמה . אונ ווייסט מיט זיין חכמה אז גאט וועט פר דארבן די מענשן וואס זענן אויף דר ערד אונ וועט ברענגן איין מבול אויף זיי אונ קינן שרייבט דס אלעס אויף איין טאבל אונ לייגט אים אין זייני אוצרות אריין אונ מאכט ווידר קערן אטייל מענשן צו גאטס וועג : אונ אז קינן איז אלט גוואָרן זובציג יאר גווינט ער דריי זון אונ צוויי טעכטר . די דריי זון הייסן מהללאל אונ עינן אונ ירד אונ די צוויי טעכטר הייסן עדה אונ צלה : אונ למך דר זון פון מתושאל איז זיך מחתן מיט קינן אונ נעמט זייני צוויי טעכטר פר ווייבר . אונ עדה גווינט איין זון צו למך אונ למך רופט דעם זון יבל . אונ זיא גווינט נאך אזון אונ מען רופט אים יובל . אונ צלה גווינט אזון אונ זיא רופט אים מיט דעם נאמן תובל קין . אונ זיא ווערט נאך מיין טראגן אונ גווינט אטאכטר אונ רופט זיא מיט איר נאמן נעמה דען זיא זאגט נאך מיין פר שליסן איז גוואָרן צו מיר איין זיסונג . אונ למך איז אלט גוואָרן איז ער גוואָרן בלונד אונ קאן ניט מער זעהן אונ זיין זון תובל קין פירט אים ארום . אונ אין עטליכי טעג ארום איז גגאנגן למך אין פעלד אריין אונ זיין זון תובל קין פירט אים . אונ בשעת אז זיי זענן ביידי גגאנגן אין פעלד . גייט קעגן זיי קין דער זון פון אדם . אונ תובל קין זאגט צו זיין פאטר למך ער זאל שיסן מיט זיין בוגן . אונ למך שיסט אונ דר שיסט קין דעם זון פון אדם . וואָרום ער האט גמיינט פון ווייטן אז דס איז איין חיה . אונ קין איז גפאלן אויף דר ערד אונ איז גשטארבן . האט גאט בצאלט צו קין זיין בייז אזוי ווי ער האט גטון זיין ברודר הבל : אונ בשעת למך מיט זיין זון תובל קין זענן צוא גגאנגן זעהן וואס פר איין חיה זיי האבן דר שאסן . האבן זיי דר זעהן אז זייער עלטר פאטר קין איז טויט . אונ ווי למך האט דר הערט אז ער האט דר שאסן זיין עלטר פאטר קין האט ער מיט זייער באנג גטון אונ האט אן גהויבן צו שלאגן איין האנד אן דר אנדרי האנד אונ טרעפט זיין זון תובל קין מיט זייני הענד אונ טייט אים :

אונ אז די ווייבר פון למך האבן דר הערט אז זייער מאן למך האט דער שלאגן זייער זון תובל קין אונ זייער עלטר פאטר קין האבן זיי אים פיינד גהאט אונ האבן זיך פון

ווייטער אף צו שייערן פון מענשן. דריי טאג איז ער גווען פר בארגן . אונ אין פערדין טאג הט ער זיך בוויזען צו די מענשן אונ הט גלערינט זיי גאטס וועג . אונ אלץ וואס זיי פרעגן אים זאגט ער זיי . אונ אזו הט ער געטאן פול טעג אונ פול יאר :

וישב אונ דר נאך קערט ער ווידר אונ פר בארגט זיך זעקס טעג אונ אויף דען זיבעטן טאג בווייזט ער זיך צו די מענשן . אונ דר נאך הט ער זיך בוויזן איין טאג אין חודש אונ דר נאך איין טאג אין יאר. אונ אלי מענשן אונ אלי שרים גרוסטן צו זעהן דס פנים פון חנוך אונ צו זיינע רייד . אבר זיי קענן ניט צו גיין צו אים מחמת גרוס פחד ומורא . דען דר פחד פון גאט איז גווען אויף זיין פנים . אונ אלי האבן איין עצה גהאלטן אז מען זאל איין זאמלן אלע מענשן אונ מען זאל קומן צו חנוך מיט אים ריידן בשעת ער וועט זיך צו זיי בווייזן :

ויהי אונ עס איז גווען איין טאג איז חנוך צו זיי ארוס גגאנגן זענן גקומן צו אים אלי מענשן מיט אננדר אונ חנוך לערנט זיי ווי אזו מען זאל דינן גאט אונ לערנט שכל אונ חכמה אונ ווי אזו מען זאל זיך פארכטן פר גאט אונ ווי איינר ברויך דען אנדרן ליב צו האבן . אונ אז ער אין נויט איז צו אנטר שטיצען . אונ אלי מענשן בוקען זיך צו דר ערד אונ זאגן דר מלך זאל אייביג לעבן :

ויהי אונ אמאל איז גווען בשעת אז אלי שרים אונ אלי מענשן האבן גרעט מיט חנוך אונ חנוך לערנט זיי גאטס וועג רופט אמלאך פון גאט צו חנוך פון הימל אונ זאגט אז מען זאל אים ארוף נעמן אויף דעם הימל : בעת אין דער זעלבינר צייט אז חנוך הט גהערט די דאזיגע רייד פון מלאך . איז ער ארוס גגאנגן אונ הט איין גזאמלט אלי מענשן וואס אויף דר ערד איז . און הט מיט זיי גלערנט חכמה און מוסר און די שטראף פון גאט אונ זאגט צו זייא איך בין בגערט גווארן צו קומן אין הימעל אריין אבר איך ווייס ניט וועלכן טאג עס וועט זיין :

ועתה אונ אצונד וועל איך אייך לערנן קלוגהייט אונ די שטראף פון גאט . אונ חנוך שטראפט זיי אונ לערנט מיט זיי אלי גזעץ אונ איז זייא מזהיר אז זיי זאלן זיין נכנעים צו זייערע מלכים ושרים . אונ זאלן פאלגן זייערע בפעל כדי עס זאל זיין שלום אונ הצלחה אין דר וועלט . און אוך לערנט ער זיי ווי אזו מען זאל בקומן דס אייביגי לעבן און איז גזעסן מיט זיי עטליכע טעג אונ הט מיט זיי אזו גלערנט : ויהי אונ עס איז גווען אין דר זעלבינר צייט בשעת חנוך איז מיט זיי גזעסן אונ הט מיט זיי גרעט האבן זיי אויף גהובן זייערע אויגן האבן זיי גזעהן איין גשטאלט פון אגרויסן וואלקן נידרט אראפ פון הימל . האבן זיי גזאגט צו חנוך וואס זיי האבן גזעהן . האט חנוך צו זייא גזאגט דס איז פון מיינט וועגן . דען עס הט גגרייכט די צייט אונ דר טאג אז איך זאל פון אייך אוועק גיין אונ וועל זיך מיט אייך שון מעהר ניט זעהן :

ויקם אונ דר וואלקן איז גקומן און הט זיך גישטעלט פר חנוך אונ אלי מענשן וואס זענן גווען ביי חנוך האבן זיי דס גזעהן אונ חנוך הט אין דר זעלביגע צייט אום גשריגן מיט אהוך קול אונ האט אזו גזאגט וועלכר מענש וואס ער וויל וויסן די וועג

פון

בימים אין די דאזיגי טעג איז למך דר זון פון מתושלח אלט געווען הונדערט אונ אכט אונ זעכציג יאר איז געשטארבן שת דער זון פון אדם . אונ שת איז אלט געווען ניין הונדערט אונ צוועלף יאר . אונ אז למך איז אלט געווארן הונדערט איין אונ אכציג יאר האט ער גנומן אוייב זי איז געווען איין אייניקיל פון חנוך . אין דר דאזיגר צייט וואס מענשן האבן גוויסט האבן זיי גפונן אביסל קארין . נייערט די מענשן האבן פארט גיט אפ געקערט פון זייער שלעכטן וועג . אונ למך זיין ווייב האט גוואונן איין זון צו למך . האט מתושלח אים אנאמן געגעבן נח ווארום נח איז טייטש רוה . כדי די ערד זאל ווערן רוה אונ גשטילט פון צו פר דארבן . אונ למך האט אים אנאמן געגעבן מנחם . ווארום מנחם איז טייטש טרייסטר . צו זאגן דר דאזיגר וועט אונז טרייסטן פון אונזרי ווערק אונ פון אונזר טרויעריקייט וואס גאט האט אונז פר פלוכט :

ויגדל אונ דם קינד איז אוף גוואקסן גוואקסן . אונ מען האט אים אנטוויינט אונ דם קינד איז גיגאנגען אין דעם וועג ווי זיין עלטר פאטר מתושלח . אונ איז געווען רעכט פארטיג מיט גאט ב"ה . אונ אלע מענשן האבן אפ געקערט פון גאטס וועג . אונ אין דר דאזיגר צייט האבן זיך די מענשן גמערט מיט זין אונ טעכטר אונ איינר האט דעם אנדרן גלערנט דעם שלעכטן וועג אונ האבן ווידר גשפעניגט אן גאט . אונ איטליכער מענש האט זיך גמאכט איין אפ גאט אונ זענען נאך גגאנגען שלעכטע תאוות אונ אונצינכטיקייט . אונ אוך חיות אונ בהמות האבן פערדארבן זייער וועג : וירא אונ גאט האט געזעהן אז אלע האבן פר דארבן זייער וועג האט גאט גזאגט איך וועל אפ מעקן דם מענשן וואס איך האב בשאפן אוף דער ערד אונ אויך אלי חיות ובהמות אונ עופות . אונ וועלכר מענש עס איז גגאנגען אין גאטס וועג איז ער גישטארבן איידר גאט האט גבראכט דם שלעכטס אוף די מענשן . אבר נח האט גפונן חן אין גאטס אויגן . אונ גאט ב"ה האט אום דר ווייל נח מיט זייגע קינדר אז זייא זאלן לעבן בלייבן אונ פון זיי זאל ארוס קומן א וועלט :

עגדע פון פרשת בראשית

פרשת נח

ויהי אונ אז נח איז אלט געווארן אכט אונ פערציג יאר איז געשטארבן אנוש דער זון פון שת אונ אנוש איז אלט געווען ניין הונדרט אונ פינף יאר . אונ אז נח איז אלט געווארן ניין אונ זיבציג יאר איז געשטארבן קינן דר זון פון אנוש אונ קינן איז אלט געווען ניין הונדרט אונ צעהן יאר . אונ אז נח איז אלט געווארן צוויי הונדרט אונ פיר אונ דרייסיג יאר איז געשטארבן מהללאל דער זון פון קינן . אונ מהללאל האט געלעבט אכט הונדרט פינף אונ ניינציג יאר . אונ אז נח איז אלט געווארן דריי הונדערט אונ זעקס אונ זעכציג יאר איז געשטארבן ירד דר זון פון מהללאל אונ ירד האט געלעבט ניין הונדרט אונ צווייא אונ זעכציג יאר . אונ אלע מענשן וואס זענן גגאנגען אין גאטס וועג זענן זיי געשטארבן אין דר דאזיגר צייט כדי זיי זאלן ניט זעהן דאס שלעכטס וואס גאט

שלעכן איז אוף גשטאנן נח און מתושלח אין האבן גמון אזו וויא גאט האט זיי גזאגט אבר די מענשן האבן גאר ניט גוואלט צו הערן די דאזיגע רייד :

ויהי אונ נאך דעם הט גאט גזאגט צו נח דר סוף פון אלי מענשין איז גקומן צו פר מיר . פון וועגן זייערי שלעכטי מעשים אונ נון איך וויל זייא פר דארבין פון דר ערד אונ דו נח נעם צו דיר פיכטן האלץ אונ זאלסט גיין וויא דו ווייסט אונ זאלסט מאכן צו דיר איין גרוסן קאסטן . אונ אזו זאלסטו מאכן דעם קאסטן דריי הונדערט איילן דיא לענג . אונ פופציג איילן די ברייט . אונ דרייסג איילן די הייך אונ זאלסט מאכן איין טיר אין דער זייט . אונ זאלסט מאכן אז עס זאל אובן שמאל זיין איין אייל די ברייט . אונ זאלסט זי אום שמירן פון אינן ווייניג אונ פון אוסן ווייניג מיט פעך . ואני אונ איך וועל ברענגן אמבול אז עס זאל פאר דארבן אלדונג וואס עס איז פר האנדן אוף דר ערד . אונ דו נח מיט דייני קינדר זאלט איר קומן אין דר תיבה אריין אונ איר זאלט איין זאמלן פון אלע בשעפניש צוויי . מאן אונ ווייב אונ זאלסט ברענגן אין דער תיבה אריין כדי עס זאל זיין אנגעדענקניש אוף דער וועלט . אונ אוך זאלט איר ברענגן פון אלי עסן ווערג כדי איר זאלט האבן צו עסן . אונ אוך דיא בהמות אונ חיות אונ עופות זאלן אוך האבן צו עסן : ובחרת אונ דו זאלסט אום דר ווילן צו דייני קינדר יונג פרואן אונ זיי זאלן זיין צו דייני קינדר פר ווייבר : ויקם אונ נח איז אוף גישטאנן אונ מאכט די תיבה אין דר דאזיגר שטאט ווי גאט האט אים געהייסן : ובשנת אין דאס יאר אז נח איז אלט גוואורן פינף הונדרט אונ פינף אונ נייציג יאר הט נח אן גהובן צו מאכן די תיבה : אונ אז נח איז אלט גוואורן זעקס הונדרט יאר הט נח אוס גבוט שון די תיבה מיט אלי אירע זאכן אונ נח האט גמאכט די תיבה פינף יאר אזו וויא גאט האט גבאטן : דענצמאל הט נח גנומן צו זייני דרייא קינדר דריי טעכטר פון אליקים דער זון מתושלח אזו ווי גאט הט גבאטן צו נח :

בעת אין דר דאזיגר צייט איז גשטארבן משותלח דר זון פון חנוך . אונ מתושלח איז אלט גוועזן ניין הונדרט אונ זעכציג יאר אונ נאך דעם אז מתושלח איז גשטארבן הט גאט גזאגט צו נח קום דו אונ

דיין

געשטורמט איבר דר גאנצע וועלט אונ די זון איז גווארן פינצטר אונ די גרונד פעסט האבן גציטרט אונ עס איז גוועזן גרויסע בליצן אונ דונערן וואס אזעלכם איז נאך ניט גוועזן זינד דיא וועלט איז בשאפן גווארן: אונ גאט ב״ה הט דס גטון כדי טאמר וועלן זיי תשובה טון. אונ זייא האבן פארט ניט חרטה גהאט אונ האבען ניט אפ גקערט פון זייער שלעכטן וועג אונ מערן נאך שלעכץ צו טון. אונ אז נח איז שון גוועזן זיבן טעג אין דער תיבה. אונ נח איז דעמאלט אלט גוועזן זעקס הונדערט יאר איז שוין גוועזן וואסר פון מבול אויף דער ערד. אונ עס האבן זיך גשפאלטן אלי קוואלן פון אפ גרונד אונ אלי פענצטר פון הימל האבן זיך געפינט אונ עס הט גרעגנט אוף דר ערד פערציג טאג אונ פערציג נעכט. אונ גאט ב״ה הט פר שלאסן דיא תיבה:

וייעפו אונ אלע די מענשן וואס זענן גוועזן אוף דר ערד זענן מיר גוואורן פון רעגן. דען דר רעגן הט זיך זייער גשטארקט אוף דר ערד. אונ בהמות אונ חיות אונ עופות זענן נאך ארום דער תיבה גשטאנען: ויתקבצו אונ עס האבן זיך איין גזאמעלט אלע מענשן מיט אננדר איין ערך פון זיבן מאל הונדערט טוזענד מענשן מאנן אונ ווייבר אונ זיי קומן אלי צו נח פר דער תיבה. ויקראו אונ אלע מענשן האבן גרופן צו נח עפן אונז אויף די תיבה וועלן מיר אריין גיין אין דער תיבה אונ פר וואס זאלן מיר שטארבן: ויען הט נח געענפרט צוא זיי מיט אהויך קול פון דער תיבה אונ האט צו זייא גזאגט פאר וואר איר האט ווידר גשפעניגט אן גאט ב״ה איבר דעם הט גאט ב״ה אויף אייך גבראכט דס שלעכץ צו פר טיליגן אייך אונ צו פר וויסטן אייך פון די ערד:

הלא פר וואר די זאך וואס איך האב אייך גרעט הונדרט אונ צוואנציג יאר ביז היינטיגן טאג אונ איר האט ניט גוואלט הערן די רייד פון גאט. אונ אצונד ווילט איר בלייבן לעבן אוף דר ערד: ויאמרו אונ זיי זאגן ווידר צו נח מיר זענן היינט אלי מענשן דא אונ מיר וועלן תשובה טון צו גאט ב״ה נייערט עפן אונז אויף דיא תיבה כדי מיר זאלן לעבן בלייבן: ויען אונ נח ענפרט ווידר צו זיי פון דר תיבה אזו צו זאגן: אצונד אז איר זעהט שוין די צרות פון אייערע לייבר ווילט איר תשובה

טון

אוך די פענצטער פון הימל אונ דר רעגן האט שון אויף גהערט אונ די תיבה האט שון גרוט אויף די בערג פון אררט אונ נח האט גיעפנט די פענצטער פון דר תיבה אין דער זעלבגר צייט : ויקרא און נח רופט צו גאט ב״ה נאך מער אונ זאגט אים איך בעט דיך גאט דר גאט וואס האט בשאפן הימל אונ ערד אונ אלי וואסרן . צ״ה אונס פון דעם פר שליסונג אונזערע לייבר דען איך בין זייער מיד פון מיין זיפצן . וישמע אונ גאט ב״ה האט צו גהערט די רייד פון נח אונ זאגט צו אים אז דס יאר וועט דר פילט ווערן דערמאלט וועסטו ארוס גיין : ויהי אונ אז דס יאר איז דר פילט גווארן איז דס וואסר טרוקען גווארן פון דר ערד : אונ נח האט אפ גטאן די דעק פון דר תיבה אין דר זעלביגר צייט . אונ אין זיבן אונ צוואנציג טעג אין אנדערן חודש איז די ערד טרוקן גווארן . נייארט נח מיט זיינע קינדר אונ אלי וואס זענן גוועזן מיט אים אין דר תיבה זענן ניט ארוס ביז גאט האט זיי גהייסן :

ויהי היום אונ אז עס איז גקומן דער טאג וואס גאט האט צו זיי גזאגט אז זיי זאלן ארוס גיין פון דר תיבה זענן זיי אלע ארוס גגאנגן אונ איטליכר איז גגאנגען צו זיין וועג אונ צו זיין אורט : אונ נח מיט זיינע קינדער זענן גזעסן אויף זייער אורט אונ האבן גדינט גאט אלע זייערי לעב טאג : אונ גאט בענשט נח מיט זיינע קינדר בשעת זיי גייען ארוס פון דר תיבה אונ גאט זאגט צו זיי פרוכפרט אייך אונ מערט אייך אונ דר פילט די ערד אונ שטארקט אייך אונ ווירמיט אייך אויף דער גאנצר ערד : וכוש אונ כוש דער זון פון חם האט גנומן אווייב אויף זיין עלטער : אונ זיא געווינט אים אזון אונ מען גיט אים אנאמן נמרוד אונ פר וואס האבן זיי אים גרופן נמרוד צו זאגן אז די מענשן וואס זענן גוועזן אין דער זעלביגי צייט האבן ווידר געשפעניגט אן גאט ב״ה . אונ דס קינד איז דר וואקסן גווארן אונ זיין פאטר האט אים זייער ליב גהאט ווייל ער איז געבארן גווארן אויף זיין עלטער : אונ עס איז גגעבן גווארן צו כוש דס העמד פון אדם הראשון בשעת אז ער מיט חוה זענן ארוס גגאנגן פון גן עדן . אונ אז אדם הראשון איז גשטארבן האט מען גגעבן דס העמדל צו חנוך דער זון פון ירד . אונ אז חנוך איז ארויף גגאנגן אופן הימל האט מען גגעבן דס העמדל צו זיין זון מתושלח . אונ אז מתושלח איז גשטארבן האט

נח גנומֶן דָס הֶעמְדֶל אִין דֶר תֵּיבָה אַרַיין אִיז דָס הֶעמְדְל גְוֶועז בַּיי און בְּשַׁעַת אַז זַיי זֶענֶן אַרוֹס גְגַאנְגֶן פוּן דֶר תֵּיבָה הָאט חָם גְגַנְבֶת הֶעמְדֶל פוּן זַיין פָּאטֶר און הָט עֶס בַּהַאלְטֶן פַר דִי בְּרִידֶר. און אַז חָם דְ גְוִוינֶן כּוּשׁ הָאט עֶר אִים גֶגֶעבֶּן דָס הֶעמְדֶל. און אַז כּוּשׁ הָט גְוִוינֶן נִמְרֹד הָט כּוּשׁ אִים גֶגֶעבֶּן דָס הֶעמְדֶל מַחֲמַת לִיבְּשַׁאפְט:

ויגדל און אַז נִמְרוֹד אִיז דֶר וַואקְסֶן גְוָוארֶן און אִיז אַלְט גְוָוארֶן צְוַואנְצִיג יָאר. הָאט נִמְרוֹד אָן גְטָאן דִי דָאזִיגֶע קְלֵיידֶר. און נִמְרוֹד הָט זִיךְ גְשְׁטַארְקְט אַז עֶר הָט אָן גְטָאן דָם קְלֵייד. און גָאט הָט אִים גֶגֶעבֶּן קְרַאפְט און שְׁטַארְקֵייט און פֶרֶעגְט חַאפֶּן חַיוֹת אִין פֶעלְד. און נִמְרוֹד הָט גְבוֹיט אֵיין מִזְבֵּחַ און הָאט מַקְרִיב גְוֶועזְן דִי חַיוֹת פַר גָאט: ויתחזק און נִמְרוֹד הָאט זִיךְ גְשְׁטַארְקְט און אִיז גְשְׁטַאנֶען פַר זַיינֶע בְּרוּדֶר און הָט פַאר זַייא מִלְחָמָה גְהַאלְטֶן מִיט אַלֶע פַיינְד פוּן זַיינֶע בְּרוּדֶר. און גָאט הָאט אִים בַּגְלִיקְט אַלִי מָאל אִין זַיינֶע מִלְחָמוֹת און הָאט גְקִינִיגְט אוֹף דֶער עֶרְד. דְרוּם אִיז גְוֶועזְן אִין דֶר זֶעלְבִּיגֶר צַייט. דֶר מָשָׁל. אַזוֹ וִוי אֵיינֶר וָואפִינְט זַיינִי יוּנְגֶן צוּ דֶר מִלְחָמָה. ויאמרו און דִי דָאזִיגֶע לַייט זָאגֶן צוּ אִים אַזוֹ וִויא נִמְרוֹד וָואר אֵיין גְרוֹיסֶר שִׁיסֶר אַרוּם צוּ יָאגֶן אִין פֶעלְד און הָט בַּגְלִיקְט אִין אַלִי מִלְחָמוֹת און הָט מַצִּיל גְוֶועזְן דִי בְּרוּדֶר פוּן אַלִי פַיינְט. אַזוֹ זָאל אוֹךְ גָאט דִיךְ שְׁטַארְקֶן און בַּשִׁירְמֶן. ויהי און אַז נִמְרוֹד אִיז גְוָוארֶן מוֹשֵׁל און הָט מְנַצֵּחַ גְוֶועזְן אַלִי פַיינְט. הָאט עֶר זִיךְ אֵיין עֵצָה גְהַאלְטֶן מִיט זַיינִי יוֹעֲצִים מֶען זָאל אִים בּוֹיעֶן אֵיין שֵׁיינֶם פַּאלֶעץ און הָאבֶּן שְׁטַארְק גְזוּכְט בִּיז זַייא הָאבֶּן גְפוּנֶן אֵיין אוֹרְט אִין מִזְרָח זַייט וִוי דִי זוּן טוּט אוֹף גֵיין און בּוֹיעֶן אִים אֵיין גְרוֹיסֶע שְׁטָאט זַייעֶר לַאנְג און בְּרֵייט און זַייעֶר שֵׁיין. און נִמְרוֹד הָט גְרוּפֶן דִי שְׁטָאט שִׁנְעָר דֶען גָאט הָט אוּם גֶעלֵיידִיגְט אַלֶע פַיינְט און הָט זַיי בַּצְוִוינְגֶן. און נִמְרוֹד אִיז גְזֶעסְן אִין דֶר שְׁטָאט שִׁנְעָר און אִיז גְזֶעסֶן זִיכֶרְלִיךְ און הָאט מִלְחָמָה גְהַאלְטֶן מִיט אַלִי פַיינְט. און הָט זַיי גֶעמַאכְט אוּנְטֶער טֶענִיג. און נִמְרוֹד אִיז זֵייעֶר מַצְלִיחַ אִין אַלֶע מִלְחָמוֹת און אִיז גְוָוארֶן זֵייעֶר גְרוֹיס: וכל און אַלֶע פֶעלְקֶער הָאבֶּן גְהֶערְט פוּן אִים אַזוֹ הָאבֶּן זִיךְ אַלֶע אֵיין גְזַאמֶלְט צוּ אִים און הָאבֶּן אִים גְבְּרַאכְט מַתָּנוֹת. און זֶענֶן אַלֶע בַּייא אִים גְבְּלִיבֶּן זִיצֶן אִין דֶר שְׁטָאט שִׁנְעָר

און

און נמרוד איז מושל איבר אלע קונדער פון נח און זענן גוועז אונטר זיין האנט און אונטר זיין עצה און דאס גאנצי לאנד איז גיוועז איין עצה און איין רייד :

און נמרוד איז ניט גגאנגן אין גאטס וועג און איז גוועז נאך מער רשע ווי די מענשן וואס זענן גוועז נאך דעם דור המבול . און הט גמאכט אפ געטער און בוקט זיך צו זיי . און נמרוד ווירד שפעניגט אן גאט ב״ה און לערנט אלי זיינע קנעכט און מענשן זיין שלעכטן וועג . און אוך זיין זון מרדון איז נאך גוועז ערגר פון אים און איטליכער מענש וואס האט גהערט די שלעכטע מעשים פון מרדון האבן זיי אזו גזאגט . פון רשעים גייט ארויס איין רשע :

ותרח און תרח דר זון פון נחור איז גוועז ביי נמרוד איין מארשליק און איז גוועז ביי נמרוד זייער חשוב אין דר דאזיגר צייט און ביי אלי קנעכט . און ער און די שרים האבן אים זייער ליב גהאט און האבן אים דר הייכט . און תרח הט גנומן אווייב און זי הט גהייסן אמתלאה זיא איז גוועז די טאכטר פון כרנבו און זי הט גווינן איין זון און תרח איז דעמאלט אלט גוועז זיבציג יאר . און תרח הט אים אנאמן גגעבן אברם וואָרום אברם איז טייטש הוך צו זאגן אז דר מלך נמרוד הט אים דר הייכט איבר אלע שרים וואס זענן ביי אים גוועז :

ויהי און עס איז גוועז די נאכט וואס אברם איז גבארן גווארן . זענען גקומן אלי קנעכט פון תרח און אלי חכמים פון נמרוד און אלע מכשפים און האבן גגעסן און גטרונקן ביי תרח איין גאנצע נאכט און אוך האבן זיי זיך מיט אים גפרייט איין גאנצע נאכט . און בשעת אז זיי זענן אוועק גגאנגן פון תרח אלע חכמים און אלע מכשפים האבן זיי אוף גהובן זייערע אוגן צום הימל און צו די שטערן האבן זיי גזעהן אז איין גרוסר שטערן קומט פון מזרח זייט און איז גלאפן און הט איין גשלונגן פיר שטערן פון פיר זייטן . האבן זיך פר וואונדרט אלע חכמים און אלע מכשפים אויף דער זאך . און די חכמים האבן פר שטאנן די זאך און האבן גוויסט וואס דס בטייט און איינר זאגט צום אנדערן דען ביייערט דס קינד וואס איז גבארן גווארן היינטיגע נאכט צו תרח דאס קינד וועט

גרוס ווערן אונ וועט זיך פרוכפרן אונ מערן זייער און וועט ארבן דם
לאנד ער אונ זיינע קינדר . אונ איטליכר פון די חכמים און פון דיא
מכשפים איז גגאנגן אהיים :

תם וישר

ויהי אונ אז עס איז גקומן אין דר פרי . זענן זיי אלע אוף גשטאנען אונ האבן זיך איין גזאמלט אין איינם אונ זענן גגאנגען אין ראט הויז איין עצה האלטן . הט איינר גיזאגט צום אנדרן דאס וואס מיר האבן געזעהן ווייסט דאך נמרוד דר פון ניט און אז עס וועט קומן צום סוף וועט ער צו אונז זאגן פר וואס הט איר מיר ניט מודיע גוועזן . וועט ער אונז אלע לאזן שטראפן : ועתה אונ אצונד לאזן מיר גיין צו נמרוד אונ מיר זאלן אים דר ציילן די זאך וואס מיר האבן געזעהן . אונ האבן אזו גטאן אונ זענן גקומן און האבן זיך גבוקט צו אים . אונ האבן גזאגט מיר האבן גהערט אז עס איז גבארן גווארן איין זון צו תרח . אונ מיר זענן גקומן צו אים נעכטן אונ מיר האבן געגעסן אונ געטרונקן אונ מיר זענן גוועזן לוסטיג. אונ אז מיר זענן אוועק גגאנגן אהיים שלאפן . האבן מיר אוף גהובן אונזערע אויגן צום הימל האבן מיר געזעהן אז עס איז גקומן איין גרוסר שטערן פון מזרח וואס דארטן גייט אוף די זון . אונ לויפט זייער שטארק אונ האט איין גשלונגן פיר אנדרע גרוסע שטערן . אונ אז מיר האבן דם געזעהן האבן מיר זיך זייער פר וואונדרט דרויף און מיר האבן זיך דר שראקן . אזו האבן מיר בטראכט די זאך אז דם בטייט אז דם קינד וואס איז גבארן גווארן צו תרח וועט ווערן גרוס אונ שטארק אונ וועט ביי קומן גבורים אונ וועט האבן מדינות ער מיט זיינע קינדר : ועתה אונ אצונד אדונינו נמרוד מיר האבן דיר מודיע גוועזן די זאך וואס מיר האבן געזעהן . איז אונזר עצה אז אדונינו זאל געבן צו תרח פיל געלד פר זיין קונד אונ מען זאל דם קונד אום ברענגן איי עס וועט אוף וואקסן אוף דר ערד : וישמע אונ נמרוד איז וואול געפעלן דיא זאך אונ הט גשיקט נאך תרח אונ גזאגט צו תרח . עס איז מיר גזאגט גווארן אז היינטיגע נאכט איז ביי דיר גבארן גווארן אזון . אונ אזו איז געזעהן גווארן אוף דעם הימל דרום איצונד גיב דם קונד . אונ איך וועל דיר געבן פול גאלד און זילבר. אונ תרח ענפרט. אבר ווער וועט ירשינען דם געלט :

ויהי

ויהי אונ אז נמרוד האט געהערט די רייד פון תרח · איז ער געווארן אין כעס אונ זיין גרים צארן האט געברענט אין אים · אונ אז תרח האט געזעהן אז נמרוד איז אין כעס · האט תרח געזאגט מיין הער אדוננו אפילו דם קינד זאל אוך געגעבן ווערן צו מיין הער אן געלט · האט נמרוד געזאגט ווידר צו אים ניין איך וויל נאר אז דו זאלסט מיר פר קופן דם קינד פר געלט · זאגט תרח ווידר איך בעט דיך מיין הער לאז רייחן דיין קנעכט איין זאך פר דיר · אונ נמרוד זאגט צו אים רייד · האט תרח געזאגט גיב מיר נאך מיין הער דריי טעג צייט איך וועל מיך מיישב זיין מיט מיין ווייב · האט נמרוד צו געהערט די זאך אונ האט אזו געטאן אונ האט אים געגעבן צייט דרייא טעג : ויצא אונ תרח איז ארוס גגאנגן פון נמרוד אונ איז גגאנגן אהיים אונ האט פר צײלט די גאנצע זאך אונ אז עס איז גקומן דר דריטר טאג האט נמרוד גשוקט צו תרח אזו צו זאגן · שיק מיר דיין קינד פר דעם אוצר געלט וואס איך וויל געבן · אונ אוב דו וועסט אזו ניט טאן · וועל איך לאזן טייטן דיך אונ אלע וואס אין דיין הוז זענן פר האנדן : וימהר אונ תרח איילט אונ נעמט איין קינד פון זיינע קנעכט וואס דיא שפחה האט גווינן דעם זעלביגן טאג אונ האט גברענגט דם קינד אונ גאט ב"ה איז אוך גוועזן צו הילף אין דר זאך כדי נמרוד זאל ניט טייטן אברם · אונ נמרוד געמט דם קינד פון תרח · דען ער האט גמיינט אז דם איז אברם · אונ די זאך איז פר געסן גווארן פון מלך · אונ דם ארץ איז גוועזן פון גאט ב"ה כדי אברם זאל ניט גטייט ווערן :

ותרח אונ תרח האט גנומן אברם מיט דר מוטר אונ די זייגערן אונ האט זיי בהאלטן אין איין הייל אונ האט זיי געגעבן דארט צו עסן · אונ גאט ב"ה איז גוועזן מיט אברם אין דער הייל אונ אברם איז גווארן גרוס אונ אברם איז גוועזן אין דר הייל צעהן יאר · אונ נמרוד אונ אלע חכמים אונ אלע מכשפים אונ אלע קנעכט האבן גמיינט אז נמרוד האט גטייט אברם · אונ הרן דר זון פון תרח דר ברודר פון אברם ווען ער איז גוועזן עלטר פון אברם האט גנומן א ווייב · אונ הרן איז אלט גוועזן ניין אונ דרייסיג יאר בשעת ער האט גנומן דם ווייב אונ זי האט אים גווינן א זון · אונ מען האט אים א נאמן גגעבן לוט · אונ זי האט נאך גווינן איין טאכטר אונ מען האט איר א נאמן געגעבן מלכה אונ זי האט גווינן נאך איין טאכטר אונ מען האט איר א נאמן געגעבן שרי · אונ הרן איז אלט גוועזן צווי אונ פערציג יאר בשעת אז שרי איז געבארן גווארן · אונ אברם איז אלט גוועזן צעהן יאר בשעת אז שרי איז גבארן גווארן · אונ אין דר זעלביגר צייט איז אברם אונ זיין מוטר אונ זיין זייגערן ארוס גגאנגן פון דר הייל · דען נמרוד אונ די קנעכט האבן פר געסן אן אברם · אונ אברם איז ארוס גגאנגן פון דר מערה איז ער גגאנגן צו נח אונ צו זיין זון שם · אונ בלייבט ביי זיי זיצן אונ לערינט פון זייא גאטס מוסר אונ זייני וועגן · אונ קיין שום מענש האט ניט גקענט אברם · אונ אברם האט בדינט נח מיט שם פיל טעג · אונ אברם איז גוועזן ביי נח אין הוז ניין און דרייסיג יאר · אונ אברם האט דר קענט גאט ב"ה זינט ער איז אלט גוועזן דרייא יאר · אונ אברם איז גגאנגן אין גאטס וועג ביז אין טויט אריין אזו ווי נח מיט זיין זון שם האבן

אים

תם וישר

אים גלערינט . אונ אלע מענשן וואס זענן גוועזן אויף דר ערד האבן מורד גוועזן אן גאט ב"ה אונ האבן גדינט אפ געטר . אונ זיי האבן גאר פר געסן אן גאט וואס ער האט זייא בשאפן אונ איטליכר בזונדר האט זיך גמאכט איין אפ גאט פון האלץ אונ שטיינר וואס ער קען ניט ריידן אונ ניט הערן . אונ נמרוד מיט זיינע קנעכט אונ תרח מיט זיין גאנץ הויז גזונד האבן אן גהובן צו דינן די אפ געטר :

ויהי אונ צו תרח איז גוועזן צוועלף גרוסע אפ געטר אויף צוועלף חדשים . אונ איטליכן חודש האט ער גדינט אבזונדרן אפ גאט אונ האט מקריב גוועזן צום אפ גאט אפרעזענט אונ אנישאנק . אונ אזו האט ער גטון איטליכן הודש צו זיין אפ גאט . אונ האט זיך גבוקט צו זיי אונ האט צו זיי גדינט . אונ אזו האט גטון תרח אלע זיינע טעג . אונ אלע מענשן פון דור האבן אויך אזו גטון אונ האבן זיך אויך גמאכט אפ געטר . אונ דעם רעכטן גאט ב"ה האבן זיי פר לאזט . אונ עס איז ניט גפונן גווארן קיין שום מענש אין דר דאזיגר צייט ער זאל וויסן וואס גאט איז . דען זיי אלע האבן גדינט אפ געטר . נאר נח אונ זיין הויז גזונד אונ אלע וואס גוועזן אונטער זיין עצה די האבן יוא גקענט גאט ב"ה אין דר דאזיגר צייט . אונ אברם דר זון פון תרח איז דר וואקסן גווארן ביי נח אין הויז . אונ קיין שום מענש האט ניט גוויסט אז גאט ב"ה איז מיט אברם אונ גאט ב"ה גיט צו אברם אהארץ אז ער פר געסט אונ איז פר שטענדיג אונ ווייסט אז אלץ וואס דער זעלביגר דור טוט וואס זיי דינן צו די אפ געטר איז אויך נארהייט דען זייא קענן ניט העלפען :

וירא אונ אז אברם האט גזעהן די זון שיינן האט ער גמיינט אז דם איז גאט אונ ער וויל אים דינן אונ האט גדינט די זון אגאנצן טאג אונ האט תפלה גטון צו איר . אונ ווי עס איז גקומן פר נאכט איז די זון פר גאנגן אונ עס איז פינצטר גווארן האט ער אויף גהובן זיינע אויגן אונ זעהט אז די זון איז ניט דא . האט אברם דר קענט אז דאס איז ניט קיין גאט . דר ווייל האט אברם דר זעהן די לבנה אונ די שטערן . האט אברם גמיינט אז דם איז אגאט אונ די שטערן זענן קנעכט . האט אברם תפלה גטון צו איר אגאנצע נאכט . אונ ווי עס איז גקומן אין דר פרי האט ער ווידר דר זעהן די זון . האט אברם גזאגט ניין דם איז אויך ניט קיין גאט וואס האט בשאפן היכל אונ ערד . נאר זיי זענן גאטס קנעכט :

וישב אונ אברם האט זיך גזעצט ביי נח אין הויז האט אברם דר קענט וואס גאט ב"ה איז אונ זיין היילגן נאמן אונ אין זיינע וועגן . אונ אברם האט גדינט גאט ב"ה אלע זיינע לעב טאג . אונ דם גאנצע דור האבן פר געסן אן גאט אונ האבן גדינט די אפ געטר . אונ ווידר שפעטיגן אן גאט אלע טעג : אונ דר מלך נמרוד קיניגט זיכרלך אונ די גאנצע וועלט איז גוועזן אונטער זיין האנד . אונ די גאנצע וועלט איז גוועזן איין לשון אונ איין דבור . אונ אלע שרים פון נמרוד אונ אלע גרוסע לייט האבן איין עצה גהאלטן אין דער זעלביגר צייט . מצרים אונ כוש אונ כנען . אונ איינר זאגט צום אנדרן בוייט איך אן מיר וועלן בויען אשטאט אונ אין דר שטאט וועלן מיר מאכן אגרוסן פאלץ גאנץ הויך .

אונ

אונ די היך זאל זיין ביז אין הימל . און מיר וועלן מאכן אנאמן כדי מיר זאלן גוועלטיגן איבר דר גאנצר וועלט . כדי מיר זאלן ניצול ווערן פון ביז פון אונזרע פיינט . אונ מיר וועלן קינוגן איבר זיי מיט גוואלט . אונ מיר וועלן ניט ווערן פר שפרייט פון וועגן זייערין מלחמות . אונ זענן אלי גקומן פר דען מלך אונ האבן עס גזאגט דיא דאזיגע רייד איז גוט דעם מלכות וואול גפעלן : ויתקבצו אונ אלע משפחות האבן זיך איין גזאמלט איין ערך פון זעקס מאל הונדרט טויזנט מענשן אונ זענן גגאנגן אונ האבן גזוכט אברייט לאנד צו בויאן די שטאט אונ דעם טורם אונ האבן גזוכט אופן גאנצן לאנד האבן זיי ניט גפונן אזו איין לאנד ווי אין מזרח זייט אין לאנד שנער . אונ די לענג פון דעם לאנד איז אז ווי צוויי יאר גאנג און זענן גגאנגן אלע אהין אונ האבן זיך דארטן בזעצט :

ויהלו אונ זיי האבן אן גהובן צו מאכן ציגל אונ ווילן בויען די שטאט אונ דעם טורם אונ דם בויען איז גוועזן צו ווידר שפעניגן אן גאט אונ טראכטן אין הארץ מלחמה צו האלטן מיט גאט אונ ארויף צו גיין אויף דען הימל . אונ זיי זענן גוועזן כתות איין כתה הט גזאגט מיר וועלן ארויף גיין אויף דען הימל אונ וועלן דארט מלחמה האלטן אונ די אנדרע כתה הט גזאגט מיר וועלן ארויף גיין אויף דען הימל אונ מיר וועלן דארטן שטעלן אונזר אפ גאט אונ מיר וועלן דארטן עם דינן אונ די דריטע כתה הט גזאגט מיר וועלן ארויף גיין אויף דעם הימל אונ וועלן שיסן מיט פיילין . אונ גאט הט גוויסט זייערע שלעכטי מחשבות . אונ די מענשן האבן גזעהן אז מען זאל בויען די שטאט אונ דם טורם : אונ בשעת אז זיי האבן אן גהובן צו בויען האבן זיי גבויט אגרויסע שטאט און אגרוים טורם אונ דר טורם איז שון גוועזן אזו הויך אז מען הט גדארפט צו דער לאנגן ציגל אדר ליים צום בעל מלאכה הט גדויערט אגאנץ יאר . אונ אז אציגל איז אראפ גפאלן האבן זיי אלע גוויינט דדיבר מער אז אמענש זאל אראפ פאלן אונ שטארבן דען אז אמענש פלעגט אראפ פאלן אונ שטארבן האבן זיי זיך ניט מצער גוועזן . אונ גאט ב״ה הט גוויסט זייערע בייזע מחשבות . און אין דר צייט אז זיי האבן גבויט האבן זיי גווארפן פיילן צום הימל . אונ אז די פיילן זענן אראפ גפאלן צו ריק זענן די פיילן גוועזן רוט . אונ אז זיי האבן דר זעהן אז די פיילן זענן גוועזן רויט ווי בלוט . הט גזאגט איינר צום אנדרן אצונד האבן מיר שון דר שלאגן אלי וואס זענן פר האנדן אין הימל . אונ דאס איז אלץ גוועזן פון גאט ב״ה כדי זיי זאלן פר טיליגט ווערן פון דר ערד :

ויבנו אונ זיי בויען דעם טורם אונ די שטאט . אונ זיי טון אזו פון טאג צו טאג ביז עס איז גווארן דר פילט פיל טעג . אונ גאט זאגט צו די זיבציג מלאכים וואס זיי שטייען צום ערשטן פארן כסא הכבוד אזו צו זאגן . לאזן מיר גדערן און פר מישן זייערי רייד כדי זייא זאלן ניט קענן פאר שטיין וואס איינער רעט צום אנדרען . אונ גאט האט אזו גטון :

ויהי אונ עס איז גוועזן פון דעם טאג אן אונ ווייטער פאר געסען זייא דאס לשון אונ איינער ווייסט ניט וואס דער אנדערער רעט . אונ אז דער

בעל

תם וישר

בעל מלאכה האט גנומן פון אנדרנס האנד ליים אדער ציגל אדער שטיינר וואס ער האט אים גאר נים גזאגט · האט דער בעל מלאכה אוף אים אוועק גטון איז ער גישטארבן אונ האבן אזו גטון פיל טעג איז פון זיי אום גשטארבן פיל מענשן איבר דער דאזיגר זאך : אונ גאט ב"ה שלאגט די דריי כיתות מענשן אונ שטראפט זיי נאך זייערי מעשים אונ נאך זייערי מחשבות · די ערשטע כיתה וואס האבן גזאגט אז זיי וועלן ארויף גיין אופן הימל אונ וועלן דארטן דינן דיא אפ געטער · איז פון זיי גווארן חיות · אונ דיא אנדרי כיתה וואס האבן גזאגט אז זייא וועלן ארויף גיין אופן הימל אונ וועלן שיסן מיט פיילן די דאזיגע זענן גהארגט גווארן איינר דורך דעם אנדרן · אונ דיא דריטע כיתה וואס האבן גזאגט מיר וועלן גיין אין הימל אריין אונ וועלן מלחמה האלטן · האט גאט ב"ה זיי פר שפרייט אוף דער גאנצר וועלט · אונ דיא דאזיגע וואס זענן נאך איבר גבליבן אז זיי האבן גזעהן אונ פר שטאנן דם שרעקן וואס אוף זיי איז גקומן האבן זיי פר לאזט דם בוען אונ האבן זיך פר שפרייט אוף דער גאנצר וועלט · אונ איבר דעם האט מען גרופן דם אורט בבל וויל דארט האט גאט ב"ה פר מישט די רייד פון דער גאנצר וועלט ·
אונ דם אורט איז אין מזרח זייט אין לאנד שנער :

אונ דעם טורם וואס די מענשן האבן גבויט האט די ערד אוף געפענט איר מויל אונ האט איין גשלונגן איין דריט חלק · אונ עס נידרט אראפ אפייער פון הימל אונ פר ברענט דאס אנדערי חלק · אונ דאס דריטע חלק איז איבר גבליבן · אונ עס איז אום גשטארבן פיל מענשן ביי דעם טורם וואס האט גאר קיין צאל נים · אונ נאך דעם אז גאט ב"ה האט זיי צו שפרייט אוף דער גאנצר וועלט מחמת די זינד וואס זיי האבן גבויט דעם טורם · האט זיך אפ גטיילט איטליכע משפחה צו איר לשון אונ איטליכע משפחה האט זיך גבויט א שטאט אונ איטליכע משפחה האט א נאמן געגעבן זייער שטאט אזו וויא מען האט זיי גרופן אדער אזו א נאמן וויא זייערע קינדר האבן גהייסן אדער אזו א נאמן וואס האט זיך אין דער זעלביגער צייט גטראפן :

אונ נמרוד דער זון פון כוש איז נאך גוועזן אין לאנד שנער אונ קעניגט איבר זיי אונ זיצט דארט אונ בויט דארט שטעט · אונ די דאזיגע נעמן פון די פיר שטעט וואס נמרוד האט גבויט האט ער א נאמן געגעבן אזו ווי עס האט זיך אים גטראפן בשעת אז מען האט גבויט דעם טורם · איין שטאט האט ער גרופן בבל · צו זאגן אז גאט ב"ה האט פאר מישט די רייד פון דער גאנצר וועלט · אונ די אנדרע שטאט האט ער גרופן ארך צו זאגן אז פון דאנן האט גאט ב"ה פר שפרייט · אונ די דריטע שטאט האט ער גרופען אכד · צו זאגן אז איין גרויסע מלחמה איז גוועזן אוף דעם אורט · אונ דיא פערדע שטאט האט ער גרופן כלנה · צו זאגן אז דארטן זענן צו גאנגן גווארן אונ האבן זיך אום גלאזט אלי בעלי גאוה אונ גבורים :

אונ אז נמרוד האט אויס גבויט דיא פיר שטעט אין לאנד שנער · האט נמרוד בזעצט זיין פאלק אונ זיינע שרים אונ גבורים וואס זענן איבר גבליבן אין זיין קעניגרייך

אונ

אונ נמרוד הט זיך בזעצט אין בבל אונ הט גקעניגט זיכרליך אונ דיא קנעכט פון נמרוד האבן גרופן צו נמרוד אמרפל. אונ מיט דם אלים קערט זיך ניט נמרוד צו גאט ב"ה אונ טוט נאך מער שלעכץ אונ טוט נאך לערנן אלי מענשן שלעכץ. אונ מרדון דר זון פון נמרוד איז נאך גוועזן ערגר פון זיין פאטר אונ מאכט אוך זינדיגן מענשן. אוף דם זאגט די וועלט אמשל מרשעים יצא רשע. אונ אין דר צייט איז גווארן אמלחמה צווישן די משפחה פון די קונדר פון חם אוף די ערטר ווי זיי האבן גבוט צו זיך. אונ כדרלעומר דר מלך פון עילם פון דר משפחה פון שם איז ארוס גגאנגן מלחמה האלטן מיט דר משפחה פון די קונדר פון חם אונ הט זיי גמאכט אונטר טעניג אונטר זיין האנד אונ אוך דיא פינף שטעט אין דעם לאנד ככר מאכט ער זיי אוך אונטר טעניג אונ זיי האבן אים גדינט צוועלף יאר אונ גיבן אים צינס:

בעת אין דר זעלביגר צייט איז גשטארבן נחור דער זון פון שרוג אונ אין דעם יאר איז אברם אלט גוועזן ניין אין פערציג יאר אונ נחור הט גלעבט הונדרט אונ אכט אונ פערציג יאר אונ אז אברם איז אלט גווארן פופציג יאר איז ער ארוס גגאנגן פון נח זיין. הוז אונ גייט צו זיין פאטערס הוז אונ אברם הט דר קענט גאט ב"ה אונ איז גגאנגן אין זיין וועג אונ דעם מוסר פון גאט אונ גאט ב"ה איז גוועזן מיט אים אונ תרח איז נאך גוועזן מארשליק ביי דעם קיניג נמרוד אין דר זעלביגר צייט אונ תרח הט נאך גדינט זיינע אפ געטר וואס זענן גוועזן אום האלץ אונ אוים שטיין אונ אבר"ם איז אריין גקומן אין זיין פאטרס הוז אונ צוועלף אפ געטר זענן גשטאנן אין הוז אונ אז אברם הט דס דר זעהן איז ער גווארן זייער אין כעס אונ הט גזאגט איך שווער ביי גאט ב"ה אז אין דריי טעג ארום וועל איך צו ברעכן אלי אפ געטר וואס דא איז פר האנדן אונ אברם איז ארויס גגאנגן פון פאטר אונ דער צארן האט גברענט אין אים אונ אברם איילט פון פאטרס קאמר אונ גייט אין הינטרשטן הויז אונ גפינט זיין פאטר זיצן אין הויף אונ אלי זיינע קנעכט זענן גוועזן ביי אים אונ אברם קומט אונ זעצט זיך פארן פאטר אונ פרעגט אים פאטר זאג מיר ווי איז דר גאט וואס הט בשאפן הימל אונ ערד. אונ אלי מענשן אונ אונז אויך:

תם וישר

ויען אונ תרח ענפערט צו זיין זון אברם דר וואס איז ביי אונז אין שטוב
דר הט אונז בשאפן אונ אברם זאגט צום פאטר וויז מיר אוך דאס
גנומן תרח אבראמן אונ הט אים אריין גפירט אין אינעווייניגסטן הויז
אונ ווייזט אים די צוועלף גרוסע אפ געטר אונ אוך קליינע אפ געטר
גאר אן צאל אונ תרח זאגט צו אברם די דאזיגי האבן בשאפן די גאנצי
וועלט אונ תרח בוקט זיך צו אלי זיינע אפ געטר אונ איז פון דארט
ארוס גגאנגן אונ אוך אברם . ורוח אונ די נבואה פון גאט האט גרוהט
אוף אברם דעם זעלביגן טאג ביי דר נאכט אין דעם דאזיגן הויז אונ
אברם רופט אונ זאגט ווי אוף דעם גאנצן דור וויס זיי האבן גפלאנצט
מיט נארהייט אונ קענן ניט דעם וואהרן גאט שברא שמים וארץ אונ ווי
אברם הט גזעהן די אלע זאכן האט דער צארן גגרימט אין אברם אונ
אברם הט די היידנישע געטצן פר ניכטעט אונ תרח קומט אהיים אונ
הערט דס קול וואס מען הט גהאקט מיט דר האק אין דעם חדר . וויין
אונ תרח איז גלאפן אין חדר אריין ווי די אפ געטר זענן גוועז הט ער
גפונען אז זיין זון אברם גייט ארוס פון דארטן אונ תרח איז אריין גגאנגן
אין חדר גפינט ער אז אלי אפ געטר זענן צו בראכן אונ ווי תרח האט
דר זעהן וואס אברם הט גטאן הט תרח גאיילט אונ איז גגאנגן צו נמרוד
זאגט נמרוד צו אים וואס איז דיר הט תרח גזאגט איך בעט דיך מיין האר
דו זאלסט צו הערן מייני רייד ביי מיר איז פר האנדן אזון ער איז אלט
פופציג יאר אונ אזו הט ער גטון צו מייני אפ געטר אונ אזו הט ער גרעט
צו מיר אונ אצונד בעט איך דיך מיין הער שיק נאך אים אונ מזאל עם
ברענגן פר דיר אונ מען זאל אים אום ברענגן כדי מיר זאלן בשערימט
ווערן פון זיין שלעכץ אונ נמרוד שוקט דריי מענשן פון זייני קנעכט און
זיי האבן גבראכט אברם אונ נמרוד זאגט צו אברם זאג מיר וואס האסטו

גטאן צו דיין פאטר אונ צו זיינע אפ געטר :

ויען אונ אברם הט געענפערט ווי ער הט גענפערט צום פאטר אונ אז נמרוד
הט דר הערט די דאזיגי רייד פון אברם הט ער גהייסן אז מען זאל
אים געבן אין תפיסה אריין אונ אברם איז גוועזן אין דער תפיסה צעהן
טעג אונ נמרוד הט גבאטן אז מען זאל אום ציהן אברם פון דער תפיסה
אונ

אונ מען זאל אים ברענגן אונ מען זאל אים אריין ווארפן אין קאלך אובן
פר ברענן : וכל אונ אלי קנעכט אונ אלי שררות אונ אלי גבורים פון
לאנד שטייען אקייגען דעם קאלך אובן צו זעהן אברם אונ אלי האבן
זיך איין גזאמלט אונ האבן זיך גשטעלט פון וייטנס אונ עס איז ניט
איבר גבליבן קיין שום מענש וואס ער זאל ניט קומן דעם זעלבינן טאג
צו זעהן אברם אונ אז מען האט גבראכט אברם פון דער תפיסה פארן
קאלך אובן האבן די מכשפים אים דר זעהן האבן זיי אן גהובן צו שרייען
אונ האבן גזאגט אדוני פר וואר דם איז דר מענש ווס מיר האבן גזעהן
בשעת ער איז גבארן גוואורן הט איין גרוסר שטערן איין גשלונגן פיר
שטערן אזו ווי מיר האבן דר ציילט אונ היינט איז שון פופציג יאר :
ועתה אונ אצונד הט זיין פאטר אויך ווידר גשפעניגט אן דיר אונ ער הט
דיך גנארט ער הט דעמאלט גבראכט גאר אנדר קינד אונ אז נמרוד
האט דער הערט די דאזיגע רייד הט גברענט אין אים דר צארן אונ הט
גבאטן אז מען זאל ברענגן תרח פר אים הט מען גבראכט תרח הט נמרוד
גזאגט צו תרח האסטו גהערט ווס די מכשפים האבן גזאגט אונ אצונד
זאג מיר ווי אזו דו האסט גטאן אונ אוב דו וועסט זאגן דעם אמת וועט דיר
גאר ניט זיין אונ ווי תרח זעהט אז דר צארן גרימט זייער ביי נמרוד .
הט תרח גזאגט עס איז אמת ווס די מכשפים האבן גזאגט הט נמרוד צו
אים גזאגט ווי האסטו גטאן די דאזיגי זאך אונ האסט ווידר גשפעניגט
מיין כול אונ האסט מיר גגעבן אפרעמד קינד האט תרח געענפרט איך
האב זייער רחמנות גהאט אויף מיין קינד האב איך גנומן דם קינד פון
מיין דינסט אונ האב דם גבראכט האט נמרוד גזאגט צו תרח זאג מיר
ווער האט דיר עצה דרוף גגעבן אונ תרח האט זיך זייער גפארכטן אונ
הט גזאגט מיין גרוסר זון הרן הט מיר איין עצה גגעבן דרוף אונ הרן איז
אלט גוואורן צוויי אונ אכציג יאר אונ הרן הט אים גאר ניט קיין עצה
גגעבן דרוף אונ תרח הט גזאגט כדי ער זאל זיך מציל זיין פון טוט האט
נמרוד גזאגט צו תרח דר פר ווס דיין זון הרן הט דיר איין עצה גגעבן
דר פר זאל מען אים פר ברענן מיט אברם אין קאלך אויבן אונ הרן הט
זיך גטראכט אין הארץ וועט אברם ניצול וועל איך אוך מיט אים ניצול

ווערן

וֶוערְן פון פַייאֶר אונ אַז תרח הָט אַרוּף גְלֵייגְט דִי זַאךְ אוּף זַיין זוּן הרן הָט
עֶר אוּף גְהֶערְט צוּ רֵייְדְן דֶער פוּן :
ויצו אונ נמרוד הָט גְבָּאטְן מֶען זָאל נֶעמֶן הרן מִיט אברם מֶען זָאל זֵייא
אַרַיין וַוארְפְן אִין קַאלְךְ אוֹבְן אונ מַאנְזְבְלִין אונ וַוייבֶּר אונ קְלֵיין גְזִינְד
זֶענְן דֶען זֶעלְבִּיגְן טָאג גְשְׁטאנֶן נֶעבְּן זֵיי : ויקחו אונ דִיא קְנֶעכְט הָאבְּן
גְנוּמֶן אברם אונ הרן אונ טוּעֶן אוֹס פוּן זֵיי דִיא קְלֵיידֶר אונ הָאבְּן גְבוּנְדְן
זֵייעֶרֵי הֶענְט אונ פִּיס מִיט שְׁטְרִיק אונ הָאבְּן זֵיי אַרַיין גְוָוארְפְן אִין קַאלְךְ
אוֹבְן אונ גָאט ב״ה הָאט זִיךְ דֶער בַּארִימְט אִיבֶּר אִים אונ גָאט ב״ה גִידֶרְט צוּ
אברם אונ בַּשִׁירְמְט אברם פון פַייאֶר אונ פון אברם אִיז מֶער נִיט פַאר
בְּרֶענְט גְוָוארְן נָאר דִי שְׁטְרִיק וָואס עֶר אִיז גְוֶועְן גְבוּנְדְן אונ אוּף דִיא
דָאזִיגֶע מֶענְשְׁן וָואס הָאבְּן זֵייא אַרַיין גְוָארְפְן אִין קַאלְךְ אוֹבְן אִיז אוּף
גְגַאנְגְן אַפְלַם פון פַייעֶר צוּ זֵיי אונ זֶענְן פַר בְּרֶענְט גְוָוארְן צְוֶועלְף מֶענְשְׁן
אונ אברם אִיז גְוֶועְן אִין קַאלְךְ אוֹבִין דְרַיי טֶעג אונ דְרַיי נַאכְט אונ אִיז
אַרוּם גְגַאנְגְן אונ אַלִי קְנֶעכְט פון נמרוד הָאבְּן דָאס גְזֶעהְן זֶענְן דִיא
קְנֶעכְט גְקוּמֶן אונ הָאבְּן אִים גְזָאגְט מִיר הָאבְּן גְזֶעהְן אַז אברם גֵייט
אַרוּם אִין פַייאֶר נָאר דִי שְׁטְרִיק וָוס עֶר אִיז גְוֶועְן גְבוּנְדְן זֶענְן יוֹא פַר
בְּרֶענְט גְוָוארְן אונ אַז נמרוד הָאט דֶער הֶערְט דִי דָאזִיגֶע רֵייד הָט עֶר
נִיט גְוָואלְט גְלֵייבְּן אונ הָט גְשִׁיקְט אַנְדֶערֶע הַארִין בַּגְלֵייבְּטֶע צוּ זֶעהְן
דִי דָאזִיגֶע זַאךְ זֶענְן זֵיי גִיגַאנְגְן צוּ רִיק אונ הָאבְּן אִים גְזָאגְט אַז דִי זַאךְ
אִיז אֶמֶת : ויקם אִיז נמרוד אוּף גְשְׁטַאנֶען אונ אִיז גְגַאנְגְן אוּךְ זֶעהְן דִי
זַאךְ הָאט עֶר גְזֶעהְן אַז אברם גֵייט אַרוּם אִין פַייאֶר אַהִין אונ אַהֶער
אונ הרן אִיז פַאר בְּרֶענְט הָאט עֶר זִיךְ דְרוּף זֵייעֶר פַאר וואוּנְדֶרְט :
ויצו אונ נמרוד גְבִּיט אַז מֶען זָאל אוֹיס צִיהֶן אברם פון פַייעֶר הָאבֶּען
דִיא קְנֶעכְט גְנֶעהֶנְט אַז מֶען זָאל אִים אוֹיס צִיהֶן הָאבְּן זֵיי נִיט גְקֶענְט
דֶען דֶער פְלַאם אִיז גְגַאנְגֶען קֵייגְן זֵיי זֶענְן דִי קְנֶעכְט אַנְטְלָאפְן גְוָוארְן פון
אִים הָאט עֶר אָן גְשְׁרִיגְן אָן זֵיי צוּ זָאגְן אַיילְט אונ צִיהְט אוֹיס אברם פון
פַייעֶר אִיר וֶועט נִיט שְׁטַארְבְּן זֶענְן גְגַאנְגֶען דִי קְנֶעכְט אוֹיס צִיהֶן אִים
אִיז אוּיף גְגַאנְגֶען אוּף זֵיי דֶער פְלַאם אונ זֶענְן פַאר בְּרֶענְט גְוָוארְן :
וירא אונ אַז נמרוד הָאט גְזֶעהְן אַז דִי קְנֶעכְט קֶענְן נִיט צוּ גֵיין צוּם פַייאֶר

האט ער גרופן צו אברם און זאגט צו אים אברם דר קנעכט פון גאט וואס האט בשאפן הימעל און ערד און די גאנצע וועלט גיי ארויס פון פייער און קום צו מיר און אברם הט צו געהערט די רייד און איז ארויס גגאנגען פון פייער האט נמרוד מיט זיינע קנעכט גזעהן אז אברם איז ארויס גגאנגן און עס איז מער נים פאר ברענט גווארן פון אברם גאר די שטריק וואס ער איז גוועזן גבונדן : ויאמר הט נמרוד גזאגט צו אברם פר וואס ביסטו ניט פר ברענט גווארן אין פייער זאגט אברם דער גאט וואס האט בשאפן הימל און ערד און אלדונג איז אין זיין האנד און איך האב מיך פאר זיכערט אין אים דער האט מיך מציל גוועזן און מיין ברודר הרן איז פר ברענט גווארן אין דעם פייערגן אובן און מען האט אים גזוכט הט מען גפונען אז ער איז פאר ברענט און הרן איז אלט גוועזן צוויי און אכציג יאר בשעת אז מען הט אים אריין גווארפן אין קאלך אובן פון כשדים און נמרוד און אלע זיינע שררות און זיצרים אין לאנד האבן גזעהן אז אברם איז ניצול גווארן פון פייאר זענן זיי אלי גקומן און האבן זיך גבוקט צו אברם : ויאמר הט אברם גזאגט צו זיי בוקט איך ניט צו מיר נייארט בוקט איך צו דעם גאט וואס הט בשאפן די גאנצע וועלט און דינט אים און גייט אין זיין וועג דען ער הט מיך מציל גוועזן פון דעם דאזיגן פייער און גאט ב"ה בשאפט אלי לייבער און אוך זייערע זייל און ער בשירמט אלי די וואס פאר זיכרין זיך אויף אים פון אלע קרענק : און עס איז איין גרוס פר וואונדערונג גוועזן אז אברם איז ניצול גווארן און הרן איז פר ברענט גווארן :

ויתן און נמרוד גיט צו אברם פיל מתנות און גיט אים אוך צוויי קנעכט וואס זענן ביי אים גוועזן איינר הט גהייסן עוץ און איינר האט גהייסן אליעזר אוך אלי שררות האבן אים גגעבן גרוסע מתנות זילבר און גאלד און אבנים טובות און איז פון זיי אוועק גגאנגן לשלום און אז אברם איז אוועק גגאנגן זענן אים נאך גגאנגן פיל מענשן און אברם איז גגאנגן צו הוז פון פאטר און אלי וואס זענן גוועזן מיט אים און אברם דינט גאט ב"ה אלע זיינע לעב טעג און גייט אין וועג פון גאט ב"ה און אין זיין לערנן און אברם הט גלערנט מענשן אז זיי זאלן דינן גאט ב"ה פון דעם טאג אן און ווייטר :

תם וישר

בעת אין דר זעלביגר צייט האט אברם און זיין ברודר נחור גנומן ווייבר די טעכטר פון זייער ברודר הרן דם וייב פון נחור האט גהייסן מלכה אונ דם וייב פון אברם האט גהייסן שרי אונ שרי דם וייב פון אברם איז גוועזן איין אום טראכטירן: אין דער זעלביגר צייט אין סוף צווי יאר ארום אז אברם איז ארוס גגאנגן פון פייאר איז אברם אלט גוועזן צווי אונ פופציג יאר אונ נמרוד איז גזעסן אוף דר מלוכה שטול אין בבל. אונ אליעזר דר קנעכט פון אברם וואס נמרוד האט אים גשענקט איז גוועזן אין דר צייט ביי נמרוד האט ער געהערט ווי דר אנשי האט איין עצה געגעבן אז מען זאל אברם טייטן. איז אליעזר גיך גגאנגן צו אברם אונ האט אים מודיע גוועזן אונ זאגט צו אים שטיי אוף אונ אנטלויף דען אזו אונ אזו האט זיך גהלמט דעם נמרוד אונ אזו האט אים דר אנשי פותר גוועזן: אונ ווי אברם האט דר הערט די רייד פון אליעזר האט ער זיך בגעבן צו נח אונ זיין זון שם אונ איז ניצול גווארן: ויבא אונ תרח קומט צו נח צו זעהן זיך מיט זיין זון אברם. אונ תרח איז גוועזן זייער גרויס אונ חשוב אין דיא אויגן פון נמרוד. אונ אברם זאגט צו זיין פאטר תרח דו ווייסט וואול אז נמרודס יועצים ווילען מאכן פר לירען מיין נאמן פון דר וועלט. אצונד זאג איך דיר מיין פאטר אז מיר זאלן פון דאנן אוועק גיין צום לאנד כנען. ווארום טאטר וועסטו אויך גהרגת ווערן איבר מיר דען ניט מחמת ליבשאפט האט מען דיר געטאן אזו איין כבוד. אונ אויב מען וועט דיר נאך טאן פול טובות איז דם אויך איין נארושקייט. ווארום דם גאנצע גוטס פון דר וועלט העלפט ניט אז עס קומט דר צארן פון גאט ב"ה אונ אצונד פר נעם מיינע רייד אונ לאזן מיר אוף שטיין אונ וועלן גיין צום לאנד כנען. אונ טוא בעסר דינן דעם גאט וואס האט דיך בשאפן אוף דר ערד. אונ פר לאז די נארושקייט וואס דו ביסט נאך דעם נאך גלאפן אונ ווי אברם האט אויף געהערט צו רייד האט נח אונ זיין זון שם גזאגט צוא תרח עס איז אמת וואס אברם האט צו דיר גזאגט בכן זאלסטו אים צו הערן וואס ער וועט דיר זאגן: וישמע אונ תרח האט צו גהערט די רייד פון זיין זון אברם אונ טוט ווי אברם האט צו אים גזאגט. ווארום דם איז גוועזן פון גאט ב"ה כדי נמרוד זאל ניט הארגנן אברם.

אונ תרח נעמט זיין זון אברם אונ לוט דם זון פון הרן אונ זיין שנור שרי דם וייב פון אברם אונ גאר זיין הויז גזונד אונ גייט מיט זיי ארוס פון לאנד כשדים צום לאנד כנען אונ אז זיי זענן גקומן קיין חרן האבן זיי זיך דארט בזעצט דען חרן איז גוועזן זייער איין גרוס לאנד צו אלע: אונ אז די מענשן פון חרן האבן גזעהן אז אברם איז רעכטפארטיג מיט גאט ב"ה אונ אויך מיט אלע מענשן אונ גאט ב"ה איז מיט אים זענן גקומן צו אים די מענשן פון חרן אונ האבן זיך בהעפט צו אברם אונ אברם לערנט זיי דעם וועג אונ דעם מוסר פון גאט ב"ה אונ אברם איז גזעסן אין חרן דריי יאר: אונ אז עס איז גוועזן דר סוף פון די דריי יאר האט זיך גאט צו אים בוויזן אונ האט צו אים אזו גזאגט איך בין דער גאט וואס האט דיך אוס גצוגן פון אור כשדים אונ איך האב דיך מציל גוועזן פון אלע שונאים אונ אצונד אוב דו וועסט צו הערן צו מיין גבאט אונ צו מיין געזעץ אונ אויך צו מיין תורה אזו וועל איך מאכן פאלן אלע דיינע פיינד פון פר דיר אונ איך וועל מערן דיינע קינדר אזו ווי די

שטערן

שטערין אין הומל אונ איך וועל שיקן איין ברכה אין אלע דיינע מעשים אונ עס וועט
דיר ניט מינערן קיין שום זאך : אונ אצונד שטיי אוף אונ נעם דיין ווייב אונ אלדינג
וואס דו האסט אונ גיי צום לאנד כנען אונ זאלסט דארטן זיצן אונ דארט וועל איך צו
דיר זיין איין גאט אונ איך וועל דיך דארט בענשן אונ אברם איז אוף גשטאנן אונ הט
גנומן זיין ווייב אונ אלדינג וואס ער הט גהאט אונ איז גגאנגן צום לאנד כנען אזוי ווי גאט
האט אים גזאגט אונ אברם איז אלט גוועזן פינף אונ זיבציג יאר בשעת ער איז ארויס
גגאנגן פון חרן אונ אברם איז גקומן צום לאנד כנען אונ הט זיך בזעצט אין איין שטאט
אונ נייגט זיין גצעלט צווישן די קינדר פון כנען וואס זיי זענן גוועזן די זיצר פון לאנד :
וירא אונ גאט הט זיך בוויזן צו אברם בשעת ער הט זיך בזעצט אונ זאגט צו אים דם
איז דם לאנד וואס איך האב גגעבן צו דיר אונ צו דיינע קינדר נאך דיר ביז אייביג
אונ איך וועל מאן דיינע קינדר אזו ווי די שטערין אין הומל אונ איך וועל געבן צו דיינע
קינדר אלע די דאזיגע לענדר וואס דוא זעהסט זיי אונ זיי וועלן דם ירשנן אונ אברם בויט
איין מזבח אוף דעם אורט ווי גאט הט מיט אים גרעט אונ הט גרופן דארטן אין דעם
נאמן גאט ב"ה . אונ אברם איז גזעסן אין לאנד כנען מיט זיין ווייב אונ אלץ וואס ער הט
גהאט אונ אלע מענשן וואס האבן זיך בהעפט צו אים אין לאנד כנען ביי ערט נחור דר
ברודר פון אברם אונ תרח זיין פאטר אונ לוט דר זון פון הרן זענן גזעסן אין חרן :
בשנת אין פינף יאר ארום אז אברם איז גזעסן אין לאנד כנען האבן מורד גוועזן די מענשן
פון סדום אונ עמורה אונ אלע שטעט פון לאנד כנען פון אונטר דר האנד כדרלעומר
דר מלך פון עילם דען צוועלף יאר האבן גדינט אלע מלכים פון לאנד ככר אונ האבן אים
גגעבן צינס אלע יאר אונ אצונד האבן זיי מורד גוועזן אן אים :
ובשנת אונ אז עס איז גוועזן דס צעהנטע יאר אז אברם איז גזעסן אין לאנד כנען איז
גוועזן אמלחמה צווישן נמרוד דר מלך פון שנער אונ צווישן כדרלעומר דעם מלך
פון עילם. דען נמרוד הט גהערט אז די מענשן פון סדום האבן מורד גוועזן אין כדרלעומר
איז נמרוד גקומן מלחמה האלטן מיט כדרלעומר כדי צו מאכן אים אונטר טעניג אונטר
זיין האנד אונ נמרוד הט איין גזאמלט אלע זיינע הארן אונ קנעכט זיבן טויזנד מאן אונ
גייט צוא כדרלעומר מלחמה האלטן אונ כדרלעומר איז ארוס גגאנגן אנטקיגן אים מיט
פינף טויזנד מאן אונ זיי מאכן די מלחמה אין פעלד פון בבל דען בבל איז צווישן שנער
אונ צווישן עילם איז פון נמרוד חיל טויט גפאלן זעקס טויזנד מאן אונ מרדן דר זון
פון נמרוד איז אויך מיט זיי גהרגֿ גווארן. אונ נמרוד איז אנטלאפן גווארן צו זיין לאנד
מיט גרויס בושה אונ איז גווארן אונטר טעניג צו כדרלעומר פול טעג אונ כדרלעומר
הט זיך אומגקערט צו זיין לאנד אונ הט גשיקט זיינע הארין צו די מלכים וואס זענין
ארום אים צו אריוך דר מלך פון אלסר אונ תדעל דר מלך פון גוים אונ מאכט מיט זייא
איין זיכרהייט אונ אלע האבן אים צו גהערט :

ובשנת אונ אז עס איז גוועזן דס פופצעטע יאר אז אברם איז גזעסן אין לאנד כנען אונ אברם איז דעמאלט אלט גוועזן זיבציג יאר אונ גאט האט

זיך

זִיךְ בַּווַיזֶן צוּ אִים אִין דֶעם זֶעלְבִּיגֶן יָאר אוּנ זָאגְט צוּ אִים אִיךְ בִּין דֶר גָאט
וָוס אִיךְ הָאבּ דִיךְ אוֹס גְצוֹגֶן פוּן אוּר כַּשְׂדִּים צוּ גֶעבֶּן דִיר דָס דָאזִיגֶע לַאנְד
אַצוּנְד גֵיי אִין מֵיינִי וֶועגְן אוּנ הַאלְט מֵיין הִיטוּנְג דֶען צוּ דִיר אוּנ צוּ דַיינֶע
קִינְדֶר וֶועל אִיךְ גֶעבֶּן דָס לַאנְד פוּן טַייךְ מִצְרַיִם בִּיז אָן דֶעם טַייךְ פְּרָת :
וְאַתָּה אוּנ דוּא זָאלְסְט קוּמֶן מִיט פְרֵייד צוּ דַיין פָּאטֶר אוּנ מִיט גוּט גְרֵייזֶקַייט
אוּנ דַיין פֶערְדֶע דוֹר זָאל זִיךְ וִוידֶר קֶערִן אִין דֶעם דָאזִיגֶן לַאנְד אוּנ זֵיי
זָאלֶן דָס אַרְבֶּן צוּ אֵייבִּיג : וַיִּבֶן אוּנ אברם בּוֹיט אֵיין מִזְבֵּחַ אוּנ רוּפְט דֶעם
אֵייבֶּרְשְׁטֶן מִיט דֶעם נָאמֶן הקב״ה דֶר וָוס הָט זִיךְ בַּווַיזֶן צוּ אִים אוּנ אברם
בְּרֶענְגְט אוֹיף קָרְבָּנוֹת אוֹיפֶן מִזְבֵּחַ צוּ גָאט ב״ה :
בעת אִין דִי זֶעלְבִּיגִי צַייט הָט זִיךְ אברם אוּנ זַיין וַוייבּ אוּמְגֶקֶרְט קַיין חָרָן צוּ
זַיין פָּאטֶר אוּנ מוּטֶר אוּנ הָאט זִיךְ אִין חרן בַּזֶעצְט מִיט דֶעם וַוייבּ אוּנ
אַלֶדִינְג וָוס אִיז גֶוֶועזְן צוּ אִים אוּנ אִיז גְזֶעסְן דָס אַנְדֶערֶע מָאל אִין חרן פִינְף
יָאר אוּנ עֶס הָט זִיךְ בַּהֶעפְט צְוַוייא אוּנ זִיבְּצִיג מֶענְשְׁן פוּן דֶר שְׁטָאט חרן צוּ
אברם אוּנ אברם הָאט זֵיי גְלֶערִינְט דֶעם מוּסָר פוּן גָאט ב״ה :

פרשת לך לך

אוּנ אִין דִי זֶעלְבִּיגִי טֶעג הָט זִיךְ גָאט ב״ה בַּווַיזֶען צוּ אברם
אִין דֶר שְׁטָאט חרן אוּנ זָאגְט צוּ אִים פַאר וָואר אִיךְ הָאבּ
גְרֶעט צוּ דִיר פַר צְוַואנְצִיג יָאר אַזוֹי צוּ זָאגֶן :
לֶךְ לְךָ גֵיי אַרוֹיס פוּן דַיין טוֹבָה וֶועגְן פוּן דַיין גְבִּירְד אוּנ פוּן דַיין
פָּאטֶערְס הוֹיז גְזוּנְד צוּ דֶעם לַאנְד וָואס אִיךְ וֶועל דִיר וַויזֶן
צוּ גֶעבֶּן דָס לַאנְד דִיר אוּנ צוּ דַיינֶע קִינְדֶר דֶען אִין דֶעם דָאזִיגֶען לַאנְד
וֶועל אִיךְ דִיךְ בֶּענְטְשְׁן אוּנ דָארְט וֶועל אִיךְ דִיךְ מַאכְן צוּ אֵיין גְרוֹס פָּאלְק
אוּנ אִיךְ וֶועל אַכְפֶּרִין דַיין נָאמֶן אוּנ עֶס זָאל וֶוערִן גְבֶּענְטְשְׁט מִיט דִיר
אַלִי מִשְׁפָּחוֹת וָואס זֶענֶן אוֹיף דֶער עֶרְד אוּנ אַצוּנְד שְׁטֵיי אוֹף אוּנ גֵיי
אַרוֹיס פוּן דֶער שְׁטָאט דוּ אוּנ דַיין וַוייבּ אוּנ אַלֶם וָוס דַיין אִיז אוּנ
אוֹיךְ אַלִי וָואס זֶענִין דִיר גְוואוּנֶן גְוואָרִן אִין דַיין הוֹיז אוּנ אַלִי דִי לַייבֶּר
וָוס דוּ הָאסְט דִיר אֵיין גְזַאמֶלְט אִין חרן אוּנ קֶער וִוידֶר צוּם לַאנְד כְּנַעַן :
אוּנ אברם שְׁטֵייט אוֹיף אוּנ נֶעמְט זַיין וַוייבּ שׂרי אוּנ אַלֶץ דָאס זַיינִיגֶע
און

אונ אלי דיא וואס זענן גוועזן אין זיין הויז אונ אויך אלע וואס זיי האבן זיין אמונה אן גנומן אין חרן אונ זענן אר ס גגאנגן צו גיין צום לאנד כנען :
ויבואו אונ זיי קומן קיין לאנד כנען אזו ווי גאט ב״ה האט צו זיי גזאגט

אונ ער נייגט זיין גצעלט אין פרון מורה אונ אויך לוט זיין ברודרס זון מיט אלין דס זייניגע זענן אויך גוועזן מיט אים אונ גאט האט זיך ווייטר בווייזן צו אברם אונ זאגט צו אים צו דיינע קינדר וועל איך געבין דס דאזיגע לאנד אונ אברם האט גבויט אמזבח צו גאט ב״ה וואס האט זיך צו אים בווייזן אונ דער מזבח שטייט נאך אין פלון מורה ביז היינטיגן טאג אין דעם זעלבין יאר איז גוועזן אגרויסר הונגר אין לאנד כנען אונ אלע זיצערס פון כנען האבן ניט גקענט דער לידן דעם גרוסן הונגר : ויקם אונ אברם איז אויף גשטאנען מיט אלי זיינע לייט אונ האט גנידרט קיין מצרים אונ אז אברם איז גקומן צום טייך פון מצרים האט ער זיך גזעצט אביסל אפ רוען פון וועג ביי דעם בארטן פון טייך . האט אברם גקוקט אין טייך האט ער גזעהן אז זיין ווייב שרי איז זייער שיין . זאגט אברם צו שרי נאך דעם אז איך זעה אז גאט ב״ה האט דיך בשאפן מיט אשיין גשטאלט אזו האב איך מורא טאמער וועלן דיא מצרים מיך הרגנן כדי דיך צו נעמן פאר אווייב . דען זיי זענן ניט גאטס פארכטיג . דרום זאלסטו זאגן אז איך בין דיין ברודר ווער עס וועט דיך פרעגן כדי מיר זאלן לעבן בלייבן . אונ אברם האט גבאטן צו אלע זייניגע לייט אונ אויך צו לוט זיין ברודרס זון צו זאגן אז ווער פון מצרים וועט פרעגן אויף מיר זאלט איר זאגן אז איך בין איר ברודר . אונ דאך האט זיך אברם אויף זיא ניט פר לאזט נייארט ער האט גנומען שרי אונ האט זיא גגעבן אין אקאסטן אריין :

ויבוא: אונ אברם מיט זיינע לייט זענן גקומן קיין מצרים . האבן די קנעכט פון מלך גפרעגט צו אברם וואס האסטו אין דעם דאזיגן קאסטן . עפן אויף וועלן מיר זעהן וואס אין קאסטן איז דא . האט אברם גזאגט דעם קאסטן וועל איך ניט עפינן . אונ ווי פול איר וועט זיך הייסן געבן וועל איך געבן . ענטפרן די הארן פון פרעה צו אברם דיין קאסטן איז פול מיט איידל גשטיין גיב אונז דער פון איין צעהנטיל . האט אברם

צו זיי גזאגט ווי פול איר ווילט וועל איך אייך געבן גייערט איר זאלט דעם קאסטן ניט עפנן. אבר זיי האבן זיך גשטארקט מיט גוואלט אונ עפנן דעם קאסטן אונ זעהן אז עס ליגט איין אשה זייער אשיין גשטאלט. אונ האבן זיך זייער פר וואונדערט אוף דעם גרוסען שונהייט פון שרי. האבן זיך איין גזאמעלט אלע קנעכט פון פרעה אן צו קוקן דם שונהייט פון שרי אונ זענן גלאפן צו פרעה אונ האבן זי זייער גלובט פר פרעה. הט פרעה גשיקט נאך איר אונ ווי ער הט זי דר זעהן איז זי אים זייער גפעלן. אונ פרעה הט זיך זייער גפרייט אונ הט געבן גרוסע מתנות צו די דאזיגע וואס האבן אים די בשורה גזאגט אוף איר:

אונ שרי איז גנומן גווארן אין דר זעלבינר צייט צו פרעה. אונ אברם הט זייער באנג גטון דרוף. אונ אברם בעט גאט ב״ה אז ער זאל שרי באשירמען. אונ שרי הט אוך תפלה גטון צו גאט ב״ה. אונ גאט ב״ה הט דער הערט די תפלה פון שרי אונ האט גשיקט אמלאך מציל צו זיין שרי. אונ פרעה איז גקומן אונ הט זיך גוועצט נעבן שרי. אונ זאגט צו איר דער מענש וואס הט דיך גבראכט אהער וואס איז ער דיר. הט זיא גזאגט צו אים ער איז מיין ברודר. האט פרעה צו איר גזאגט אויף אונז איז מוטל מיר זאלן אים דער הייבן אונ טון צו אים אזו אכבוד וואס דו וועסט אונז זאגן:

וישלח אונ פרעה שיקט צו אברם אין דער זעלביגער צייט גאלד אונ זילבר אונ אבנים טובות זייער פול אונ אוך שאף אונ רינדר אונ קנעכט אונ שפחות אונ אז פרעה האט גוואלט גנעהנן צו שרי איז גקומען אמלאך אונ הט אים מזהיר גוועזן אונ עס איז גוועזן איין גרוס גשריי אין דער זעלביגער נאכט אין הוז פון פרעה אונ פרעה הט זיך פון איר דר ווייטערט אונ הט אן גהובן צו ריידן מיט איר גוטע רייד אונ פרעה זאגט צו שרי זאג מיר דאך ווער איז דער מענש וואס איז מיט דיר גקומן קיין מצרים הט אים שרי גענפרט ער איז מיין מאן אונ איך האב דיר גזאגט ער איז מיין ברודר דען איך האב מורא גהאט מאמר וועט מען אים הארגנן. אונ ווי עס איז גקומן אין דר פריה. הט פרעה גלאזט רופן אברם אונ זאגט צו אים וואס איז דם וואס דו האסט מיר גטון

גְטָאן פַאר וָואס הָאסְטוּ מִיר גְזָאגְט אַז זִיא אִיז דַיין שְׁוֶועסְטֶער . אוּנ אַצוּנְד אַז אִיךְ וֵויים וואל אַז זִיא אִיז דַיין וַוייבּ . נֶעם זִיא אוּנ גֵייא דִיר אַרוּם פוּן מַיין לַאנְד אוּנ פרעה גֶעמְט אֵיין יוּנְג פְרוֹיא אוּנ גִיט זִיא צוּ שׂרי פַאר אַיין דִינְסְט . אוּנ אברם אִיז אוֹיף גְשְׁטַאנֶען אוּנ אִיז אוֹיף גְגַאנְגֶען פוּן מצרים אוּנ אַלֶע דָם זַיינִיגֶע אוּנ פרעה הָאט גֶבֶּאטֶען צוּ זַיינִי קְנֶעכְט אַז זֵיי זָאלֶען גֵיין אִים בַּלֵייטֶען . אוּנ אברם קֶערְט ווִידֶער צוּם לַאנְד כנען אִין דֶער שְׁטָאט וואוּ עֶר הָט גְבּוֹיט דֶעם מזבח אוּנ אוֹךְ ווִי זַיין גְצֶעלְט אִיז גְוֶועזְן צוּם עֶרְשְׁטֶען :

וגם אוּנ אוֹךְ צוּ לוט זַיין בְּרוּדֶערְס זוּן פוּן הרן אִיז אוֹךְ גְוֶועזְן צוּ אִים פוּל שָׁאף אוּנ רִינְדֶער אוּנ גְצֶעלְטֶען דֶען גָאט ב״ה הָט אִים בַּגִיטִיגְט אִין דֶעם זְכוּת פוּן אברם . אוּנ ווִי זֵיי זֶענֶען גְזֶעסְן הָאבֶּן זִיךְ אָן גְהוֹבֶּן צוּ קְרִיגֶען דִי פַאסְטָעכֶר פוּן לוט מִיט דִיא פַאסְטֶעכֶר פוּן אברם . דֶען זֵייעֶר גוּטְס אִיז גְוֶועזְן זֵייעֶר פוּל אוּנ אוֹיף דֶער עֶרְד אִיז נִיט גְוֶועזְן אַזוֹי פוּל פַאשֶׁע צוּ בֵּיידִי :

אוּנ אוֹיךְ דִיא פַאסְטֶעכֶר פוּן אברם זֶענִין נִיט גְגַאנְגֶען פַאשֶׁען אִין פְרֶעמֶדֶע פֶעלְדֶער אָבֶּר דִי פַאסְטֶעכֶר פוּן לוט זֶענֶען יוֹא גְגַאנְגֶען פַאשֶׁען אִין פְרֶעמֶדֶע פֶעלְדֶער אוּנ אַז דִי אַיינְווֹאוֹנֶערְס פוּן לַאנְד הָאבֶּען דֶער זֶעהֶען אַז לוּטְס פַאסְטֶעכֶר פַאשֶׁען אִין זֵייעֶרֶע פֶעלְדֶער זֶענֶען זֵיי גְקוּמֶען צוּ אברם אוּנ הָאבֶּען זִיךְ מִיט אִים גְקְרִיגְט . הָט אברם גְזָאגְט צוּ לוט פַר וָואס הֵייסְט דוּא דַיינֶע פַאסְטֶעכֶר פַאשֶׁען אִין פְרֶעמְדֶע פֶעלְדֶער . דוּ ווֵייסְט דָאךְ אַז אִיךְ בִּין דָא אַיין גֵר צְווִישֶׁען דִי קִינְדֶער פוּן כנען אוּנ ווִיא קָאנְסְטוּ דָאס טָאן . אוּנ אברם הָט זִיךְ דְרִיבֶּער אַלֶע טָאג גְקְרִיגְט מִיט לוט . אוּנ לוט הָאט אִים נִיט צוּ גְהֶערְט . הָאט אברם גְזָאגְט צוּ לוט ווִי לַאנְג נָאךְ וֶועט זַיין אַיין קְרִיג צְווִישֶׁען מִיר אוּנ צְווִישֶׁען דִיר . מִיר זֶענֶען דָאךְ פְרֵיינְד . נֵייאֶערְט שֵׁייד דִיךְ אָפּ פוּן מִיר אוּנ גֵיי אוּנ קְלוֹיבּ דִיר אוֹיס אַיין אוֹרְט אַז דוּ זָאלְסְט דָארְט זִיצֶען אוּנ אִיךְ זָאג דִיר אַז דוּ זָאלְסְט דִיךְ נִיט פָארְכְטֶען פַר קֵיין מֶענְשׁ . וֶוער עֶס וֶועט דִיר וֶועלְן שְׁלֶעכְץ טָאן זָאלְסְטוּ מִיר מוֹדִיעַ זַיין אַזוֹי וֶועל אִיךְ מִיךְ נוֹקֵם זַיין אִין זֵיי גֵייעֶרְט דוּא זָאלְסְט דִיךְ דֶער ווַייטֶערְן פוּן מִיר . אוּנ אַז אברם הָט אוֹיס גֶרֶעדְט דִי רֵייד צוּ לוט אִיז לוט אוֹיף גְשְׁטַאנֶען אוּנ הָט אוֹיף גְהוֹיבֶּן זַיינֶע אוֹגֶן אַקֶעגְן לַאנְד פוּן כִּכַּר בַּיי דֶעם יַרְדֵן אוּנ הָט גְזֶעהֶן אַז דָם זֶעלְבִּיגֶע לַאנְד אִיז אַיין גוּט גְטְרֶענְקְט לאנד

לאנד . אונ גוט פר מענשן אונ עס איז אוך גוט פר פיך :

וילך אונ לוט איז אוועק גגאנגן פון אברם אין דער זעלביגר שטאט אונ גייגט דארטען זיין געצעלט אונ לוט האט גוואונט אין סדום אונ אברם איז געזעסן אין פלון פון ממרא ווס דס איז אין חברון אונ הט גנייגט דארטין זיין געצעלט אונ אברם איז געזעסן אויף דעם ארט פול יאר :

בעת אין דער זעלביגער צייט שיקט כדרלעומר דער מלך פון עילם צו אלע מלכים ווס זענן ארום אים . צו נמרוד דער מלך פון שנער וואס ער איז גוואקסן מיט גוואלט אונטר זיין האנט . אונ צו תדעל דר מלך פון גוים . אונ צו אריוך דר מלך פון אלסר אזו צו זאגן גייט אויף צו מיר אונ איר וועט מיר העלפן דר שלאגן די שטעט פון סדום דען זיי האבען אן מיר מורד גוועזן שוין דרייצעהן יאר :

ויעלו דיא פיר מלכים זענן אויף גגאנגן מיט זייערי חיילות אזו ווי אכט הונדרט טויזנט מאן אונ האבן דר שלאגן אלע מענשן פון סדום אונ זיי האבן אויך גנומן לוט דעם ברודר זון פון אברם אונ גאר זיין גוטס מיט גאר דס גוטס סדומס :

אונ דר קנעכט פון אברם איז אויך גוועזן אין דר זעלביגר צייט אין שטאט איז ער גקומן אונ הט דר ציילט צו אברם ווס די אנשי עילם האבן גטון צו סדום אונ אוך אז זיי האבן גפאנגן לוט אונ ווי אברם הט דס דר הערט איז אברם אויף גשטאנגן אונ אוך זיינע דריי הונדרט אונ אכצעהן מאן ווס זענן גוועזן מיט אים אונ האבין נאך גיאגט דיא לייט פון עילם אין דר זעלביגע נאכט אונ האבן פול דר שלאגן אונ אברם האט אום גקערט גאר דס גוטס פון סדום אונ אוך לוט מיט זיינע קינדער אונ מיט זיין גוטס הט אברם זיי אהיים גקערט אונ עס הט ניט גפעלט פון לוטס גוטס איין זאך אונ אז אברם הט זיך אום גקערט אהיים איז ברע דר מלך פון סדום אונ זייני מענשן ווס זענן גוועזן מיט אים ווס זעגן ארום גגאנגן פון די ליים גריבר זענין גגאנגן אקעגין אברם מיט זיינע מענשן :

וגם אונ אוך מלכי צדק דר מלך פון ירושלים דר זעלביגר איז שם דר זון פון נח איז ארום גגאנגן מיט זיינע מענשין אקעגין אברם מיט זיינע מענשן מיט ברוט אונ וויין אונ זענן אין איינם געזעסן אין טאל פון מלך . אונ מלכי

צדק

צדק הָט גְבֶּענְשְׁט אברם. און אברם גִיט אִים אַצֶענְטְל פון גַאנְצְן זַאך רוּב. וָוארוּם דֶר מלכי צדק אִיז גְוֶוען אֵיין כֹּהֵן פַר גָאט ב"ה:

ויגשו אויך הָאבְּן גְנֶענְט אַלֶע מלכים פון סדום צו אברם און הָאבְּן צו אִים גְזָאגְט אַז עֶר זָאל זֵיי אוּם קֶערֶין דִי מֶענְשְׁן און דָס גוּטְס זָאל זַיין צו אברם און אברם הָט גֶענְפֶרְט צו זֵיי אַזוֹ צו זָאגְן אִיך שְׁוֶוער בֵּיי גָאט ב"ה וָוס הָט בַּשַׁאפְן הוּמֶל און עֶרְד. דָס וָוס אַייֶערְס אִיז נָעמְט אַייך אָפּ דֶען אִיך וֶועל נִיט נֶעמֶן פוּן אַייך פון אֵיין מֶענְשְׁן בִּיז דָס רִימֶן פוּן שוּך. אִיך נֶעם בֵּיי דִיר נִיט מֶער נור וָוס מֵיינֶע מֶענְשְׁן הָאבְּן גְגֶעסֶן און אויך דָס חֵלֶק פון עָנֵר און אֶשְׁכּוֹל און מַמְרֵא. און דִי מֶענְשְׁן פון סדום הָאבְּן גֶגֶעבְּן דֶעם חֵלֶק צו דִי מֶענְשְׁן פון אברם אַזוֹ וִוי אברם הָט גְזָאגְט:

בעת אִין דֶער זֶעלְבִּיגֶר צַייט הָט זִיך גָאט ב"ה וַוייטֶער בַּוִויזְן צו אברם אִין שְׁטָאט חברון און הָט צו אִים גְזָאגְט דוּ זָאלְסְט זִיך גָאר נִיט פָארְכְטְן דַיין שְׂכַר אִיז זֵייעֶר פוּל. דֶען אִיך וֶועל דִיך נִיט פַר לָאזְן בִּיז אִיך וֶועל דִיך מֶערְן און בֶּענְשְׁן און אִיך וֶועל טוּן דֵיינֶע קִינְדֶר אַזוֹ וִוי דִי שְׁטֶערְן פון הִימֶל און אִיך וֶועל גֶעבְּן צו דֵיינֶע קִינְדֶר דִי לֶענְדֶר וָוס דוּ זֶעהְסְט מִיט דֵיינֶע אוֹגְן צו אֵיין יְרוּשָׁה. נֵייאֶרְט שְׁטַארְק זִיך און פָארְכְט זִיך נִיט פַר קֵיינֶם נָאר דוּ זָאלְסְט גֵיין אִין מַיין וֶועג און זָאלְסְט זַיין גַאנְץ פַר מִיר. און אַז אברם אִיז אַלְט גְוָוארֶן אַכְט און זִיבְּצִיג יָאר. און שׂרי אִיז נָאך גְוֶוען אֵיין עֲקָרָה אִין דִי דָאזִיגֶע טֶעג און זִי הָט נִיט גְוִוינְן צו אברם קֵיין קִינְדֶר און אַז שׂרי הָט גְזֶעהְן אַז זִי אִיז אֵיין אוּם טְרַאכְטֶרְן הָט זִי גְנוּמֶן אִיר דִינְסְט הגר און הָאט זִי גְגֶעבְּן צוּא אברם אִיר מַאן פַאר אַוֵוייבּ און אַז שׂרי הָאט גְזֶעהֶן אַז הגר אִיז מְעוּבֶּרֶת גְוָוארֶן. הָאט שׂרי גְטְרַאכְט אִין אִיר הַארְץ אַז הגר אִיז בֶּעסֶער פוּן אִיר. און שׂרי זָאגְט צו אברם מַיין קְרָאג אִיז אַלְץ אוּף דִיר דֶען אִין דֶער צַייט אַז דוּ הָאסְט גְבֶּעטִין גָאט ב"ה אַז עֶר זָאל דִיר גֶעבְּן קִינְדֶר וָוארוּם הָאסְטוּ נִיט גְבֶּעטֶן אוּף מִיר אַז גָאט ב"ה זָאל דִיר גֶעבְּן קִינְדֶר פון מִיר און וֶוען אִיך טוּא עֶפֶּעס זָאגְן צו הגר טוּט זִיא פַאר שֶׁעמֶן מֵיינֶע רֵייד פַאר דִיר און דוּ זָאגְסְט אִיר דֶר פַר גָאר נִיט. גָאט זָאל מִשְׁפְּטְן צְווִישִׁין מִיר און צְווִישְׁן דִיר אוּף דֶעם וָואס דוּא טוּסְט מִיר:

תם ויש״ר

אונ אברם זאגט צו שרי דיין דינסט איז ביי דיר אין דר האנד טוא מיט איר וואס דיר וואול געפעלט אין דייני אויגן האט שרי זי געפייניגט איז הגר אנטלאפן געווארן פר שרי אין דר מדבר אונ א מלאך פון גאט ב״ה האט געפינן צו הגר אין דר מדבר אונ זאגט צו איר פארכט דיך ניט דען גאט וועט מערן דיינע קינדר דען דו וועסט געווינן א זון אונ זאלסט אים אנאמן געבן ישמעאל. אצונד קער ווידר צו דיין הארנטע שרי אונ זיי אינטר טעניג אונטר איר האנד. אונ הגר רופט דם זעלביגע אורט באר לחי רואי דם איז צווישן קדש אונ צווישן דר מדבר ברד אונ הגר קערט ווידר צו אברם אין הויז. אונ אז עס איז געקומן דער סוף פון איר טראגין אזו געווינט הגר איין זון צו אברם אונ אברם רופט זיין נאמן ישמעאל. אונ אברם איז דעמאלט אלט געוועזן זעקס אונ אכציג יאר: ואברם אונ אז אברם איז אלט געווארן ניין אונ ניינציג יאר האט זיך גאט צו אים בוויזן אונ האט צו אים גזאגט איך וועל געבן מיין זיכרהייט צווישן מיר אינ צווישן דיר אונ איך וועל זייער מערן דיינע קינדר: אונ דם איז די זיכרהייט וואס איך האב געגעבן צווישן מיר אונ צווישן דיר אז דו זאלסט לאזן בשניידן אלי זכרים דו אונ נאך דיר דיינע קינדר אונ אז עס וועט געבארן ווערן איין זכר אז ער וועט אלט ווערן אכט טאג זאל מען אים בשניידן אונ דאס זאל זיין איין זיכערהייט אויף אייביג אונ דוא זאלסט מיין ניט ווערן גרופן אברם נייערט אברהם. אונ דיין ווייב שרי זאל מיין ניט ווערן גרופן שרי נייארט שרה דען איך וועל איך בענשן אונ וועל מערן אייערע קינדר נאך אייך אונ איר וועט זיין צו איין גרוס פאלק אונ מלכים וועלן פון אייך ארוס גיין: ויקם אונ אברהם שטייט אויף אונ טוט ווי גאט ב״ה האט אים געבאטן. אונ ישמעאל איז דעמאלט אלט געוועזן דרייצעהן יאר:

פרשת וירא

וירא אונ גאט ב״ה האט זיך בוויזן צו אברהם אין פלון ממרא אונ שיקט דריי מלאכים אז זיי זאלן אים בדינן. אונ אברהם איז געזעסן אין דר טיר פון געצעלט אונ הייבט אוף זיינע אויגן אונ זעהט אז דריי מאנן קומן פון וויטן אונ אברהם שטייט אוף אונ לויפט זיי אנטקעגן אונ בוקט זיך צו זיי אונ האט זיי געבראכט צו זיך אין שטוב אריין. אונ אברהם זאגט צו זיי איך בעט אייך גייט ניט אוועק פון מיר אוב איך האב געפונן חן אין אייערע אויגן קומט אונ עסט מיט מיר ברוט זענן זיי געגאנגן צו אים אין הויז אונ אברהם האט זיי געגעבן וואסר זיי זאלן אפ וואשן דעם שטוב פון די פוס. אונ ער זעצט זיי אונטר דעם בום נעבן דר טיר פון געצעלט: אונ אברהם איז געלאפן אונ האט גנומן איין גוטע יונגע רינד אונ קויפט אים אונ גיט עס צו זיין קנעכט אליעזר אז ער זאל דם צורעכט מאכן אונ אברהם קומט צו שרה אין געצעלט אריין אונ זאגט צו איר איל דיך אונ נעם דריי מאס זעמל אונ קנעט כוכנם. אונ אברהם איילט זיך אונ ברענגט פר זיי פוטער אונ מילך אונ גיט צו זיי אז זאלן דר ווייל עסן ביז דם פלייש וועט געקאכט ווערן אונ זיי האבן געגעסן אונ דר נאך האט אברהם געבראכט פר זיי דם קאלב פלייש אונ זיי עסן אונ אז זיי האבן אפ געגעסן האבן זיי צו אים גזאגט מיר וועלן זיך אום קערן צו דיר אין אזו אצייט ווי אצונד אונ מיר וועלן אלי לעבן אונ עס וועט

זיין

זיין צו שרה איין זון אונ נאך דעם זענן זיי גגאנגן זייער וועג ווי זיי זענן גשיקט גוואָרן : אין די זעלביגע צייט זענן גוועזן די איינוואונער פון סדום ועמורה פון אלע

פינף שטעט זייער שלעכט אונ זינדיגע לייט אונ זיי דר צערנן גאט ב"ה מיט זייערע אומווערדיקייט אונ אויך אז עס פלעגט קומען אפרעמדער מענש מיט סחורה צו פר קופן אין זייערע שטעט אדר אפרעמדר מענש איז גקומן קופן סחורה הט זיך די גאנצע שטאט איין גזאמילט מאנן אונ ווייבער קליין גזונד יונג אונ אלט גייען אלע צום פרעמדן מענש אונ נעמן צו מיט גוואלט פון אים גאר זיין סחורה איטליכר איין ביסל ביז עס הט זיך אויס גלאזט נאר די סחורה ביי דעם פרעמדען מענש אונ אז דער פרעמדער הט זיך אן גהובן מיט זיי צו קריגן אונ צו זאגן ווס הט איר מיר גטון האבן זיי גענטפרט צו אים אונ האבן גזאגט איך האב נאר אביסל גנומן אונ אז דר סוחר הט דר הערט די דאזיגע רייד פון אלע מענשן איז ער אוף גשטאנן אונ איז אוועק גגאנגן פון זיי מיט אביטר הארץ זענן גגאנגן די שטאט לייט אונ טרייבן אים ארום מיט אגרום גשפעט אונ מיט איין גרוסע מהומה :

איין מאהל איז גגאנגען איין מענש פון לאנד עילם · וואס ער האט בעראכט איבר גיין דיא שטאט סדום אונ מיט אים איז אויך גוועזן איין איזעל אונ האט גטראגן אשיינע דעק פון אלערליי פארבן אונ די דעק איז גוועזן אן גקניפט אן דעם איזל דער וייל איז נאכט גוואָרן אין דער שטאט סדום . האט דער מענש גוואלט אריין גיין אין איין שטוב אריין אובר נעכטיגן האט אים קיינר ניט גוואלט אריין לאזן : אין דער זעלביגר צייט איז גוועזן אין סדום אגרוסער רשע אונ ער האט גהייסן הידוד.

אונ דער הידוד איז גוועזן זייער קלוג אוף שלעכץ · האט דער הידוד גזעהן וויא דר פרעמדר מענש ליגט אוף דער גאס איז דר הידוד צו גגאנגן צו דעם אורח אונ הט אים גפרעגט פון וואנן קומסטו אונ ווי אהין גייסטו · האט דער אורח צו אים גענפרט איך גייא פון חברון קיין עילם אונ איך בין פון עילם אונ איך בין גפארן ביז אהער איז מיר דא נאכט גוואָרן אונ קיין שום מענש לאזט מיך ניט אין שטוב אריין אום אובר צו נעכטיגן · אונ אויך וואסר אונ ברוט האב איך אונ אויך האבער אונ שטרויא פאר מיין איזעל האב איך אויך . הט הידוד גזאגט צוא אים קום צוא מיר וועסטו ביייא מיר נעכטיגען נייערט אוף דיא גאס זאלסטו ניט ליגן . אונ הידוד ברענגט אים צוא זיך אין שטוב אריין אונ בינט אפ די דעק פון דעם איזל אונ הידוד גיט שטרוי אונ האבר דעם איזל· אונ דר אורח הט גגעסן אונ גטרונקן ביי הידוד אונ הט דארט גנעכטיגט

אונ

תם וישר

אונ אז עס איז גקומן אין דר פרי איז דר אורח אוף גשטאנן אונ הט גוואלט אוועק
גיין. הט הידוד צו אים גזאגט עס פריער אשטיקל ברוט אונ דר נאך וועסטו אוועק
גיין אין דיין וועג. אונ דער אורח הט אזו גטון. אונ זעצן זיך ביידע מיט אננדר
אונ האבן געגעסן אונ גטרונקן דעם זעלבינן טאג. נאך דעם הט דער אורח גוואלט
אוועק גיין. הט הידוד צו אים גזאגט עס איז שון באלד נאכט וואו הין וועסטו גיין.
אמער נעכטיג שון איבר ביי מיר אונ עס אונ טרינק בגיטיג דיר דיין הארץ. אונ
הידוד הט אים אזו לאנג מצער גוועז ביז ער איז גבליבן נעכטיגן. אונ ווי עס איז טאג
גווארן איז ער אוף גשטאנן אונ הייבט אן צו זאטלן דעם אייזל. הט דס וייב פון
הידוד גזאגט צו הידוד נון דר מענש הט געגעסן אונ גטרונקן ביי אונז צווי טעג היינט
וויל ער אוועק גיין אונ הט אונז גאר נית גגעבן דער פר. הט הידוד צו איר גזאגט
שווייג שטיל. אונ דר אורח זאגט צו הידוד גיב מיר אפ דעם שטריק אונ די דעק צו
צו קניפן צום אייזל. האט הידוד צו אים גזאגט וואס זאגסטו הט דר אורח צו אים גזאגט
איך זאג אז דר הער זאל מיר געבן דעם שטריק אונ די דעק וואס דו האסט בהאלטן
אין שטוב. הט הידוד נאך אמאל צו אים גזאגט דאס מוז זיין ביי דיר אחלום אונ
איך וועל דיר פותר חלום זיין. דס וואס דו זאגסט דו האסט גהאט אשטריק בטייט אז
דו וועסט לאנג לעבן אזו ווי אשטריק איז לאנג אונ דס וואס דו האסט גהאט אדעק
מיט אלערליי פארבן בטייט אז דו וועסט האבן איין ווין גארטן אונ דו וועסט פלאנצן
אלערליי פירות. הט דר אורח צו אים גזאגט ניין עס הט זיך מיר גאר נית גחלמת
נאר איך האב דיר גגעבן דעם שטריק אונ די דעק וואכענדיגר הייט אז דו זאלסט
בהאלטן. אונ הידוד ענפרט צום אורח פר וואר האב איך דיר שון גזאגט דס בשיידניש
פון דיין חלום צום גוטן אונ אצונד בצאל מיר דר פר וואס איך האב דיר פותר גוועז.
ביי אנדרע מענשן נעם איך פר פותר חלום זיין פיר שטיק זילבר. אונ ביי דיר וועל
איך גאר נעמן דריי שטיק זילבר:

אונ דר אורח שרייט אגרוס גשריי מיט איין ביטר קול. אונ דער אורח הט גבראכט
דעם הידוד צום דיין וואס ער הייסט שרק אונ דר ציילט פר רעדן דיין די זאך. אונ
הידוד זאגט ניין אזו אונ אזו איז גוועזן די זאך הט דר דיין גזאגט צום אורח די רייד
פון הידוד איז אמת ווארום מיר ווייסן אז הידוד קען פותר חלום זיין. אונ דר אורח
האט אן גהובן צו שרייאן צום דיין ניין נאר וואכענדיג האב איך אים גגעבן דיא
דעק צוא בהאלטן ביא אים אין שטוב. אונ זייא ביידע האבן זיך גקריגט ביים
בית דין דר אורח הט אזו גזאגט אונ דר הידוד הט אזו גזאגט. אונ האבן זיך
ביידע גקריגט פר דעם דיין הט דר דיין גבאטן אז מען זאל זייא ארוס טרייבן.
אונ אז מען הט זיי ארוס גטריבן פון דעם בית דין האבן זיך ביידע גקריגט אוף דר גאס. דר
וייל האבן דר הערט די אנשי סדום די קריג האבן זיי דעם אורח ארוס גטריבן פון שטאט:
ווילך איז דר אורח אוועק גגאנגן זיין וועג מיט אביטר הארץ אונ הט גוויינט אוף
דעם וואס עס הט זיך אים גטראפן אין דר שטאט סדום:

ויהי

ויהי אונ צווא דיא שְׁטֶעט פוּן סדום אִיז גְוֶוען פִיר דַיָינִים . אוּנ אַזוֹ הָאבֶּן גְהֵייסֶען
די פִיר דַיָינִים . דֶער דַיָין פוּן סדום הָט גְהֵייסֶן שָׁרָק אוּנ דֶר דַיָין פוּן עֲמוֹרָה
הָט גְהֵייסֶן שַׁרְקַר אוּנ דֶיר דַיָין פוּן אַדְמָה הָאט גְהֵייסֶן זַבְנָךְ אוּנ דֶער דַיָין פוּן צְבוֹיִם
הָאט גְהֵייסֶן מְנוֹן :

אוּנ אליעזר דֶר קְנֶעכְט פוּן אברהם הָט די דיינים גְרוּפֶן מִיט אַנְדֶרֶע נֶעמֶן . צוּ שרק
הָאט עֶר גְרוּפֶן שַׁקְרָא . אוּנ צוּ שרקר הָט עֶר גְרוּפֶן שַׁקְרוּרָא . אוּנ צוּ זבנך הָאט
עֶר גְרוּפֶן כְּזָבִים . אוּנ צווא מנון הָט עֶר גְרוּפֶן מַצְלִי דִין . אוּנ דִיא מֶענְשֶׁן פוּן סדום
ועמורה הָאבֶּן גְמַאכְט דוּרְךְ זֵייעֶרֶע דַיָינִים בֶּעמֶלֶךְ אִין אַלֶע גַאסֶן פוּן דֶר שְׁטָאט . אוּנ
אַז עֶס אִיז גְקוּמֶן אַפְרֶעמְדֶר מֶענְשׁ צוּ זַייא הָאבֶּן זֵיי אִים גְנוּמֶן אוּנ הָאבֶּן אִים גְלֵייגְט
מִיט גְוַואלְט אוּף אֵיין בֶּעטֶל . אִיז דֶר מֶענְשׁ גְוֶוען אֵיין לַאנְגֶר . הָאבֶּן זִיךְ דְרֵיי מֶענְשֶׁן
גְשְׁטֶעלְט צוּ קָאפִּינְס אוּנ דְרֵיי מֶענְשֶׁן צוּ פוּסֶן אוּנ הָאבֶּן אִים צוּ גְקְוֶועטְשְׁט אַזוֹ לַאנְג
בִּיז דֶער מֶענְשׁ אִיז שִׁיעוּר גְשְׁטָארְבֶּן . אוּנ אוֹב דֶער מֶענְשׁ אִיז גְוֶוען אַקִירְצֶער הָאבֶּען
אִים דִי זֶעקְס מֶענְשֶׁן אוּם גְצוֹגֶן . אוּנ אַז דֶער מֶענְשׁ הָאט גְשְׁרִיגֶן הָט קֵיינֶר אִים נִיט
גֶענְפֶרְט נָאר דִי זֶעקְס מֶענְשֶׁן הָאבֶּן צוּ אִים גְזָאגְט אַזוֹ אִיז בַּיי אוּנְז דֶר מִנְהָג . הָאט
זִיךְ אִיטְלִיכֶר מֶענְשׁ פַר מַייר פוּן צוּ פָארֶן אִיבֶּר דֶר שְׁטָאט . אוּנ אַז עֶס פְלֶעגְט קוּמֶן
אֵיין אָרוּם מַאן צוּ זֵיי הָאבֶּן זֵיי אִים גְגֶעבֶּן גֶעלְד אִינ הָאבֶּן אוּם גְרוּפֶן אִין שְׁטָאט אַז
קֵיינֶר זָאל אִים נִיט גֶעבֶּן אֵיין שְׁטִיקֶל בְּרוֹט . אוּנ אַז דֶער אָרוּם מַאן אִיז גְזֶעסִין אִין
שְׁטָאט אִיז עֶר גְשְׁטָארְבֶּן פַר הוּנְגֶר . אוּנ נָאךְ דֶעם אַז דֶר אָרוּם מַאן אִיז גִישְׁטָארְבֶּען
זֶענֶן גְגַאנְגֶן דִי שְׁטָאט לַייט אוּנ הָאבֶּן זִיךְ אָפּ גְנוּמֶן זֵייעֶר גֶעלְד אוּנ הָאבֶּן אִים אָפּ
גְצוֹגֶן דִיא קְלֵיידֶר אוּנ הָאבֶּן אִים בַּגְרָאבֶּן נַאקִיט אִין דֶער מִדְבָּר . אַזוֹ הָאבֶּן זֵיי גְטוּן
אַלֶע זֵייעֶרֶע טֶעג . אוּנ שׂרה דָם וַוייבּ פוּן אברהם הָט גְשִׁיקְט אליעזר קֵיין סדום צוּ
לוֹט . אוּנ בשעת אליעזר אִיז גְקוּמֶן קֵיין סדום הָט עֶר גְזֶעהֶן אַז אֵיין מֶענְשׁ פוּן סדום
הָאלְט מלחמה מִיט אֵיין אָרוּם מַאן אוּנ צִיהְט אָפּ דֶעם אָרוּם מַאן דִי קְלֵיידֶער אוּנ אִיז
אַוֶועק גְגַאנְגֶן אוּנ דֶר אָרוּם מַאן הָט זֵייעֶר גְוֵויינְט אוּנ גְשְׁרִיגֶן אוּף דֶר זַאךְ וָוס דֶער
מֶענְשׁ פוּן סדום הָט אִים גְטוּן . אוּנ הָט גְבֶּעטֶן אליעזר אַז עֶר זָאל אִים הֶעלְפֶן אָפּ
נֶעמֶן דִיא קְלֵיידֶר . אִיז אליעזר גְגַאנְגֶן צווא דֶעם מֶענְשׁ פוּן סדום אוּנ הָט אִים גְזָאגְט
פַר וָוס הָאסְטוּ אַזוֹ גְטוּן צוּ דֶעם אָרוּם מַאן וָוס עֶר אִיז גְקוּמֶן צוּ אַייךְ . הָט דֶער
מֶענְשׁ גֶענְפֶרְט צוּ אליעזר אִיז עֶר דֶען דַיין בְּרוּדֶער צוּ בִּיסְטוּ דֶען גְוָוארֶן אִיבֶּר אוּנְז
אֵיין דַיָין . הָט אליעזר זִיךְ גְקְרִיגְט מִיט דֶעם מֶענְשׁ פוּן סדום פַאר דֶעם וָוס עֶר הָאט
אַזוֹ גְטוּן צוּם אָרוּם מַאן . הָאט דֶער מֶענְשׁ פוּן סדום גְוָוארְפֶן אַשְׁטֵיין אִין שְׁטֶערְן פוּן
אליעזר אִיז פוּן שְׁטֶערְן אָפּ גְגַאנְגֶען זֵייעֶר פִיל בְּלוּט . אוּנ אַז דֶער מֶענְשׁ פוּן סדום הָט
גְזֶעהֶן אַז עֶס גֵייט בְּלוּט פוּן אֱלִיעֶזֶרְס שְׁטֶערְן הָט עֶר אָן גְחַאפְּט אליעזר אוּנ זָאגְט צווא
אִים בְּצָאל מִיר דֶר פַר וָוס אִיךְ הָאבּ דִיר גְלָאזְט בְּלוּט דֶען אַזוֹ אִיז בַּיי אוּנְז אֵיין חָק . הָט
אליעזר צוּ אִים גְזָאגְט . נִיט גְנוּג דוּ הָאסְט מִיךְ גְבֵּיילְט וִוילְסְטוּ נָאךְ בַּיי מִיר דֶר פַר שְׂכַר
הָט דֶר מֶענְשׁ אָן גְנוּמֶן אליעזר אוּנ פִירְט אִים צוּם דַיָין וָוס עֶר הֵייסְט שקרא צוּ מִשְׁפָּט .

תם וישר

האט דר מענש גזאגט פארן דיין אזו האב איך גטון צו דעם מענש אונ ער וויל מיר ניט בצאלן. האט דר דיין גזאגט צו אליעזר דר מענש זאגט אמת פר וואס ווילסטו אים ניט בצאלן דען אזו איז ביי אונז דר חק · ווי אליעזר האט דר הערט די רייד פון דיין האט אליעזר אוף גהויבן איין שטיין אונ האט גשלאגן דעם דיין אין שטערן איז פון דיין אויך גגאנגן בלוט פון שטערן . אונ אליעזר זאגט צום דיין אז עס איז יוא ביי אייך אזו דר משפט אזו בצאלט איר דעם מענש פארן בלוט וואס מען האט אייך גלאזט . אונ אליעזר האט גלאזט שטיין דעם מענש ביים דיין אונ גייט זיין וועג : אין דר זעלביגר צייט האט לוטס ווייב גווינן איין טאכטער אונ מען האט איר איין נאמן גגעבן פלטית . ווען ער האט גזאגט גאט האט אים אנטרונן אונ אויך זיין הויז גזונד

פון דיא מלכים פון תילם :

אונ די פלטית איז דר וואקסן גוואורן האט איינר פון סדום זי גנומן פר איין ווייב . דר

וויל איז גקומן איין ארום מאן קיין סדום . כדי ער זאל גפינן איין דר נערונג אונ דר ארום מאן פר זוכט זיך אין שטאט עטליכע טעג . אונ די מענשן פון סדום האבן אוס גרופן אז מען זאל ניט געבן אשטיקל ברוט צום ארום מאן כדי ער זאל שטארבן · האבן די מענשן פון סדום אזו גטון . אונ ווי פלטית די טאכטער פון לוט האט גזעהן אז דר ארום מאן ליגט אוף דר גאס אונ קיינר גיט אים ניט אשטיקל ברוט . האט זי זיך דר בארעמט איבר אים אונ האט אים געבן עסן אונ טרונקן אז קיינר זאל ניט וויסן אונ אזו האט זיא גטון פיל טעג בשעת זי איז גגאנגן מיט דער קרוג נאך וואסר האט זי אריין גלייגט דם ברוט אין קרוג אונ בשעת זי איז דורך גגאנגן לעבן ארום מאן האט זי אים געגעבן דם ברוט · אונ די מענשן פון סדום האבן זיך פאר וואונדרט אוף דעם ארום מאן ווי אזו לעבט ער אן ברוט . זענן גגאנגן דריי מענשן אונ האבן זיך בהאלטן וואו דר ארום מאן איז גזעסן כדי זיי זאלן וויסן וועלכר מענש גיט אים צו עסן . דר וויל איז גגאנגן פלטית נאך וואסר האט פלטית געבן אשטיקל ברוט צום ארום מאן . אונ די דריי מענשן האבן גזעהן וואס פלטית טוט צום ארום מאן האבן זיי גנומן פלטית אונ פירן זי צו זייער בית דין אונ פר ציילן פר דעם בית דין אזו אונ אזו האט זי גטון צו דעם ארום מאן איבר דעם איז ער ניט גשטארבן אצונד זאגט אונז וואס מיר זאלן טון צו פלטית . האבן זיך איין גזאמלט די מענשן פון סדום אונ פון עמורה אונ האבן אן גצונדן אפייער אוף דר גאס אונ האבן זי אריין גווארפן

אין פייער איז זי פר ברענט גווארן אוף אש :

אונ אויך אין שטאט ארמה איז גוועזן איין יונגע פרוי זיא איז גוועזן איין טאכטער פון

איין עושר . האבן איר די שטאט לייט אויך אזו גטון . אונ די מעשה איז אזו גוועזן איין מענש איז אן גקומן קיין ארמה איז דארט נאכט גוואורן אונ דר מענש האט זיך גזעצט לעבן דר טיר פון דר יונג פרויס פאטר . אונ דר מענש האט גזעהן איין יונג פרוי זיצט אין דר טיר האט דר מענש צו איר גזאגט גיב מיר איין שטיקל ברוט אונ אויך גיב מיר אביסל וואסר . האט די יונג פרוי אים געגעבן . זענן די שטאט לייט דר פון

גוואר

גוואר געווארן אונ האבן איין גזאמלט אונ האבן דיא יונג פרויא גבראכט צום בית דין אונ האבן דר ציילט פר די דיינים די זאך. הט דס בית דין צו זיי גזאגט אז מען זאל זיא אום ברענגן האבן זיך איין גזאמלט אלע שטאט לייט אונ האבן זיא אום גשמירט מיט האניק. אונ האבן גשטעלט די יונג פרוי דארט וואו די בינן זיצ'. זענן גקומן צו איר אלע בינן אונ האבן זי צו שטאכן אונ זי ווערט גשוואלן אונ זי הט זייער געשריגן אונ קיינר הט איר נים גיענפערט אונ אוך ניט דער בארמט איבר איר. איז אוף גגאנגן איר גשרייא צום הימל:

וירא אונ גאט ב"ה זעהט אלע זייערי שלעכטע מחשבות. אונ אלדונג וס זיי טאן איז נאר איבר דעם וייל זיי האבן גנוג ברוט אונ אוך האבן זיי גרוס שלוה. אונ זייער זינד איז געווארן זייער גרוס פר גאט ב"ה:

וישלח אונ גאט ב"ה שיקט צווי מלאכים די מלאכים וס זענן גקומן צו אברהם דיא דאזיגע מלאכים האבן איבר גקערט סדום:

ויקומו אונ די מלאכים זענן אוף גשטאנן פון אברהמס שטוב נאך דעם אז זיי האבן אפ גגעסן אונ זענן גקומן קיין סדום צו אבנט אונ לוט איז גזעסן אין דר זעלביגר צייט אין דעם טויר פון סדום. אונ ווי לוט הט זיי דר זעהן הט ער זיך גבוקט צו זיא אונ הט זיי זייער גבעטן אז זיי זאלן גיין צו אים אין שטוב אריין עסן. זענן זיי גגאנגען צו אים אונ האבן ביי אים גגעסן אונ האבן גנעכטיגט. האבן די מלאכים גזאגט צו לוט. שטיי אוף אונ גיי ארוס פון דער שטאט מיט אלע דיא וס ביי דיר זענן אין שטוב אונ אלץ וס צו דיר גיהער. דען טאמר וועסטו אוך גשטראפט ווערן דורך דיא זינד פון דער שטאט. דען גאט ב"ה וועט פר דארבן דיא שטאט. אונ די מלאכים האבן גנומן לוט מיט זיין וייב אונ מיט זיינע קינדר אונ אלע דס זייניגע אונ ציהן אים ארוס פון דער שטאט אונ זאגן צו לוט האב הס אוף דיין לייב אונ אנטלויף אונ לוט איז אויף גשטאנען אונ איז אנטלאפן געווארן מיט אלע דס זייניגע:

בעת אין דר זעלביגר צייט הט גאט ב"ה גלאזט רעגנען אוף סדום אונ אוף עמורה אונ אוף אלע די פינף שטעט שוועבל אונ פעך אונ הט איבר גקערט די דאזיגע שטעט אונ אלע איין וואונערם אונ אלע שפראצונג פון דר ערד. אונ דס וייב פון לוט הט אקוק גטאן אוף דעם איבר קערונג פון דר שטאט. ווארום זיא הט זיך זייער דר בארמט אוף אירע טעכטר וס זענן איבר גבליבן אין סדום וס האבן מיט איר ניט גוואלט ארויס גיין פון סדום. אונ ווי זיא הט אקוק גטאן הינטר זיך. איז פון איר געווארן אשטיק זאלץ. אונ לוט איז אנטלאפן געווארן מיט זיינע צווייא טעכטר וס זענן איבר גבליבן אין דר הייל פון ערולם אונ זענן דארט גזעסן עטליכע טעג. אונ אברהם הט זיך גפעדערט אין דר פרי צו זעהן וס עס איז געווארן מיט די שטעט פון סדום. זעהט ער איין רויך גייט אוף פון זיי אזוי ווי איין רויך פון איין קאלך אויבן: אונ דער נאך הט לוט מיט זיינע צווייא טעכטר אוועק גצוגן פון דר הייל אונ האבן זיך בזעצט ביי דעם ירדן. אונ די צוויי קינדר פון די טעכטר וס זיי האבן גהאט מיט לוט זענן דר

וואקסן

תם וישר

וואקסן גווארן גייען זיי אונ האבן זיך גנומן ווייבר פון לאנד · כנען אונ האבן גוואונן קינדר אונ האבן זיך גפרוכפרט אונ גמערט:

בעת אין דער זעלביגר צייט איז אברהם גגאנגן פון פלון ממרא צום לאנד פלשתים אונ בזעצט זיך אין גרר . אונ אברהם איז דעמאלט אלט גוועזן הונדרט יאר אונ עס איז אוך גוועזן דם פינף אונ צוואנציגסטי יאר אז אברהם איז גזעסן אין לאנד כנען . אונ בשעת אז אברהם איז גקומן קיין גרר הט אברהם גזאגט צו זיין ווייב שרה דו זאלסט זאגן אוף מיר אז איך בין דיין ברודר אונ דו בוסט מיין שוועסטר אונ ווער עס וועט דיך פרעגן זאלסטו אזו ענפרן כדי מיר זאלן ניצול ווערן פון דיא איינוואונרס פון דעם לאנד : אונ אז אברהם הט זיך שוין בזעצט אין לאנד פלשתים . האבן אבימלך זיינע קנעכט גזעהן שרה אז זיא איז זייער שיין האבן זיי זי גפרעגט ווס גהערסטו צו אברהם הט זי געענפרט איך בין זיין שוועסטר זענן די קנעכט גקומן צו אבימלך אונ האבן אים גזאגט עס איז גקומן איין מענש פון לאנד כנען אונ האט אוך זייער אשיינע שוועסטר . אונ אבימלך הט גשוקט אז מען זאל זיא ברענגן צו אים . אונ מען הט זיא גבראכט צו אים . אונ ווי ער הט זיא דר זעהן איז זיא זייער גפעלן . הט אבימלך זיא גפרעגט ווס גהער דיר דר מענש ווס איז מיט דיר גקומן אין דעם דאזיגן לאנד . הט שרה געענפרט ער איז מיין ברודר אונ מיר זענן גקומן פון לאנד כנען דא צו וואונן . האט אבימלך צו איר גזאגט מיין לאנד איז פר דיר אונ ווי עס גפעלט דיר דארטן זאלכטו בזעצן דיין ברודר אונ מיר וועלן אים דר הייבן איבר דעם גאנצן לאנד ווייל ער איז דיין ברודר:

אונ אבימלך לאזט רופן צו אברהם אונ אברהם איז גקומן פר אים . אונ אבימלך זאגט צו אברהם איך האב גבאטן אז מען זאל דיר גרויס כבוד אן טאן ווס נאר דו ווילסט ארץ פון דיין שוועסטערס וועגן . אונ אז אברהם איז אוועק גגאנגן פון אבימלך הט מען אים נאך גטראגן די מתנות . אונ ווי עס איז נאכט גווארן אונ אבימלך איז גזעסן אוף דער שטול . איז גפאלן אוף אים אשלאף איז ער אנגשלאפן גווארן אוף דער שטול . אונ איז גשלאפן ביז אין דר פרי אונ בשעת אז ער איז גשלאפן

הט

האט זיך אים גחלמת אז איין מלאך פון הימל איז גקומן צו אים אונ האלט איין גרוסי שווערד אין דר האנט הט ער זיך זייער דר שראקן אונ זאגט צום מלאך וואס האב איך דען גזונדיגט . הט דר מלאך געענפערט אונ זאגט צו אים פר וואס דו האסט גנומן שרה צו זיך אין שטוב ארײן דען זי איז דם ווייב פון אברהם , אצונד זאג איך דיר אן אז דו זאלסט שרה אום קערן צו אברהם . אונ עס איז גוואָרן אין דער זעלביגר נאכט איין גרוסע פר טומלונג דארט אין הויז . אונ אז עס איז גקומן אין דר פרי איז אבימלך אוף געשטאנען מיט שרעק אונ הט גרופן שרה איז זיא גקומן פר אים . אונ אברהם איז אויך גקומן פר אים אונ אבימלך זאגט צו זיי וואס איז דס וואס איר הט גטון צו אונז אונ איר הט גזאגט אז זיא איז דיין שוועסטר אונ איך האב גמיינט אז דאס איז דר אמת אזו האב איך דיא אשה גוואלט נעמן פר א ווייב . הט אברהם אים געענפערט איך האב מורא גהאט צו זאגן אז איך בין איר מאן איבר דעם האב איך גזאגט אז איך בין איר ברודר . אונ אבימלך הט גנומן שאף אונ רינדר אונ קנעכט אונ דינסט מיידן אונ טויזנט שטיק זילבר אונ הט גגעבן צו אברהם אונ הט אים אפ גגעבן שרה: אונ אבימלך שיקט צו אברהם אזו צו זאגן . בעט צו גאט ב"ה אז ער זאל אפ טאן פון אונז די שטראף . אונ אברהם טוט תפלה צו גאט ב"ה אוף אבימלך מיט זיינע קנעכט אונ אלע דם זיינגע . אונ גאט ב"ה האט צו גהערט די תפלה פון אברהם אונ הט זיי גשיקט איין רפואה:

בעת אין דר זעלביגר צייט אז אברהם איז גזעסן פיר חדשים אין גרר . הט גאט ב"ה גדענקט שרה צום גוטן אונ זיא הט גוואונן אזון צוא אברהם אונ אברהם הט אים אנאמן גגעבן יצחק . אונ ווי יצחק איז אלט גוואָרן אכט טאג הט אברהם אים בשניטן אזו ווי גאט הט אים גבאטן אז ער זאל אויך טון צו זייני קינדר . אונ אברהם איז אלט גוועזן הונדרט יאר אונ שרה איז אלט גוועזן ניינציג יאר בשעת יצחק איז גבארן גוואָרן צו זיי . אונ אז ער איז דר וואקסן גוואָרן הט מען אים אנטווינט . אונ אברהם הט גמאכט איין גרוסי סעודה בשעת אז מען הט אים אנטווינט. אונ אויף דר סעודה איז גקומן שם ועבר אונ אויך גרוסע שררות אונ אויך אבימלך אונ פיכול האבן גגעסן אונ גטרונקן אונ האבן זיך זייער גפרייט

אין

תם וישר

אִין דֶעם טָאג וָוס מֶען הָט אַנְטְוֵוינְט יצחק . אוּנ אוֹךְ תרח דֶר פָאטֶר פוּן אברהם אוּנ אוֹךְ זַיין בְּרוּדֶר נָחוֹר זֶענֶן גְקוּמֶן פוּן חָרָן מִיט אַלֵי דָם זַייעֶרִיגִי חוּץ וָוס זֵיי הָאבֶּן זִיךְ גפְּרֵייט בְּשַׁעַת זֵיי הָאבֶּן גִיהֶערְט אַז עֶס אִיז גְבָּארֶן אֵיין זוּן צוּ אברהם פוּן זַיין וַוייבּ שׂרה . זֶענֶן זֵיי אַצוּנְד גְקוּמֶן צוּ אברהם אוּנ הָאבֶּן גְגֶעסֶן אוּנ גְטְרוּנְקֶן אוֹיף דֶר סְעוּדָה וָוס אברהם הָט גְמַאכְט :

בעת אִין דֶר צַייט אַז יצחק אִיז אַלְט גְוֶועְן אֵיין יָאר אִיז גְשְׁטָארְבֶּן שְׂרוּג דֶר זוּן פוּן רְעוּ . אוּנ יִשְׁמָעֵאל אִיז אִין דֶער זֶעלְבִּיגֶר צַייט אַלְט גְוֶועְן פֶערְצֶן יָאר . אוּנ ישמעאל לֶערִינְט זִיךְ אַרוּם גֵיין מִיט פַיילֶן אוּנ בּוֹיגֶן . אוּנ אַז יצחק אִיז אַלְט גְוֶועְן פִינְף יָאר אִיז עֶר גְזֶעסִין אִין דֶה טִיר פוּן גְצֶעלְט אִיז גְקוּמֶן ישמעאל אוּנ הָט זִיךְ גְזֶעצְט לֶעבֶּן יצחק אוּנ הָט גְנוּמֶן דֶעם בּוֹיגֶן מִיט דֶר פַייל אוּנ הָט גְוָואלְט שִׁיסֶן יצחק . אוּנ וִויא שׂרה הָט דָס דֶר זֶעהֶן הָט זִיא גְשִׁיקְט רוּפֶן אברהם אוּנ זָאגְט צוּ אִיהְם פַר טְרַייבּ דִי דִינְסְט מִיט אִיר זוּן כְּדֵי עֶר זָאל נִיט יַרְשֶׁנֶן מִיט אוּנְזֶר זוּן דֶען אַזוֹ אוּנ אַזוֹ הָט עֶר גְוָואלְט טָאן צוּ אוּנְזֶר זוּן . אוּנ אברהם הָאט צוּ גְהֶערְט דִי רֵייד פוּן שׂרה . אוּנ תֵּיכֶף וִוי אברהם אִיז אוֹיף גֶעשְׁטַאנֶען אִין דֶר פְרִיא הָט עֶר גְנוּמֶן צְוֶועלְף לַייבֶּן בְּרוֹט אוּנ אֵיין לָאגִיל וַואסֶר אוּנ גִיט דָס צוּ הָגָר אוּנ שִׁיקְט זִיא אַוֶועק מִיט ישמעאל . אוּנ הָגָר אִיז אַוֶועק גְגַאנְגֶען מִיט ישמעאל אִין דֶער מִדְבָּר אַרַיין אוּנ הָט זִיךְ בַּזֶעצְט אִין מִדְבַּר פָּארָן . אוּנ דֶער נָאךְ אִיז גְגַאנְגֶען הָגָר מִיט ישמעאל קֵיין מִצְרַיִם אוּנ הָאבֶּן זִיךְ דָארְטֶן בַּזֶעצְט . אוּנ הָגָר הָט גְנוּמֶן צוּא אִיר זוּן ישמעאל אַוַוייבּ זִיא הָט גְהֵייסֶן מְרִיבָה . אוּנ דִי מְרִיבָה גְוִוינְט צוּ אִים פִיר זוּן אוּנ אֵיין טָאכְטֶר . אוּנ נָאךְ דֶעם אִיז גְגַאנְגֶען ישמעאל מִיט זַיין מוּטֶר אוּנ מִיט זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶר אוּנ אַלֶע דָם זֵיינִיגִי אִין דֶער מִדְבָּר אַרַיין אוּנ הָאבֶּן זִיךְ דָארְט גְמַאכְט גְצֶעלְטֶן . אוּנ זֶענֶן דָארְטֶן גְזֶעסֶן אֵיין לַאנְגֶע צַייט . אוּנ גָאט ב״ה הָט גְהָאלְפֶן צוּ ישמעאל אוּנ עֶר הָאט גִיהַאט פִיל שָׁאף אוּנ רִינְדֶר אִין דֶעם זְכוּת פוּן זַיין פָאטֶר אברהם . אוּנ פִיל טֶעג אַרוּם הָאט אברהם גְזָאגְט צוּ זַיין וַוייבּ שׂרה אִיךְ וֶועל גֵיין זִיךְ זֶעהֶן מִיט מַיין זוּן ישמעאל . דֶען אִיךְ הָאבּ אִים שׁוֹין פִיל טֶעג נִיט גְזֶעהֶן . אוּנ אברהם זָאטֶעלְט אָן אֵיין קֶעמֶל אוּנ גֵייט אִין דֶר מִדְבָּר צוּ

זוכן

זוכן זיין זון ישמעאל . אונ אברהם איז גפארן אונ איז גקומן צום גצעלט פון ישמעאל אום האלבן טאג . אונ ישמעאל מיט זיין מוטר הגר זענן ניט גוועזן אין דר היים . נאר ישמעאלס ווייב מיט דיא קינדר זענן יוא גוועזן אין דר היים . הט אברהם זי גפרעגט ווי איז ישמעאל גגאנגען . הט זי געענפערט ער איז גגאנגן אין פעלד אריין שיסן חיות . אונ אברהם איז גזעסן אוף דעם קעמל רען ער הט גשוואורין צו זיין ווייב שרה אז ער זאל ניט אראפ גיין פון קעמל . אונ אברהם הט גזאגט צו ישמעאלס ווייב גיב מיר אביסל וואסר צו טרונקן דען איך בין זייער מיד פון וועג . הט זי געענפרט צו אברהם איך האב ניט קיין וואסר אונ אוך קיין ברוט . אונ זי הט גאר ניט גקוקט אוף אברהם אונ פרעגט אים גאר ניט ווער ער איז נייארט זיא שלאגט אונ פלוכט די קינדר אונ פלוכט אוך איר מאן ישמעאל . אונ אברהם הערט אוס אלע רייד פון ישמעאלס ווייב אונ עס טוט אים זייער באנק דרוף אונ זי ווערט איבל בייא אברהם אין די אוגן . אונ אברהם הט זיא ארוס גרופן פון גצעלט איז זיא צו אים ארוס גגאנגן . אונ אברהם זאגט צו איר אז דיין מאן ישמעאל וועט קומן זאלסטו אים אזו זאגן עס איז גקומן אהער איין אלטער מאן פון לאנד פלשתים אונ הט דיך גזוכט אונ אזו איז זיין גשטאלט אונ איך הב אים ניט גפרעגט ווער ער איז נאר ער הט מיר גזאגט אז דיין מאן ישמעאל וועט קומן פון פעלד זאלסטו אים אזו זאגן אז דו זאלסט אפ טאן דעם אונטערלעהן פון דעם גצעלט אונ מאך איין אנדערן נאגל צום גצעלט . אונ אברהם איז אוועק גפארן צו זיין וועג :

אונ נאך דעם אז אברהם איז אוועק גפארן . איז ישמאעל מיט זיין מוטר גקומן אהיים . הט דם ווייב צו אים גזאגט עס איז גקומן אהער איין אלטר מאן פון לאנד פלשתים אונ האט דיך גזוכט אונ אזו איז זיין גשטאלט אונ איך הב אים ניט גפרעגט ווער ער איז נאר ער הט מיר גזאגט אז דיין מאן ישמעאל וועט קומן זאלסטו אים אזו זאגן . טוא אפ דעם אונטערלעהן פון דעם גצעלט אונ זאלסט מאכן איין אנדרן נאגל צום גצעלט . אונ ווי ישמעאל הט אום גהערט די רייד פון זיין ווייב הט ער פר שטאנען אז דר איז גוועזן זיין פאטר אברהם אונ זי הט קיין כבוד

ניט

נִיט אָן גְטָאן. הָט יִשמעאל צו גְהֶערְט דִי רֵייד פון זַיין פָּאטֶר און הָט אַוֶועק גְטְרִיבְּן דָם וַוייבּ אִיז זִי אַוֶועק גְגַאנְגֶן:

און יִשמעאל אִיז גְגַאנְגֶן צוּם לַאנְד כְּנַעַן און הָט גְנוּמֶן אֵיין אַנְדֶר וַוייבּ און בְּרֶענְגְט זִי צוּם גְצֶעלְט וִוי עֶר אִיז גְוֶועזְן פְרִיעֶר. און עֶס אִיז גְקוּמֶן אִין דְרַיי יָאר אַרוּם הָט אברהם גְזָאגְט אִיךְ וֶועל ווִידֶר גֵּיין זֶעהֶן וָוס מַיין זון יִשמעאל טוּט. און אברהם אִיז גְפָארֶן אִין דֶר מִדְבָּר און אִיז גְקוּמֶן צוּם גְצֶעלְט פוּן יִשמעאל. און אברהם הָט גְפְרֶעגְט אוֹיף יִשמעאל. אִיז אַרוּם גְגַאנְגֶן דָם וַוייבּ פוּן יִשמעאל און הָט אִים גְזָאגְט מַיין הַאר מַיין מַאן יִשמעאל אִיז גְגַאנְגֶן אִין פֶעלְד מַיין הַאר קוּמְט אַרַיין אִין שְׁטוּבּ און עֶסְט אֵיין שְׁטִיקְל בְּרוֹט וָוארוּם אִיר זֶענְט מִיד פוּן וֶועג. הָט אברהם צוּ אִיר גְזָאגְט אִיךְ וֶועל נִיט אַרַיין אִין שְׁטוּבּ וָוארוּם אִיךְ אַייל מִיךְ צוּ גֵּיין מַיין וֶועג. נַייעֶרְט גִיבּ מִיר אַבִּיסְל וַואסֶר וֶועל אִיךְ טְרִינְקֶן דֶען אִיךְ בִּין זֵייעֶר דָארְשְׁטִיג. און זִי אַיילְט און לוֹפְט אִין גְצֶעלְט אַרַיין און בְּרֶענְגְט אִים וַואסֶר און בְּרוֹט און בֶּעט אִים זֵייעֶר אַז עֶר זָאל עֶסְן און טְרִינְקֶן. הָט אברהם גְגֶעסְן און גְטְרִינְקֶן און הָט גְבֶּענְשְׁט יִשמעאל. און וִוי אברהם הָט אָפּ גְגֶעסֶן הָט עֶר גְבֶּענְשְׁט גָאט ב״ה. און הָט גְזָאגְט צוּם וַוייבּ פוּן יִשמעאל אַז דַיין מַאן וֶועט קוּמֶן פוּן פֶעלְד זָאלְסְטוּ אִים אַזוֹ זָאגְן. עֶס אִיז גְקוּמֶן אֵיין אַלְטֶר מַאן פוּן לַאנְד פלשתים. אַזוֹ און אַזוֹ הָט עֶר אֵיין גְשְׁטַאלְט. און הָט צוּ מִיר גְזָאגְט אַז דַיין מַאן יִשמעאל וֶועט קוּמֶן זָאלְסְטוּ אִים זָאגְן אַז דֶר אוּנְטֶערְלֶעהְן פוּן גְצֶעלְט אִיז אַגוּטֶר. און דוּ זָאלְסְט אִים נִיט אָפּ טָאן פוּן גְצֶעלְט. און וִוי אברהם הָט אוֹם גְרֶעט דִי דָאזִיגִי רֵייד אִיז עֶר אַוֶועק גְפָארֶן אַהֵיים. און דֶר וַוייל אִיז גְקוּמֶן יִשמעאל פוּן וֶועג אִיז דָם וַוייבּ אִים אֶקֵיגְן גְגַאנְגֶן מִיט אַשִׂמְחָה און הָט אִים דֶר צֵיילְט אַז עֶס אִיז גְקוּמֶן אַהֶער אֵיין אַלְטֶר מַאן פוּן לַאנְד פלשתים און הָט גְפְרֶעגְט אוֹיף דִיר. און אִיךְ הָאבּ אִים גְגֶעבֶּען בְּרוֹט און וַואסֶר הָט עֶר גְגֶעסֶן און גְטְרִינְקֶן און הָט צוּ מִיר גְזָאגְט אַז דַיין מַאן וֶועט קוּמֶן זָאלְסְטוּ אִים זָאגְן אַז דֶר אוּנְטֶערְלֶעהְן פוּן גְצֶעלְט אִיז גוּט און דוּ זָאלְסְט אִים נִיט אָפּ טָאן פוּן גְצֶעלְט. הָט יִשמעאל גְוואוּסְט אַז זַיין פָאטֶר אִיז גְוֶועזְן און זַיין וַוייבּ הָט אִים כָּבוֹד אָן גְטָאן. און עֶר הָט דְרוֹיף גְלוֹבְּט גָאט ב״ה:

אונ אברהם איז געוועסן אין לאנד פלשתים זעקס אונ צוואנציג יאר. אונ די קנעכט פון אברהם האבן דארטן געגראבן פרושי ברונעס. אונ די קנעכט פון אבימלך האבן זיך מיט זיי געקריגט אונ גזעלן ביי זיי דעם גרויסן וואסר ברונן וואס די קנעכט פון אברהם האבן געגראבן. אונ אבימלך האט דאס געהערט איז ער געקומן מיט פיכול אונ צוואנציג מענשן צו אברהם. אונ אברהם האט געשטראפט אבימלך וואס זיינע קנעכט האבן ביי אים גגזלת דעם ברונן. האט אבימלך צו אים געזאגט איך שווער ביי גאט ב"ה וואס האט בשאפן די גאנצי וועלט אז איך האב ניט געהערט פון דער זאך בייארט דעם היינטיגן טאג. אונ אברהם האט גנומן זיבן שאף אונ גיט זיי צו אבימלך אונ זאגט צו אים נעם די זיבן שאף פון מיין האנט כדי דאס זאל זיין איין עדות אז איך האב געגראבן די ברונע:

אונ אבימלך נעמט די זיבן שאף ביי אברהם אונ אברהם גיט אים נאך פיל שאף אונ ריגדער אונ אבימלך שווערט צו אברהם אז דיא ברונען קערן צו אברהם. דריבר האט מען גרופן די ברונע באר שבע ווייל דארטן האבן זיי געשווארן אונ כורת ברית געוועזן:

אונ אברהם האט געפלאנצט איין ויין גארטן אונ האט אויך געבויאט א גרוס הויז איז געוועזן פיר טירן כדי פון וועלכי זייט מען וועט קומן פון דארטן זאל מען קאנן צו אים אריין גיין אונ ווער עס איז געקומן צו אברהם האט זיך אן געגעסן אונ אן געטרונקן אונ האט מיט גנומן אלדעס גוטס אונ איז זיך אוועק געגאנגן. דען אזו איז געוועזן דער מנהג פון אברהם וועלכר מענש עס איז אריין געקומן אין זיין שטוב הונגריג האט אים אברהם געגעבן עסן אונ טרונקען ביז ער איז זאט געווארן אונ ווער עס איז געקומן צו אים אן קליידער האט ער אים אן געקליידט נאך זיין ווילן. אונ האט געמאכט וויסן איטליכן מענש אז עס איז פר האנדן איין גאט ב"ה וואס האט בשאפן הימל אונ ערד אונ אויך אלע מענשן. אזו האט געטאן אברהם אלי זייני לעב טאג:

ויצחק אונ יצחק דער זון פון אברהם איז דער וואקסן געווארן אין דער זעלביגר צייט אונ אברהם האט אים געלערנט די וועג פון גאט ב"ה כדי ער זאל וויסן וואס גאט איז אונ גאט ב"ה איז געוועזן מיט אים:

אונ אז יצחק איז אלט געוועזן זיבן אונ דרייסיג יאר איז ישמעאל געקומן צו

יצחק

תם וישר

יצחק אונ הט זיך ברימט אונ זאגט צו יצחק איך בין אלט גוועזן דרייצעהן יאר אז גאט ב"ה הט גזאגט אונזר פאטר אברהם אז ער זאל זיך בשניידן אונ זאל מיך בשניידן אונ איך הב גטון אזוי וויא גאט ב"ה הט גזאגט צו אונזער פאטר. אונ יצחק ענפערט צו ישמעאל ווס ברימסטו זיך מיט אזו אקליינע זאך. איך שווער ביי גאט ב"ה ווס ער איז דר גאט פון מיין פאטער אברהם. אז אוב גאט ב"ה זאל זאגן צו מיין פאטר. נעם דיין זון יצחק אונ ברענג אים אוף פר אקרבן צו מיר וואלט איך נים פר מיידן צו טון דם. נייערט איך וואלט גטון מיט גרוס שמחה: אונ גאט ב"ה הערט וואול די דאזיגי רייד ווס יצחק הט גרעט צו ישמעאל. איז די זאך וואול געפעלן גאט ב"ה צו פריבן אברהם מיט דר זאך: ויהי היום אונ עס איז גוועזן דר טאג ווס אלע מלאכים שטעלן זיך נעבן כסא הכבוד פר גאט ב"ה. איז גקימן צווישן זיי דער שטן מקטרג צו זיין אוף די מענטשן. אונ גאט ב"ה זאגט צו אים פון וואנן קומסטו אן. ענפערט דר שטן צו גאט ב"ה אונ זאגט איך הב גשוועבט אוף דער וועלט. זאגט גאט ב"ה צום שטן ווס זאגסטו מיר אויף די מענשן ווס זענן אוף דר ערד. ענפערט דר שטן אונ זאגט צו גאט ב"ה איך האב גזעהן אלע מענשן דינגען דיך אונ גדענקן דיך נאר אין דר צייט אז זיי בדארפן האבן פון דיר איין זאך. אבר נאך דם אז דו האסט זיי שון גגעבן די זאך. זיצן זיי אפ פון דיר אונ פר לאזן דיך אונ גדענקן דיך גאר שון נים: הראית האסטו דען נים גזעהן אברהם דער זון פון תרח. איידר ער הט גהאט קינדער הט ער גבויעט מזבחות אונ הט מקריב גוועזן קרבנות. אונ הט תמיד גמאכט רופן דיין נאמן צו אלע מענשן ווס זענן אוף דר ערד:

ועתה אבר אצונד אז עס איז אים שון גבורין גווארן איין זון יצחק. אזו הט ער דיך גאר פר לאזט. אונ הט גמאכט אגרוסע סעודה צו אלע זיצערם פון לאנד. אונ אן גאט ב"ה הט ער גאר פר געסן. און פון אלע זאכן ווס ער הט גמאכט בשעת ער הט אנטוויינט יצחק הט ער פר דיר נים מקריב גוועזן קיין שום קרבן. אונ אויך היינט איז יצחק שוין אלט זיבן אונ דרייסיג יאר. אונ הט נים גבויאט קיין מזבח אונ אוך

אוך ניט מקריב געוועזן קיין קרבן צו פר דיר. דען דו האסט אים געגעבן וואס ער הט בגערט פון דיר. נון היינט הט ער דיך פר לאזט:

זאגט גאט ב"ה צום שטן אזו ווי אברהם מיין קנעכט איז. איז זיין גלייכן ניט דא אויף דער וועלט. ער איז איין רעכט פארטיגער פר מיר אונ איז איין ירא שמים אונ ער קערט אפ פון אלעם בייזן. אונ איך ווייס אוב איך זאל אים זאגן אז ער זאל מקריב זיין זון יצחק פר מיר וועט ער ניט פר מיידען צו טון דם דאזיגע:

ויען הט דר שטן געענפערט צו גאט ב"ה אונ זאגט צו אים רבונו של עולם טוא צו אברהם די רייד וואס דו האסט גערעט. וועלן מיר זעהן צו ער וועט דיך פאלגן אויב ניט:

בעת אין דר זעלביגר צייט איז געוועזן די רייד פון גאט ב"ה צו אברהם אונ זאגט צו אים. נעם דיין איינציגן זון דעם וואס דו האסט ליב דען יצחק. אונ גיי צום לאנד מוריה אונ ברענג אים אוף פר איין קרבן עולה אוף איינעם פון די בערג. אונ אברהם הט גטראכט ביי זיך אין הארצן ווי אזו ער זאל אוועק נעמן יצחק פון זיין מוטר שרה אונ אויף ברענגען אים פר אקרבן עולה פר גאט ב"ה:

ויבא אונ אברהם איז גקומן אין גצעלט ווי זיין ווייב שרה איז געזעסן אונ זעצט זיך אנידר פר איר. אונ זאגט צו איר. אונזר זון יצחק איז שוין גרויס אונ ווייסט גאר ניט ווי אזו מען דינט גאט ב"ה. דרום וויל איך אי"ה מארגן אים נעמן אונ וויל אים פירן צו שם ועבר. אונ דארטן וועט ער זיך אויס לערנן די וועג פון גאט ב"ה. דען זיי וועלן אים לערנן גאטס תורה אונ מצות. אונ ווי אזו ער זאל תפלה טון פר גאט ב"ה אז גאט ב"ה זאל אים ענפרן: אונ שרה זאגט צו אים דו זאגסט גוט מיין הער. גיי אונ טוא אזו ווי דו זאגסט. נייארט דו זאלסט אים ניט דר ווייטרן אונ אוך זאל ער דארטן ניט פול טעג זיצן. דען מיין לייב איז זער אן גקניפט אן אים. אונ אברהם זאגט צו זיין ווייב שרה טוא בעטן צו גאט ב"ה ער זאל טון מיט אים גוטס. אונ שרה נעמט איר זון יצחק אונ נעכמיגט אים אובר די דאזיגע נאכט אונ האלזט אים אונ קישט אים. אונ זאגט צו אים מיין זון ווי אזו וועל איך קענן אפ שיידן דיך אונ מיך.

אונ

תם וישר

אונ זאגט צו אברהם איך בעט דיך מיין האר אז דו זאלסט אים אפ הוטן אונ דו זאלסט נים אפ טון דיין אוג פון אים. דען איך האב גיט קיין אנדערן זון אונ אוך קיין טאכטר נאר אין אים אליין. אונ שרה וויינט אין דר זעלביגר נאכט אונ זאגט אים אלץ אן ביז אין דר פריה אונ ווי עס איז טאג גוואורן הט שרה גנומן אשיין קלייד אונ הט אן גטון איר זון יצחק אונ הט זיי מיט געגעבן שפייז אוף דעם וועג: וילכו אונ אברהם מיט יצחק זענן אוועק גגאנגן אונ שרה הט זיי בגלייט אונ אברהם מיט יצחק האבן גזאגט צו איר אז זי זאל אום קערן אהיים. אונ ווי שרה הט דר הערט די רייד פון יצחק הט זי אן גהובן צו וויינן אגרוס גוויין. אונ אברהם אונ יצחק אונ אלי מענשן וום זענן גגאנגן האבן אוך זייער גוויינט: אונ שרה הט אן גנומן איר זון יצחק מיט ביידע הענד אונ האלזט אים אונ קושט אים אונ וויינט נאך מער. אונ זאגט צו אים ווער ווייס אוב איך וועל דיך נאך זעהן פון היינט אן אונ וויטער. אונ אלע האבן זייער גוויינט אונ נאך דעם הט זיך שרה אום גקערט אהיים מיט גוויין אונ אברהם איז גגאנגן מיט זיין זון יצחק ער זאל אים אויף ברענגן פר אקרבן עולה אזו ווי גאט ב"ה הט אים גבאטן. אונ אברהם נעמט אוך מיט זיך זיינע צוויי יונגען. איינר הט גהייסן ישמעאל דר זון פון הגר אונ דר אנדרר הט גהייסן אליעזר. אונ ישמעאל זאגט צו אליעזר אוף דעם וועג גו מיין פאטר אברהם גייט אוף ברענגן יצחק פר איין קרבן עולה אונ אז מיין פאטר וועט זיך אום קערן וועט ער געבן זיין עשירות צו מיר וואורום איך בין זיין בכור. אונ אליעזר הט געענפרט צו ישמעאל פר וואר דיין פאטר אברהם הט דיך מיט דיין מוטר אוועק גטריבן פון צו ירשנן. אונ ווער זאל אים ירשנן מער אלס זיין גטרייאר קנעכט וואס האט אים גדינט טאג מיט נאכט וועט ער גוויס צו מיר געבן זיין פארמעגן. אונ ווי אברהם איז גגאנגן מיט זיין זון יצחק אוף דעם וועג. איז גקומן דר שטן אין גשטאלט פון איין אלטן מאן מיט אנידריג גמיט אונ זאגט צו אברהם. צו ביסטו איין נאר אדר איין אום גלערטר מענש וום דו גייסט אום ברענגן דיין איינציגן זון וום גאט ב"ה הט אים דיר געגעבן אוף דר עלטר אונ היינט ווילסטו מאכן פר לורן דס לייב פון דיין איינציגן זון פון דער ערד פר וואר דו ווייסט וואול אז די זאך איז נים פון גאט ב"ה דען גאט וועט נים זאגן דאס דאזיגע אז דו זאלסט אומברענגן דיין זון. אונ אברהם הערט די דאזיגי רייד אונ פר שטייט וואול אז דס איז דר שטן אונ ער וויל אים אראפ פירן פון גאטס וועג. אונ אברהם הט ניט גוואלט צו הערן די רייד פון שטן אונ נאך דעם איז דר שטן גקומען צו יצחק אונ דר שטן הט זיך גמאכט אפנים ווי איין יונגר מאן. אונ זאגט צו יצחק פר וואר ניט אדר האסטו דען ניט גהערט אז דיין פאטר איז אגרוסר נאר וום ער פירט דיך היינט אומברענגן גאר אום זונסט אצוונד מיין זון זאלסטו אים ניט צו הערן אונ זאלסט אים ניט פאלגן אונ זאלסט נים מאכן פר לירן דיין טייער לייב פון דער וועלט. אונ יצחק הערט ריא רייד אונ זאגט ניט. האט אברהם געענפרט צו יצחק מיין קינד זייא גהיט פאר אים אונ הער ניט צו זיינע רייד דען ער איז אשטן אונ וויל אונז מאכן איבר פארן גאטס גבאט. אונ אברהם שרייאט אן דעם שטן איז ער פון זייא אוועק גגאנגן. אונ אז

דער

דר שטן האט געזעהן אז ער קען זיי ניט בייקומן איז ער געגאנגען אונ האט געמאכט אוף
דעם וועג אגרויסן טייך מיט וואסר. אונ ווי אברהם מיט יצחק זענען געקומען צום וואסר האט
אברהם געזאגט צו יצחק האב נאר קיין מורא ניט פארן טייך דען דר שטן האט דס געמאכט
אונ וויל אונז מאכן איבר פארין אוף גאטס געבאט. אונ אברהם האט אן געשריגן אן שטן
אונ דס אורט איז געווארען טרוקן אזו ווי פריער. אונ אברהם מיט זיין זון יצחק זענען
געגאנגען צו דעם ארט ווי גאט ב"ה האט אים געזאגט. אונ ווי עס איז געקומען דר דריטר טאג
האט אברהם אוף געהויבן זייני אויגן האט ער דר זעהן פון ווייטינס דס אורט וואס גאט האט
אים געזאגט אונ אויך האט ער געזעהן שטיין אוף דעם אורט איין פייערדיגי זייל פון דער
ערד ביז אן הימל. אונ אברהם זאגט צו יצחק מיין קינד זעהסטו עפיס פון ווייטינס
וואס איך זעה. האט יצחק געענפערט איך זעה איין פייערדיגי זייל אונ אויך אוואלקן. האט
אברהם שוין געוויסט אז יצחק איז בווילגט פר אקרבן עולה צוא גאט ב"ה: אונ אברהם
זאגט צו ישמעאל אונ צו אלעזור. זעהט איר עפיס וואס איך מיט יצחק זעהן האבן זיי
געענפערט ניין מיר זעהן גאר ניט האט אברהם שון געוויסט אז ישמעאל אונ אליעזור בדארפן
ניט גיין מיט זיי האט אברהם צו זיי געזאגט זיצט איר דא מיטן אייזל אונ איך מיט יצחק
וועלן גיין ביז אין דעם זעלביגן בארג אונ וועלן זיך דארט בוקן צו גאט ב"ה אונ
מיר וועלן זיך אום קערן צוא אייך:

אונ אברהם האט גנומן האלץ אונ לייגט דס ארוף אויף יצחק אונ האבן גנומן פייער
אונ אויך דאס שעכט מעסר אונ גייען ביידע צו דעם דאזיגן ארט אונ בשעת אז
זיי זענען ביידי געגאנגען האט יצחק געזאגט צום פאטר. גן דס האלץ אונ דס פייער זעה
איך. אונ ווי איז דס לעמלי וואס עס זאל זיין פר איין קרבן. האט אברהם געענפערט
צו יצחק אין דיר האט גאט ב"ה אויס דר וויילט צו זיין צו אים פר איין קרבן עולה.
האט יצחק געזאגט צו זיין פאטר אלץ וואס גאט ב"ה האט צו דיר געזאגט וועל איך דס
טון בשמחה. אונ אברהם זאגט צו יצחק מיין קינד זאג מיר אויב עס איז פר האנדין
ביי דיר אין הארצן איין עצה אודר איין מחשבה וואס זי איז ניט רעכטפארטיג זאלסטו
פר מיר דס ניט פר מיידן. ענפערט יצחק צו אים מיין פאטר דא שווער איך אזו ווי
גאט ב"ה לעבט אונ אזו ווי דו לעבסט אויב עס איז פר האנדין אין מיינם הארצן איין
שלעכטי מחשבה אוף דר זאך וואס דו האסט צו מיר גרעט נייערט איך בין דרוף זייער
פריילך אונ איך זאג גלובט איז גאט ב"ה וואס ער האט היינט אויס דר וויילט אין מיר
איך זאל זיין אקרבן עולה צו פר אים: אונ אברהם האט זיך זייער געפרייט אוף די רייד פון
זון יצחק אונ זענען געגאנגען אונ זענען געקומן צו דעם אורט ווי גאט ב"ה האט געזאגט: אונ ער
אברהם הייבט אן צו בויאן זיין מזבח אוף דעם דאזיגן אורט: אונ יצחק האט אים געגעבן
שטיינר אין ליים אונ אברהם האט גנומן דס האלץ אונ האט דס גלייגט אופן מזבח אונ האט
גנומן זיין זון יצחק אונ וויל אים בינדן אונ לייגן אופן האלץ זאגט יצחק צום פאטר בינד
מיך גוט אונ קניפ מיך צו גוט ווארום אז איך וועל ניט זיין גוט געבונדן טאטר וועל איך
זיך דער שרעקן פארן מעסר וועל איך פר שוועכן דאס קרבן אונ אברהם האט אזו געטאן

אונ

אונ יצחק הט ווייטר גזאגט צום פאטר מיין פאטר אין דער צייט אז דו ווערסט מיך מקריב זיין זאלסטו נעמן איין ביסיל אש אונ זאלסט דאס ברענגן צו מיין מוטר שרה פר איין גשמאק אונ זאלסט איר זאגן אז אונזר זון איז איין גשמאק צו גאט ב״ה נייארט דו זאלסט איר ניט זאגן בשעת אז זי ווערט זיין ביי איין ברונן אדער זי ווערט זיין אויף איין הויך ארט. טאמר ווערט זי אראפ פאלן אונ ווערט שטארבן אובר מיר: אונ אברהם הט גהערט די רייד פון יצחק. אונ הט אוף גהובן זיין קול אונ הט אן גהובן צו וויינן מחמת גרוס שמחה. אונ יצחק הט זייער גוויינט אונ הט גזאגט צום פאטר מיין פאטר אייל אונ טוא דעם רצון פון גאט ב״ה אזוי וויא ער האט דיר גזאגט. אונ דאס הארץ פון אברהם אונ פון יצחק זענן גוועזן פריילעך אונ נאר דיא אוגן האבן גוויינט אונ אברהם האט גבינדן זיין זון יצחק אונ האט אים ארויף גלייגט אופן האלץ וואס עס איז גלעגן אופן מזבח. אונ יצחק הט אוס גשטרעקט זיין האלץ פארן פאטר אופן מזבח. אונ אברהם הט אוס גשטרעקט זיין האנד צו נעמן דאס מעסר צוא שעכטן זיין זון יצחק. אין דער דאזיגער צייט זענן גקומן בארעם הארציגע מלאכים פר גאט ב״ה אונ האבן גזאגט צו גאט ב״ה מיר בעטן דיך גאט וואס דוא ביסט בארעם הארציג אונ איין לייט זעליגער פון אלע בשעפניש וואס דוא האסט בשאפן אוף דעם הימל אונ אויף דער ערד. אונ דוא מאכסט אלע לעבן. גיב דאך איין פר געבונג אונ איין אוס לייזונג פאר דיין קנעכט יצחק. אונ דער בארעם דיך אוף אברהם אונ אויך אוף זיין זון יצחק וואס זיי האבן היינט גטון דיינע רייד: גאט ב״ה דוא זעהסט דאך אז יצחק איז גבינדן אונ גקניפט אז מען זאל אים שעכטין אזויא וויא איין בהמה אצונד בעטן מיר דיך לאז דיין דער בארימקייט אוף זיי זיין:

בעת אין דער זעלביגער צייט הט גאט ב״ה זיך בוויזן צו אברהם אונ רופט אים פון דעם הימל אונ זאגט צו אים דו זאלסט ניט אוס שטרעקן דיין האנד צו דעם יונג אונ זאלסט אים גאר ניט טאן. אצונד ווייס איך וואול אז דו ביסט איין גאטס פארכטיגר וויל דו האסט ניט פר מיטן דיין איינציגן זון פון מיר. אונ אברהם הט אוף גהובן זיינע אויגען

הט

האט ער געזעהן אז איין איל שטייט ביי איין בוים דס איז דער איל וואס גאט ב"ה האט אים בשאפן בשעת ער האט בשאפן הימל אונ ערד. אונ גאט ב"ה הט אן גבריט דעם דאזיגען איל כדי ער זאל זיין פאר איין קרבן פאר יצחק האט אברהם גנומעז דעם איל אונ האט מקריב גיוועזען פאר איין קרבן עולה פאר זיין זון יצחק. אונ אברה"ם האט גשפרענגט פון דעם בלוט אופן מזבח אונ זאגט אזו דאס בלוט ווס איך שפרענג פונם איל זאל זיין חשוב ביא גאט ב"ה וויא איך וואלט גשפרענגט דאס בלוט פון מיין זון יצחק. אונ אוף אלע זאכן ווס אברהם האט גטאן ביי דעם מזבח האט ער אלץ אזו גזאגט אז עס זאל זיין גלייך וויא איך וואלט מקריב זיין מיין זון. אונ עס איז גוועזן חשוב ביא גאט ב"ה גלייך וויא אברהם האט מקריב גיוועזן זיין זון יצחק אונ גאט ב"ה האט גבענטשט אברהם מיט זיינע קינדר דעם זעלביגן טאג: אונ דער שטן איז גגאנגן צו שרה אונ הט זיך גמאכט איין גשטאלט וויא איין אלטער מאן זייער נידריג אונ זאגט צו איר פאר וואר דוא ווייסט גאר ניט פון די דאזיגי זאכן וואס אברהם האט היינט גטאן צו דיין זון יצחק. אברהם הט גבויט איין מזבח אינ האט גילייגט האלץ אופן מזבח אונ הט דער נאך גילייגט יצחק אופן האלץ אונ הט אים מקריב גוועזן: אונ שרה הט אום גהערט די רייד פון שטן אונ שרה הט גמיינט אז דס איז אמת. אונ שרה הט אוף גהובן איר קול אונ הט גוויינט אונ גישריגן איין גרוים ביטר גשריי אוף איר זון אונ פאלט אוף דר ערד אונ ווארפט ערד אוף איר קאפ אונ זאגט מיין זון יצחק איך וואלט גוואלט בעסר שטארבן איידר דו איך האב דיך דער צויגען ביז דו ביסט גרויס גיווארן אונ אצונד איז דאס גווארן פר קערט מיין פרייד צו טרויארקייט דען עס איז גוועזן מיין לושטיקייט צו דיר איך האב זייער פול גערופען אונ גבעטען צו גאט ב"ה אז ער זאל מיר געבן איין זון אונ גאט ב"ה האט מיך צו גהערט אונ האט מיר גגעבין איין זון צו ניינציג יאר. אונ אצונד ביסטו גווארן מיין זון צו איין שעכט מעסר אונ אויך צו פייאר. נייארט איך טרייסט מיך מיט די רייד פון גאט ב"ה. דען גאט ב"ה הט דס גבאטן אונ דוא מיין קינד האסט מקיים גוועזן די רייד פון גאט ב"ה ווארום ווער קען דען

איבר

תם וישר

אובר פארן די רייד פון גאט ב"ה. דען עס איז אלדונג אין זיין האנד. און שרה זאגט צו גאט ב"ה. רבונו של עולם דוא ביסט גרעכט און אלע דיינע מעשים זענן גרעכט. דען איך פריי זיך מיט דיינע רייד וואס דו האסט גבאטן. גייארט מיינע אוגן וויינן ביטערלך אבר מיין הארץ איז פריילך אין מיר. און דר נאך איז זיא אוף גשטאנען און גגאנגן ביז חברון און אוף דעם וועג וועמן זי האט בגעגנט האט זי גפרעגט ווייסט איר ניט וואס מען האט גטון צו מיין זון יצחק האט קיינער ניט גוויסט. און שרה קומט מיט אירע דינסטען און קנעכט צו דער שטאט חברון. און שרה פרעגט זיך נאך אויף איר זון און האט זיך דארטן בזעצט און שרה האט גשיקט אירע קנעכט צו זוכן אברהם מיט יצחק. און די קנעכט זענן אוועק גגאנגן זוכן צו שם ועבר צו זענן זיי דארטן ניט גוועזן. און האבן גזוכט אין גאנצן לאנד האבן זיי אוך ניט גפינן. דר ווייל איז גקומן דר שטן צו שרה אונס גשטאלט פון איין מענש און האט זיך גשטעלט פאר איר און זאגט צו איר דם וואס איך האב דיר פריער גזאגט אז אברהם האט מקריב גוועזן יצחק איז דאס איין ליגנט ער האט אים ניט מקריב גוועזן און איז ניט גשטארבן. און ווי שרה האט דם דר הערט האט זי זיך זייער גפרייט אוף איר זון און ווי שרה האט זיך זייער גפרייט איז זי גשטארבן מחמת גרוים פרייד: און ווי אברהם האט פאר לענד פון זיין דינסט האט ער זיך אום גקערט מיט זיין זון צו די צוויי יונגן און זענן אלע גגאנגן קיין באר שבע. און ווי זיי זענן גקומן קיין באר שבע האבן זיי ניט דר וויסט שרה אין דער היים האבן זיי גפרעגט ווי איז שרה. האט מען צו זייא גזאגט אז זי איז אוועק גגאנגן קיין חברון אייך זוכן ווארום מען האט איר אזו און אזו גזאגט. און זענן אוף גשטאנן און זענן גגאנגן קיין חברון ווי זיי זענן גקומן קיין חברון האבן זיי דער זעהן אז שרה איז גשטארבן. האבן זיי אלע אוף גהויבן זייער קול און האבן גוויינט זייער איין גרוס גוויין. און יצחק איז גפאלן אוף דער מוטערס פנים און האט גוויינט און האט גזאגט מיין מוטר ווי אזו האסטו מיך פר לאזט און ביזט אוועק גגאנגן און אברהם און יצחק האבן גוויינט איין גרוס גוויין און אלע קנעכט וויינן מיט זיי אוף שרה און קלאגן אוף שרה איין גרוסע קלאג:

ויהי

פרשת חיי שרה

ויהי אונ עס איז גיוועזן די לעב טאג פון שרה הונדרט יאר אונ צוואנציג יאר אונ זיבן יאר אונ דר נאך איז שרה גישטארבן · אונ אברהם איז אוף גשטאנן פון דעם מת צו זוכן איין קבר אז מען זאל דארטן בהאלטן דעם מת · אונ אברהם איז גינאנגן צו די קינדר פון חת אונ הט צו זיי אזו גזאגט איך בין איין גר אונ איין אלט גזעסנר ביי אייך אין אייער לאנד גיט מיר איין אורט ווי איך זאל בהאלטן מיין מת האבן גזאגט די קינדר פון חת צו אברהם דם גאנצע לאנד איז פר דיר ווי עס געפעלט דיר איין אורט דארטן מאנשטו בהאלטן דעם מת · אונ אברהם הט צו זיי גזאגט · אוב אייער ווילן איז אין דר זאך · זאלט איר גיין אצונד צו עפרון דער זון פון צוחר אונ איר זאלט אים בעטן פון מיינט וועגן אז ער זאל מיר פר קופן די נטאפלטי הייל וואס זיא איז ביי אים אין עק פעלט אונ איך וועל אים געבן דר פר וויפיל ער וועט וועלן אונ עפרון איז גזעסן אונטער די קינדר פון חת · אונ עפרון הט גזאגט צו אברהם איילדונג וואס דו בגערסט וועט דיין קנעכט טון · הט אברהם גזאגט צו עפרון איך וויל אזו ניט · נייארט איך וועל ביי דיר אפ קופן דם פעלד מיט דר הייל פר איין בייטל מיט געלט אוף אייביג הט עפרון גזאגט צו אברהם נון דם פעלד מיט דר הייל איז פר דיר אונ וויפיל געלט דוא ווילסט וועלן געבן אזו פיל וועל איך ביא דיר נעמן · האט אברהם צו עפרון גזאגט ניט אזו נייארט מיט פיל געלט וויל איך קופן ביי דיר אונ פון די שטאט לייט אונ פון דיינע קינדר ביז אייביג · אונ עפרון אונ אלי ברודר האבן צו געהערט צו דר דאזיגר זאך אונ אברהם האט גוועגן פיר הונדרט גוויכט זילבר אונ גיט דם געלד צו עפרון אונ צו זייני אלי ברודר : אונ אברהם האט דם אוף גשריבן די זאכן אין איין בוך אונ הט גחתמת פיר עדות אונ אזו איז גשטאנן גשריבן אין דם קוף בוך די הייל אונ דם פעלד הט אברהם גקופט פון עפרון החתי אונ פון זייני קינדרס קינדר ביז אייביג געהער דם צו אברהם אונ אברהמס קינדר אונ אוך צו זיינע קינדרס קינדר וואס וועלן געבוירן ווערן זאל די הייל זיין צו איין בגרעבניש · אונ דרויף האבן זיך גיחתמת די עדות אונ נאך דעם אז אברהם הט גקופט דם אורט הט ער בהאלטן זיין וייב שרה אוף דעם זעלבינן אורט · אונ דם בהאלטן פון שרה איז גוועזן מיט גרוס כבוד · אזו ווי מען בגראבט גרוסע שרים אונ ביי דר מטה פון שרה איז גוועזן שם דר זון פון נח אונ אוך עבר דר זון פון שם און אויך אבימלך אונ ענר אונ אשכול אונ ממרא אונ אלע שררות זענן נאך גגאנגן נאך דר מטה · אונ אברהם הט גמאכט איין גרוסן הספד אוף זיין וייב אונ מרורן זיבן טעג · אונ אלע איין זיצערס פון דעם לאנד זענן גקומן מנחם זיין אברהם מיט זיין זון יצחק פון וועגן שרה · אונ ווי עס איז אום גגאנגן די קלאג טעג פון שרה הט אברהם אוועק גשיקט זיין זון יצחק צו שם ועבר צו לערנן דם וועג פון גאט ב״ה אונ אוך די שטראף פון גאט ב״ה אונ יצחק איז דארטן גזעסן דרייא יאר · אונ דער זעלביגר צייט איז אברהם אוף גשטאנן מיט זיינע קנעכט אין זענן גגאנגען אהיים קיין באר שבע : אונ אברהם האט גרופן זיין קנעכט אליעזר וואס ער איז גוועזן גזעצט איבער זיין גאנץ הויז אונ זאגט צוא אים נון איך בין

שון

תם וישר

שוין אלט אונ איך ווייס ניט דעם טאג ווען איך וועל שטארבן. זאג איך דיר אצונד אז דו זאלסט גיין נעמין איין ווייב צו מיין זון יצחק פונ מיין פאטערס משפחה וואס זיי זענין אין חרן אונ איך וועל דיך בשווערין ביי גאט ב"ה וואס ער איז אין הימל אז דוא זאלסט ניט נעמין צו מיין זון איין ווייב פון די טעכטער כנען נייארט דו זאלסט גיין צו מיין משפחה אונ פון דארטן זאלסטו נעמין צו מיין זון איין ווייב. אונ דר גאט וואס האט מיך גפירט פון מיין לאנד אונ פון מיין פאטערס הויז גזונד צו דעם דאזיגן אורט אונ גאט האט צו מיר גזאגט צו דיינע קינדר וועל איך געבן דאס דאזיגע לאנד צו איין ארב אויף אייביג. דר דאזיגר גאט וועט שיקן זיין מלאך פר דיר אונ וועט בגליקן דיין וועג אז דו זאלסט נעמן אווייב צו מיין זון פון פאטערס משפחה:

אונ אליעזר ענפערט צו אברהם. נון איך וועל גיין צו דיין פאטערס משפחה אונ נעמען איין ווייב צו דיין זון יצחק. אונ טאמער וועט זיא ניט וועלן נאך גיין נאך מיר צוא דעם דאזיגן לאנד צו וועל איך זיין ריין פון דר שבועה. האט אברהם צו אים גזאגט יוא דו וועסט זיין ריין פון דער שבועה. נייערט גאט ב"ה וועט שיקן זיין מלאך פאר דיר אונ וועט בגליקן דיין וועג. אונ אליעזר טוט ווי אברהם האט אים גזאגט. אונ אליעזר האט גשווארן צו זיין האר אברהם אויף דר דאזיגר זאך: אונ אליעזר איז אויף גשטאנען אונ האט גנומן צעהן קעמלן פון אברהמס קעמלין אונ צעהן קנעכט פון אברהמס קנעכט: און זענן גגאנגן קיין חרן די שטאט פון נחור אונ תרח צו נעמן איין ווייב צו יצחק.

אונ ווי אליעזר איז אוועק גגאנגן האט אברהם גשוקט צו שם ועבר אז זיין זון יצחק זאל קומן אהיים. אונ יצחק איז גקומן צו זיין פאטר אברהם קיין באר שבע. אונ אליעזר מיט די צעהן מענשן זענן גקומן צו דעם הויז וואס דארטן איז איין וואסר אונ עס איז פר דר שטאט חרן אונ אליעזר האט גמאכט קניען די קעמלן ביי דעם וואסר אונ האט זיך גזעצט אפ רוען. אונ אליעזר טוט תפילה אונ זאגט דר גאט פון מיין הער אברהם טוא שיקן אונ מאך גשעהן גוטס פר מיר. אונ טוא חסד מיט מיינם הארן אז דו זאלסט צו שיקן איין ווייב צו דעם זון פון מיין הארן פון זיין משפחה. אונ גאט ב"ה האט דר הערט די רייד פון אליעזר פון וועגן אברהם. אונ אליעזר איז אריין גגאנגן אין שטאט אריין אונ איז גגאנגן גלייך צו דעם הויז פון בתואל דר זון פון מלכה דאס ווייב פון נחור דר זון פון תרח. אונ אליעזר דר ציילט פר זיי וואס עס האט זיך עם גטראפן. אונ ער איז איין קנעכט ביי אברהם. אונ זיי פרייען זיך זייער מיט עם. אונ אלי האבן גלובט גאט ב"ה אויף דר דאזיגר זאך. אונ זיי געבן רבקה וואס זיא איז די טאכטר פון בתואל פר איין ווייב צו יצחק אונ רבקה איז ווען זייער שיין גשטאלט אונ זיא איז גוועזן איין בתולה. אונ לבן אונ נחור האבן גמאכט אין דר זעלביגר נאכט איין סעודה. איז גקומן אליעזר מיט זיינע צעהן מענשן אויף דר סעודה אונ האבן געסן אין גטרונקן אונ האבן זיך גפרייט איין גאנצי נאכט:

אונ ווי עס איז גקומן אין דר פריא איז אליעזר מיט זיינע מענשן אויף גשטאנען. אונ האט גזאגט צום הויז גזונד פון בתואל שיקט אונז אוועק צו אונז הארין. אונ זיי האבן

גשוקט

גשיקט רבקה מיט אים אונ אוך דבורה איר זייגערן אונ געבן איר זילבר אונ גאלד אונ קנעכט אונ דינסט מיידן אונ האבן זי געבענשט אונ זיי האבן בלייט אליעזר מיט זייני מענשן אונ אליעזר הט גנומן רבקה אונ איז גאנגן מיט איר צום לאנד כנען צו זיין האר אברהם. אונ ווי רבקה איז גקומן קיין כנען הט יצחק זיא גנומן פר אוייב אונ יצחק הט זיא זייער ליב גהאט אונ האט זיא גבראכט צום גצעלט פון זיין מוטר שרה אונ יצחק איז אלט גוועזן פערציג יאר בשעת ער הט גנומן רבקה פר אוייב. אונ אוך דר זעלבגר צייט הט אברהם גמערט אונ הט גנומן איין אנדר ווייב אוף דער עלטער. אונ דס ווייב הט גהייסן קטורה אונ זי הט אים גווינן זעקס זין. אונ דס זענן דיא געמן פון די קינדר ישמעאל וום ער הט גהאט פון דעם ערשטן ווייב נביות אונ קדר: אונ אדבאל אונ מבשם. אונ זייער שוועסטר הט גהייסן בשמת. אונ ישמעאל הט פר טריבן דס ערשטי ווייב איז דס ווייב פון אים אוועק גגאנגן אונ הט זיך אום גקערט קיין מצרים צו איר פאטר. הט ישמעאל גנומן איין אנדר ווייב פון לאנד כנען אונ זי הט גהייסן מלכות. אונ זיא הט גווינן קינדער צו ישמעאל אונ די קינדר האבן גהייסן משמע אונ דומה אונ משא אונ הדר אונ תימא אונ יטור אונ נפיש אונ קדמה. אונ דס זענן די צוועלף נשיאים פון ישמעאל: אונ רבקה דס ווייב פון יצחק איז גוועזן איין אומטראכטרן אין דר זעלבגר צייט. אונ יצחק איז גזעסן ביי זיין פאטר אברהם אין לאנד כנען אונ גאט ב"ה איז מיט זיי גוועזן. אונ ארפכשד דר זון פון שם איז גשטארבן אין דער זעלבגר צייט אונ יצחק איז דעמאלט אלט גוועזן אכט אונ פערציג יאר אונ אלע לעב טאג פון ארפכשד איז גוועזן פיר הונדרט אונ אכט אונ דרייסיג יאר:

פרשת תולדות

אונ אז יצחק איז אלט גוועזן ניין אונ פופציג יאר איז זיין ווייב רבקה נאך גוועזן איין אומטראכטרן אין די זעלביגע טעג. אונ רבקה הט גזאגט צו איר מאן יצחק. פר וואר איך האב גהערט אז דיין מוטר שרה איז אוך גוועזן איין אומטראכטרן. הט דיין פאטר אברהם תפלה גטאן צו גאט ב"ה זי זאל קינדר האבן. אונ אצונד שטיי אוף אונ טו תפלה אוף מיר אונ גאט ב"ה וועט בוודאי צו הערן דיין תפלה אונ יצחק הט צו גהערט דיא רייד פון זיין ווייב רבקה. אונ זענן ביידע אוף גשטאנן אונ זענן גגאנגן צום בארג מוריה דארטן תפלה טאן. הט יצחק גבעטן צו גאט ב"ה אקעגן זיין ווייב רבקה אונ יצחק הט תפלה גטאן. אונ גאט ב"ה הט דר הערט דס גבעט פון יצחק דר זון פון אברהם איז רבקה דס ווייב פון יצחק מעוברת גווארן. אונ ווייא עס איז גקומן דער זיבעטר חודש האבן די קינדר זיך גשטוסן אין איר אונ עס האט איר זייער ווייא גטאן. הט רבקה גזאגט צו די ווייבר וואס זענן גוועזן אונ דעם דאזיגן לאנד. אונ הט זייא גפרעגט אוב עס האט זיך צו זיי אזו גטראפן האבן די ווייבר איר גיענטפערט ניין. אונ רבקה הט צו זייא גזאגט פר וואס האט זיך מיר אזו גטראפן מיין פון אלי ווייבר וואס איז אין דאזיגן לאנד. אונ רבקה איז גגאנגן צו דעם לאנד מוריה צו בעטן אונ צו פארשטן אוף דער דאזיגער זאך. אונ זי האט גבעטן איר שווער

אברהם

תם וישר

אברהם עֶר זָאל אוֹךְ בֶּעטְן גָאט ב״ה אוֹף דֶער זַאךְ וָואס עֶס הָט זִיךְ אִיר גְטְרָאפְֿן .
אוּנ מֶען הָט אִיר גֶעֶנְפֶֿרְט אוּנ מֶען הָט אִיר גְזָאגְט · אַז צְוֵויי קִינְדֶר אִיז בַּיי אִיר דָא
אוּנ צְוֵויי מְלָכִים וֶועט פוּן זֵיי אוֹיף שְׁטֵיין · אוּנ וִוי עֶס אִיז גְקוּמֶן דִי צַייט צוּ גְוִוינֶען
הָט זִי גְוִוינֶן אֵיין צְווִילוּנְג · אַזוֹ וִוי גָאט ב״ה הָט צוּ אִיר גְזָאגְט דֶר עֶרְשְׁטָר אִיז אַרוּם
גְנַאנְגֶן גַאנְץ רוֹיט · אוּנ אוֹךְ וִוי אֵיין הֶערִיקֶר קָאץ הָאבֶּן אִים אַלִי גְרוּפְֿן עֵשָׂו . אוּן דֶר
נָאךְ אִיז אַרוּם גְנַאנְגֶן דֶר אַנְדֶרֶר אוּן הָט אָן גְהַאלְטֶן מִיט זַיין הַאנְד בַּיי דֶעם פוּס פוּן
עֶרְשְׁטְן · דְרוּם הָט מֶען אִים אֵיין נָאמֶן גְגֶעבֶּן יַעֲקֹב · אוּנ בְּשַׁעַת אַז דִי קִינְדֶער זֶענֶן
גְבּוֹרִין גְוָוארֶן · אִיז יצחק אַלְט גְוֶועזְן זֶעכְצִיג יָאר · אוּנ דִי קִינְדֶר זֶענֶן גְוַואקְסֶען בִּיז
פוּפְֿצֶעהֶן יָאר . אוּנ וִוי זֵיי זֶענֶן אַלְט גְוָוארֶן פוּפְֿצֶעהֶן יָאר · פְלֶעגְט עֵשָׂו גֵיין אִין פֶעלְד
צוּ הַאפֶּן חַיוֹת אוּן יעקב פְלֶעגְט לֶערְנֶען אִין דִי גְצֶעלְטֶען אוּן פְרֶיגְט אֵיין מָאל גֵיין וֵויידֶען
דִי שָׁאף אוּנ לֶערִינְט גָאטְס שְׁטְרָאף . אוּנ פְלֶעגְט פָאלְגֶן פָאטֶר אוּן מוּטֶר וָואס זֵייא
פְלֶעגְן אִים זָאגֶן · אוּן יצחק מִיט זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶר זֶענֶן גְזֶעסֶן מִיט זַיין פָאטֶר אברהם
אִין לַאנְד כְּנַעַן אַזוֹ וִוי גָאט ב״ה הָט זֵיי גְבָּאטֶן · אוּנ אברהם הָט גְגֶעבֶּן צוּא זַיין זוּן
יצחק נָאר זַיין גוּטְס · אוּנ זָאגְט צוּ אִים פַר וָואר דוּ וֵוייסְט וואוֹל אַז גָאט ב״ה וָואס
אִיז אִין הִימֶל אִיז אֵיין רֶעכְטֶער גָאט · אוּנ עֶס אִיז קֵיין נִיט פַאר הַאנְדֶן קֵיין גָאט חוּץ
אִים · אוּנ אַצוּנְד מַיין לִיבּ קוּנְד הֶער צוּ מַיינִי רֵייד אוּן זָאלְסְט זֶעהְן אָפּ הִיטֶן דִיא
גְבָּאט פוּן גָאט ב״ה וָוס אִיךְ זָאג דִיר אָן · אוּנ זָאלְסְט נִיט אָפּ קֶערֶן פוּן דֶם גוּטֶן וֶועג
נִיט אִין דֶר רֶעכְטֶר זַייט אוּנ · אוֹךְ נִיט אִין דֶר לִינְקֶער זַייט · כְּדֵי עֶס זָאל זַיין גִיט צוּ
דִיר אוּנ אוֹךְ צוּ דַיינוּ קִינְדֶר וָוס וֶועלֶן זַיין נָאךְ דִיר בִּיז אֵייבִּיג אוּנ גְדֶענְק דִי וואוּנְדֶר
פוּן גָאט ב״ה אוּנ זַיין גְבָאר וָוס עֶר הָט גְטוּן מִיט אוּנְס · אוּנ הָט אוּנְז מַצִיל גְוֶועזְן פוּן
אוּנְזֶרֵי פַיינְד · אוּנ אַצוּנְד מַיין קִינְד דוּא זָאלְסְט נִיט אָפּ הִיטֶן וָואס אִיךְ הָאבּ דִיר
גְזָאגְט · אוּנ אוֹךְ פוּן גָאטְס גְבָּאט זָאלְסְטוּ נִיט אָפּ טוּן · אוּנ זָאלְסְט דִינֶן גָאט כְּדֵי עֶס
זָאל זַיין גוּט צוּ דִיר אוּנ אוֹיךְ צוּ דַיינִי קִינְדֶר · אוּנ זָאלְסְט לֶערְנֶען דַיינִי קִינְדֶער דִיא
שְׁטְרָאף פוּן גָאט ב״ה אוּנ אִיךְ זַיין גְבָּאט · אוּנ זָאלְסְט זֵיי לֶערְנֶען דֶם רֶעכְט פַארְטִיגֶן
וֶועג וָואס זֵיי זָאלֶן אִין דֶעם וֶועג גֵיין · כְּדֵי עֶס זָאל זֵיי זַיין גוּט בִּיז אֵייבִּיג · אוּנ
יצחק הָט גֶענְפֶֿרְט צוּ זַיין פָאטֶר אברהם אוּנ הָט צוּ אִים גְזָאגְט וָוס דוּא הָאסְט מִיר
גְבָּאטֶן וֶועל אִיךְ טוּן אוּנ פוּן גָאטְס מִצְוֹת וֶועל אִיךְ נִיט אָפּ טוּן · אוּנ אברהם הָט
גְבֶּענְשְׁט זַיין זוּן יצחק · אוּנ אוֹךְ יִצְחָקְס קִינְדֶר . אוּנ אברהם הָט גְלֶערְנְט מִיט יעקב
דִי שְׁטְרָאף פוּן גָאט ב״ה אוּנ אוֹךְ זַיין וֶועג · אִין דֶר זֶעלְבִּיגֶר צַייט אִיז אברהם גְשְׁטָארְבֶּן
אוּנ יעקב אוּנ עשׂו זֶענֶן דֶעמָאלְט אַלְט גְוֶועזְן פוּפְֿצֶעהֶן יָאר · אוּנ אַלֶע לֶעבּ טָאג אִיז
גְוֶועזְן פוּן אברהם הִינְדֶרְט אוּנ פִינְף אוּנ זִיבֶּצִיג יָאר :

אוּנ אברהם אִיז גְשְׁטָארְבֶּן מִיט אֵיין גוּט גְרַייזֶקַייט אוּנ אִיז גְוֶועזְן אַלְט מִיט זַאטֶע טֶעג
אוּנ יצחק מִיט ישמעאל בַּגְרָאבֶּן אִים אוּנ אַז דִי אֵיין וואוֹנֶרס פוּן לַאנְד כְּנַעַן הָאבֶּן
דֶר הֶערְט אַז אברהם אִיז גְשְׁטָארְבֶּן זֶענֶן זֵיי אוּנ אַלֶע זַייעֶרִי שְׂרָרוֹת גְקוּמֶן צוּ בַּגְרָאבֶּן
אברהם · אוּנ נָאךְ דֶעם אַז אברהם אִיז גְשְׁטָארְבֶּן הָט גָאט ב״ה גְבֶּענְשְׁט יצחק אוּנ אוֹךְ

דִי

דיא קונדר פון יצחק אונ גאט ב״ה איז גוועז מיט יצחק אזו וויא ער איז גוועזן מיט אברהם דען יצחק הט אפ גהיט אלי גיבאט פון גאט ב״ה אזו זיין פאטר אברהם הט אים גבאטן . אונ יצחק הט ניט אפ גקערט פון גוטן וועג ניט אין דר רעכטר אונ ניט אין דר לינקר זייט . אונ עשו איז גגאנגן אין דר זעלביגר צייט נאך דם אז אברהם איז גשטארבן צו יאגן גיעג אין פעלד צו ברענגן אהיים אונ נמרוד דר שליט וואס ער הייסט אמרפל פרעגט ער אוך גיין אלע מאל אין פעלד אריין חאפן חיות . און עס איז גווארן אשנאה צווישן נמרוד אונ עשו אונ אמאל איז גגאנגען עשו צום גיעג אין פעלד . הט עשו גפינן אז נמרוד איז גגאנגן מיט צוויי מענשן אין דר מדבר אונ די גבורים פון נמרוד זענן אוך גוועז אין דער מדבר נאר זיי זענן גוועזן ווייט פון נמרוד דען זיי זענן אוועק גגאנגען פריער פון נמרוד אין דער מדבר כדי זיי זאלן חאפן חיות . דענצמאל איז נמרוד אום גקומן אונ עשו הט אפ גצוגן דיא גליסטיגי קליידר פון נמרוד אונ איז אנטלאפן גווארן אהיים אונ הט זיך בהאלטן . אונ בשעת עשו איז גקומן אהיים איז גוועזן זייער מיד אונ שלאף פארין פחד אונ הט זייער מורא גהאט מאמר וועט ער שטארבן הט ער גנעהנט צו יעקב אונ הט זיך פר אים גזעצט אונ זאגט צו יעקב נון איך וועל מוזן שטארבן דעם זעלביגן טאג ווס טויג מיר די בכורה אונ עשו פר קופט די בכורה צו יעקב אונ דם איז אלס גוועזן פון גאט ב״ה אונ עשו הט אוך פר קופט צו יעקב דעם חלק ווס ער הט גהאט אין דר מערת המכפלה פאר פיר געלד . אונ יעקב הט גשריבן דרוף איין שטר מכירה אונ האט גיחתמת דרוף עדות אונ דר שטר מכירה איז גוועזן ביי יעקב . אונ נמרוד דר זון פון כוש אז ער איז מת גווארן אין דער מדבר האבן אים זיינע מענשן גיבראכט אין שטאט אריין אונ האבן אים בגראבן . אונ נמרוד האט גלעבט צוויי הונדרט אונ פופצעהן יאר . אונ אז נמרוד איז מת גווארן הט זיך די ממשלה צו טיילט אוף פיר חלקים . אונ נאך דעם אז אברהם איז גשטארבן הט גאט גבראכט אין דר דאזיגר צייט אגרוסן הונגר אין לאנד כנען אונ יצחק איז אוף גשטאנן אונ הט גוואלט גיין קיין מצרים אזו ווי זיין פאטר אברהם הט גטאן הט גאט ב״ה זיך בוויזן צו אים אין דער

תם וישר

זעלביגר נאכט . אונ האט צו אים גזאגט דו זאלסט ניט גיין קיין מצרים נייארט דו זאלסט גיין צום לאנד גרר צו אבימלך דר מלך פלשתים און זאלסט דארטן זיצן ביז דר הונגר וועט זיך אום לאזן . אונ יצחק איז אוף גשטאנן אונ איז גגאנגן קיין גרר אזו ווי גאט הט אים גזאגט אונ יצחק איז דארטן גוועסן איין גאנץ יאר :

אונ אבימלך גיט צו יצחק פעלדר אונ אוך ווייין גערטנר . אונ דס בעסטי לאנד אויף צו זייען אונ צו שניידן אונ צו עסן די פרוכט ביז עס וועט זיך אום לאזן דר הונגר . אונ יצחק הט גזייעט אין דעם זעלביגן לאנד הט ער גפונן אין דעם זעלביגן יאר הונדרט מאל אזו פיל ווי ער הט גהאט . אונ גאט ב״ה הט גבענשט יצחק אונ ער איז גרוס מיט אלי זאכן ער הט גהאט זייער פיל בהמות אונ פיל שאף אונ פיל דינסטן . אונ וויא דער הונגר הט זיך אום גלאזט הט גאט ב״ה זיך בוויזן צו יצחק אונ זאגט צו אים שטיי אוף אונ גייא ארוס פון דעם דאזיגן לאנד אונ גיי צו דיין לאנד כנען . אונ יצחק איז אוף גשטאנן מיט אלי דס זייניגע אונ זענן גגאנגן קיין חברון ווס עס איז אין לאנד כנען אזו ווי גאט ב״ה האט אים גבאטן . אונ נאך דעם אז יצחק איז גקומן קיין חברון איז גשטארבן שלח דר זון פון ארפכשד . אונ אלע לעב טאג פון שלח איז גוועזן פיר הונדרט אונ דריי אונ דרייסיג יאר . אונ יעקב מיט עשו זענן דעמאלט אלט גוועזן אכצעהן יאר :

בעת אין דר זעלביגר צייט הט יצחק אוועק גישיקט זיין זון יעקב צו שם ועבר . אונ הט דארטן גלערנט גאטס שטראף אונ יעקב איז גזעסן ביי שם ועבר צוויי אונ דרייסיג יאר אבר זיין ברודר עשו איז גוועזן אין דר היים אונ פלעגט גיין אלע טאג אין פעלד אריין צו כאפן חיות אונ עופות . אונ עשו איז גוועזן איין גרוסר גבור אין פעלד . אונ עטליכי טעג ארום איז עשו גגאנגן צום לאנד שעיר כאפן חיות אונ עופות . איז ער גזעסן אין שעיר פיר חדשים אונ עשו הט דר זעהן אין לאנד שעיר איין טאכטר פון איין כנעני אונ זיא הט גהייסן יהודית די טאכטר פון בארי דר זון פון עפרון פון דר משפחה פון חת דער זון פון כנען האט עשו זיא גנומן פר איין ווייב אונ בשעת עשו הט גנומן דס ווייב איז

ער

ער אלט געוועזן פערציג יאר . און עשו האט געבראכט דאס ווייב קיין חברון ווי זיין פאטער איז געזעסן און האט זיך דארט בזעצט . און אז יצחק איז אלט געווארן הונדערט און צוואנציג יאר איז יעקב דעמאלט אלט געוועזן פופציג יאר . אין דער זעלביגער צייט איז שם דער זון פון נח געשטארבן און שם האט געלעבט זעקס הונדערט יאר . און ווי שם איז געשטארבן האט זיך יעקב אום געקערט צום פאטער קיין חברון צום לאנד כנען . און ווי יעקב איז אלט געווארן זעקס און פופציג יאר זענען געקומען מענשן פון חרן און האבן איין בשורה געזאגט צו רבקה אז איר ברודערס ווייב וואס זי הייסט עדינה האט געהאט איין צווילונג צוויי טעכטער דען זיא איז געוועזן איין אום טראכטערן און אלע ברודערס דינסטן זענען אויך געוועזן אום טראכטערן . און לבן האט זיי נעמן געגעבן . די ערשטע האט ער גרופן לאה און דיא יונגסטע האט ער גרופן רחל . און רבקה האט זיך דרוף זייער געפרייט מיט דעם וואס גאט ב"ה געדענקט אין איר ברודער און האט געהאט קינדער . און יצחק איז אלט געווארן דיא אויגן זענען געווארן אים שווער פון דער עלטער . און עס איז געווארן טונקל די אויגן און קען מיין ניט זעהן: בעת אין דער זעלביגער צייט האט יצחק גרופן זיין זון עשו אזו צו זאגן .

נעם דיין שווערד און דיין בויגן און גיי אין פעלד אריין און יאג איין געיעג און קאך מיר דער פון איין גוט עסין און זאלסט מיר ברענגן אזו וועל איך דאס עסין און נאכן עסין וועל איך דיך בענטשן . און ווי רבקה האט דאס דער הערט די דאזיגע רייד וואס יצחק האט גערעט צו עשו . האט רבקה געאיילט און האט גרופן איר זון יעקב און האט אים געזאגט אזו און אזו האט דיין פאטער יצחק גערעט צו דיין ברודער עשו און אזו האב איך געהערט . אצונד אייל און טוא דאס וואס איך וועל דיר זאגן גיי צו די שאף און זאלסט מיר נעמן צוויי גוטע ציקלך און איך וועל דיר מאכן גוטע געקעכטס ווי דיין פאטער יצחק האט ליב און דו זאלסט ברענגן דאס געקעכטס צו דיין פאטער און ער וועט דאס עסן איידער דיין ברודער וועט קומען פון זיין געיעג כדי דיין פאטער זאל דיך בענשן . און יעקב האט געאיילט און האט געטון אזו ווי זיין מוטער האט אים געהייסן . און האט געבראכט דאס עסין פאר דעם פאטער איידער עשו איז געקומן פון געיעג . און יצחק פרעגט צו יעקב מיין קינד

ווער ,

תם וישר

וֶוער בִּיסְטוּ הָט יעקב גְזָאגְט צוּם פָּאטֶר אִיךְ בִּין דֶר בְּכוֹר עשׂו אִיךְ הָב גְטָאן אַזוֹ ווִי דוּ הָאסְט מִיר גְזָאגְט. אַצוּנְד מַיין פָאטֶר שְׁטֵיי אוֹף אוּנ זֶעץ זִיךְ אַנִידֶר ווֶעסְטוּ עֶסִין פוּן מַיין גֵיעג כְּדֵי דוּ זָאלְסְט מִיךְ בֶּענְשְׁן . אוּן יצחק אִיז אוֹף גְשְׁטַאנֶן אוּנ חָט גְגֶעסֶן אוּנ גְטְרוּנְקֶן אוּנ בַּגִיטִינְט דָם הַארֶץ אוּנ הָט עֶם גְבֶּענְשְׁט . אוּנ תֵּיכֶף ווִי יעקב אִיז אַרוּם גְגַאנְגֶן פוּן פָאטֶר יצחק אִיז עשׂו אָן גְקוּמֶן מִיטֶן גֵיעג פִין פֶעלְד אוּנ הָט אוֹךְ גְמַאכְט גוּטֶע עֶסִין שְׁפַּייז אוּנ הָט גְבְּרַאכְט פַר דֶעם פָּאטֶר . אוּנ יצחק הָט גְזָאגְט צוּא עשׂו ווֶער אִיז דֶר מֶענְשׁ ווָס הָט מִיר גְבְּרַאכְט עֶסִין אוּנ אִיךְ הָאבּ אִים גְבֶּענְשְׁט אֵיידֶר דוּ בִּיסְט גְקוּמֶן צוּ גֵיין צוּ מִיר . אוּנ עשׂו הָט שׁוֹן גְמֶערְקְט אַז יעקב הָט דָאס גְטָאן . אוּנ עשׂו צֶערִינְט אוּנ גְרִימְט אוֹף זַיין בְּרוּדֶער יעקב ווָס יעקב הָט אִים דָם גְטָאן דִי דָאזִיגֶע זַאךְ . אוּנ עשׂו זָאגְט דְרוּם הֵייסְט עֶר יעקב וַוייל עֶר הָט מִיךְ צְווֵיי מָאל בַּטְרִיבְט אֵיין מָאל הָט עֶר דִי בְּכוֹרָה בַּיי מִיר אֶפּ גְקוֹפְט אוּנ דָאס אַנְדְרִי מָאל הָט עֶר בַּיי מִיר דִי בְּרָכָה צוּ גְנוּמֶן . אוּנ עשׂו ווֵיינְט אֵיין גְרוֹס גְוֵויין . אוּנ יצחק הָט דֶר הֶערְט אַז עשׂו ווֵיינְט . זָאגְט יצחק צוּ עשׂו ווָס זָאל אִיךְ טוּן אַז דַיין בְּרוּדֶר הָט דִי בְּרָכָה מִיט אֵיין לִיגְן צוּ גְנוּמֶן . אוּנ דֶר נָאךְ הָט יצחק אוֹךְ גֶגֶעבֶּן אֵיין בְּרָכָה צוּ עשׂו אוּנ עשׂו הָט פַיינְד גְהַאט יעקב דֶר פַר ווָס עֶר הָט דִי בְּרָכָה צוּ גְנוּמֶן אוּנ דֶר צָארְן פוּן עשׂו הָט זֵייעֶר גְגְרִימְט אוֹף זַיין בְּרוּדֶר יעקב . אוּנ יעקב הָט זִיךְ זֵייעֶר גְפָּארְכְטֶן פַר עשׂו . אִיז יעקב אוֹף גְשְׁטַאנֶן אוּנ אִיז אַנְטְלָאפֶן גְוָוארֶן צוּ עֵבֶר דֶר זוּן פוּן שֵׁם אוּן הָט זִיךְ דָארְטֶן בַּהַאלְטֶן . אוּנ יעקב אִיז דֶעמָאלְט אַלְט גְוֶועזְן דְרַיי אוּן זֶעכְצִיג יָאר אוּנ יעקב אִיז גֶזֶעסֶן אִין הוֹז פוּן עֵבֶר פֶערְצֶן יָאר . אוּנ לֶערְנְט נָאךְ מַיין נָאטְס ווֶעג . אוּנ עשׂו אִיז אוֹף גְשְׁטַאנֶן אוּנ הָט גְנוּמֶן זַיין ווַייבּ אִיז גְגַאנְגֶן צוּם לַאנְד שֵׂעִיר אוּנ הָט זִיךְ דָארְטֶן בֶּזֶעצְט אוּנ הָט גְנוּמֶען אֵיין ווַייבּ פוּן דִי טֶעכְטֶר פוּן חֵת אוּנ זִי הָט גְהֵייסֶן בָּשְׂמַת דִי טָאכְטֶר פוּן אֵלוֹן הַחִתִּי אוּנ עשׂו הָט זִי גְרוּפֶן עָדָה אוּנ עשׂו אִיז גֶזֶעסִין אִין לַאנְד שֵׂעִיר זֶעקְס חֳדָשִׁים . אוּנ זַיין פָּאטֶר אוּנ מוּטֶּרְס פְּנִים הָאט עֶר נִיט גֶזֶעהֶן אוּנ דֶר נָאךְ הָט עשׂו גְנוּמֶן דִי ווַייבֶּר אוּנ אִיז אוֹף גְשְׁטַאנֶן אוּנ אִיז גְגַאנְגֶן צוּם לַאנְד כְּנַעַן . אוּנ עשׂו הָט בֶּזֶעצְט דִי ווַייבֶּר אִין לַאנְד חברון בַּיי

זיין

זיין פאטער אין הויז אונ די ווייבר פון עשו פלעגן אלע צייט מאכן דער צערנין יצחק מיט רבקה מיט זייערע מעשים. דען זיי זענען ניט געגאנגען אין גאטס וועג. אונ האבן גדינט אפגעטער אזוי ווי זייערע פאטערס האבן זיי געלערנט. אונ יצחק מיט רבקה האבן עשום ווייבער זייער פיינט געהאט האט רבקה געזאגט צו יצחק אויב יעקב וועט אוך נעמען איין ווייב פון די כנענים וואס טויג אונז דאס לעבן. אונ די דאזיגע טעג האט ערה דאס ווייב פון עשו איין זון. אונ עשו האט אים גרופען אליפז. אונ עשו איז דעמאלט אלט געוועזן פינף אונ זעכציג יאר אונ ישמעאל דער זון פון אברהם איז געשטארבן אין דער דאזיגער צייט. אונ ישמעאל האט געלעבט הונדערט אונ זיבן אונ דרייסיג יאר אונ אז יצחק האט געהערט אז זיין ברודער ישמעאל איז געשטארבן האט ער געמאכט איין הספד אונ האט געטרארט אוף אים פיל טעג. אונ אז עס איז געוועזן דער סוף פון די פערצן יאר וואס יעקב איז געזעסן אין הויז פון עבר. האט יעקב געגלוסט צו זעהן זיין פאטער אונ מוטער. איז יעקב געקומען קיין חברון צום פאטער אונ מוטער. אונ ווי עשו האט דער זעהן זיין ברודער יעקב איז געקומען צום פאטער אונ מוטער האט עשו זיך דער מאנט וואס יעקב האט אים גיטאן האט דער צארן פון עשו זייער געגרימט אוף יעקב אונ האט אים געוואלט הרגנן. אונ יצחק איז געוועזן אין דער זעלביגער צייט זייער אלט. האט עשו געזאגט אצונד מיין פאטער איז שון אלט. אונ אז ער וועט שטארבן וועל איך הרגענן מיין ברודער יעקב. אונ די זאך איז געזאגט געווארן צו רבקה האט רבקה געאיילט אונ האט גרופען איר זון יעקב אונ האט אים געזאגט שטיי אוף אונ אנטלויף צו מיין ברודער לבן קיין חרן אונ זאלסט דארטן זיצן עטליכע טעג ביז דער צארן וועט געשטילט ווערן פון דיין ברודער עשו. אונ דער נאך וועסטו ווייטער אהיים קומען. אונ יצחק לאזט רופן יעקב אונ זאגט צו אים דוא זאלסט ניט נעמען קיין ווייב פון די טעכטער כנען. אונ שטיי אוף אונ גיי צום הויז פון בתואל דער פאטער פון דיין מוטער קיין חרן אונ נעם דיר דארטען איין ווייב פון די טעכטער פון לבן וואס ער איז דיין מוטערס ברודער. אונ אוך זאג איך דיר אן אז דו זאלסט זעהן אז דו זאלסט ניט פר געסן אין גאט ב״ה. אונ גאט ב״ה וועט דיך אום קערין צו דעם לאנד ווי דיינע

עלטרן

עלטערן זענן גוועזן מיט פיל קינדר . און מיט פיל גוטס . און מיט פיל
עשירות און מיט פרייד און יצחק פר לענגר פון צו גיבאטן צו זיין זון יעקב
און פון צו בענשן . און הט אים גגעבן פיל מתנות און זילבר און גאלד
און הט אים אוועק גשיקט . און יעקב הט צו גיהערט די רייד פון זיין
פאטר יצחק און פון זיין מוטר רבקה און זיי האבן אים גקושט און ער הט
זיי גקושט . און איז אויף גשטאנן און איז גגאנגן קיין פדן ארם און יעקב
איז אלט גוועזן בשעת ער איז ארוס גגאנגן פון באר שבע קיין חרן זיבן
און זובציג יאר . און ווי יעקב איז ארוס גגאנגן פון באר שבע צו גיין
קיין חרן . האט עשו גרופן זיין זון אליפז און האט צו אים גזאגט אז
קיינר זאל ניט הערן . אצונד איל און נעם די שווערד אין די האנד
און יאג נאך מיין ברודר יעקב . און לויף עם איבר דעם וועג און זאלסט
עם הארגנן מיט די שווערד . און זאלסט קומן צו מיר . און אליפז איז
גוועזן אגשווינדר מענש . און הט גוויסט ווי אזו משיסט מיט אפייל און
מיט אבוגן אזו ווי זיין פאטר עשו הט עם גלערנט . און הט אויך גקענט
חאפן חיות און עופות אין פעלד . און אליפז איז דעמאלט אלט גוועזן
דרייצעהן יאר . און אליפז איז אויף גשטאנן און הט גנומן צעהן מענשן
פון זיין מוטרס ברודר און איז נאך גלאפן נאך יעקב . און ווי יעקב הט
דר זעהן אז אליפז יאגט אים נאך מיט צעהן מענשן . איז יעקב גבליבן
שטיין אויף דעם אורט ווי ער איז גשטאנן כדי ער זאל וויסן וואס דאס
בטייט דען ער הט גאר ניט גוויסט פון קיין שום זאך . און אליפז הט
אוס גצוגן די שווערד און איז גגאנגן מיט זיינע מענשן אקעגן יעקב .
און יעקב האט צו זיי גזאגט . וואס בטייט דס וואס איר זענט גקומן אהער
צו מיר מיט אייערי שווערדן הט אליפז צו אים גנעהנט און זאגט צו
אים אזו און אזו הט מיר מיין פאטר אן גזאגט . און אצונד וועל איך
מקיים זיין מיין פאטרס גבאט וואס ער הט מיר גבאטן . און ווי יעקב הט
דר זעהן אז די רייד פון עשו איז שטארק ביי זיין זון אליפז . הט יעקב
צו אים גנענט און הט אים גבעטן און אויך צו זייני מענשן אזו צו זאגן
נון אלדונג וואס איך האב און אויך וואס מיין פאטר און מוטר האבן מיר
גגעבן נעמט דאס אייך צו אבי איר זאלט מיך ניט הרגנן און איר וועט
טאן

טאן מיט מיר צדקה. און גאט ב"ה הט געגעבן חן צו יעקב אין דיא אויגן פון אליפז און הט אים ניט גהרגת און אליפז הט צו גנומן גאר דם גוטס וואס יעקב הט גהאט און אליפז מיט זייני מענשן האבן זיך אום גקערט קיין באר שבע צו זיין פאטר עשו. און זיי האבן אים דר ציילט ווי אזו עס הט זיך גפירט מיט יעקב אופן וועג און זיי האבן אפ געגעבן צו עשו אלדונג וואס זיי האבן אוועק גנומן פון יעקב. און עשו הט געצערינט אוף אליפז און אויף די צעהן מענשן וואס זענן געווען מיט אים און זייא האבן צו עשו געענפערט און גזאגט. דען יעקב הט אונז זייער גבעטין אז מיר זאל אים ניט הארגנן האבן מיר זיך דר בארימט איבר אים גאר דם גוטס וואס ער הט גהאט האבן מיר ביי אים צו גנומן און מיר זענן אהיים גגאנגן. און עשו הט גנומן ביי זיי דאס גאלד און זילבר וואס זיי האבן גנומן בייא זיין ברודר יעקב און האט דם געגעבן אין זיינע אוצרות. אין דער זעלביגר צייט אז עשו הט געזעהן אז זיין פאטר יצחק הט גבענשט צו זיין ברודר יעקב און הט אים גזאגט אז ער זאל ניט נעמן קיין ווייב פון די קינדר פון כנען. איז עשו גגאנגן צו זיין פעטר ישמעאל. און הט גנומן זיין טאכטר מחלת דו שוועסטר פון נביות פר איין ווייב חוץ וואס ער הט געהאט די ערשטע ווייבער:

פרשת ויצא

ויצא און יעקב איז ארוס גגאנגן פון באר שבע און איז גגאנגן צו זיין וועג קיין חרן. און איז גקומן ביז אין דעם בארג מוריה און האט גנעכטיגט לעבן דער שטאט לוז און גאט הט זיך בוויזן צו אים אין זעלביגר נאכט און הט צו אים גזאגט איך בין דיין גאט און אוך דר גאט פון אברהם און דר גאט פון דיין פאטער יצחק דם לאנד וואס דו ליגסט דרויף וועל איך עס געבן דיר און דייני קינדר. און איך בין מיט דיר און זאלסט גאר קיין מורא ניט האבן. און איך וועל דיך היטן ווי אהין דו וועסט גיין. און וועל מערן דיינע קינדר אזו ווי שטערן פון הומל און איך וועל מאכן פאלן דיינע פיינט פר דיר און וועל דיך ווידר קערן צו דעם דאזיגן לאנד מיט פרייד און מיט פול קינדר און מיט פול עשירות.

און

תם וישר

אונ יעקב הט זיך אויף גחאפט פון שלאף אונ הט זיך זייער גפריים אויף דעם חלום ווס ער הט גזעהן. אונ יעקב הט גרופן דס דאזיגע ארט בית אל. אונ איז פון דארטן אוועק גגאנגן צום לאנד-קדם אונ איז גקומן קיין חרן. אונ הט זיך גזעצט ביי דעם ברונן וויא די פאסטיכר טרינקן אן די שאף. אונ יעקב הט דארטן דר זעהן אז מענשן גייען פון חרן צו פאשן די שאף. הט יעקב זיי גפרעגט פון וואנען זענט איר פיליכט קענט איר לבן דר זון פון נחור. האבן זיי צו אים גזאגט מיר קענן אים. אונ באלד וועט קומן זיין טאכטר רחל מיט זיינע שאף דען רחל איז גוועזן לבנס איין פאסטיך. אונ ווי יעקב הט דער זעהן רחל די טאכטר פון לבן ווס ער איז זיין מוטערס ברודר. איז יעקב גלאפן צו איר אונ האט זיא גקושט אונ הט אוף גהויבן זיין קול אונ הט גוויינט. אונ יעקב זאגט צו רחל דס ער איז דר זון פון רבקה אונ דס רבקה איז איר פאטערס שוועסטר. איז רחל גלאפן צום פאטר אונ הט אים גזאגט אז יעקב דר זון פון רבקה איז גקומען. אונ יעקב הט נאך מער גוויינט בחמת ער הט ניט עפים צו ברענגן צו לבן אין שטוב אריין. אונ ווי לבן הט דר הערט אז יעקב דר זון פון רבקה קומט אן. איז לבן גלאפן צו אים אונ הט אים גהאלזט אונ גקושט אונ ברינגט אים צו זיך אין שטוב אריין. אונ הט אים גגעבן עסין ברויט. אונ יעקב דר ציילט צו לבן וואס עס הט זיך אים גטראפן אונ וואס זיין ברודר עשו הט אים גטאן אונ אויך וואס אליפז דר זון פון עשו הט אים גטאן אופן וועג. אונ יעקב איז גזעסן ביי לבן אין הויז איין חודש טעג אונ הט גגעסן אונ גטרונקן אונ גפאשעט די שאף. אונ נאך דעם הט לבן גזאגט צו יעקב זאג מיר וואס זאל זיין דיין שכר דר פר וואס דוא דינסט מיך. אונ פאר וואס זאלסטו זיין ביי מיר אום זונסט. אונ לבן הט ניט גהאט קיין זון נור צווייא טעכטר איינע הט גהייסן לאה אונ די אנדרי הט גהייסן רחל אונ די אויגן פון לאה זענן גוועזן טונקל אונ רחל איז גוועזן זייער איין שיינע. אונ יעקב הט זייער ליב גהאט רחל. אונ יעקב ענפערט צו לבן איך וועל דינען ביי דיר זיבן יאר פר דיין קלענצטי טאכטר וואס זי הייסט רחל. אונ לבן איז דרוף באשטאנען. אונ יעקב הט אן גהויבן אים צו דינען אונ ווי עס איז גקומן דס אנדרי יאר ווס יעקב איז גזעסן איז גשטארבן עבר דר זון פון שלח. אונ עבר איז אלט גוועזן פיר הונדערט אונ פיר אונ זעכציג יאר. אונ ווי יעקב הט דס דער הערט הט יעקב דרוף זייער גטרויערט אונ הט גמאכט אוף אים איין הספד אונ הט אוף אים גקלאגט פיר טעג:

אונ ווי עס איז שון דס זיבעטע יאר פון זיין דינסט ווס ער הט גדינט צו לבן האט יעקב גזאגט צו לבן. גיב מיר מיין ווייב דאס איך האב פאר איר דיך גדינט. אונ לבן האט אזו גטאן אונ האט איין גזאמלט דיא שטעט לייט אונ האט גמאכט איין מאל צייט אונ וויא עס איז נאכט גווארין איז לבן אריין גגאנגען אין שטוב אריין אונ יעקב איז אוך נאך גגאנגן מיט דיא חתונה לייט צו לבן איז לבן גגאנגן אונ האט פר לאשן אלע ליכט ווס זענן גוועזן אין שטוב אונ יעקב זאגט צו לבן נאך וואס פאר לעשטו די לעכט האט לבן אים גענפערט אונ גזאגט אזו איז ביי אונז דער מנהג אונ נאך דעם האט

לבן

לבן גנומן זיין טאכטר לאה אונ הט זיא געבראכט צו יעקב. אונ יעקב הט גאר ניט גוויסט אויב עס איז לאה. אונ לבן הט געגעבן זיין דינסט מויד זלפה צו זיין טאכטר לאה פר איין דינסט מויד. אונ אלע התונה לייט האבן גוויסט וואס לבן הט גטאן צו יעקב נייערט זייא האבן צו יעקב ניט גזאגט. אונ אלע חתונה לייט זענן גקומן אין דר דאזיגר נאכט אין דעם הויז ווי יעקב איז גוועזן אונ האבן געגעסין אונ גטרונקן אונ האבן זיך גפרייט אונ גטאנצט מיט פויקן אונ מיט פייפלין אונ האבן גזינגן אונ האבן גזאגט הילא הילא אז יעקב זאל הערין. אונ יעקב הט אבר ניט פר שטאנין וואס זיי שרייאן אונ וואס זיי זאגן. אונ יעקב הט גמיינט אז דר מנהג איז אזו צו זאגן. אונ די חתונה לייט האבן אזו גזאגט איין גאנצי נאכט פר יעקב. אונ וויא עס איז טאג גווארין הט יעקב זיך גקערט צום ווייב הט ער דר זעהן אז דס איז לאה. הט יעקב גזאגט אצונד פר שטיי איך ווס די חתונה לייט האבן גזאגט הילאה דס מיינט מען הילא אין טייטש דס איז לאה. אונ איך האב גאר דר פון ניט גוויסט: אונ יעקב הט צו גרופן צו לבן אונ הט צו אים גזאגט ווס האסטו מיר גטאן. פר וואר איך האב דיך גדינט פר רחל. אונ נאך וואס האסטו מיך אפ גנארט אויף אזאלכער ארט אונ דוא האסט מיר גגעבן לאה. אונ לבן הט געענפרט צו יעקב מען טוט ניט אזו ביא אונז אז מען זאל חתונה מאכן פריער די יונגסטו איידר די עלצטי. אונ אצונד אויב דו ווילסט נאך נעמן איר שוועסטר רחל זאלסטו מיר נאך דינן זיבן יאר. אונ יעקב הט אזו גטון. אונ האט גנומן אוך רחל פר איין ווייב אונ יעקב הט ליבר גהאט רחל איידר לאה: אונ לבן האט געגעבן צו זיין טאכטר רחל איין דינסט מויד אונ זי הט געהייסן בלהה:

אונ ווי גאט ב״ה הט דר זעהן אז יעקב הט פיינט לאה. הט גאט ב״ה זיא בווליגט אונ הט גווינן פור זון צו איר מאן יעקב. אונ אזו האבן זיי געהייסן ראובן שמעון לוי יהודה אונ לאה הט אוף גהערט צו גווינן. אונ רחל איז גוועזן איין אום טראכטרן אין די טעג אונ רחל הט מקנא געוועזן איר שוועסטר לאה אונ ווי רחל הט גזעהן אז זי גווינט ניט קיין קינד הט רחל גנומן איר דינסט מויד בלהה אונ הט זי געגעבן צו יעקב פר איין ווייב אונ די הט גווינן צווי זון נאך אננדר אונ זיי האבן געהייסן דן אונ נפתלי אונ ווי לאה הט גזעהן אז זיא הט אויף גהערט קינדר צו האבן הט זי אוך גנומן איר דינסט מויד זלפה אונ הט זי געגעבן צו יעקב פר איין ווייב אונ הט אוך גווינן צווי זון נאך אננדר אונ זיי האבן געהייסן גד אונ אשר אונ לאה האט נאך גמערט אונ הט גווינן צווייא זון אונ איין טאכטער נאך אננדר אונ אזו האבן זיי געהייסן יששכר אונ זבולון אונ דינה זייער שוועסטר. אונ רחל איז נאך גוועזן איין אום טראכטערן אין די דאזיגע טעג אונ רחל האט תפלה גטאן צו גאט ב״ה אין דר זעלביגער צייט. אונ גאט ב״ה הט צו גהערט איר תפלה אונ רחל האט גווינן איין זון. אונ הט גזאגט גאט ב״ה האט איין גטון מיין שאנד אונ רחל הט גרופן איר זון כומן נאמן יוסף צו זאגן אז גאט ב״ה זאל מערן צו מיר נאך איין זון. אונ יעקב איז דענסטאלט אלט גוועזן איין אונ ניינציג יאר:

בעת

תם וישר

בעת אין דער זעלביגער צייט הט רבקה די מוטר פון יעקב גשיקט צו יעקב פון לאנד כנען איר זייגערן דבורה וואס זי איז די טאכטר פון עוץ און אוך צווייא מענשן פון יצחקס קנעכט און זיי זענען אנגקומען קיין חרן און זיי האבן גזאגט צו יעקב דיין מוטר רבקה הט אונז גשיקט דיר צו זאגן אז דוא זאלסט דיך אום קערן צו דיין פאטערס הויז געזונד אין לאנד כנען און יעקב הט צו געהערט די דאזיגע רייד און אויך אין דער זעלביגער צייט הט זיך אום גלאזט די אנדערע זיבן יאר וואס ער האט גדינט פר זיין ווייב רחל און ווי עס איז גקומען דר כוף פון פערצן יאר האט יעקב גזאגט צוא לבן גיב מיר מיינע ווייבער און שיק מיך אוועק דען מיין מוטער האט גשיקט צוא מיר פון לאנד כנען אז איך זאל זיך אום קערן צו מיין פאטערס הויז. און לבן הט גזאגט צו יעקב ניט אזוי אויב איך האב גפונען לייט זעליגקייט אין דיינע אויגן בעט איך דיך אז דו זאלסט מיך ניט פר לאזן און זאג מיר ווי פול דו ווילסט פאר דיין טירחא וועל איך דיר בצאלן און זיץ מיט מיר און יעקב זאגט צו לבן די דאזיגע זאך זאלסטו מיר געבען פר מיין טירחא איך וועל היינט אובר צייען אלע דיינע שאף און וועל דר פון אפ טון איטליכי שאף וואס זיא איז גשטופלט אדר גפלעקילט אדער גריימילט אדער גהיצט אונטער די שאף אדער ציגן אז דיינע קונדער זאלן דאס דאזיגע ווידן און איך וועל ווידען די פראסטע שאף און אז די פראסטע שאף וועלען אויך האבן גשטופילטע אודר גפלעקילטע אודר גריימילטע זאלדס זיין פר מיין טירחא און אז דו ביסט מסכים דרויף וועל איך ווייטר ווידען די שאף ווי איך האב גטון פריער ביי דיר :

און לבן האט אזוי גיטון און טוט אפ דיא שאף גשטופילטע און דיא גפלעקילטע און די גריימילטע און גיט דס צו זייני קינדר צו ווידן און די פראסטע שאף גיט ער ווידן צו יעקב אזוי ווי יעקב הט גזאגט און יעקב האט נאך גדינט ביי לבן זעקס יאר חוץ וואס ער האט אים גדינט פערצן יאר פר דיא ווייבער. און וויא עס איז גקומען דיא צייט אז שאף זאלן גווינן האט יעקב אפ גיטון פון זייא דיא גשטופעלטי און דיא גריימילטע אזויא וויא ער האט גרעט מיט לבן און יעקב

הט אזו גטון אלע זעקס יאר. אין מיטן די זעקס יאר האבן גזאגט די קנעכט פון יצחק וואס זענן גשיקט גוואורן צו יעקב אז ער זאל זיך אום קערין צו זיין פאטר צום לאנד כנען האבן זיי גזעהן אז ער וויל זיך ניט אום קערן זענן זיי אוועק גגאנגן פון אים צום לאנד כנען אונ יעקב הט זיך זייער גשטארקט אונ הט גהאט פול שאף אונ דינסט מיידן אונ אייזלן אונ עס איז גוועזן צו יעקב צוויי הונדרט טויזנט זער גרוסי אונ שייני שאף אונ זיי האבן זיך גפרוכפערט . אונ די זון פון לבן האבן זיך מתקנא גוועזן אין יעקב פון וועגן דעם עשירות וואס יעקב האט גהאט. אין איין צייט ארום הט יעקב גהערט אז די זון פון לבן ריידן צווישן זיך יעקב הט צו גנומן וואס וואר ביי אונז אונ דורך דם הט ער אזו אכבוד . אונ יעקב זעהט אז לבן מיט זיינע זון זענן ניט גאנץ מיט אים אזו ווי פרוער . אין דר זעלביגר צייט איז גוועזן דר סוף פון די זעקס יאר הט גאט ב"ה זיך בוויזן צו אים אונ הט אים גזאגט שטיי אוף אונ גיי ארוס פון דעם דאזיגן לאנד אונ קער זיך אום צו דיין פאטערס הויז גזונד אונ איך וועל זיין מיט דיר :

אונ יעקב איז אויף גשטאנען אין דר זעלביגער צייט . אונ הט גנומן זיינע ווייבר אונ אויך זיינע קונדר אונ אויך אלדונג וואס ער הט גהאט אונ הט עס ארויף גלייגט אויף די קעמלין אונ איז אוועק גגאנגן צום פאטר יצחק צום לאנד כנען . אונ לבן הט גאר דר פון ניט גוויסט אז יעקב איז פון אים אוועק גגאנגן . דען לבן איז גוועזן אין דר זעלביגר צייט צו שערין זיינע שאף . אונ רחל הט אוועק גנומן די בילדער וואס לבן הט גהאט . אונ רחל הט זייא בהאלטן אונטרין זאטל וואס איז אופן קעמל אונ הט זיך דרויף ארויף גזעצט אונ איז אוועק גריטן .
אונ ווי לבן איז אהיים גקומן האט ער גפרעגט ווי איז יעקב אונ וויא זענן די קינדר פון יעקב . הט קיינער ניט גוויסט ווי זיי זענן . איז לבן גגאנגן צו זיינע בילדער פרעגן ווי אהין איז יעקב אוועק הט ער זיי ניט גפונען . דער נאך הט ער ערפארן אז יעקב איז אנטלאפן גוואורן צום פאטר. אונ לבן איז אויף גשטאנען אין דר זעלביגר צייט אונ הט גנומן זיינע ברודער אונ אוך זיינע קנעכט זענן אלע נאך גלאפן נאך יעקב . אונ האבן בגעגינט יעקב מיט זיינע קינדער אופן בארג גלעד .

תם וישר

אונ לבן הט גזאגט צו יעקב ווס האסטו גטון צו מיר · נאך ווס ביסטו אנטלאפן ווארן פון מיר אונ אויך האסטו אוועק גגנבת מייני בילדר · אונ פירסט מייני טעכטר אונ אויך זייערע קינדר אזו ווי מען פירט שביה מענשן · אונ האסט מיינע קינדר ניט גלאזט אז איך זאל זיי קושן אונ איך וואלט זיי בלייט מיט שמחה הט יעקב געענפרט צו לבן דען איך האב מורא גהאט טאמר וועסטו צו נעמן ביי מיר מיינע ווייבר · און אויך ביי וועמן דו וועסט געפינן דיינע בילדר דר זאל ווערן גהרגת אונ לבן הט גזאגט צו יעקב לאזן מיר כורת ברית זיין אונ דס זאל זיין איין עדות צווישן מיר אונ צווישן דיר אז דו זאלסט ניט פייניגן מיינע טעכטר · אונ אויך זאלסטו ניט נעמן מער קיין ווייבר · אונ גאט ב"ה זאל זיין איין עדות אויף די דאזיגע זאכן אונ זיי האבן גנומען שטיינר אונ האבן גמאכט עדות צווישן מיר אונ צווישן דיר · דרום הט מען דס אורט גרופן גלעד · אונ יעקב מיט לבן האבן גשאכטן איין שעכטונג אויף דעם בארג · און האבן געגעסן אונ האבן גענעכטיגט אופן בארג · אונ לבן איז אויף גשטאנען גאנץ פרי אונ הט געוויינט אונ די טעכטר האבן אויך געוויינט · אונ לבן הט זיי גקושט איז לבן אוועק גגאנגן צו זיין אורט · אונ יעקב איז אויך אוועק גגאנגן אין זיין וועג · אונ וויא לבן איז אהיים גקומען הט לבן גאיילט אונ הט גשיקט זיין זון בעור · אונ בעור איז אלט זיבצן יאר · אונ הט גשוקט מיט זיין זון בעור דעם עוץ אונ עוץ איז גוועזן דר זון פון נחור אונ שוקט אויך מיט זיי צעהן מענשן · אונ לבן זאגט זיי אן אז זיי זאלן איילן אונ גיין צו עשו · אונ זאלן עשו אזו זאגן פעטר ווארין האסטו דען ניט גהערט ווס דיין ברודר יעקב הט גטון צו דיין פעטר לבן · דיין ברודר יעקב איז גגאנגן צו אים גאר נאקעט אונ ליידיג · אונ דיין פעטר לבן איז ארוס גגאנגן אקעגן אים · אונ הט אים אריין גבראכט צו זיך אין שטוב אריין מיט גרוס כבוד אונ האט אים זייער ערליך גהאלטן · אונ הט אים געגעבן זיינע צוויי טעכטר פר ווייבר · אונ הט אים אויך געגעבן צוויי דינסטן · אונ גאט הט אים גבענשט בייא אים אין הויז · אונ יעקב האט זיך גשטארקט זייער און זייער אונ הט זון. אונ אויך טעכטר אונ דינסטן · אונ הט אויך שאף אונ רינדר אונ קעמלן אונ איזלן אזו פיל ווס הט גאר ניט קיין צאל · אונ אויך הט ער פיל גאלד אונ זילבר אונ דס איז אלץ דורך לבן · אונ ווי יעקב הט דר זעהן אז ער הט שון פיל גוטס האט ער זיך אוועק גגנבת פון לבן אונ לבן איז גאר ניט גוועזן אין דר היים דען לבן איז גגאנגן שערין די שאף הט יעקב גנומן די ווייבר אונ אויך די קינדר אונ גאר זיין גוטס · אונ איז אוועק גגאנגן צום פאטר קיין לאנד כנען אונ הט אויך אוועק גגנבת ביי אים די בילדר · אונ אצונד איז ער מיט גאר זיין גוטס ביי דעם טייך יבוק · אונ אוב דו ווילסט גיין צו אים זאלסטו היכף גיין צו אים אונ וועסט אים דארטן געפינן וועסטו אים טאן ווס דו וועסט וועלן · אונ די שלוחים פון לבן זענן גגאנגן צו עשו אונ האבן אים דר ציילט אזו ווי לבן הט זיי אן גזאגט · אונ וויא עשו האט דער הערט דיא דאזיגע רייד האט דער צארן פון עשו זייער גגרימט אויף יעקב אונ הט זיך דר מאנט דס פייד שאפט ווס ער הט גהאט אויף יעקב ·

אין

אונ הט גאיילט אונ גנומן זיינע זון אונ אוך זיינע קנעכט אונ אלע קינדר פון הויז ·
פיר הונדרט מענשן אונ אלי האבן גהאט בלוסי שווערדן אונ זענן גגאנגן יעקב דר שלאגן :
אונ די שלוחים וואס זענן גגאנגן פון לבן צו עשו · זענן זיי אוועק גגאנגן פון עשו אונ
זענן גגאנגן צום לאנד כנען · אונ זענן גקומן צו רבקה די מוטר פון יעקב אונ עשו ·
אונ האבן איר דר ציילט אז דיין זון עשו גייט מיט פיר הונדרט מענשן אקייגן יעקב
מלחמה האלטן מיט אים · אונ זאל אים הרגנן אונ זאל צו נעמן ביי אים וואס ער הט :
אונ רבקה הט גאיילט אונ גשוקט צו יעקב צוויי אונ זיבציג מענשן פון יצחק זיינע
טרייע קנעכט אונ די צוויי אונ זיבציג מענשן האבן אים בגעגנט ביי דעם טייך
יבוק · אונ יעקב הט גזאגט גלובט איז גאט ברוך הוא וואס ער האט מיר גשוקט איין
מחנה מיט מענשן אז זיי זאלן מיר העלפן · אונ יעקב הט גרופן דאס זעלביגע אורט
מחנים : אונ די צוויי אונ זיבציג מענשן האבן גזאגט צו יעקב דיין מוטר רבקה הט
אונז גשוקט צו דיר אזו צו זאגן · מיין קינד איך האב גהערט אז דיין ברודער עשו
גייט אקייגן דיר מיט פיר הונדרט מענשן · אונ אצונד מיין ליב קינד זאלסטו צו
הערין מייני רייד אונ זאלסט אזו טון אז דיין ברודר עשו וועט קומן צו דיר זאלסטו
אים בעטן מיט ווייכע רייד אונ זאלסט ניט רייען אקעגן אים מיט הארטע רייד ·
אונ זאלסט אים געבן איין מתנה פון אלעם וואס דו האסט וואס גאט ב"ה האט דיך
גבייט זעלינט · אונ וואס ער וועט דיך פרעגן זאלסטו דו אים זאגן דעם אמת טאמר
וועט זיך אפ טון פון אים דר צארין וועסטו ווען בשערמט אונ אוך דיין הויז גזונד ·
דען דו באדרפסט אים אפ געבן כבוד · ווארום ער איז עלטר פון דיר אונ ווי יעקב
הט אום גהערט די רייד פון זיין מוטר הט יעקב אוף גהובן זיין קול אונ האט גוויינט
פר פרייד אונ הט גטון ווי די מוטר הט אים גבאטן אין די זעלביגע צייט :

פרשת וישלח

וישלח אונ יעקב הט גשוקט שלוחים אקעגן זיין ברודר עשו צום לאנד שעיר מיט
ווייכע רייד : ויצו אונ האט גבאטן די שלוחים אזו צו זאגן איר זאלט צוא
מיין הער עשו זאגן אזו הט גזאגט דיין קנעכט יעקב אז מיין הער עשו זאל ניט טראכטן
אז מיין פאטערס ברכה וואס ער הט מיך גבענשט איז אן מיר מקוים גווארן · בייארט
איך בין גוועזן ביי לבן אונ האב אים גדינט צוואנציג יאר אונ לבן הט מיך אלי מאל
אפ גנארט · אונ הט פר ביטן מיין שכר צעהן מאל אונ איך האב גדינט בייא אים
זייער שווערע ארבייט · אונ גאט ב"ה הט גזעהן מיין פיין אונ מיין מדיקייט וואס איך
האב גהאט ביי לבן הט ער מיר גהאלפן אונ היינט האב איך אוקסן אונ אייזלען אונ
שאף אונ קנעכט אונ דינסט מיידן אונ דס איז גוועזן דורך דעם דער בארמונג פון
דם אייבערשטן אונ דורך זיין גרוס חסד אונ אצונד טו איך ווידר קערן צו מיין לאנד כנען ·
אונ שיק דם צו מיין הער דר ציילן כדי איך זאל גפונן לייט זעליקייט אין זייני אויגן כדי דר
הער זאל ניט מיינן אז די ברכה פון מיין פאטר איז אן מיר מקוים גווארן :

און

תם וישר

אונ דיא שלוחים זענן גגאנגן צו עשו אונ האבן אים גטראפן אין סיף פעלד פון אדום

אונ עשו גייט מיט פיר הונדערט מענשן אונ איטליכר גייט מיט אשווערד אונ די שלוחים פון יעקב האבן גזאגט די רייד פון יעקב צו זיין ברודר עשו. אונ די גיענטפערט צו די שלוחים פון יעקב מיט כעס אונ הט גזאגט צו זיי פר וואר איך האב גהערט וואס מיין ברודר יעקב הט גטאן צו אונזר פעטער לבן אונ ניט צו לבן אליין הט ער אזעלכעס גטאן ווי דען ער הט מיר דס אוך גטאן. אונ הט מיך באטריבט צוויא מאל אונ האב דרוף גאר גשוויגען :

ועתה אונ אצונד גייא איך אקעגן אים אונ ועל אים טאן ווי אזו מיין הארץ וויל. אונ די שלוחים האבן זיך אום גיקערט אונ זענן גקומן צו יעקב אונ האבן אים דער ציילט אז מיר זענן גקומן צו דיין ברודר אונ האבן אים גזאגט אלי רייד וואס דו האסט אונז אן גזאגט אונ עשו הט אונז אזו אונ אזו גענטפערט אונ ער גייט מיט פיר הונדערט מענטשן אקעגין דיר :

ועתה אונ אצונד זיי וויסן דר פון אונ זעה וואס דו זאלסט טון. אונ טוא תפלה צו גאט ב״ה אז ער זאל דיך מציל זיין פון אים : ויתפלל אונ יעקב הט תפלה גטאן צו גאט ב״ה אונ הט גזאגט איך בעט דיך גאט ב״ה הער פון דר וועלט וואס דו ביסט דר גאט פון מיין פאטער אברהם. אונ דר גאט פון מיין פאטער יצחק. דו אליין האסט מיר גזאגט בשעת אז איך בין ארוס גגאנגן פון מיין פאטערס הוז אזו צו זאגן איך וועל דיר געבן דס דאזיגע לאנד אונ צו דיינע קינדר נאך דיר אונ איך וועל מערן דייני קינדער אזו ווי שטערן אין הימל. אונ אין דיר וועלן זיך בענטשן אלי משפחות פון דר ערד אונ אוך אין דייגע קינדר אונ דו גאט ב״ה האסט מקיים גוועזן דייגע רייד אונ האסט מיר געבן קינדר אונ אוך פיל עשירות אונ פיל פיך אזו ווי מיין הארץ האט בגערט. אונ וואס איך האב גבעטן פון דיר האסטו מיר געגבן. אונ עס איז מיר גמינערט ניט גווארן קיין שום זאך. אונ נאך דעם האסטו מיר גזאגט אז איך זאל זיך אום קערן צו מיין פאטער אונ וועסט טאן צו מיר זייער פיל גוטס : ועתה אונ אצונד או דו האסט מיך מציל גוועזן פון לבן זאל איך הם ושלום ניט פאלן אין די הענד פון מיין ברודר עשו

ועתה אונ אצונד גאט ב״ה זיי מיך מציל פון מיין ברודר עשו ווארום איך האב זייער מורא. אונ אוב איך בין ניט ווערט אין מיין זכות אז איך זאל ניצול ווערן זייא מיך מציל אין דעם זכות פון מיין עלטר פאטר אברהם אונ מיין פאטער יצחק. ווארום איך ווייס וואול אז מיט דיין גנאד און מיט דיין דר בארעמקייט האב איך דס גוטס בקומן. אונ אצונד זייא מיך היינט מציל פון וועגן דיין חסד אונ דיין דער בארעמקייט אונ ענפר מיר דרוף :

ויכל אונ ווי יעקב הט אום גיקאנט די תפלה הט יעקב צו טיילט וואס ער הט גהאט אוף צוויי מחנות איין מחנה הט ער אפ גטיילט צו דמשק דר זון פון אליעזר וואס ער איז גוועזן דר קנעכט פון אברהם אונ די אנדרי האלבי האט ער געגבן צו אלינוס אליעזרס ברודר : ויצו אונ הט זיי גבאטן אזו צו זאגן איר זאלט זיה דר ווייטרן איינער.

פון דעם אנדרן גאנץ וייט אונ אוב עשו וועט קומן אונ וועט איין מחנה דער שלאגן
וועט די אנדרי מחנה ניצול ווערין: וילן אונ יעקב הט איבר גנעכטיגט די זעלביגע נאכט
אונ יעקב הט אזו אן גזאגט איין גאנצע נאכט צו זיינע קנעכט . אונ גאט ב"ה הט צו
געהערט דיא תפלה פון יעקב אין דעם זעלביגן טאג אונ גאט ב"ה האט אים מציל
געוועזן פון זיין ברודער :

וישלח אונ גאט ב"ה הט גשוקט דריי מלאכים פון הימל צו עשו אונ די מלאכים זענין
גגאנגן צו עשו אונ די מלאכים זענן גקומן צו אים . אונ די מלאכים האבן זיך
אום געוויזן פר עשו גלייך ווי עם גייאן פיל טויזנד מענשן אקעגן אים אונ רייטן אוף פערד
אונ האבן כלי זיין אונ טיילן זיך אוף פיר טייל אונ אזו הט זיך אום געוויזן ביי אלי מענשן
ווס זענן געוועזן מיט עשו . אונ ווי עשו הט געזעהן ווס עס הט זיך אים גטראפן . האט
עשו זייער מורא גהאט פר יעקב . איז שון עשו גגאנגן אקעגן זיין ברודר יעקב מיט
פריד . אונ עשו בערעקט די שנאה ווס ער הט גהאט פר יעקב :

אונ יעקב איז אוף גשטאנן פריא אונ הט אום גבליבן פון דר פיך איין מנחה צו עשו .
אונ דס איז די צאל פון דר מנחה ווס יעקב הט גשוקט צו זיין ברודר עשו . פון די
שאף הט ער אים גשוקט פיר הונדרט אונ פערציג . אונ קעמלן האט ער אים גשיקט
דרייסיג . אונ איזלן האט ער עם אוך גשוקט דרייסיג . אונ פון אלערליי ריגדר הט ער
גנומן פופציג . אונ הט דס געגעבן צו זייני הירטן אונ הט דס צו טיילט אוף צעהן חלקים:
ויצום אונ יעקב הט זיי גבאטן אז זיי זאלן זיך דר ווייטרן איינר פון דעם אנדרן .
אונ אז עשו מיט זייני מענשן וועלן אייך בגעגנן אונ וועלן אייך פרעגן וועמס איז דאס
אונ ווי גייט איר . זאלט איר אים ענטפרן מיר זענן יעקב קנעכט אונ מיר גייאן אקעגן
זיין ברודר עשו צו געבן דס עם איין מתנה אונ יעקב קומט אוך אן אונ ער איז אונטר
אונז . אונ אז עשו וועט אייך פרעגן נאך ווס גייט יעקב אופן סוף זאלט איר עם זאגן אז
ער גייט אונטר אונז מיט פרייד און שמחה אקעגן זיין ברודר עשו דען ער הט גזאגט כדי
דר הער עשו זאל אפ וואשן דעם צארין מיט דר מתנה ווס גייט פריער פר עם אונ דר
נאך וועט יעקב אליין קומן צו זעהן זיך מיט דעם הער עשו . דען דער הער וועט פר
טראגן דעם צארן מיט דער מנחה . אונ די מנחה פון דיא פיך איז איבר גגאנגן
פאר עשו איין גאנצן טאג :

אונ יעקב הט גנעכטיגט די זעלביגע נאכט מיט זיינע מחנות ביא דעם טייך יבוק .
אונ יעקב איז אוף גשטאנן האלבע נאכט אונ הט גנומן די וייבר אונ די דינסטן
אונ הט זיי איבר גפירט דעם טייך . אונ ווי יעקב הט שון איבר גפירט אלדונג איבערן
טייך איז יעקב אליין איבר גבליבן הט אים בגעגנט איין מענש אונ הט זיך מיט
אים גראנגלט ביז דר מארגן שטערן איז אוף גגאנגן אונ בשעה זיי האבן זיך גראנגלט
הט דר מענש פר רוקט יעקבן די זייט פון דיך . אונ ווי עס איז אוף גגאנגן דר מארגן
שטערן הט דר מענש פר לאזט יעקבן אונ הט אים גבענשט אונ איז אוועק גגאנגן .
אונ יעקב איז איבר גפארן דעם טייך . אונ הט אוף גהובן זיינע אויגן הט ער דר זעהן אז

עשו

תם וישר

עשׂו גֵייט פון וַוייטֶן מִיט פִיל מֶענְשֶׁן אונ יעקב הָט זֵייעֶר מוֹרָא פַר עֶם. אונ יעקב הָט גְּאַיילְט אונ צו טֵיילְט זַיינֶע קִינְדֶר אונ אוֹךְ זַיינֶע וַוייבֶּר אוּן אוֹךְ זַיינֶע דִינְסְטֶן אונ זַיין טָאכְטֶר דִינָה הָט עֶר בַּהַאלְטֶן אִין אֵיין קַאסְטֶן אונ הָט דָם אַלְס אָפּ גְגֶעבֶּן צו זַיינִי קְנֶעכְט אִין דִיא הֶענְד. אונ יעקב אִיז גְגַאנְגֶן פְרִיעֶר פַר זַיינֶע קוּנְדֶר אונ אוֹךְ פַר דִי וַוייבֶּר. אונ וִוי יעקב אִיז גְקוּמֶן אַקֶעגְן זַיין בְּרוּדֶר עשׂו הָאט יעקב זִיךְ גְבּוּקְט פַאר עשׂו זִיבֶּן מָאל בִּיז עֶר הָט גְנֶעהֶנְט צו עשׂו. אונ גָאט ב״ה הָט חֵן גְגֶעבֶּן אִין דִיא אוֹגֶן פון עשׂו אונ אוֹךְ בַּיי זַיינֶע מֶענְשֶׁן אוֹיף יעקב. אונ עשׂו אִיז גְלָאפֶן אַקִיגֶן יעקב. אונ עשׂו הָט עֶם גְהַאלְזְט אונ גְקוּשְׁט אונ הָאבֶּן בֵּיידִי אָן גְהוֹבֶּן צו וֵויינֶן. אונ אוֹךְ אליפז דֶר זון פון עשׂו אונ זַיינֶע בְּרוּדֶר הָאבֶּן אוֹךְ גְוֵויינְט מִיט יעקב אונ הָאבֶּן עֶם גְקוּשְׁט אונ גְהַאלְזְט דֶען דִי פָארְכְט פון גָאט אִיז גְפַאלֶן אוֹיף זֵיי. אונ עשׂו הָט אוֹיף גְהוֹבֶּן זַיינֶע אוֹגֶן אונ הָט דֶר זֶעהֶן יַעֲקֹבְס וַוייבֶּר אונ אוֹךְ זַיינֶע קִינְדֶר זָאגְט צו יעקב מַיין בְּרוּדֶר וֶוער זֶענֶן דִי מֶענְשֶׁן וָוס גֵייעְן נָאךְ דִיר. אונ יעקב הָט גְעֶנְפֶרְט צו עֶם עֶס זֶענֶן מַיינִי קִינְדֶר וָוס גָאט ב״ה הָט גְלַייט זֶעלִיגְט מִיר דַיין קְנֶעכְט יעקב. הָט עשׂו גְזָאגְט צו יעקב וִוי קוּמְט דָס אַהֶער וָוס אִיךְ הָאבּ גֶעכְטֶן בַּיי גְעֶגִינְט. הָט יעקב גְעֶנְפֶרְט צו עשׂו אונ הָט עֶם גְזָאגְט כְּדֵי דֶר קְנֶעכְט יעקב זָאל גְפוּנֶן לַייט זֶעלִיקַייט אִין דִי אוֹגֶן פון דֶעם הֶער עשׂו הָט דֶר קְנֶעכְט גְגֶעבֶּן אֵיין מַתָּנָה צוּם הֶער אונ יעקב הָט גְבֶּעטֶן עשׂו אַז עֶר זָאל נֶעמֶן בַּיי עֶם דִי מַתָּנָה. אונ עשׂו הָאט נִיט גְוָואלְט נֶעמֶן בַּיי עֶם דִיא מַתָּנָה. אונ יעקב הָט נָאךְ אֵיין מָאל צו עֶם גְזָאגְט אִיךְ בֶּעט דִיךְ מַיין הֶער אוּבּ אִיךְ הָאבּ גְפוּנֶן לַייט זֶעלִיקַייט אִין דַיינֶע אוֹגֶן זָאלְסְטוּ נֶעמֶן בַּיי מִיר דִי מַתָּנָה. וָוארוּם בַּיי מִיר אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב וָוס אִיךְ הָאבּ דִיר גְזֶעהֶן דַיין פָּנִים גְלַייךְ וִוי אִיךְ וָואלְט גְזֶעהֶן אֵיין מַלְאָךְ פון גָאט ב״ה דְרוּם זָאלְסְטוּ בַּוִוילִיגֶן צו מִיר אונ עשׂו נֶעמְט בַּיי עֶם דִי זֶעלְבִּיגֶע מַתָּנָה פון דֶר פִיךְ. אונ אוֹךְ הָט יעקב גְגֶעבֶּן צו עֶם גָאלְד אונ זִילְבֶּר אונ אֵיידֶל גְשְׁטֵיין. אונ עשׂו הָט צו טֵיילְט דִי מַתָּנָה הַאלְבּ הָט עֶר גְגֶעבֶּן צו דִיא מֶענְשֶׁן וָוס זֶענֶן גְוֶועֶן מִיט עֶם. דֶען עֶר הָט גְדוּנְגֶן דִי מֶענְשֶׁן פַר שְׂכַר. אונ דִי אַנְדְרִי הַאלְבֶּע הָט עֶר גְגֶעבֶּן צו זַיינֶע קוּנְדֶר. אונ דָם גָאלְד אונ

דם

דָם זִילְבֶּר אוּנ דָס אֵיידֶל גִשְׁטֵיין הָט עֶר גְגֶעבֶּן צוּ זַיין זוּן אליפז וָואס
עֶר אִיז גְוֶועזְן בַּיי אִים דֶר בְּכוֹר :

ויאמר אוּנ עשׂו הָט גְזָאגְט צוּ זַיין בְּרוּדֶר יעקב אִיךְ וֶועל זַיין אַבִּיסֶל מִיט
דִיר אוּנ נָאךְ דֶעם וֶועלֶן מִיר גֵיין צוּ מַיין אוֹרְט אוּנ מִיר וֶועלֶן
זִיצֶן אִין אֵיינֶם : ויען אוּנ יעקב הָט גֶעֶנְפֶּרְט צוּ זַיין בְּרוּדֶר עשׂו מַיין
הַאר דוּ וֵוייסְט וואוֹל אַז מַיינִי קוּנְדֶר זֶענֶן יוּנְג . אוּנ דִי שָׁאף אוּנ דִי
רִינְדֶר זֶענֶן מִיד . אוּנ אַז אִיךְ וֶועל גֵיין אִין דֶער גֶעךְ וֶועלֶן זֵיי אַלֶע
אוּם שְׁטַארְבֶּן . דְרוּם זָאל דֶר הַאר אַוֶועק פָארִין פְרִיעֶר . אוּנ אִיךְ וֶועל
פַּמֶעלֶךְ גֵיין מִיט דִי קִינְדֶר אוּנ אוֹךְ מִיט דִי שָׁאף בִּיז אִיךְ וֶועל קוּמֶן צוּם
הַאר קֵיין שֵׂעִיר : וישמע אוּנ עשׂו הָט גְהֶערְט דִי רֵייד פוּן זַיין בְּרוּדֶער
יעקב אוּנ עשׂו מִיט זַיינִי מֶענְשֶׁן הָאבֶן זִיךְ אוּם גֶקֶערְט צוּם לַאנְד שֵׂעִיר
אוּנ יעקב אִיז גְגַאנְגֶען צוּם לַאנְד שְׁכֶם וָואס עֶס אִיז אִין לַאנְד כְּנַעַן . אוּנ
יעקב הָט גְקוֹיפְט אֵיין שְׁטִיק פֶעלְד בַּיי דִי קִינְדֶר פוּן חֲמוֹר פַר פִינְף שְׁטִיק
זִילְבֶּר אוּנ יעקב הָט זִיךְ גְבוֹיאֶט אֵיין הויז אוּנ הָט זִיךְ גְמַאכְט גְצֶעלְטֶן
אוּנ צוּ זַיינֶע פִיךְ הָט עֶר גְמַאכְט בַּיידֶלֶךְ אִיבֶּר דֶעם הָט מֶען גְרוּפֶן דָם
אוֹרְט סוּכּוֹת . דֶען סוּכּוֹת אִיז טַייטְשׁ בֶּרֶעקְט :

בעת אִין דֶר זֶעלְבִּיגֶר צַייט אִיז אַרוּם גְגַאנְגֶען דִי וַוייבֶּר פוּן דִי אֵיינְוואוֹנֶער
פוּן דִי שְׁטָאט צוּ טַאנְצֶן אוּנ צוּ פְרֵייעֶן זִיךְ אִיז רָחֵל אוּנ לֵאָה אוּנ
זֵייעֶרֶע דִינְסְטֶן אוּנ אוֹךְ דִינָה דִי טָאכְטֶר פוּן יעקב אַרוּם גְגַאנְגֶען צוּ זֶעהֶן דִי
פְרֵייד וָוס דִי וַוייבֶּר פְרֵייעֶן זִיךְ :

וכל אוּנ אַלֶע מַאנְזְבִּלִין פוּן דֶר שְׁטָאט זֶענֶן אוֹךְ גִשְׁטַאנֶען אַקֶעגִין דִיא
וַוייבֶּר אוּנ הָאבֶּן אָן גְקוּקְט דִי שִׂמְחָה . אוּנ אַלֶע שָׂרָרוֹת אוּנ אַלִי גְרוֹסִי
לַייט זֶענֶן אוֹךְ גְוֶועזְן דָארְטֶן . אוּנ שְׁכֶם דֶר זוּן פוּן חֲמוֹר אִיז אוֹךְ גְוֶועזְן
דָארְטֶן דֶער וַוייל הָט שכם דֶר זוּן פוּן חמור דֶר זֶעהֶן דינה דִיא טָאכְטֶר
פוּן יעקב זִיצְט לֶעבֶּן אִיר מוּטֶר לאה אִיז אִים דינה זֵייעֶר גְפֶעלִין :

וישאל אוּנ שכם הָט גְפְרֶעגְט זַיינֶע פְרַיינְד אוּנ אוֹךְ דִי מֶענְטְשֶׁן וָואס
זֶענֶן גִישְׁטַאנֶען לֶעבֶּן אִים וֶועמֶס אִיז דִי יוּנְגֶע פְרוֹיא וָוס זִי זִיצְט
דָא לֶעבֶּן דִי וַוייבֶּר וָוס אִיךְ קֶען זֵיי גָאר נִיט : ויאמרו הָאבֶּען זֵיי צוּ
אִים גְזָאגְט פַר וָואר זִי אִיז דִי טָאכְטֶר פוּן יעקב דֶר זוּן פוּן יצחק הָעִבְרִי

וום

תם וישר

וואס ער זיצט דא אין דר דאזיגר שטאט פון עטליכע טעג . אונ ווי זיי האבן דר הערט אז די ווייבר פון דר שטאט זענן ארוס גנאנגן צו פרייען זיך איז די יונגע פרוא אוך ארוס גנאנגן : וירא אונ ווי שכם דר זון פון חמור הט דר זעהן דינה די טאכטר פון יעקב הט ער זייער גגלוסט אין דינה אונ שכם הט גשיקט מענשן אז מען זאל ברענגן דינה צו אים מיט גוואלד : ותבא אונ מען הט דינה גבראכט צו שכם אין הוז אריין אונ שכם הט זי גנומן אונ הט זי ביי זיך ווי אין ווייב גהאלטן :

ויבאו אונ מען איז גקומן צו יעקב אונ מען הט עם דער ציילט די זאך פון זיין טאכטר דינה : וישמע אונ ווי יעקב הט דר הערט וואס שכם הט גטאן הט יעקב גשיקט צוויי קנעכט אז זיי זאלן גיין ברענגען זיין טאכטר דינה פון שכעמס הויז . איז שכם ארוס גגאנגן אקעגן זיי אונ הט זיי פר טריבן פון דעם הוז אונ ניט גוואלט אפ געבן דינה צו זיי :

וישלח אונ יעקב הט גשיקט צוויי יונג פרואן וואס זיי זענן דיא טעכטר פון זיינע קנעכט צום הוז פון שכם זייא זאלן זיצן ביי דינה כדי זיי זאלן זיא אפ היטן : וישלח אונ שכם הט גשוקט דרייא מענשן פון זיינע פריינד צו זיינן פאטר חמור אזו צו זאגן . דו זאלסט מיר נעמן דיא דאזיגע פרוא פר איין ווייב :

ויקח אונ חמור איז גגאנגן צו יעקב ער זאל מיט אים ריידן פון דר דאזיגר זאך . אונ ווי חמור איז ארוס גגאנגן פון שכמס הוז צו גיין צו יעקב . איז דר ווייל אן גקומן די קונדר פון יעקב פון פעלד . אונ ווי זיי האבן דאס דר הערט די מעשה פון זייער שוועסטר דינה . האבן זייא דרוף זייער גיטרוערט אונ עס הט זיי דרוף זייער באנק גטאן : ויבאו אונ זייא זענן גקומן פר זייער פאטר אונ האבן צו אים גרעט מיט גרוס צארן אונ האבן גזאגט פר וואר דער משפט איז אז מען זאל דם בעשטראפן . דען גאט ב״ה וואס ער איז דר גאט פון דר גאנצר וועלט הט ער גבאטן צו נח אוך צו זיינע זון אז מען זאל ניט גזלנן איינר ביי דעם אנדערן . אונ קיין שום מענש זאל ניט אין כעס זיין . אונ נון שכם הט גיגזעלט אונזר שוועסטר . אונ קיין שום מענש פון דר דאזיגר שטאט הט אים ניט גרעט דרוף קיין שום ווארט . פאר וואר די שטאט לייט פערדינען

אוך בעשטראפט צו ווערדן. דען זיי האבן גוויסט פון דער זאך אונ
האבן דרוף גשוויגן:

ויהי אונ עס איז גוועזן בשעת זיי האבן גירעט פר זייער פאטר יעקב פון
דער דאזיגר זאך. איז חמור דר פאטר פון שכם גקומן צו יעקב
צו ריידן מיט אים מכח וואס זיין זון שכם וויל זיין טאכטר דינה. אונ
חמור מיט שכם זאגט צו יעקב דאמיך גפינן חן אין אייערי אויגן אונ איך
בעט אייך אז איר זאלט מיר געבן אייער טאכטר פר איין ווייב: ויען
אונ שמעון ולוי ענפערן צו שכם אונ צו חמור מיט קלוגהייט אזו צו זאגן.
אלדונג וואס איר הט גרעט צו אונז וועל מיר טאן צו אייך. אונ אונזר
שוועסטר וועלן מיר געבן צו אייך. נייארט מיט דעם דאזיגן וועלן מיר
זיך בווילגן צו אייך אז מיר זאלן געבן אונזרע טעכטר צו אייך אונ
אייערי טעכטר וועלן מיר נעמן צו אונז אונ מען זאל גאר זיין איין פאלק
אזו ווי איר הט גרעט אז איר וועט אנעמן מצות מילה. אונ אוב איר
ווילט ניט דס טאן וועלן מיר אפ נעמן אונזר טאכטר פון אייך אונ
מיר וועלן אוועק גיין פון אייער שטאט:

וימהר אונ שכם מיט זיין פאטר חמור האבן גאיילט אונ האבען איין
גזאמלט אלע שטאט לייט אונ האבן צו זיי גזאגט די רייד פון
יעקבס קינדר אונ ווי די שטאט לייט האבן דס דר הערט איז די זאך
זיי זייער גפעלן אונ זענן מוסכם גווארן אוף דעם תנאי דען דיא שטאט
לייט האבן זייער ערליך גהאלטן שכם מיט זיין פאטר חמור דען זיי זענן
גוועזן די הארן פון לאנד. אונ ווי עס איז גקומן דר אנדרר טאג איז שכם
מיט זיין פאטר חמור אוף גשטאנן גאנץ פרי אונ האבן איין גזאמלט אלע
שטאט לייט. אונ די צאל איז גוועזן ווי פיל זיי האבן גטאן יענע מצוה
זעקס הונדרט מיט פינף אונ פערציג טאנזנבילן. אונ צוויי הונדרט זעקס
אונ זיבציג איז גוועזן קליינע קונדר. נייארט תידקם דר זון פון פרד און
ער איז דער פאטר פון חמור מיט זיינע זעקס ברודער האבן עס ניט
גטאן דען די רייד פון יעקבס קינדר איז ביי זיי גוועזן נמאס אין זייערי
אויגן אונ דר צארן הט גברענט אין חדקם מיט זיינע זעקס ברודר אוף די
שטאט לייט נאך וואס זייא האבן עס גטאן. אונ האבן גזאגט צו שכם
מיט

תם וישר

מיט זיין פאטר חמור וואס איז דס וואס איר הט גטאן . איז רעדן ניט פר
האנדרען אזו איין יונגע פרויא ביי אונזערי ברודער . נאך וואס הט איר
בדארפט נעמען די טאכטער פון יעקב וואס איר קענט אים גאר ניט
פון וואנען ער איז :

ויענו אונ שכם מיט חמור האבן געענפערט צו חדקס מיט זייני ברודר אונ
זאגן צו זיי די רייד וואס איר הט גרעט צו אונז איז רעכט פארטיג .
נייערט וואס מיר האבן גטאן די זאך איז ניט מחמת מיר האבן ליב
יעקבן מיט זיינע קונדר . נאר וייל מיר האבן גוואלט זיין טאכטר .
דרום האבן מיר גטון די זאך . אונ אצונד אז מיר האבן שון גטון אונזר
ווילען אונ אז מיר וועלן גזונד ווערן וועלן מיר טאן צו יעקבן מיט זיינע
קונדר אזו ווי עס איז ביי אונז אין הארצן . אונ דינה די טאכטר פון יעקב
הט גהערט די דאזיגי רייד וואס חרקס מיט זיינע ברודר האבן גרעט
צו שכם מיט חמור . אונ וואס שכם מיט חמור האבן אפ געענפערט צו
חדקס מיט זייני ברודר אונ ביי דינה איז גוועזן צוויי יונג פרוען וואס יעקב
הט צו איר גשיקט אז זיי זאלן זיא אפ היטן הט דינה גשוקט איין יונג
פרווא צו איר פאטר יעקב אונ אוך צו אירע ברודר דר ציילן וואס מען
הט זיך איין עצה גהאלטן ביי שכם אין שטוב . אונ די יונג פרוי איז
גגאנגן אונ הט דר ציילט די דאזיגע רייד פר יעקבן מיט זיינע קונדער .
אונ ווי יעקב הט דער הערט די דאזיגע רייד איז ער גווארן פיל מיט
צארן אונ הט אוף זיי זייער גיגרימט . אונ שמעון מיט לוי האבן
גשווארן אונ האבן גזאגט אזו ווי גאט ב״ה איז דר האר פון דר גאנצר
וועלט אונ לעבט אייביג אזו וועט מארגין ניט בלייבן פון דר שטאט
שכם קיין שום איבר בלייבונג . אונ שמעון מיט לוי האבן גצארענט
אונ זענן גגאנגן אוף דר שטאט אונ האבן אום גבראכט די מאנזבלין
פון דר שטאט . אונ עס איז גוועזן איין גרוסע מהומה אין דער שטאט
שכם . אונ דס גשרייא פון דר שטאט שכם איז אוף גגאנגן ביז צום
הימל אונ אוך אלע וייבר אונ קליינע קונדר האבן גשריגן . אונ וויא
יעקב הט דער זעהן וואס זיינע קונדר האבן גטאן צו דר שטאט שכם
אונ הט דר זעהן דס רוב וואס זיי האבן גרובט ביי דער שטאט שכם
הט

הָט יעקב אוּף זֵיי זֵייעֶר גְצֶעְרֶענְט : ויאמר אוּנ יעקב הָט גְזָאגְט צוּ זֵיי וָוס פַר אֵיין זַאךְ הָט אִיר גְטוּן צוּ מִיר . נוּן אִיךְ הָאבּ מִיר גְפוּנֶען אֵיין אוֹרְט אִין לַאנְד כְּנַעַן אַז אִיךְ זָאל דָא זִיצְן מִיט רוּהה אוּנ קֵיין שׁוּם מֶענְשׁ הָאט צוּ מִיר נִיט גְזָאגְט קֵיין שׁוּם וָוארְט אוּנ צוּ אַייךְ אוֹיךְ נִיט . אוּנ אַצוּנְד הָט אִיר גְטָאן צוּ מִיר אֵיין שַׁאנְד פַר דִי זִיצֶערְס וָוס זִיצֶן אִין לַאנְד כנען אוּב זֵיי וֶועלֶן דֶר הֶערְן דִי דָאזִיגֶע זַאךְ וֶועלֶן זֵייא זִיךְ אֵיין זַאמְלֶן אוּנ וֶועלֶן אוּנְז דֶר שְׁלָאגֶן דֶען מִיר זֶענִן נָאר אֵיין בִּיסֶל מֶענְשֶׁן :

וייענו הָט שמעון מִיט לוי גֶענְפֶערְט צוּ זֵייעֶר פָאטֶר אוּנ צוּ זֵייעֶרִי בְּרוּדֶר .

וִוי הָאבֶּן מִיר קֶענְן עֶרְטְרָאגֶן דִי שַׁאנְד פוּן אוּנְזֶער שְׁוֶועסְטֶר אוּנ וָוס דִי אַנְשֵׁי שכם הָאבֶּן אוּנְס גֶעוָואלְט טָאן . אוּנ עֶס אִיז גְוֶועְן צְוִוישֶׁן דִי יוּנְג פְרוֶֹען וָוס שמעון מִיט לוי הָאבֶּן זֵיי גְפַאנְגֶן פוּן דֶר שְׁטָאט שכם זֵייעֶר אֵיין שֵׁיינֶע יוּנְג פְרוֹא אוּנ זִיא הָט גְהֵייסֶן בּוּנָה . אוּנ שמעון הָט זִיא גְנוּמֶן פַר אֵיין וַוייבּ . אוּנ דִי צָאל פוּן דִי מַאנְזְבִּילִין וָוס שמעון הָט זֵיי גְפַאנְגֶן אִיז גְוֶועְן זִיבֶּן אוּנ פֶערְצִיג :

אוּנ דִי אַלֶע מַאנְזְבִּילִין אוּנ דִי אַלִי יוּנְגֶע פְרוֶֹען וָוס שמעון מִיט לוי הָאבֶּן זֵיי גְפַאנְגֶן זֶענִן גְוֶועְז קְנֶעכְט צוּ דִיא קוּנְדֶר פוּן יעקב בִּיז זֵיי זֶענֶן אַרוֹם גְגַאנְגֶן פוּן מצרים : אוּנ צְוֵויי בָּחוּרִים זֶענִן אַרוּם גְגַאנְגֶן פוּן דֶר שְׁטָאט שכם אוּנ זֶענִן גְגַאנְגֶן צוּ דֶר שְׁטָאט תַּפּוּחַ אוּנ זֶענִן אַהִין גְקוּמֶן . אוּנ הָאבֶּן דֶר צֵיילְט צוּ דִי אֵיין וואוּנֶערְס פוּן דֶער שְׁטָאט תפוח וָוס עֶס הָט זִיךְ גְטְרָאפֶן צוּ דֶר שְׁטָאט שכם . אוּנ מֶען הָט גְשִׁיקְט שְׁלוּחִים צוּ דֶר שְׁטָאט שכם אוּנ זָאלֶן זֶעהֶן אוֹיבּ דָס אִיז אֱמֶת וָוארוּם דֶער שַׂר פוּן תפוח הָט נִיט גְוָואלְט גְלֵייבֶּן אַז צְוֵויי מֶענְשֶׁן זָאלִין מַחֲרִיב זַיין אַזוּ אֵיין גְרוֹסִי שְׁטָאט וִוי שכם . אוּנ דִי שְׁלוּחִים זֶענִן צוּ רִיק צוּם שַׂר תפוח אוּנ הָאבֶּן אִים דֶר צֵיילְט אַז מִיר זֶענִן גְוֶועְן אִין דֶער שְׁטָאט שכם אִיז דִי שְׁטָאט שכם נָאר פַר וִויסְט אוּנ קֵיין שׁוּם מַאנְזְבִּיל אִיז דָארְטֶן נָאר וַוייבֶּר אוּנ זֵיי וַויינֶען . אוּנ דֶר שַׂר פוּן תפוח הָט זִיךְ זֵייעֶר פַר וואוּנְדֶערְט אוּנ הָט גְזָאגְט צוּ זַיין פָאלְק לָאמֶר זִיךְ שְׁטַארְקֶן אוּנ לָאמֶר גֵיין מִלְחָמָה הַאלְטֶן מִיט דִיא קוּנְדֶר פוּן יעקב העברי אוּנ מִיר וֶועלֶן טָאן צוּ זֵיי אַזוּ וִוי זֵיי הָאבֶּן גְטָאן צוּ דֶער שְׁטָאט שכם . אוּנ לָאמֶר זִיךְ נוֹקֵם זַיין דִיא

תם וישר

נקמה פון די שטעט לייט אונ דער שר הט גשיקט צו אלע שרים פון אמורי ווס עס איז ארום שכם אזו צו זאגן קומט מיט מיר אונ איר וועט מיר העלפן כדי מיר זאלן דר שלאגן די קינדר פון יעקב העברי. דען אזו האבן זיי גטאן צו דר שטאט שכם אונ איר ווייסט גאר דר פון ניט. אונ ווי די שרים פון אמורי האבן דר הערט דס שלעכץ ווס די קונדר פון יעקב העברי האבן גטאן צו דר שטאט שכם. האבן זיי זיך דרוף זייער פאר וואונדרט:

ויתקבצו אונ אלי זיבן שרים פון אמורי האבן זיך איין גזאמלט מיט זייערי חיילות אין איינם איז גוועזן עטליכע טויזנט מענשן אונ אלע האבן גהאט בלוסי שווערדן. אונ זיי זענן גקומן מלחמה האלטן מיט יעקבן. אונ מיט זיינע קינדר. וישמע אונ ווי יעקב הט דאס דר הערט הט ער זיך זייער גפארכטן אונ עס האט אים זייער באנק גטאן דרוף:

ויצעק אונ יעקב הט גשרוגן צו שמעון אונ צו לוי אונ האט גזאגט זעהט וואס איר האט מיר גטאן ווס איר הט מיר גבראכט אלע כנענים צו פאר טילגן מיך אונ מיין הוז גזונד דען איך בין גזעסן מיט רוה אונ אצונד האט איר גמאכט דער צערנן אלע זיצרם פון לאנד אוף מיר מיט אייערי מעשים. ויען אונ יהודה הט גענפרט צום פאטר. האבן דען מייני ברודר שמעון מיט לוי אום זונסט גגאנגן קייגן דיא שטאט שכם פאר וואר זיי האבן גשענדעט אונזר שוועסטר דינה. אונ זיי האבן איבר גפארן אוף גאטס גבאט ווס גאט ב"ה האט גבאטן צו נח אונ צו זיינע קינדער אז מען טאר ניט גזלנן אונ אוך ניט אין כעס זיין. אונ שכם האט גגזלת אונזר שוועסטר אונ הט זי גשענדעט אונ קיין שום מענש פון דר שטאט האט צו אים ניט גרעט קיין שום ווארט דרום זענן גגאנגן מיינע ברודר אונ האבן דער שטאט באצאלט: ועתה אונ אצונד מיין פאטר. וואס האסטו מורא אונ אוך נאך וואס זאלסטו צערנן אין מיינע ברודר. פר וואר דער גאט ווס האט גגעבן כח צו מיינע ברודר זיי זאלן ביי קומען די שטאט שכם דער גאט וועט אונז העלפן אז מיר זאלן גובר זיין דיא כנענים וואס קומן אוף אונז אונ מיר וועלן טאן צו זיי אזו ווי מיינע ברודר האבן גטאן צו דר שטאט שכם. ועתה אונ אצונד מיין פאטר איך בעט

דיך

דיך אז דו זאלסט שווייגן נייארט האב אבטחון אין גאט ב"ה וואס ער איז אונזר גאט אונ טו תפלה צו אים אז ער זאל אונז העלפן אונ זאל אונז מציל זיין אונ ער זאל אונז געבן די פיינד אין אונזרי הענט :

ויקרא אונ יהודה האט גרופן איין קנעכט פון פאטרס קנעכט אונ האט צו אים גזאגט גיי אונ זעה ווי די לייטן שטייאן וואס זענן גקומען מלחמה האלטן . וילך אונ דר קנעכט איז ארויף גגאנגן אופן בארג סיאון אונ הט גזעהן אלע שטייאן אופן פעלד . אונ דר קנעכט הט גזאגט צו יהודה אז זיי שטייען אין פעלד זייער פול : ויאמר אונ יהודה הט גזאגט צו אלע זיינע ברודר שטארקט זיך אונ הט קיין מורא ניט . גאט ב"ה איז מיט אונז אונ שטייט אויף אונ נעמט דס כלי זיין אונ דעם בויגן אונ די שווערדן אונ מיר וועלן גיין מלחמה האלטן מיט די וואס מיר האבן זיי ניט קיין גטאן בייז אונ זיי קומען אונס אובער פאלן אונ גאט ב"ה וועט אונז העלפן . ויקומו אונ זיי זענן אויף גשטאנן אונ האבן זיך אן גיגורט מיט כלי זיין אונ אויך אלע קנעכט וואס זיי זענען גוועזן ביים יעקבן :

אונ אויך אלע קנעכט וואס זענן גוועזן ביי יצחק אין חברון זענן אויך גקומען צו יעקב מיט כלי זיין : וילכו אונ די קינדר פון יעקב אונ מיט אלע קנעכט זענן גגאנגן אקעגן די שררים אונ זיי זענן גוועזן הונדרט אונ צוועלף מענשן אונ יעקב איז אויך גגאנגן מיט זיי . אונ די קינדר פון יעקב האבן גשיקט צו זייער עלטר פאטר יצחק קיין חברון אזו צו זאגן טו בעטן פר אונז צו גאט ב"ה אז גאט ב"ה זאל אונז מציל זיין פון די כנענים וואס זענן גקומען אויף אונז אונ גאט ב"ה זאל זיי געבן אין אונזרי הענט אריין :

ויתפלל אונ יצחק דער זון פון אברהם האט תפלה גטאן צוא גאט ב"ה אויף זיינע קינדר אונ הט אזו גזאגט גאט מיין גאט דוא האסט מבטיח גוועזן צו מיין פאטר אברהם אז דו וועסט מערן זיינע קינדר אזו ווי די שטערן פון הימעל פר שטער די עצה פון די כנענים אז זיי זאלען ניט מלחמה האלטן מיט מיינע קינדער . אונ זאלסט געבן דעם פחד פון מיינע קינדער אויף זיי אונ זאלסט זיי נידעריג מאכן אז זיי זאלין זיך אום קערן אהיים אונ זאלסט מציל זיין מיינע קינדער דען אין דיין האנד איז דס שטארקייט אונ די קראפט צום דאזיגען וואס איך בעט דיך :

אונ

תם וישר

אונ די קינדר פון יעקב מיט זייערי קנעכט זענין גגאנגן אקעגן די כנענים אונ זיי האבן זיך פר לאזט אוף גאט ב"ה . אונ בשעת אז זיי זענן אוועק גגאנגן צו דר מלחמה הט יעקב אויך תפלה גטאן צו גאט ב"ה . אונ הט גזאגט גאט מיין גאט דו ביסט איין גאט איבר אלע געטר . דו ביסט איין שטארקר גאט . אונ איין פארכטיגר גאט פון תהלת אן ביז אייביג . אונ דו גאט ב"ה טוסט דר וועקן די מלחמה אונ טוסט ווייטר פר שטערן די מלחמה אין דיין האנד איז די קראפט אונ דס שטארקייט צו דר הייבן אונ אויך נידריג מאכן . אונ אצונד בעט איך דיך גאט ב"ה לאז קומן מיין געבעט צו פר דיר אונ קער דיך צו מיר מיט דיין דר בארמקייט אז דו זאלסט געבן דעם פחד פון מיינע קינדר אוף אלע אין זייערע הערצער . אונ דו זאלסט דעם דאזיגן מציל זיין ווס ער פר זיכרט זיך אן דיר מיט דיין גרוס דר בארמקייט :

וישמע אונ גאט ב"ת הט געהערט די תפלה פון יצחק מיט זיין זון יעקב אונ גאט ב"ה הט געגעבן איין גרויסען פחד אונ אנגסט אין די הערצער פון די פיינד אונ זייערע יועצים הט גזאגט פר וואר זייער גאט הט מציל גוועזן זייער עלטר פאטר אברהם פון די הענד נמרוד מיט מענשן וואס זיי האבן אים גוואלט הארגנן עטליכע מאל . אונ אויך הט ער אים מציל גוועזן פון קאלך אובן . אונ ווער קען דס נאך אזו טאן . אונ אויך זייער עלטר פאטר אברהם העברי הט גובר גוועזן פינף גבורים וואס זיי האבן גפיינגט זיין ברודרס זון וואס ער איז געוועזן אין סדום . אונ פר וואס ווייסט איר וואול אז זייער גאט וויל אן זייא אונ זייא ווילן אין אים . דען זייא ווייסן וואול אז זייער גאט וועט זיי מציל זיין פון אלע פיינד . אונ אויך זייער עלטר פאטר אברהם הט זייער ליב געהאט זיין גאט הט ער גנומן זיין איינציגן זון אונ הט אים גוואלט מקריב זיין פר איין קרבן צו זיין גאט . אונ ווען זיין גאט זאל זיך ניט גוועזן בווייזן צו אים אונ זאל אים זאגן אז ער זאל ניט אום ברענגין דעם זון וואלט ער גוועזן אום געבראכט דעם זון . אונ ווי זיין גאט הט דס דר זעהן הט זיין גאט צו אים גשווארין אונ הט אים מבטיח גוועזן ווען עס וועט קומן איין צרה אוף אים אודר אוף זייני קינדר וועט ער זייא מציל זיין . אונ אוך פר וואר איר הט געהערט וואס זייער גאט הט גטון צו פרעה פון מצרים :

ועתה אונ אצונד ווילט איר גיין מיט זייא מלחמה האלטין וואס זייא זענין אצונד אין איינם אונ אפילו איר וועט זיך איין זאמלן טויזינט מאל אזוי פיל ווי איר זענט היינט וועט איר זיי אויך ניט קענן ביי קומן : ועתה אונ אצונד גיב איך אייך איין עצה אז איר זאלט זיך פר מיידען פון דאס שלעכץ וואס איר ווילט טאן אונ עס איז בעסער צו אייך אז איר זאלט ניט גיין מלחמה האלטען מיט זייא דען זייער גאט איז מיט זיי . אונ ווי די שונאים פון אמורי האבען דער הערט די רייד פון זייער יועץ איז גווארען אין זייערע הערצער איין גרויסער פחד אונ האבען זיך זייער דער שראקען פאר יעקבס קינדר אונ האבן שוין ניט גוואלט מלחמה האלטען מיט זיי אונ די דאזיגע רייד פון זייער יועץ איז זייא זייער געפעלן אונ האבען זיך אום גקערט אהיים דען זיי האבען זייער מורא געהאט פאר יעקבס קינדר . אונ דס איז גוועזן פון

גאט

גאט ב״ה דען גאט ב״ה הט געהערט די תפלה פון יצחק אונ אויך פון יעקב דען ווי האבן זיך פר זעכרט אין אים: וישובו אונ די פיינד האבן זיך אום געקערט איטליכר צו זיין שטאט אין דעם זעלביגן טאג. אונ האבען ניט גוואלט מלחמה האלטן מיט די קונדר פון יעקב. אונ די קונדר פון יעקב זענן גשטאנן אויף זייער שטאנד אקעגן דם בארג סיאון דם זעלביגן טאג ביז נאכט: ויראו אונ אז די קונדר פון יעקב האבן גזעהן אז דיא פיינד פון אמורי זענן אוועק גנאנגן האבן זיי זיך אום געקערט צו זייער אורט: בעת אין דר זעלביגר צייט הט גאט זיך בוויזן צו יעקב אונ הט צו אים גזאגט שטיי אויף אונ גיי קיין בית אל בזעץ זיך דארטן. אונ זאלסט בואן איין מזבח צו דעם גאט וואס ער הט זיך בוויזן צו דיר אונ הט דיך אונ דיינע קינדר מציל גוועזן פון דער צרה:

ויקם אונ יעקב מיט זיינע קינדר זענן אויף גשטאנן אונ זענן גנאנגן קיין בית אל אזוי ווי גאט ב״ה הט אים גזאגט. אונ יעקב אונ אלע דס זייניגע האבן זיך דארטן בזעצט. אונ האט גבויאט איין מזבח צו גאט ב״ה וואס ער האט זיך בוויזן צו אים. אונ יעקב מיט זיינע קינדר זענן גזעסן אין בית אל זעקס חדשים מיט עטליכע טעג: ובעת אונ אין דער זעלביגר צייט איז גשטארבן דבורה די טאכטר פון עוץ וואס זי איז גוועזן די זייגערן פון רבקה. אונ דבורה איז גוועזן אין דר זעלביגר צייט ביי יעקב. אונ יעקב הט זיא בגראבן אונטר איין לינדן בום. אונ רבקה די מוטר פון יעקב איז גשטארבן אין דער זעלביגר צייט אין חברון אונ מען האט זי בגראבן אין דער מערת המכפלה וואס אברהם הט גקויפט פון די קינדר פון חת אונ די לעב טאג פון רבקה איז גוועזן הונדרט אונ דריי אונ דרייסיג יאר: וישמע אונ ווי יעקב הט דר הערט אז זיין מוטר רבקה איז גשטארבן הט ער זייער שטארק גוויינט אונ הט גמאכט איין גרוים קלאג אינטרן לינדן בוים אויף דר מוטר אונ אויף דבורה איר זייגערן אונ יעקב הט גרופן דם אלון בכות. דס איז טייטש צוויי ערלי י וויינן הט יעקב גוויינט אונטרן בום. אונ לבן הארמי איז אויך טת גווארען אין דר זעלביגר צייט. דען פר וואס ער הט עובר גוועזן אויף דעם זיכרהייט וואס עס איז גוועזן צווישן אים אונ צווישן יעקב. אונ יעקב איז אלט גוועזן אין דער זעלביגר צייט הונדערט יאר אונ גאט ב״ה האט זיך בוויזן צו אים אונ הט אים גבענשט אונ הט אים גרופן מיטן נאמן ישראל אונ רחל דס וייב פון יעקב איז מעוברה גוועזן אין דער זעלביגער צייט:

ויסע אונ יעקב מיט אלע דס זייניגע האבן אוועק גצוגן פון בית אל אין דר זעלביגר צייט צו גיין קיין חברון צום פאטר. וילכו אונ ווי אלע זענן גנאנגן אויפן וועג אונ עס איז שון ניט גוועזן וייט פון דר שטאט אפרת. אונ רחל הט אן גהויבן צו קינד גיין אונ זי איז גנאנגן זייער שווער צו קינד. אונ ווי רחל הט גוויגן דס קינד איז זיא גשטארבען. אונ יעקב הט זי בגראבן אויפן וועג. אונ הט גשטעלט איין מצבה אויף איר קבר. אונ די מצבה שטייט נאך ביז היינטיגן טאג. אונ דיא לעב טאג פון רחל איז גוועזן פינף אונ פערציג יאר. ויקרא אונ יעקב הט גרופן דאס קינד וואס עס איז געבארן גווארן פון זיין וייב רחל בנימן דען ער איז גבארן גווארן אין דער רעכטער זייט פון דעם לאנד:

אונ נאך דעם אז רחל איז געשטארבן האט יעקב גנומן זיין בעט אונ האט דס געגעבן אין געצעלט פון בלהה די דינסט מויד פון רחל אונ ווי ראובן האט דר זעהן אז זיין פאטר יעקב האט דס גטאן איז ראובן גווארן דר פילט מיט צארין דען עס האט אים פר דראסן פר וואס ער האט נישט געגעבין דס בעט אין געצעלט פון זיין מוטר לאה. אונ ראובן איז אויף געשטאנן אונ איז גגאנגן אין געצעלט פון בלהה אונ האט דעם פאטרס בעט פר ריקט פון געצעלט. אין דר זעלביגר צייט איז גווארן אפ גטון פון ראובנס קינדר די בכורה אונ דס מלכות אונ די כהונה. דען ער האט פר שוועכט דס גלעגר פון זיין פאטר. אונ דרום האט יעקב אפ געגעבן די בכורה צו זיין זון יוסף אונ דס מלכות האט ער געגעבן צו זיין זון יהודה. אונ די כהונה האט ער אפ געגעבן צו זיין זון לוי. ואלה אונ דס זענן די קינדר פון יעקב וואס זענן געבארן גווארן צו יעקב אין פדן ארם אונ די קינדר פון יעקב זענן געווען צוועלף: בני די קינדר פון לאה האבן געהייסן ראובן אונ שמעון אונ לוי אונ יהודה אונ יששכר אונ זבולן אונ דינה זייער שוועסטר. אונ די קינדר פון רחל האבן געהייסן יוסף אונ בנימין אונ די קינדר פון זלפה וואס זי איז געווען די דינסט פון לאה האבן זיי געהייסן גד אונ אשר אונ די קינדר פון בלהה וואס זי איז געווען די דינסט פון רחל האבן זיי געהייסן דן אונ נפתלי:

ויסע אונ יעקב מיט זייני קינדר אונ אלע דס זייניגע האבן גצוגן קיין חברון וואס דארטן איז געזעסן אברהם אונ אויך יצחק. אונ יעקב מיט זיינע קינדר אונ אלע דס זייניגע האבן זיך בזעצט ביי זיין פאטר יצחק אין חברון אונ עשו מיט זייני קינדר אונ אלע דס זייניגי זענן גגאנגן צום לאנד שעיר. אונ האבן זיך דארטן בזעצט. אונ עשו האט זיך דארטען זייער גפרוכפערט אונ גימערט. ויכך אונ יעקב מיט זיינע קינדער זענן גגאנגן אין די זעלביגע טעג צו דר שטאט שכם אונ אויך דס זייניגע זענן אויך גגאנגן מיט אים. אונ האבן זיך דארטן בזעצט. דען דארטן איז געווען זייער איין גוט אורט צו ווייזן די פיך. אונ די שטאט שכם האט זיך ווידר אוס געבויאט הייזער. אונ עס איז געווען אין דר שטאט שכם דריי הונדרט מענשין אונ יעקב מיט זייני קינדר האבן זיך בזעצט אוף דעם ארט וואס ער האט געקופט פון חמור איידר שמעון מיט לוי האבן גובר געווען די שטאט שכם:

ויהי אונ ווי עס איז געוועזן אין איין יאר ארום זענן די קינדער פון יעקב
גגאנגן קיין חברון צו זייער עלטר פאטר יצחק אונ זענן דארט גוועסן .
ניארט זייערי שאף אונ זייערע רינדר איז געוועזן אין שכם דען די פאשע
פון שכם איז געוועזן זייער גוט אונ פעט . אונ יעקב מיט זייני קינדר אונ זיין
הוז גזונד האבן זיך גזעצט אין דעם טאל פון חברון אין די זעלביגי טעג
איז יעקב אלט געוועזן הונדרט אונ זעקס יאר אונ לאה דס ווייב פון יעקב
איז גשטארבן אין דר צייט . אונ די לעב טאג פון לאה איז געוועזן איין אונ
פופציג יאר . אונ יעקב מיט זייני קינדר האבן זי בגראבן אין דר מערת
המכפלה אין טאל חברון . אונ אלע איינוואונרס פון לאנד האבין גוויסט
אונ האבן גהערט פון זייער גבורה אונ יוסף דר זון פון יעקב אונ זיין ברודר
בנימן וואס זיי זענן געוועזן רחלס קונדר זענן זיי נאך געוועזן קליין אין דר צייט .
אונ יוסף אונ בנימן זענן ניט געוועזן מיט זייערי ברודר אין דר מלחמה אין
די שטאט פון אמורי . אונ ווי יוסף הט גזעהן די גבורה פון זייני ברודער
אונ זייער גרוסקייט . הט יוסף זיי זייער גלובט גיארט יוסף הט זיך גרוס
גהאלטן קעגן די ברודר אונ יעקב הט אים מער ליב גהאט פון אלע קונדר
אונ יעקב הט גמאכט צו זיין זון יוסף איין זיידען העמדיל . אונ ווי יוסף
הט געזהן אז דר פאטר הט אים בעסר ליב פון אלע זיינע ברודר הט יוסף
זיך גהאלטן נאך מער גרוס אקעגן די ברודר . אונ הט גבראכט צום פאטר
שלעכטע רייד פון זיינע ברודר . אונ ווי די קינדר פון יעקב האבן דער
זעהן די מעשים וואס יוסף טוט צו זיי אונ דער פאטער האט אים מער
ליב גהאט פון אלע קינדר האבן זיי אים פיינד גהאט . אונ האבן מיט
יוסף ניט גקענט ריידן קיין שום ווארט אלע טאג . אונ וויא יוסף איז
אלט גיווארן זיבצן יאר האט ער זיך אלץ גהאלטן גרוס אקעגן זיינע
ברודר : בעת אין דער זעלביגער צייט האט זיך צו יוסף גחלמת איין
חלום . איז יוסף גקומן צו זיינע ברודער אונ האט זיי דער ציילט אז
עס האט זיך אים גחלמת איין חלום . אונ דער חלום איז אזוי געוועזן
מיר זענן געוועזן אלע אין פעלד אונ הבן גמאכט גארבן דר וויל איז מיין
גארב אוף גשטאנן אונ אייערע גארבן האבן מיין גארב ארום גרינגלט
אונ האבן זיך גביקט צו מיין גארב :

תם וישר

ויענו אונ די ברודר האבן אים גענפרט אונ האבן צו אים גזאגט וואס איז דז דיין חלום וואס עס הט זיך דיר גחאלמת ווילסטו דען איין מלך זיין איבר אונז אודר איין מושל זיין איבר אונז: ויבא אונ יוסף איז גקומן צום פאטר אונ הט דר ציילט פארן פאטר דעם חלום אונ ווי יעקב האט דס דר הערט הט ער אים גקושט אונ הט אים גבענשט. אונ וויא דיא קינדר פון יעקב האבן דר זעהן אז זייער פאטר יעקב הט גבענשט זייער ברודר יוסף אונ הט אים גקושט אונ הט אים זייער ליב. האבן זיך די ברודר אין אים מתקנא גוועזן אונ האבן אים מער פיינד גהאט:

אחרי כך נאך דעם הט זיך צו יוסף ווייטר גיהאלמת איין חלום הט יוסף דר ציילט דעם חלום צום פאטר פר זיינע ברידערס אויגן. אונ הט גזאגט דעם חלום צום פאטר אונ צו זיינע ברודר אז די זון אונ די לבנה אונ עלף שטערן זענן גקומן צו מיר אונ האבן זיך גבוקט צו מיר. אונ יעקב הט צו גהערט די רייד פון זיין זון יוסף. אונ יעקב זעהט אז די ברודר האבן אים פיינד איבר דר זאך. הט יעקב אן גשריגן אין יוסף פר זיינע ברודר אונ זאגט צו אים וואס האלסטו זיך גרוס אקעגן דיינע גרוסע ברודר. טראכסטו דען ביי דיר אין הארצן אז איך מיט דיין מוטר אונ דייני עלף ברודר וועלן קומן זיך בוקן צו דיר אז דו רעטסט אזעלכי רייד. אונ די ברודר זענן זיך אין אים מקנא אוף זיינע רייד אונ אוף זיינע חלומות אונ האבן גמערט דס פייד שאפט אוף אים. אונ יעקב האט גווארט אוף די חלומות: ויהי אונ עס איז גוועזן איין מאל זענען גגאנגען די קינדר פון יעקב ווידן די שאף אין שכם אונ האבן זיך דארטן פר זאמט אונ די צייט וואס זיי וואלטן בדארפט אהיים קומן איז שון איבר גפארן. און ווי יעקב הט גזעהן אז זיי זומן זיך זייער אין שכם הט יעקב זיך גטראכט אין הארצן מאמר זענן אוף גשטאנן די לייט פון שכם אונ האלטן מלחמה מיט מיינע קינדר דרום זומן זיי זיך זייער:

ויקרא אונ יעקב הט גרופן זיין זון יוסף אונ הט צו אים גזאגט פר וואר דיינע ברודר ווידען דיא שאף ארום דר שטאט שכם. אונ זייא זומן זיך זייער לאנג גיי אונ זעה ווי זיי טאן אונ דו וועסט קומן צו ריק וועסטו מיר דר ציילן דס פריד פון דייני ברודר אונ די שאף:

ויבח

וישלח אונ יעקב הט אוועק גשוקט זיין זון יוסף פון טאל חברון. און יוסף איז גגאנגן אופן פעלד פון שכם אונ הט ניט גפונן זיינע ברודער. דער ווייל הט יוסף אראפ געאירט פון וועג. אונ האט גאר ניט גוויסט ווי אהין ער גיים. האט אים גפונן איין מלאך פון גאט ב״ה. זאגט צו אים דר מלאך ווי גייסטו אונ ווס זיכסטו. זאגט יוסף צום מלאך איך זיך מיינע ברודר טאמר ווייסטו ווי זיי ווייידען. הט דר מלאך גזאגט צו אים איך האב גזעהן דיינע ברודר. אונ איך האב גהערט פון זיי אז זיי האבן גזאגט אז זיי וועלן גיין קיין דותן. אונ יוסף הט צו גהערט דיא רייד פון מלאך אונ איז אוועק אונ הט זיי דארטן גפונן. אונ איידר יוסף איז גקומן צו זיינע ברודר קיין דותן האבן אים דיא ברודר דר זעהן פון וויטנס אונ האבן זיך איין עצה גהאלטן אז מען זאל אים טייטן. אונ שמעון הט גזאגט צו זיי נון גייט דר מענש פון די חלומות אונ אצונד לאמר גיין אונ וועלין אים הארגנן אונ אריין ווארפן אין גרוב ווס דא איז פר האנדן. אונ אוב אונזר פאטר וועט אונז פרעגן אוף אים וועלן מיר אים זאגן איין חיה רעה הט אים אוף גגעסן אונ ווי ראובן הט דר הערט די דאזיגע רייד ווס דיא ברודר האבן גרעט אוף יוסף. הט ראובן גזאגט צו זיי איר זאלט אזו ניט טאן. דען ווי אזו וועלן מיר אוף הייבן אונזרי אויגן פר אונזר פאטר יעקב נייארט ווארפט אים אריין אין דעם גרוב. אונ אונזר האנד זאלן מיר ניט אום שטרעקן צו פר גיסן זיין בלוט אונ ראובן הט דרום אזו גזאגט כדי ער זאל אים מציל זיין פון זייערי הענד אונ זאל עם אום קערן צום פאטר. אונ ווי יוסף איז גקומן צו די ברודר הט ער זיך גזעצט פר זיי. אונ דיא ברודר זענן אוף גשטאנן אונ האבן אים גשלאגן צו דר ערד אונ האבן אים אפ גצוגן דם זיידנע העמדל ווס עס איז גוועזן אוף אים. אונ האבן אים אריין גווארפן אין איין גרוב. אין דם דאזיגן גרוב איז ניט גוועזן קיין וואסר אבר עגדיסן אונ שלאנגן זענן יוא גוועזן. אונ יוסף הט זייער מורא גהאט פר די עגדיסן אונ פר די שלאנגן אונ יוסף הט גשריגן מיט איין ביטר גשריי אונ מיט איין גרוס קול אונ גאט ב״ה האט פאר בארגן די שלאנגן אונ די עגדסן אין די לעכר פון דעם גרוב. אונ די שלאנגן אונ די עגדסן האבן יוסף גאר ניט גטון קיין שלעכץ אונ יוסף הט גשריגן פון דם גרוב

צו

צו זייני ברודר אונ הט גזאגט צו זיי וואס האב איך דען גטון צו אייך: אונ וואס האב איך גזונדיגט אונ פר וואס הט איר ניט מורא פר גאט ב״ה פר מיר פר וואר איך בין אייער ברודר אונ אייער פאטר יעקב איז אוך מיר איין פאטר: אונ פר וואס זאלט איר מון אצונד אזו צו מיר: אונ ווי אזוי וועט איר אוף הייבן אייער פנים פר אונזער פאטר יעקב: אונ הט אלץ גשריגן פון דעם גרוב: אונ יוסף הט גזאגט יהודה ראובן שמעון לוי מייני ברודר נעמט מיך ארוס פון דעם פינצטרין גרוב וואס איר הט מיך אריין גוואַרפן. אונ אוב איך האב גזונדיגט אקעגן אייך. פר וואס איר זענט די קונדר פון אברהם יצחק ויעקב אז זיי האבן דר זעהן איין יתום האבן זיי זיך דר בארימט איבר אים. האבן זיי דר זעהן איין הונגריגען מענטשן האבען אים גיגעבן עסן. האבן זיי דער זעהן איין דארשטיגן מענשן האבן זיי גמאכט אים אן טרונקן האבן זיי דר זעהן איין נאקטן מענשן האבן זיי אים אן גקלייד. אונ פאר וואס זאלט איר קיין רחמנות ניט האבן אוף אייערן ברודר וואס ער איז פון אייערי ביינר אונ פון אייערן פלייש אונ האט ווייטר גזאגט צו זייא אוב איך האב גזונדיגט אקעגן אייך זייט מיר מוחל אין זכות פון מיין פאטר יעקב. אונ יוסף הט נאך גרעט אסך רייד אבר די ברודר האבן עם גאר ניט צו גהערט אלע זייני רייד אינ זייני ברודר זענן גאר אוועק גגאנגן פון דם גרוב כדי זיי זאלן ניט הערן זייני רייד אונ האבן זיך גזעצט עסין. אונ בשעת זיי האבן גגעסן האבן זיי צווישן זיך איין עצה גהאלטן וואס מען זאל טאן מיט יוסף צו זאלן זיי עם הארגענן צו זאלן זיי עם אום קערן צום פאטר אונ בשעת זיי האלטן זיך די עצה דר וויל האבן זיי אוף גהובן זייערי אוגן האבן זיי דר זעהן אז ישמעאלים גייאן פונם לאנד גלעד אונ גייאן קיין מצרים אונ יהודה זאגט צו די ברודר וואס וועט אונז ארוס קומען אז מיר וועלן הארגענן אונזער ברודר. טאמר וועט גאט ב״ה פארשטן פון אונז זיין בלוט מיין עצה איז אזו אז מיר זאלן עם פר קופן צו די דאזיגע ישמעאלים וואס גייען קיין מצרים וועט ער שון ממילא פאר לארן ווערן איז די זאך גפעלן די ברודר. אונ האבן גטאן אזו ווי יהודה הט זיי איין עצה גגעבן. אונ בשעת די ישמעאלים זענן גקומן צום אורט

ווי די ברודר פון יוסף זענן געזעסן . דר ווייל האבן די ישמעאלים גוואלט
זייער איין טרונק . האבן די ישמעאלים דר זעהן דעם גרוב זענן זיי צו
גגאנגן צו דעם גרוב דען זיי האבן גמיינט אז דארטן איז פאר האנדן
וואסר זענן די ישמעאלים גקומן צו דעם גרוב האבן זיי דר הערט דם קול
פון יוסף אז ער שרייט אונ וויינט . האבן די ישמעאלים אקוק גטאן אין
דעם גרוב . האבן זיי דער זעהן אז עס שטייט זייער איין שיין יונגל האבן
די ישמעאלים עם גפרעגט ווער הט דיך גבראכט אהער : אונ ווער הט
דיך אריין גווארפן אין גרוב : אונ די ישמעאלים האבן אום גשטרעקט
זייערי הענט אונ האבן יוסף ארוס גצוגן פון דעם גרוב . אונ זענן אוועק
גגאנגן אין זייער וועג אונ דר וועג פון די ישמעאלים איז גוועזן ווי די ברודר
פון יוסף זענן געזעסן . דר ווייל האבן די ברודר פון יוסף דר זעהן אז יוסף
איז ביי דיא ישמעאלים . אונ דיא ברודר פון יוסף האבן גזאגט צו דיא
ישמעאלים וואס פר איין זאך הט איר גטון צו אונז נאך וואס האט איר
גנומן אונזר קנעכט אונ איר גייט זיך אוועק מיט עם אין אייער וועג פר
וואר מיר האבן אונזר קנעכט אריין גווארפן אין דעם דאזיגן גרוב . ווארום
ער הט אין אונז מורד גוועזן . זענט איר גקומן צו דעם גרוב אונ איר הט
אים ארוס גנומן פון דעם גרוב אונ איר ווילט מיט אים אוועק גיין .
אצונד גוט אונז אפ דעם קנעכט . האבן די מדינים צו זייא גענפרט אונ
האבן גזאגט עס קען ניט זיין אז ער זאל זיין אייער קנעכט ווארום ער
איז שענר פון אייך דען ער מוז זיין אייער האר אונ איר זענט זיינע
קנעכט אונ נאך וואס בדארפט איר זאגן אזו איין גרוסן ליגן . אונ אצונד
זאגן מיר צו אייך אז מיר וועלן ניט צו הערן אייערי רייד . דען מיר
האבן גפונן דם יונגל אין איין גרוב אין דער מדבר האבן מיר עם גנומן
אונ וועלן בוודאי אוועק גיין מיט אים . אונ דיא ברודר פון יוסף האבן
גענהנט צו די מדינים אונ האבן גזאגט צו זיי גוט אונז אפ אונזר קנעכט
אונ אוב איר וועט אונז ניט אפ געבן דעם קנעכט וועט איר אלי גטייט
ווערן דורך אונזערי שווערדן אונ די מדינים האבן אן גהובן צו שרייאן
אוף די ברודר פון יוסף . אונ האבן ארוס גנומן זייערי שווערדן אונ
האבן גענהנט צו זיי מלחמה האלטן אונ שמעון איז אוף גשטאנען אונ
הט

הט אוך ארוס גנומן זיין שווערד אונ הט גנעהנט צו די מדינים אונ הט איין גרוסן גשרייא גטאן אז די ערד הט אן גהובן צו ציטערן . אונ די מדינים האבן זיך זייער דר שראקן פארן גשריי אונ זענן גפאלן צו דר ערד . אונ שמעון האט צו זיי גזאגט פר וואר ווייסט איר דען ניט אז איך בין שמעון דר זון פון יעקב העברי וואס איך האב חרוב גמאכט די שטאט שכם אונ איך זאג אייך אפילו אז עס וועט קומן צו אייך אלע מענשן פון מדין וועט איר ניט קענן מיט מיר מלחמה האלטען . אונ אז איר וועט ניט אפ געבן דם יונגל וועט זיין אייער פלייש צו די חיות אונ עופות . אונ די מדינים האבן זייער מורא גהאט פר שמעון אונ האבן גנעהנט צו די ברודר פון יוסף מיט פארכט אונ האבן גזאגט צו זיי מיט וייכי רייד . פר וואר איר הט אליין גזאגט אז דם יונגל איז אייער קנעכט אונ ער הט אן אייך מורד גוועזן איבר דעם האט איר עם אריין גווארפן אין גרוב . אמער וואס בדארפט איר האבן אזו איין קנעכט אז ער זאל אין אייך ווידר שפעניגן אמער פר קופט אים בעסר צו אונז . אונ מיר וויכן אייך געבן ווי פיל איר וו לט . אונ גאט ב"ה הט דם אזו גטון אז די מדינים זאלן חשק האבן עס צו קופן כדי די קונדר פון יעקב זאלן ניט טייטן זייער ברודר . אונ די קונדר פון יעקב האבן צו גהערט די רייד פון די מדינים אונ האבן יוסף פר קופט פר צוואנציג שטיק זילבער אונ זייער ברודר ראובן איז ניט גוועזן מיט זיי אין דער זעלביגר צייט . אונ די מדינים האבן גנומן יוסף אונ זענן אוועק גגאנגען מיט עם אין זייער וועג אונ בשעת זיי זענן אוועק גגאנגען אופן וועג האבן זיך די מדינים בטראכט וואס האבן מיר גטאן וואס מיר האבן גקופט דם יונגל פון די עברים טאמר האבן די עברים עם גגאנבעת . אונ אז מען וועט גפונן דם יונגל ביי אונז וועלן מיר גטייט ווערן איבר עם . אונ בשעת די מדינים האבן צווישן זיך אזו גרעט האבן זיי גזעהן די ישמעאלים גייען וואס די קונדער פון יעקב האבן גזעהן צום ערשטן אונ דר וייל זענן די ישמעאלים גקומן אקעגן די מדינים האבן די מדינים גזאגט איינר צום אנדרן לאם מיר פר קופן דם יונגל צו די ישמעאלים אונ מיר וועלן אפ נעמן דם געלט וואס מיר האבן גגעבן צו די עברים . אונ ווי די ישמעאלים זענן גקומן צו די

מדינים

מדינים האבן די מדינים פר קופט יוסף צו די ישמעאלים פר צוואנציג שטיק זילבר. אונ די מדינים זענן אוועק גגאנגן צום לאנד גלעד. אונ די ישמעאלים האבן גנומן יוסף אונ האבן עם ארויף גזעצט אויף איין קעמל אונ זענן גגאנגן קיין מצרים. אונ ווי יוסף הט דר הערט אז די ישמעאלים גייען קיין מצרים. הט יוסף אן גהובן צו וויינן אונ צו שרייאן אוף דר דאזיגר זאך דען ער וועט זיך דר ווייטרן פון דעם פאטר אונ הט זייער גוויינט. דר ווייל הט איינר פון ישמעאלים דער זעהן אז יוסף וויינט הט ער עם אראפ גנומן פון דעם קעמל איז יוסף צו פיס גגאנגן. אונ פון דעסט וועגן הט יוסף גשריגן אונ הט גוויינט אונ הט גזאגט פאטר פאטר. דר ווייל איז אוף גשטאנן איינר פון די ישמעאלים אונ הט יוסף גשלאגן אוף דר באק הט יוסף נאך מער אן גהובן צו וויינן אונ יוסף איז געבך מיד גווארן אופן וועג אונ הט גאר ניט גקענט גיין מחמת דם ביטרונג וואס עם הט זיך גטראפן האבן אלי ישמעאלים עם גשלאגן אונ האבען עם גפייניגט אונ האבן עם גשראקן כדי ער זאל אוף הערן צו וויינן :

אונ גאט ב"ה הט גזעהן דם פיין פון יוסף אונ זיין מודקייט הט גאט ב"ה אן גשיקט אוף די ישמעאלים איין פונצטרניש אונ איין דר שרעקניש אונ וועלכי האנט פון די ישמעאלים האבן גשלאגן יוסף איז די האנט פר דארט גווארן. אונ די ישמעאלים האבן גזאגט איינר צום אנדרן וואס איז די זאך וואס גאט ב"ה הט צו אונז גטאן אוף דעם דאזיגן וועג. אונ דיא ישמעאלים האבן גאר ניט פר שטאנען אז דם איז אלץ איבר יוסף אונ די ישמעאלים זענן ווייטר אוועק גגאנגן אונ זענן גקומן אופן וועג פון אפרת וואס דארטן איז רחל די מוטר פון יוסף בגראבן אונ ווי יוסף איז גקומען צום קבר פון זיין מוטר רחל איז יוסף גפאלן אופן קבר אונ האט זייער גוויינט אונ הט גשריגן אונ הט גזאגט מיין מוטר מיין מוטר וואס דו האסט מיך גבוירן אצונד שטיי אוף אונ זעה אז דיין זון יוסף איז פר קופט גווארן פר איין קנעכט אונ קיינר טוט ניט איבר אים זיך דר בארמן. מיין מוטר מיין מוטר גיי אונ זעה אז בייא מיין פאטר איז דאס הארץ פיל מיט שמערצן אונ זיי עם מנחם אונ רעד עם אוס דאס הארץ. אונ הט נאך גרעט אזך רייד אופן קבר אונ הט גרעט אונ גשריגן אונ הט גוויינט :

אונ

תם וישר

אונ נאך דעם איז יוסף איין גשוויגן גוואֶרן הט יוסף געהערט איין קול פון דעם קבר מיט גוויין אונ הט גזאגט . מיין זון יוסף מיין זון יוסף איך האב געהערט דיין קול אונ דיין גשריי אונ האב געזעהן דייני טרערין אונ איך וויים פון דייני צרות : אונ עס טוט מיר זייער באנק אוף דיר אונ דו מערקסט מיר טרורקייט אוף מיין טרורקייט . אונ אצונד מיין זון יוסף האף אלי צייט צו גאט ב"ה אונ זאלסט בעטן צו גאט אונ זאלסט פר קיינם ניט מורא האבן דען גאט ב"ה איז מיט דיר : אונ גאט ב"ה וועט דיך מציל זיין פון אלע צרות שטיי אוף מיין זון יוסף אונ גייא קיין מצרים מיט דיין הארן אונ זאלסט פר עס גאר קיין פארכט ניט האבן דען מיין זון יוסף גאט איז מיט דיר : אונ זיא הט נאך גרעט פיל רייד צו עם אונ זיא איז איין גשוויגן גוואֶרן אונ יוסף הט געהערט די דאזיגי רייד הט ער זיך פר וואונדערט דרוף אונ הט נאך מער גוויינט : נאך דם הט איינר פון די ישמעאלים דר זעהן אז יוסף שרייט לעבן איין שטיין אונ וויינט אזוי האט דער ישמעאל אוף עם זייער גגרוממט הט ער אים אוועק גטריבן פון דעם קבר אונ הט עם גשאלטן : אונ גאט ב"ה הט געזעהן דם פיין פון יוסף אונ גאט ב"ה הט געמערט אונ הט גשלאגן די ישמעאלים אונ הט אן גשוקט אוף זיי איין גרוסן שטארום ווינט אונ עס איז גוואֶרן פונצטער אונ עס האט זייער גדונערט אונ גבליצט אונ די ערד הט גציטערט מחמת די גרוסי דונרן אונ דר שטורם ווינט הט זיך זייער גשטארקט : אונ די ישמעאלים האבן גאר ניט גוויסט ווי אהין זיי גייען אונ די קעמלן זענן גבליבן שטיין אונ די ישמעאלים האבן גשלאגן די קעמלן אז זיי זאלן גיין זענן די קעמלן גפאלן צו דר ערד :

ויאמרו אונ איינר הט גזאגט צום אנדרן פר וואס הט גאט גטאן אזעלכס צו אונז וואס האבן מיר דען גזונדיגט אונ וואס האבן מיר דען גשולד אז עס זאל אונז זיין אזוי איין צרה : אונ איינר פון זיי הט געענפערט אונ גזאגט טאמער איז די זונד פון וועגן דעם ארומאן קנעכט דרום טרעפט זיך אונז אזעלכס דעם דאזיגן טאג : אונ אצונד וועלן מיר איבר בעטן דעם קנעכט אז דער קנעכט זאל אונז מוחל זיין וואס מיר האבן אים גטון וועלן מיר וויסן צו איז דם איברין קנעכט אונ אוב ניט אונ די ישמעאלים האבן אזו גטון אונ האבן גזאגט צו יוסף זיי אונז מוחל דם וואס מיר האבן גזונדיגט צו דיין גאט אונ אקעגן דיר אונ אצונד יוסף טוא בעטן פר אונז גאט אז ער זאל אפ טון פון אונז די דאזיגי צרה . אונ יוסף הט גטוען אזו ווי די ישמעאלים האבן צו אים גזאגט . אונ גאט ב"ה הט צו געהערט צו יוסף אונ הט אפ גטוען די צרה פון די ישמעאלים אונ די קעמלן זענן אוף גשטאנען פון דר ערד אונ האבן שון אן גהובן צו גיין אונ דר שטורם ווינט הט אוף געהערט זענן די ישמעאלים מיט יוסף אוועק גגאנגען קיין מצרים : האבן שון די ישמעאלים פר שטאנען אז די צרה איז געוועזן פון וועגן יוסף :

ויאמרו אונ די ישמעאלים האבן גזאגט איינר צום אנדרן אצונד ווייסן מיר אז דיא צרה איז געוועזן צו אונז איבר יוסף אצונד בדארפן מיר זיך איין עצה האלטן וואס מיר זאלן טון מיט יוסף הט איינר גזאגט פר וואר יוסף הט צו אונז גזאגט מיר זאלן עם אום קערן צו זיין פאטר : איז מיין עצה אז מיר זאלן גיין מיט אים צו זיין פאטר אונ

זיין

זיין פאטר וועט אונז אום קערן אונזר געלט האט איינר גזאגט דיין עצה גוט נייארט מיר קענן דס ניט טון. דען איז זייער ווייט אום צו קערן זיך צו זיין פאטר. האט ווייטר איינר געענטפערט אונ האט גזאגט די עצה איז איין גוטי עצה נייארט לאם מיר פריער גיין קיין מצרים וועלן מיר עם קענן פר קופן איז גוט. אונ אוב ניט וועלן מיר עם אפ פורן צום פאטר איז די זאך זייער געפעלן ביי זייא אין די אוגן אונ זענן גגאנגן קיין מצרים:
אונ די קונדר פון יעקב נאך דעם אז זיי האבן פר קופט יוסף צו די מדינים האט זייא דם הארץ זייער וויי געטאן אונ האבן נהאט דרוף גרוס חרטה אונ זייא זענן גגאנגן זוכן די מדינים האבן זיי ניט גקענט געפונן: אונ ראובן איז גגאנגן צו דעם גרוב ווס יוסף איז דארטן גוועזן כדי ער זאל עם פון דארטן ארוס נעמן אונ אום קערן עם צום פאטר.
אונ ראובן האט זיך געשטעלט ביי דעם גרוב אונ האט גרופן יוסף יוסף אונ קיינר האט עם ניט געענטפערט האט ראובן געמיינט אז יוסף איז געשטארבן מחמת מורא אדר די שלאנגן מיט די עגדעשן האבן עם גטייט אונ ראובן איז אריין גגאנגן אין גרוב אונ האט עם גזוכט אונ האט ניט געפונן איז ראובן ארוס גגאנגן פון דעם גרוב אונ האט צו רוסן זייני קליידר אונ האט גזאגט אז יוסף איז שוין ניט פר האנדן ווי אזו וועל איך קומן צו מיין פאטר אונ ראובן האט גזאגט צו זייני ברודר איך בין גקומן צום גרוב אונ האב גזוכט אונזער ברודר יוסף איז ער דארטן ניט גוועזן. אונ ווס פר איין תירוץ וועלן מיר זאגן צו אונזר פאטר ווען ער וועט פון קיינם ניט זוכן עם נאר פון מיר האבן עם די ברודר געענטפערט אזו אונ אזו האבן מיר געטאן צו עם אונ היינט האבן מיר דרוף חרטה אונ מיר זוכן עם אונ מיר קענן נים געפונן. אונ היינט האלטן מיר איין עצה וואס פר איין תירוץ מיר זאלן זאגן צו אונזר פאטר. האט ראובן צו זייא גזאגט אקעגן ווס האט איר דס גטון איר וועט מאכן נידרן אונזר אלטן פאטר אין גרוב אריין. איר האט ניט רעכט געטאן. אונ ראובן האט זיך געזעצט לעבן זיי אונ דר נאך זענן זיי אלי אויף געשטאנן אונ האבן געשוואורן אז עס זאל ניט גזאגט ווערן די זאך צום פאטר אונ אלי האבן גזאגט וועלכר עס וועט זאגן די זאך צו אונזר פאטר אודר צו אנאנדרן מענש אזו וועלן מיר עם אום ברענגן אונ נאך דעם האבן זיי איין עצה געהאלטן ווס זיי זאלן ענפרן צום פאטר האט יששכר גזאגט צו זיי איך וועל אייך איין עצה געבן דרוף איר זאלט נעמן דס העמדל אונ מזאל דאס צו רייסן אונ מזאל שעכטן איין ציגעלי אונ מזאל דס שיקן צו אונזר פאטר אונ אז ער וועט זעהן דס העמדל וועט ער זאגן איין בייזע חיה האט עם אויף געגעסן איז די עצה פון יששכר וואול געפעלן ביי זיי און די אוגן אונ האבן געאיילט אונ האבן גנומן דס העמדל אונ האבן דס צו ריסן אונ האבן געשאכטן איין ציגעלי אונ האבן איין גטונקט דס העמדל אין דעם בלוט
אונ האבן בשוט דס העמדל מיט ערד:

וישלחו אונ זיי האבן דס העמדל אוועק געשיקט צום פאטר דורך נפתלי אונ האבן אים אן גזאגט אז ער זאל אזו זאגן צום פאטר מיר האבן געזעהן אז דאס העמדל איז געלעגן אויפן וועג איין גירעכט מיט בלוט. אונ אצונד דער קען אוב דאס העמדל איז פון דיין זון יוסף אוב ניין אונ נפתלי האט גזאגט צום פאטר אזו ווי די ברודר האבן אים אן גזאגט.

תם וישר

אונ וויא יעקב האט דר זעהן דס העמדל האט ער גזאגט דס איז בוודאי דס העמדל פון
מיין זון יוסף אונ יעקב איז גפאלן אופן פנים צו דער ערד אונ האט גשוויגן אונ האט
גוויינט אונ יעקב האט גאיילט און האט גשיקט איין קנעכט צו זייני קינדר אז זיי זאלן
אהיים קומן אונ די קינדר פון יעקב זענן אהיים גקומן האט יעקב גזאגט צו זיי זאגט
מיר פר וואס האט איר מיר גבראכט פלוצלונג אזו איין שלעכטי בשורה דם דאזיגן טאג:
אונ די קינדר האבן אים געענפרט אונ האבן גזאגט צו אים מיר האבן היינט איין גזאמלט
די שאף האבן מיר גפונן אופן וועג דס העמדל פיל מיט בלוט האבן מיר גשיקט
צו דיר אז דו זאלסט דס דר קענן אוב עס איז פון דיין זון אונ וויא יעקב האט אוס
גהערט די רייד האט ער אן גהובן צו שרייען מיט איין גרוס קול אונ האט גזאגט אזוי
דס העמדל איז פון מיין זון יוסף איין שלעכטי חיה האט עס אוף גגעסן אונ מיין זון
יוסף איז פר צוקט גווארן דען איך האב עס גשוקט צו אייך אז ער זאל זעהן דאס
פריד פון אייך אונ אויך דס פריד פון די שאף אז ער זאל מיר ברענגן איין ענטפר דרוף
אונ ער איז גגאנגן אזו וויא איך האב אים גזאגט אונ היינט האט זיך אים אזעלכם
נימראפן אונ איך האב גמיינט אז ער איז מיט אייך:
אונ די קינדר האבן עס געענפרט אונ האבן גזאגט ער איז גאר צו אונז ניט גקומן אונ
מיר האבן עס גאר ניט גזעהן זינט מיר זענן אוועק גגאנגן פון דיר. אונ וויא יעקב
האט אוס גהערט די דאזיגי רייד האט ער ווייטר אן גהובן צו שרייען אונ איז אויף
גשטאנן אונ האט צו ריסן זייני קליידר אונ האט אן גטון איין זאק אוף זייני לענדן און האט
גוויינט איין גרוס גוויין אונ האט גקלאגט אונ האט גזאגט יוסף מיין זון איך האב דיך
אוועק גשוקט צו זעהן דס פריד פון דייני ברודר אונ דו בוסט פר צוקט גווארן מיין
זון יוסף וואס פר איין זומקייט בוסטו גוועזן צו מיר אונ אצונד ביסטו גווארן צו איין
ביטערקייט צו מיר אמער וואלט גוועזן גקומן איין טוט אוף מיר. אצונד מיין זון יוסף
עס טוט מיר זייער באנק אוף דיר. מיין זון יוסף מיין זון יוסף ווי ביסטו אונ ווי איז
דיין לייב טו זיך דר וועקן פון דיין אורט אונ קום אונ זעה ווי איך קלאג אוף דיר.
מיין זון יוסף מיין זון יוסף קום אין צייל איבר די טרערן וואס רינן פון מייני אויגן און
ברענג זיי אוף פר גאט ב"ה ער זאל אפ קערן דעם צארן פון מיר מיין זון יוסף דר
וועק דיך אונ זעה דעם צער וואס איך האב דר מר וואס איך הב זיך ניט מגדל גוועזן.
און עס איז אוף גשטאנן אלי קנעכט אונ אלי קינדר אונ האבן עס ארום גרינגלט.
אונ טרייסטן עס האט יעקב ניט גוואלט פר נעמן קיין שום טרייסט. אונ ווי דס הויז
גזונד פון יעקב האבן דר זעהן אז יעקב וויל ניט מקבל זיין קיין שום טרייסט זענן זיי
אוף גשטאנן אונ האבן גקלאגט איין גרוסי קלאג אונ די זאך איז גוואר גווארן צו יצחק
האט יצחק גוויינט איין גרוס גוויין אוף דער דאזיגר זאך אונ יצחק איז גגאנגן מיט אלי
מענשן פון חברון צו טרייסטן זיין זון יעקב אבר יעקב האט זיך ניט גלאזט טרייסטן.
אונ דער נאך איז יעקב אוף גשטאנן פון דער ערד אונ דיא טרערן האבן גרינן אופן
פנים אונ יעקב האט גזאגט צו זייני קינדר שטייט אוף אונ נעמט אייערי שווערדן אז
אוך

אוך פארן בוזים אונ גייט אין פעלד אריין מאמר וועט איר געפינן האטשי דעם גוף פון זון וועט איר ברענגן צו מיר וועל איך דם בגראבן · אונ יעקב הט אלץ גשריגן אונ גוויינט טאג אונ נאג אוף זיין זון יוסף אונ הט גטרויערט אוף זיין זון פיל טעג : אונ די ישמעאלים וואס האבן גקויפט יוסף פון די מדינים זענן זיי גקימן קיין מצרים און זענן גגאנגן מיט יוסף אויפן מארק האבן די ישמעאלים בגעגינט פיר מענשן די קינדר פון מדן דר זון פון אברהם · האבן די ישמעאלים גזאגט צו די פיר מענשן מאמר ווילט איר קופן איין קנעכט האבן די פיר מענשן עם גזעהן אז ער איז זייער שיין · האבן זיי עם גקויפט פר צוואנציג שקלים · אונ די מדנים זענן גגאנגן צו פוטיפר אונ האבן צו עם גזאגט אצונד האבן מיר איין שיינם קנעכט אז דוא וועסט אונז געבן אסך געלט פר עם וועלן מיר דיר עם פר קופן הט פוטיפר צו זיי גזאגט ברענגט עם צו מיר · אונ די מדינים זענן גגאנגן אונ האבן עם גבראכט פר פוטיפר איז יוסף זייער געפעלן אין די אויגן פון פוטיפר · הט פוטיפר גזאגט צו די מדינים וואס ווילט איר פאר עם האבן די מדינים צו עם גזאגט מיר ווילן פר עם פיר הונדרט שטוק זילבר האט פוטיפר צו זיי גזאגט איך וועל אייך געבן פר עם ווי פיל איר ווילט נייארט ברענגט מיר מענשן ביי וועמן הט איר עם גקויפט מאמר הט איר עם גגנבת דען דאס יונגער ווייזט ניט אוס ווי איין קנעכט זענן די מדנים גגאנגן אונ האבן גבראכט די ישמעאלים צו פוטיפר · האבן די ישמעאלים גזאגט צו פוטיפר אז די מדינים האבן גקויפט בייא אונז דעם קנעכט אונ פוטיפר הט צו גהערט די רייד פון די ישמעאלים זענן גוועזן גרוסי כוהרים הט פוטיפר גגעבן צו די מדנים פיר הונדרט שטוק זילבר פר יוסף אונ פוטיפר הט גנומן יוסף צו זייער שיין אונ האט עם גבראכט צו זיך אין שטוב אריין אונ יוסף הט עם בדינט אונ יוסף הט געפונן חן אין די אויגן פון פוטיפר הט פוטיפר אפ געגעבן אלרונג וואס ער הט אונטער יוסף האנט אונ גאט ב"ה איז גוועזן מיט יוסף אונ יוסף איז גוואָרן בגליקט אין אלי זאכן אונ גאט ב"ה הט גבענשט דם הויז פון פוטיפר אין דעם זכות פון יוסף אונ פוטיפר הט זיך פר לאזט מיט אלדונג אוף יוסף אונ יוסף איז גוועזן ביי פוטיפר דער אום נעבר אונ איין געמר אונ אלדונג איז גוועזן

דורך יוסף בפעל :

אונ יוסף איז אלט גוועזן אין דר זעלביגר צייט אכצעהן יאר אונ איז גוועזן זייער איין שיינר פארשון אונ אזו איין שיינר ווי יוסף איז ניט גוועזן אין גאנץ מצרים · אין דר זעלביגר צייט אז יוסף איז גוועזן ביי פוטיפר אין הויז פון דעסט וועגן הט ער גאט ב"ה אוך גדינט דר ווייל הט זליכה דם ווייב פון פוטיפר איף גהויבן אירע אויגן צו יוסף אונ הט עם גזעהן אז ער איז זייער איין שיינר פארשון האט איר הארץ זייער גגלוסט צו עם אונ האט עם גוואלט פערפירן צו אונקיישהייט אבר יוסף האט ניט גוואלט זונדיגן · אונ הט ניט צו גהערט :

ויען אונ יוסף הט גענפרט צו איר אונ הט גזאגט פר מייד דיך פון צו ריידן צו מיר ווי אזו קען איך דם טון צו מיין האר דען אלדונג וואס עס איז פר האנדן ביי מיינם

הארן

הארן הט ער אפ געגעבן צו מיר. אונ קיין שום מענש ביי עם אין שטוב איז ניט גרעסר פון מיר נאר דו ביסט זיין ווייב: און אצונד ווי קען איך טון אזו איין זאך איך זאל זינדיגן אקעגן גאט ב"ה און אוך צו דיין מאן:

אונ פון דעסט וועגן הט זליכה ניט צו געהערט דיא רייד פון יוסף אונ פלעגט מיט עם צו ריידן. אונ דר מנהג איז גוועז אין מצרים אז דר טייך נילוס איז גווארן פיל מיט וואסר האבן זיך די איין וואונרס פון מצרים גמאכט יום טוב אונ פלעגן גיין צום טייך אונ פלעגן דארטן שטיין איין גאנצן טאג אונ פלעגן טאנצן אונ שפילן מיט אלי כלי זמר אונ בשעת אז אלי איין וואונרס זענן גגאנגען צום טייך זענן דאם הויז גזינד פון פוטיפר אוך גגאנגן צום טייך נאר זליכה איז איבר גבליבען אין שטוב ווארום זי איז שלאף גוועזן. אונ בשעת אז אלי מענשן פון דר שטוב זענן אוועק גגאנגן איז זליכה אוף גשטאנן פון איר געלעגר און הט זיך אן גטון זייער שיינע קליידער אונ האט ארוף גטאן אופן קאפ טייערי שטיינר אונ גאלד אונ זילבר אונ גמאכט איר פנים זייער שיין מיט אלרליי לוטרקייט אונ הט אום גרייכרט איר שטוב מיט וואריך און מיט אלרליי בשמים אונ דר נאך הט זי זיך גזעצט אוף דר טיר דארטן ווי יוסף הט בדארפט אין שטוב אריין גיין. אונ ווי יוסף איז גקומן פון דעם פעלד הט ער גוואלט אריין גיין אין שטוב איז ער גקומן צו דער טיר הט דר זעהן אז זליכה זיצט אוף דר טיר הט ער זיך אום גקערט אונטר זיך. אונ ווי זליכה הט דר זעהן אז יוסף הט זיך אום גקערט הט זי עם גרופן אונ הט גזאגט יוסף פאר וואס גייסטו ניט טאן דיין מלאכה אונ יוסף הט זיך אום גקערט אין שטוב אריין אונ הט זיך גזעצט טאן זיין מלאכה וואס ער הט בדארפט טאן. דר ווייל איז זליכה צו עם גקומן אונ הט אן גחאפט ביי זיין קלייד אונ זאגט הערסטו צו הערן מיינע רייד איז רעכט אונ אוב ניין ועסטו ווערן גטייט אונ יוסף איז אוף גשטאנן אונ הט גוואלט אנטלופן פר איר הט זי עם אן גהאלטן ביי דעם קלייד אונ מחמת דר שרעקניש הט יוסף צו ריסן דס קלייד וואס זליכה הט אן גהאלטן און הט גלזאט דס קלייד ביי איר אין דר האנט אונ איז אנטלאפן ארום אוף דר גאס. אונ ווי זליכה הט דר זעהן אז יוסף הט צו ריסען

דם

דם קלייד און הט דאס גלאזט ביי איר אין דר האנט האט זליכה זייער מורא גהאט טאמר וועט מען דר פון גוואר ווערן. הט זליכה גטאן מיט קלוגשאפט און הט אפ גטאן פון זיך די טייערי קליידר. און הט גנומן יוסף קלייד און הט גלייגט לעבן זיך. און האט זיך גזעצט אוף איר גלעגר ווי זי איז פריער גזעסן איידר איר הוז גזונד זענן אוועק גגאנגן צום טייך אין איר שטוב איז גוועזן איין קליין קנעכטל הט זי עם גשיקט אז ער זאל אהיים רופן איר הוז גזונד. און ווי זליכה הט דער זעהן איר הוז גזינד הט זי גזאגט צו זיי מיט איין הויך קול זעהט וואס אייער האר הט גבראכט צו מיר איין עברי וואס ער הט גוואלט הײנט עובר זיין דען ער הט גזעהן אז קיינר איז ניט פר האנדן אין שטוב נאר איך איז ער גקומן צו מיר האב איך גהאלטן ביי זיין קלייד און האב אן גהובן צו שרייען מיט איין גרוס קול און ווי ער הט דר זעהן אז איך האב אן גהובן צו שרייען הט ער אובר גלאזט זיין קלייד ביי מיר און איז אנטלאפן גווארן אוף דר גאס. און זיי זענן גגאנגן צום הארן און האבן אים דס דר ציילט. און פוטיפר איז אהיים גקומן מיט גרוס כעס און דם ווייב הט אן גהובן צו שרייען אוף אים און הט גזאגט צו אים נאך ווס האסטו גבראכט צו מיר אזו איין קנעכט ווס ער הט מיך גוואלט שענדן: און ווי פוטיפר הט אום גהערט די רייד הט ער גהייסן אז מזאל יוספן שלאגן און בשעת מען הט אים גשלאגן הט ער אוף גהובן זייני אוגן צו גאט ב״ה און הט גזאגט גאט מיין האר דו ווייסט דאך יוא דעם אמת אז איך בין גאר ריין פון דר זאך און פר ווס זאל איך שטארבן אין די הענט פון די דאזיגי רשעים. דר ווייל איז גוועזן אין שטוב איין קליין קינד איז אלט גוועזן עלף חדשים האט גאט ב״ה אויף געפינט דם מויל פון דעם קינד און דם קינד הט גזאגט צו פוטיפר און צו די מענשן ווס האבן גשלאגן יוסף נאך ווס שלאגט איר אים און ווס הט איר צו אים. מיין מוטר זליכה זאגט פאלש און ליגן ניין אזוי און אזוי איז די זאך גוועזן און ווי די מענשן האבן דר הערט די דאזיגי רייד פון דעם קונד האבן זיי זיך זייער פר ווינדרט און דם קונד הט אוף גהערט צו ריידן און פוטיפר הט זיך זייער פר שעמט פר די דאזיגי רייד ווס זיין קינד הט גרעט און הט גזאגט צו די מענשן אז מיזאל אוף הערן צו שלאגן יוסף:

און

און פּוֹטִיפַר הָט גְנוּמֶען אוּן הָט אִים גִבְּרַאכְט פַר דִי שׁוֹפְטִים אוּן פּוֹטִיפַר הָאט צוּ זַייא גִזָאגְט וָוס קוּמְט צוּ מַיין קְנֶעכְט דֶער פַר וָוס עֶר הָט אַזוֹ אוּן אַזוֹ גִטָאן צוּ מַיין וַוייבּ הָאבֶּן דִי הַארֶן גִזָאגְט צוּ יוֹסף נָאךְ וָוס הָאסְטוּ אַזוֹ גִטָאן צוּ דַיין הַאר פּוֹטִיפַר הָט יוֹסף צוּ זֵיי גֶעֶנְפֶערְט גַיין אַזוֹי אוּן אַזוֹ אִיז גִוֶועןְ דִי זַאךְ: אוּן פּוֹטִיפַר הָט גִזָאגְט צוּ אִים פַר וָואר אַלְדוּנְג וָואס אִיךְ הָאבּ גִהַאט הָאבּ אִיךְ דֶם אַלְץ גְגֶעבֶּן אִין דַיין הַאנְד אוּן אִיךְ הָאבּ נִיט פַר מַייד קֵיין שׁוּם זַאךְ פַאר דִיר נָאר דָאס וַוייבּ אוּן אַצוּנְד הָאסְטוּ גִוָואלְט טוּן צוּ מִיר שְׁלֶעכְץ אוּן יוֹסף הָט אִים גֶעֶנְפֶערְט גַיין מַיין הַאר נוּן שְׁוֶוער אִיךְ בַּיי גָאט ב״ה אוּן אוֹיךְ אַזוֹ וִוי מַיין הַאר לֶעבְּט אַז דִי זַאךְ אִיז נִיט אֶמֶת וָוס דַיין וַוייבּ זָאגְט נָאר אַזוֹ אוּן אַזוֹ אִיז גִוֶועןְ דִי זַאךְ. אוּן דִי הַארֶן הָאבֶּן גִזָאגְט צוּ פּוֹטִיפַר אַז קֵיין מִיתָה קוּמְט דֶעם קְנֶעכְט נִיט גַייאָרְט וַוייל דַיין וַוייבּ זָאגְט פָארְט אוֹיף אִים. אִיז אוּנְזֶר מִשְׁפָּט אַז מְ'זָאל אִים גֶעבֶּן אִין דֶר תְּפִיסָה אַרַיין אוּן וִוי פּוֹטִיפַר הָט אוּם גֶהֶערְט דִי רַייד פוּן דִי הַארֶן הָט פּוֹטִיפַר גְנוּמֶען יוֹסף אוּן הָט אִים גֶגֶעבֶּן אִין דֶר תְּפִיסָה אַרַיין אוּן יוֹסף אִיז גֶזֶעסֶן אִין דֶר תפיסה צְוֶועלְף יָאר. אוּן פוּן דֶעסְט וָועגְן פְלֶעגְט זליכה גַיין צוּ יוֹסף אוּן עֶר הָט זִי אַלְץ נִיט צוּ גֶהֶערְט: אוּן וִוי עֶס אִיז גְקוּמֶען אִין דְרַייא חֳדָשִׁים אַרוּם הָט זליכה צוּ אִים גִזָאגְט בִּיז וִוי לַאנְג וֶועסְטוּ נָאךְ זִיצֶן אִין דֶר תפיסה אָבֶער הֶער צוּ מַיינֶע רַייד וֶועל אִיךְ דִיךְ אַרוֹיס נֶעמֶען פוּן דֶר תפיסה:

און יוֹסף הָט גֶעֶנְפֶערְט צוּ אִיר אוּן הָאט גִזָאגְט עֶס אִיז מִיר בֶּעסֶר אַז אִיךְ זָאל זִיצֶן דָא אִין דֶר תפיסה אֵיידֶר אִיךְ זָאל צוּ הֶערֶן דַיינֶע רַייד אוּן זָאל זִינְדִיגֶן צוּ גָאט ב״ה: און יעקב מִיט זַיינֶע קִינְדֶער הָאבֶּן אַלְץ גִטְרוֹיעֶרְט אוּן גְוַויינְט אוֹף יוֹסף. אִין דֶר זֶעלְבִּיגֶער צַייט אִיז יהודה גִגַאנְגֶען צוּם הויז פוּן שם אוּן הָאט גְנוּמֶען דִי טָאכְטֶער פוּן עילם דֶר זוּן פוּן שם וָוס זִיא הָאט גֶהֵייסֶן תָּמָר פַאר אֵיין וַוייבּ צוּ זַיין זוּן עֶר וָוס עֶר אִיז גִוֶועןְ אֵיין בְּכוֹר בַּיי יהודה. אִיז עֶר אִיבֶּל גִפֶעלְן אִין גָאטְס אוֹיגֶן אוֹיף זַיינֶע מעשׂים. הָט אִים גָאט ב״ה גִיטַייט. אוּן נָאךְ דֶעם אַז עֶר אִיז גִשְׁטָארְבֶּן הָט יהודה גִזָאגְט צוּ זַיין זוּן אוֹנָן קוּם צוּ דַיין בְּרוּדֶרְס וַוייבּ אוּן זַייא זִיא מְיַבֵּם אוּן אוֹנָן הָט גְנוּמֶען תמר פַר אֵיין וַוייבּ אוּן אִיז גִיקוּמֶען צוּ אִיר אוּן הָט אוֹךְ אַזוֹ גִטָאן וִויא זַיין בְּרוּדֶר עֶר. אִיז עֶר אוֹיךְ אִיבֶּל גֶפֶעלִין אִין גָאטְס אוֹיגֶן הָט אִים גָאט ב״ה אוֹיךְ גִטַייט. אוּן וִוי יהודה הָט גִזֶעהֶן אַז זַיין זוּן אוֹנָן אִיז אוֹךְ גִשְׁטָארְבֶּן הָט יהודה גִזָאגְט צוּ זַיין שְׁנִיר תמר קֶער זִיךְ דֶר וַוייל אוּם צוּ דַיין פָאטֶר בִּיז מַיין זוּן שלה וֶועט גְרֶעסֶר וֶוערֶן אוּן יהודה הָט נִיט גְוָואלְט גֶעבֶּן זַיין זוּן שלה צוּ תמר פַר אֵיין מַאן דֶען יהודה הָט זִיךְ גִטְרַאכְט טָאמֶער וֶועט שלה אוֹיךְ שְׁטַארְבֶּען אַזוֹ וִוי יֶענֶע בְּרוּדֶר אוּן תמר אִיז אוֹף גִשְׁטַאנֶען אוּן אִיז אַוֶועק גַגַאנְגֶען צוּם פָאטֶר אוּן אִיז גִוֶועןְ בַּיי אִיר פָאטֶר פִיל טֶעג: אוּן וִוי עֶס אִיז גְקוּמֶען אִין אֵיין יָאר אַרוּם אִיז גִשְׁטָארְבֶּן עילת דָם וַוייבּ פוּן יהודה אוּן נָאךְ דֶעם אַז דָם וַוייבּ פוּן יהודה אִיז גִשְׁטָארְבֶּן זָא אִיז יהודה גַגַאנְגֶען מִיט זַיין גִזֶעלִין קֵיין תִּמְנָת צוּ שֶׁערֶן זַיינֶע שָׁאף אוּן וִוי תמר הָט דֶר הֶערְט אַז יהודה גֵייט קֵיין תִּמְנָת צוּ שֶׁערֶן דִי שָׁאף אוּן זַיין זוּן שלה אִיז שׁוֹין דֶר וואקְסֶן גִוָוארֶן אוּן יהודה וָויל אִיר שׁוֹין נִיט גֶעבֶּן שלה פַאר אֵיין מַאן אִיז תמר אוֹף גִשְׁטַאנֶען אוּן הָאט

תם וישר

אפ ניטאן דיא קליידר וואס איין אלמנה גייט אונ האט אן גטון איין שלייער אונ האט זיך שיין אן גטון . אונ האט זיך גזעצט אוף דעם וועג וואס גייט קיין תמנת . אונ בשעת יהודה איז גגאנגן אופן וועג האט ער זיא גזעהן אונ איז מיט איר גלעגן . אונ תמר האט גווינן איין צווילונג איינעם האט מען גרופן פרץ אונ דעם אנדערן האט מען גרופן זרח : אין דר זעלביגר צייט איז יוסף נאך גזעסן אין לאנד מצרים :

אונ אין דער זעלביגר צייט זענן גשטאנן די צוויא הארן פר פרעה איינער פלעגט דר לאנגן ווין צום מלכות טיש אונ דער אנדרר פלעגט דער לאנגן ברוט צום מלכות . דער וויל האט דער מלכות גפונן אין דעם ווין פליגן אין דעם ברויט האט ער גפונן שטיינדלך אונ ווי פרעה האט דאס דער זעהן דאט פרעה גהייסן אז מזאל זיי אריין זעצן דער וויל אין דר תפיסה . אונ מען האט גבראכט דיא צוויא הארן אין דר תפיסה אריין : אונ מען האט גהייסן אז יוסף זאל בדינן די צוויא הארן אין דר תפיסה : אונ די דאזיגע צווי הארן זענן גוועזן אין דר תפיסה איין גאנץ יאר : אין דעם סוף יאר האט זיך גחלמת איין חלום צו די צווי הארן אין איין נאכט . אונ ווי עס איז טאג גווארן איז גקומן יוסף ער זאל זיי בדינן . האט יוסף דער זעהן אז די ביידי הארן זענן טרויעריג . האט יוסף זיי גפרעגט פר וואס זענט איר היינט אזו טרויעריג . האבן די צוויא הארין צו אים גזאגט עס האט זיך אונז גחלומת איין חלום . אונ קיינר איז ניט פר האנדין דא אז מזאל אונז פותר חלום זיין . האט יוסף צו זיי גזאגט דער ציילט פר מיר אייער חלום . אונ גאט ב"ה וועט אייך ענפרן אזו ווי איר וועט וועלן :

אונ דר האר פון דעם ווין האט דר ציילט זיין חלום פר יוסף איך האב געזעהן שטיין פר מיר איין גרוסן ווין שטאק אונ דעם זעלבינען ווין שטאק האב איך גזעהן דריי צווייגען אונ דיא דרייא צווייגן האבן גיאיילט אונ האבן גבליט אונ גשפראצט אונ עס איז תיכף פארטיג גווארין זייערי ווין טרויבן אונ איך האב גנומן די ווין טרויבן אונ האב דאס אוס גקוועטשט אין איין בעכר אריין אונ האב גגעבן דעם בעכר ווין אין דר האנט פון פרעה אונ ער האט גטרינקן : האט יוסף צו אים גענפערט די דריי צווייגן בטייטן דריי טעג אין דריי טעג ארום וועט דיך דר מלכות זעצן אוף דיין אורט אונ וועסט אים אן טרינקן מיט ווין אזו ווי צום ערשטן אוך ניארט איך בעט דיך אז איך זאל גפונן חן אין דייני אויגן אז דו זאלסט מיך דר מאנן פארן כלכות אז ער זאל מיך ארוס ציהן פון דר דאזיגר שביה . דען איך בין גנאנבת גווארן פון דעם לאנד כנען אונ מען האט מיך פר קופט אהער פר איין קנעכט . אונ דר וויל האט מיין האריגס ווייב גזאגט אוף מיר איין ליגן האט מען מיך נגעבין אין דר תפיסה אריין אונ דער האר פון דעם ווין האט געענפערט צו יוסף אוב דר כלך וועט טון מיט מיר גוטס אזוא ווי דוא האסט מיר פותר חלום גוועזן וואס דו וועסט וועלן וועל איך צו דיר טון אונ איך וועל דיך ארוס נעמן פון דער תפיסה : אונ דער האר בעקער האט דער זעהן אז יוסף האט גוט פותר גוועזן צום האר ווייןשענקר . האט ער אוך דער ציילט זיין חלום צוא יוסף :

אונ

תם וישר

אונ דר בעקיר הט גזאגט איך האב געזעהן אין חלום דריי גילעכרטי
קארב זענין גשטאנן איבר מיין קאפ אונ איך האב געזעהן אז אין דעם
אייברשטן קארב איז פר האנדן אלירלייא עסין שפייז פון פרעה אזו ווי
ער פלעגט אלי צייט באקין אונ איין פוגל הט דס געגעסן איבר מיין קאפ
ענפרט יוסף צו אים די דריי קארב בטייט אוף דריי טאג . נאך דריי טאג
ארום וועט פרעה הייסן דיין קאפ אראפ נעמין פון דיר אונ מועט דיך
הענגין אוף איין בוים אונ די פוגלן וועלן עסין דיין פלייש אזו וויא דוא
האסט געזעהן אין דיין חלום : אין דר זעלביגר צייט הט דעם מלכות ווייב
גווינן איין זון צום מלך . האבן זיך אלי איין וואונרם פון מצרים אונ אוך
אלי שררות זייער גפרייט : אונ ווי עס איז גקומן דר דריטר טאג פון
דעם גווינן הט פרעה גמאכט איין גרוסי סעודה צו אלי שררות אונ צו
אלי קנעכט . אונ עס איז גקומן אלי איין וואונרם פון מצרים אונ אלע
קנעכט צו עסן אונ טרונקן מיטן מלך אונ פרייאן זיך מיט אים . אונ אלע
שררות אונ אלי קנעכט פון דעם מלך האבן זיך גפרייט אלי אכט טאג
אונ בשעת פרייאן הט פרעה זיך דר מאנט אין דעם האר פון דעם ויין
שענק הט פרעה גהייסן מען זאל אים ארום נעמן פון דער תפיסה אונ
מזאל אים מאכן איין ממונה אזו ווי פריער . אונ דעם האר בעקר הט
ער גיהייסן אז מזאל אים אוף הענגין אזו ווי יוסף האט זיי פותר חלום
גוועזן : אונ דר ויין האר הט גאר פר געסן אן יוסף אונ הט אים גאר
נים דר מאנט פארין מלך . אזו ווי דר ויין האר הט צו גזאגט צו יוסף .
דען דס איז גוועזן פון גאט ב״ה כדי יוסף זאל נאך זיצן אין דר תפיסה
ווייל יוסף הט זיך פר זיכרט אין איין מענטשן . אונ ער איז נאך גזעסן
צוויי יאר ביז עס זאל דר פילט ווערן די צוועלף יאר . אונ יצחק איז
אלט גוועזן אין דר צייט הונדרט אונ אכציג יאר . אונ עשו איז גוועזן אין
דר זעלביגר צייט אין לאנד אדום אונ ווי עשו הט דר הערט אז עס הט
גנעהנט די טעג פון דעם פאטר צו שטארבן . איז עשו גקומן מיט זייני
קונדר צום לאנד כנען צום פאטר . אונ יעקב הט אלין גקלאגט אוף
זיין זון יוסף : אונ יצחק הט גזאגט צו זיין זון יעקב גנען צו מיר דיינע
קונדר אונ איך וועל זיי בענטשן . אונ יעקב הט גנענט מיט זיינע עלף
קינדר

קונדר פר זיין פאטר יצחק. אונ יצחק הט גטון זיינע הענט אוף יעקבש קינדר אונ הט זיי אן גהאלטן אונ הט זיי גקושט איינציג וויים. אונ יצחק הט זיי גבענשט דעם זעלביגן טאג אונ הט צו זיי גזאגט דר גאט פון אייערי עלטרן זאל אייך בענטשין אונ ער זאל מערן אייערי קונדר וויא דיא שטערן פון דעם הימל. אונ אוך צו די קונדר פון עשו הט ער גבענשט אונ הט גזאגט גאט ב״ה זאל געבן די מורא פון אייך אוף אלע פיינד. אונ יצחק הט גרופן זיין זון יעקב מיט זיינע קונדר זענן זיי אלי גקומן פר אים אונ האבן זיך אנידר גזעצט פר יצחק אונ יצחק האט גזאגט צו יעקב גאט ב״ה וואס ער איז דר גאט פון דר גאנצר וועלט הט גזאגט צו מיר דייני קונדר וועל איך געבן דס לאנד ביארט אז דייני קונדר וועלן היטן מייני גזעץ אונ מיין וועג וועל איך צו זיי מקיים זיין מיין שבועה וואס איך האב גשווארן צו דיין פאטר אברהם. אונ אצונד מיין קונד זאלסטו לערנן צו דייני קונדס קונדר אז זיי זאלן האבן מורא פר גאט ב״ה אונ זאלן גיין אין גאטס וועג וועט גאט ב״ה זיי בגיטיגן פול אונ וועט זיי טון גוטס אלי זייערי טעג. אונ וויא יצחק האט אוף גהערט צו גבימן צו זיין זון יעקב מיט זייני קונדר איז יצחק גשטארבן איז יעקב מיט עשו גפאלן אופן פאטערס פנים אונ האבען גוויינט. אונ יצחק איז אלט גוועזן הונדרט אונ אכציג יאר אז ער איז גשטארבן אין דר שטאט חברון. אונ די קינדר האבן אים גטראגן צו דר מערת המכפלה וואס זיין פאטר אברהם הט גקופט פון די קונדר חת. אונ אלי שרים פון כנען זענן גגאנגן מיט יעקב אונ עשו צו בגראבן יצחק אונ אלע האבן אן גטאן איין גרוס כבוד צו יצחק נאכן טוט. אונ די קונדר פון יעקב אונ פון עשו זענן גגאנגן בארפוס ארום דר מערת המכפלה. אונ יעקב מיט עשו האבן בגראבן זייער פאטר מיט גרוס כבוד אונ יעקב אונ עשו אונ זייערי קונדר האבן גמאכט איין גרוסן הספד אונ גקלאגט פול טעג. אונ נאך דעם אז יצחק איז גשטארבן הט ער גלאזט זיין גיטס צו זייני קונדר. אונ עשו זאגט צו יעקב לאם מיר זיך טיילן מיט דר ירושה איך וועל מיר אבר אוס קלויבן וועלכן חלק איך וועל וועלן. הט יעקב צו אים גזאגט איך וועל אזו טון

אונ

און יעקב הט גנומן גאר דאס גוטס און הט צו טיילט אוף צווייאן און הט גזאגט צו עשו נעם דיר וועלכן חלק דו ווילסט. און יעקב הט ווייטר גזאגט צו עשו הער צו וואס איך וועל דיר זאגן. דר גאט וואס הט בשאפן דעם הימל און די ערד האט ער גזאגט צו אונזר עלטר פאטר אברהם און אויך צו אונזער פאטר יצחק אזו צו זאגן צו דיינע קינדר וועל איך געבן דס לאנד צו איין ארב אויף אייביג. אצונד זאג איך דיר ווילסטו נעם דיר אודר דס גוטס פון מיין פאטר אודר דס לאנד: און דארטן איז געוועזן דער זון פון ישמעאל איז עשו גגאנגן אים דעם זעלביגן טאג איין עצה האלטן זיך מיט אים. און עשו הט צו אים גזאגט אזו האט יעקב מיר גזאגט און אצונד גיב מיר איין עצה וואס איך זאל טון און איך וועל דיך צו הערין. הט נביות געענפערט צו עשו מיין עצה איז אז דו זאלסט בעסר נעמן דס גוטס פון דיין פאטר דען אצונד זיצן די קינדר פון כנען זייער זיכרליך אין דעם לאנד און עשו איז אויף געשטאנען און איז גגאנגן צו יעקב. און הט גטאן אזו וויא נביות הט אים איין עצה געגעבן. אונ הט גנומן גאר דס גוטס פון דעם פאטר. און יעקב הט גנומן דס לאנד כנען פון דעם טייך מצרים ביז צום טייך פרת און יעקב הט גנומן דס לאנד כנען אויף איין ארב ביז אייביג און יעקב האט אויך גנומן דיא מערת המכפלה וואס אברהם הט גקויפט פון די קינדר חת און יעקב הט גשריבן איין שטר חלוקה און הט גיחתמת אויף דער שטר חלוקה עדות און האט גנומן דעם שטר חלוקה און הט אריין גטון אין איין ערדני כלי און הט דס אפ געגעבן צו זיינע קינדר און עשו האט צו גנומן גאר דאס גוטס פון דעם פאטר און איז אוועק גגאנגן צום לאנד שעיר מיט זיינע קינדר און עשו איז ניט גקומן צום לאנד כנען אפילו איין מאל און עשו מיט זייני קינדר האבן גארבט דס לאנד שעיר:

פרשת מקץ

אין די זעלביגי טעג נאך דעם אז יצחק איז געשטארבן האט גאט ב"ה גוואלט אז עס זאל זיין איין הונגר אויף דער גאנצר וועלט און דר זעלבגר צייט איז פרעה דר מלך פון מצרים געזעסן אויף דער שטיל פון

מצרים

מצרים אונ וויא עס איז נאכט גוואהרן האט פרעה זיך גלייגט אוף זיין גלעגר אונ איז איין גשלאפן גוואהרן הט זיך אים גחלומט פיל חלומות. איין חלום הט זיך אים אוס גוויזען אז ער שטייט ביא דעם בארטן פון דעם טייך מצרים וואס ער הייסט נילוס אונ זעהט אז עס גייט ארוס פון דעם טייך זיבן שייני קיא אונ זענן אוך פעט אונ דער נאך זענן אוף גגאנגן זיבן מאגערי קיא אונ האבן איין גשלונגן די פעטי קיא אונ די מאגרי קיא האבן גהאט אזו איין נשטאלט וויא פריער. אונ דר נאך הט פרעה זיך אוף גחאפט פון דעם שלאף. אונ פרעה איז ווייטר אנשלאפן גוואהרן אונ עס הט זיך אים ווייטר גחלמת איין חלום אונ זעהט אז זיבן זאנגן מיט קארן וואקסן פון איין זאנג זייער שייני און פולי און גוטי אונ דר נאך זענן ארוס גשפראצט אנדרי זיבן זאנגן זייער דיני אונ ליידיקי אונ האבן איין גשלונגן די זיבן גוטע פולי זאנגן הט זיך פרעה ווייטר אוף גחאפט פון דעם שלאף אונ ווי עס איז טאג גוואהרן הט זיך אין פרעה גקלאפט דער אטום מחמת די חלומות. אונ דר מלך הט גאיילט אונ האט גלאזט רופן אלע חרטומים אונ אלע חכמים אונ זיי זענן אלע גקימן אונ האבן זיך גשטעלט פר פרעה. הט פרעה צו זיי גזאגט עס הט זיך מיר גחלמת צוויי חלומות אונ קיינר הט מיר ניט פותר חלום צו זיין אוף די חלומות. האבן די חרטומים אונ די חכמים גזאגט צו פרעה דר צייל אונז דייגע חלומות הט פרעה צו זיי דר ציילט דיא חלומות. האבן זיי אים אין איינם געענפרט אונ האבן גזאגט צו פרעה דר מלך זאל אייביג לעבן זונ אזו איז דם בשיידניש פון די חלומות:

וואס דו האסט געזעהן די גוטע קיא בטייט דם אז דו ווערסט האבן אין סוף יארן זיבן טעכטרי אונ דם וואס דו האסט געזעהן די זיבן מאגרי קיא האבן איין גשלונגן דיא גוטי קיא בטייט דם אז זיי וועלן שטארבן פר דיין לעבן אונ דם וואס דו האסט געזעהן די גוטי זיבן זאנגן בטייט דם אז דו ווערסט בואן זיבן שטעט אין כוף דייני יארן אונ דם וואס דו האסט געזעהן די זיבן ליידיגע זאנגן האבן גשלונגן די גוטי זיבן זאנגן בטייט דם אז די זיבן שטעט וואס דו ווערסט בואן וועלן זיי חרוב ווערן אין סוף

סוף פון דייגע טעג . אונ וויא די חרטומים אונ די חכמים האבן אוס גרעט זייערי רייד אונ פרעה הט ניט גנייגט זייני אורען צו די דאזיגי רייד דען פרעה הט פר שטאנן מיט זיין חכמה אז זיי האבן ניט גוט פותר גוועזן די חלומות . אונ פרעה הט צו זיי גזאגט נאך וואס רעט איר צו מיר פאלשקייט וועט איר מיר גוט בשיידן די חלומות איז רעכט אונ אוב ניין וועט איר גטייט ווערן :

אונ פרעה הט גבאטן אז מען זאל שיקן רופן אנדרי חכמים האט מען גרופן אנדרי חכמים אונ זענן גקומן אונ האבן זיך גשטעלט פר פרעה . אונ פרעה הט דר ציילט פר זיי די חלומות . האבן די חכמים אוך גענפרט אזו ווי די ערשטי הט פרעה אוף זיי זייער גגרומט אונ האט גצערינט אוף זיי אונ הט גזאגט צו זיי וואס רעט איר צו מיר פאלשקייט . אונ דר מלך פרעה הט גבאטן אז מזאל אוס רופן ווער עס קען פותר חלומות זיין אונ וועט ניט קומן פותר חלום זיין דעם מלכות אוף זיינע חלומות וועט גיטייט ווערן אונ וועלכר עס וועט יוא פותר חלום זיין דעם מלכות אז עס זאל דעם מלכות וואול גיפעלן וועט דעם דאזיגן מענש גיגעבן ווערן פון דעם מלכות וואס ער וועט בגערן . אונ עס זענן גקומן אלע חכמים אונ אלע חרטומים פון מצרים או' פון גושן . אונ פון רעמסס . אונ פון תחפנחס . אונ פון צוען . אונ פון אלי גמארקן פון מצרים אונ האבן זיך אלע גשטעלט פר פרעה אונ אלע שררות אונ אלע בדינרס פון דעם מלך זענן אלע גקומן צו פארין אונ האבען זיך פר אים גזעצט . אונ פרעה הט פר זיי דר ציילט זיינע חלומות אונ אלי האבן זיך פר וואונדרט אוף די חלומות אונ איטליכר בזונדר פון זייא הט גזאגט איין בזונדר בשיידניש אוף די חלומות : איין טייל פון זיי האבן גזאגט דס וואס דוא האסט גיזעהן זיבן גוטי קיא בטייט דאס אז עס וועט דיר ארוים קומן זיבן שרים אונ סוף דייני טעג אונ דס וואס דוא האסט גזעהן די זיבן הארן אין סוף דייני יארן אונ וועלן יעני גובר זיין אונ דס וואס דו האכט גזעהן זיבן גוטע זאנגן מיט די זיבן ליידקי זאנגן בטייט דס אז עס וועט אוף שטיין זובן הארן וואס זיי וועלין ניט זיין קיין שטארקי אונ וועלן גובר זיין יענע זיבן שטארקע הארן אונ איין טייל

פון

פון זייא האבן אזו פותר חלום גוועזן דס וואס דו האסט געזעהן דיא גוטע
זיבן קיא מיינט מען זיבן שטעט וואס עס איז פר האנדן אין מצרים און די
מאגרי קיא מיינט מען זיבן שרים פון כנען וועלן קומן אונ וועלן חרוב
מאכן דיא זיבן שטעט פון מצרים אין סוף דייני יארין אונ דס וואס דוא
האסט געזעהן ווייטר אין חלום די זיבן ליידיגי זאנגן האבן איין גישלונגען
די זיבן גוטי זאנגן בטייט דס אז די מלוכה פון מצרים וועט זיך אום
קערן צו דייני קונדר אזו ווי צום ערשטין אונ אטייל פון זיי האבן אזו
פותר חלום גוועזן דאס וואס דוא האסט געזעהן אין דעם ערשטן חלום
זיבן גוטי קיא בטייט דס אז דו וועסט נעמן זיבן מלכים צו דיינע זיבען
טעכטר אונ סוף פון דיינע יארן אונ דס וואס דו האסט געזעהן אז די זיבן
מאגרי קיא בטייט דס אז דיינע טעכטר וועלן שטארבן פארין מלכות
לעבן אונ דס וואס דו האסט געזעהן אין דעם אנדרן חלום די גוטע זאנגן
בטייט דס אז דו וועסט האבן פערצין זון זיבן פון זיי וועלן זיין שטארק
אונ זיבן פון זייא וועלן זיין שלאף אין סוף פון דייני יארן וועלן דייני
פערצן זון מלחמה האלטן וועלן דיא זיבן שלאפי זון איין נעמן דיא
מלחמה אונ איין טייל פון זיי האבן אזו פותר חלום גוועזן צוא פרעה
אוף זיינע צוויי חלומות אונ האבן אזו גזאגט צו אים דס וואס דו האסט
געזעהן אין דעם ערשטין חלום דיא זיבן גוטע קיא בטייט דאס אז עס
וועט גבורן ווערן צו דיר זיבן זון אונ דס וואס דו האסט גיזעהן די זיבן
מאגרי קיא בטייט דס דו וועסט האבן זיבן אייניקלך אונ די זיבן אייניקלך
וועלין מלחמה האלטן מיט דיינע זון אונ פרעה האט אוים געהערט
די רייד פון אלע חכמים אונ פון אלע חרטומים אבר די דאזיגי רייד
איז אים ניט געפעלן אונ פרעה הט גוויסט מיט זיין חכמה אז זיי האבן
ניט גוט בשייד די חלומות ווארום דס איז געוועזן פון גאט ב"ה אז אלע
זאלן ניט טרעפן דס בשיידניש פון די חלומות כדי מען זאל יוסף ארום
נעמן פון דער תפיסה אונ מען זאל אים גרוס מאכן אונ ווי פרעה הט
דר זעהן אז די חכמים אונ די חרטומים קענן ניט פותר חלום זיין האט
דער צארין זייער גברענט אין פרעה אונ האט גיבאטן אז מען זאל
זיי אלי ארוס טרייבן פון דעם פאלץ זענן זיי אלי ארוס גגאנגן פון פרעה

מיט

מִיט גְרוֹס בּוּשָׁה אוּן חרפּה אוּנ נָאךְ דֶעם אִיז גְקוּמֶן מרוד פַר פּרעה אוּנ הָאט זִיךְ גְבּוּקְט פַר אִים אוּנ הָאט גְזָאגְט צוּ פּרעה דֶר מלך זָאל אֵייבִּיג לֶעבֶּן אוּנ זַיין מלוכה זָאל וֶוערְן דֶר גַאנְצֶער וֶועלְט אוּנ הָט וַוייטֶער גְזָאגְט אַצוּנְד אִיז שׁוֹן צְוַויא יָאר אַז דֶר מלך הָאט גְצֶערִינְט אוֹף מִיר אוּנ אוֹךְ אוֹף דֶעם בֶּעקֶר הַאר אוּנ מֶען הָאט אוּנְז בֵּיידֶע גִיגֶעבֶּן אִין דֶער תפיסה אַרַיין אוּנ דֶער תפיסה אִיז אוֹךְ גִוֶועזְן אֵיין יוּדֶעשֶׁער קְנֶעכְט בַּיי פּוֹטִיפַר אוּנ פּוֹטִיפַר הָט אוֹף אִים גְצֶערִינְט הָט עֶר אִים אֵיין גְזֶעצְט אִין דֶער תפיסה אוּנ דֶר יוּדִישֶׁר קְנֶעכְט הֵייסְט מִיט זַיין נָאמֶן יוסף אוּן דֶר הָאט אוּנְז בַּדִינְט אִין דֶער תפיסה אוּנ בִּשְׁעת מִיר זֶענֶן גְזֶעסִין אִין דֶר תפיסה הָט זִיךְ אוּנְז גְחָלֶמְת אֵיין חָלוֹם אִין אֵיין נַאכְט אוּנ דֶער פְּרִיא אִיז יוסף צוּ אוּנְז גְקוּמֶן הָט עֶר אוּנְז גִיפְּרֶעגְט וָוס זֶענְט אִיר אַזוֹ טְרוֹיאֶרִיג הָאבֶּן מִיר אִים גֶעעְנְפֶרְט אַז עֶס הָאט זִיךְ אוּנְז גְחָלֶמְת אֵיין חָלוֹם אוּנ קֵיינֶר אִיז נִיט דָא אַז מֶען זָאל אִים פּוֹתר זַיין הָאט עֶר אוּנְז פּוֹתר חָלוֹם גְוֶועזְן . אוּנ וִוי אַזוֹ עֶר הָט אוּנְז פּוֹתר חָלוֹם גְוֶועזְן אִיז אַזוֹ גְוֶועזְן . אוּנ אַצוּנְד אִיז מֵיין עֵצָה אַז דֶר מלך זָאל שִׁיקְן אִינ מֶען זָאל אִים בְּרֶענְגֶן פַאר֑ן מלך . אוּנ עֶר וֶועט בְּוַודַאי דִיר גִיט פּוֹתר חָלוֹם זַיין . אוּנ פּרעה הֶערְט צוּ דִי דָאזִיגֶע רֵייד אוּנ הָט גְבָּאטֶן אַז מֶען זָאל בְּרֶענְגֶן יוסף פַאר אִים אוּנ פּרעה הָט אוֹךְ אָן גְזָאגְט אַז מֶען זָאל אִים נִישְׁט שְׁרֶעקְן . וָוארוּם אַז מֶען וֶועט אִים אִיבֶּר שְׁרֶעקְן טָאמֶר וֶועט עֶר נִיט קֶענֶן רֶעכְט רֵיידְן . אוּנ דִי קְנֶעכְט פוּן פּרעה הָאבֶּן יוסף אָן גִיגָאלֶט אוּנ הָאבֶּן אִים אָן גְטָאן אַנְדֶערֶע קְלֵיידֶר אוּנ הָאבֶּן אִים גְבְּרַאכְט פַר פּרעה אוּנ פּרעה אִיז דֶענְסְמָאל גְזֶעסִין אוֹף דֶר קִינִיג שְׁטוּל אוּנ אִיז גְוֶועזְן צוּ גִינַארְטֶלְט מִיט אֵיין גִילְדֶענֶם גַארְטֶל . אוּנ דִי קְרוֹן וָוס עֶס אִיז גְוֶועזְן אוֹפֶן מלך הָאט זֵייעֶר גְפִינְקֶלְט מִיט דִימֶענְטֶן אוּנ מִיט שְׁמַרַאקִין אוּנ יוסף הָט זִיךְ זֵייעֶר פַאר וואוּנְדֶערְט אוֹפֶן מלך אוּנ דִי שְׁטוּל וָוס דֶר מלך אִיז דְרוֹף גְזֶעסֶן אִיז גְוֶועזְן בַּדֶעקְט מִיט גָאלְד אוּנ זִילְבֶּר אוּנ אַלֶערְלֵייא אֵידֶל גְשְׁטֵיין אוּנ דִיא שְׁטִיל אִיז גְוֶועזְן מִיט זִיבֶּעצִיג טְרֶעפּ :

אוּן דֶר מנהג אִיז אַזוֹ גְוֶועזְן אִין מצרים וֶועלְכֶר מֶענְשׁ עֶס אִיז גְקוּמֶן צוּם מלכות צוּ רֵיידְן מִיט אִים אֵיין זַאךְ אִיז דֶר מֶענְשׁ גְוֶועזְן אֵיין חָשׁוּבֶר

אִיז

אִיז דֶער מֶענְש אַרוּף גְּגַאנְגֶען אוּף דִיא דְרַייסִיגְסְטִי טְרֶעפּ פוּן שְׁטוּל אִיז דֶער מֶענְש גְוֶועֶן אֵיין פָּשׁוּטֶר אִיז דֶר מֶענְש אַרוּף גְגַאנְגֶען בִּיז דְרַייא טְרֶעפּ אוּנ הָט גְרֶעט אוּנ נָאךְ אֵיין מִנְהָג אִיז גְוֶועֶן אִין מִצְרַיִם וֶועלְכֶר מֶענְש עֶס הָאט גְקֶענְט אַלִי זִיבְּצִיג לְשׁוֹנוֹת אִיז עֶר אַרוּף גְגַאנְגֶען גַאנְץ הוֹךְ אוּנ הָאט גְרֶעט מִיטְן מַלְכוּת אוּנ וֶועלְכֶר מֶענְש וָוס עֶס הָט נִיט גְקֶענְט אַלִי זִיבְּצִיג לְשׁוֹנוֹת אִיז עֶר נִיט אַרוּף הוֹךְ אוּנ וִוי יוֹסֵף אִיז גְקוּמֶן פַארֶן מַלְכוּת הָט עֶר זִיךְ גְבּוּקְט בִּיז צוּ דֶר עֶרְד אוּנ דֶער נָאךְ אִיז עֶר אַרוּף גְגַאנְגֶען אוּף דֶער דְרִיטֶר טְרֶעפּ אוּנ דֶער מַלְכוּת הָט גְרֶעט מִיט יוֹסֵף אוּנ הָט גְזָאגְט צוּ עֶם עֶס הָאט זִיךְ מִיר גְחָלוּמְט אֵיין חָלוֹם אוּנ קֵיינֶר הָאט מִיר נִיט צוּ בַּשֵׁייְדְן דֶעם חָלוֹם אַזוֹ וִוי רֶעכְט אִיז אוּנ אִיךְ הָב פְרִיעֶר גְרוּפְן אַלִי מְכַשְׁפִים אוּנ אַלִי חֲכָמִים הָאבְּן זֵיי מִיר נִיט בְּשֵׁייד וִוי מֶען בַּדַארְף אוּנ דֶר נָאךְ הָאבּ אִיךְ גְהֶערְט אַז דוּא בִּיסְט אֵיין גְרוֹסֶר חָכָם אוּנ דוּ קֶענְסְט זֵייעֶר ווָאוֹל פּוֹתֵר חָלוֹם זַיין דְרוּם הָב אִיךְ גְשִׁיקְט נָאךְ דִיר אוּנ יוֹסֵף הָאט גְעֶנְפֶ״ט צוּ פַּרְעֹה אַזוֹ צוּ זָאגֶן אֲדוֹנִי מֶלֶךְ אִיךְ בֶּעט זֵייעֶר צוּ דֶר צֵיילֶן דֶעם חָלוֹם אוּנ פוּן גָאט בּ״ה קֶען זַיין דָם בַּשֵׁייְדְנִישׁ אוּנ פַּרְעֹה הָט דֶר צֵיילְט בֵּיידִי חֲלוֹמוֹת פַר יוֹסֵף דֶעם חָלוֹם פוּן דִי קִיא אוּנ אוֹךְ דֶעם חָלוֹם פוּן דִי זַאנְגֶען:

אוּנ וִוי פַּרְעֹה הָט דֶער צֵיילְט דִיא חֲלוֹמוֹת פַר יוֹסֵף אִיז גְקוּמֶן צוּ אִים דִיא נְבוּאָה פוּן גָאט בּ״ה הָאט יוֹסֵף גְוִויסְט וָוס וֶועט קוּמֶען צוּא פַּרְעֹה פוּן דֶעם זֶעלְבִּיגְען טָאג אָן אוּנ וַוייטֶער אוּנ הָאט שׁוֹן גְוִויסְט פוּן דִיא חֲלוֹמוֹת דָם בַּשֵׁייְדְנִישׁ אוּנ יוֹסֵף הָאט גְזָאגְט צוּ פַּרְעֹה דוּא זָאלְסְט נִיט מֵיינֶען אֲדוֹנִי מֶלֶךְ אַז דֵיינִי חֲלוֹמוֹת זֶענְן צְווֵיי נַייאֶרְט עֶס אִיז נָאר אֵיין חָלוֹם דֶען אַלְץ וָוס גָאט בּ״ה פוּן דֶעם הִימֶל בַּגֶערְט צוּ טוּן אוּנ דֶעם גַאנְצֶן לַאנְד הָט עֶר גְוִויזֶן צוּם מֶלֶךְ אִין חָלוֹם אוּנ דָם בַּשֵׁייְדְנִישׁ פוּן זַיין חָלוֹם אַזוֹ וִוי רֶעכְט אִיז דִי זִיבְּן גוּטִי אוּנ פֶעטִי קִיא אוּנ דִי גוּטֶע זִיבְּן זַאנְגֶען בַּטַייט דָם זִיבְּן יָאר אוּנ דִי זִיבְּן מָאגֶרֶע קִיא אוּנ דִי זִיבְּן לֵיידִיגֶע זַאנְגֶען בַּטַייטְן דָם אוּף זִיבְּן יָאר נוּ עֶס וֶועט זַיין זִיבְּן יָאר נָאךְ אַנַנְדֶר אֵיין גְרוֹם זָעט אִין אַלִי שְׁטֶעט אוּנ דֶער נָאךְ וֶועט זַיין זִיבְּן יָאר נָאךְ אַנַנְדֶר אֵיין גְרוֹם הוּנְגֶר אוּנ מִ׳וֶועט נָאר פַאר גֶעסֶן אַז עֶס אִיז גְוֶועֶן פְרִיעֶר אֵיין זָעט אוּנ דֶער הוּנְגֶער וֶועט פַר לֶענְדְן דִי זִיצְרְם פוּן דֶעם לַאנְד:

תם וישר

און נאט ב"ה האט פון דעסט וועגן געוויזן צום מלך צוויי ערליי חלומות נאך אנאנדר דען

עס איז שון אן גבריית פר נאט ב"ה אונ איילט אז די זאך זאל שון זיין אונ אצונד איז מיין עצה כדי עס זאל בשירמט זיין אלי זיצערס פון דעם לאנד פר דעם גרוסען הונגר זאל דער מלכות אום זוכן איין קלוגן מענשן פון זיין קיניגרייך אונ זאלסט אום מאכן אז ער זאל האבן צו שאפן אויף גאנץ מצרים אונ דר דאזיגר מענש זאל זיך איין זאמלן נאך פיל מענשן אז די מענשן זאלן איין זאמלן פיל קארן אונ די גוטי זיבן יאר כדי דס זאל זיין אויף די זיבן יאר וואס עס וועט זיין דר הונגר אונ אויך זאל דער מלכות גביטן צו זיינם פאלק אז זיי זאלן אויך איין זאמלן קארן איטליכר פון זיין פעלד אונ דאס איז דיין בשיידניש פון דיינע חלומות אזו ווי רעכט איז אונ דס איז מיין עצה אז דוא זאלסט בשירמן אלי דיינע קנעכט אונ דר מלך האט געענפרט צו יוסף אונ האט גזאגט ווער ווייסט אז דו זאגסט אמת · אונ יוסף האט געענפרט צום מלך איך וועל דיר זאגן איין סימן מייני רייד זענן אמת אונ מיין עצה איז איין גוטי עצה נון דיין ווייב גייט צו קינדר אונ זי וועט האבן צו דיר איין זון אונ דו וועסט זיך אין אים פרייען אונ בשעת זי וועט האבן דס קינד וועט שטארבן דיין בכור אונ דו וועסט זיך טרייסטן מיט דעם קינד וואס ער וועט היינט געבארן ווערן צו דיר :

אונ ווי יוסף האט אויס גירעט די דאזיגי רייד צום מלכות האט זיך יוסף גבוקט צום מלכות

אונ איז אוועק גגאנגן אונ תיכף ווי יוסף איז ארויס גגאנגן פון דעם מלכות האט דעם מלכות ווייב געווינן איין זון אונ מען האט דעם מלכות איין בשורה גזאגט אז די מלכה האט געווינן א זון האט זיך דר מלכות זייער גפרייד אונ תיכף וויא מען האט א בשורה גזאגט צום מלכות אז די מלכה האט געווינען איין זון איז תיכף גשטארבן דער בכור פון דעם מלכות אונ עס איז געווארן איין גרוס געשריי אונ איין פר טומלונג אין דעם פאלץ פון דעם מלכות אונ ווי דער מלכות האט דר הערט דס גשריי האט דר מלכות גזאגט וואס איז פר איין גשריי וואס איך האב גהערט אין מיין פאלץ האט מען אים געענפרט אז דער בכור פון דעם מלכות איז גשטארבן האט שון דר מלכות גיגלויבט וואס יוסף האט גזאגט איז אמת אונ דר מלכות האט זיך גטרייסט און דעם זון וואס עס איז געבארן געווארן אזו ווי יוסף האט צו אים גזאגט נאך דעם אז דער מלכות האט גזעהן אז די רייד פון יוסף איז אמת האט דר מלכות גשוקט אז מען זאל איין זאמלן אלי שרות אונ אלי קנעכט וואס עס איז פר האנדן ביי דעם מלכות זענן זיי אלי גקומן פר דעם מלכות אונ דר מלכות האט צו זיי גזאגט נון איר האט גהערט אונ גזעהן אז די רייד פון דעם עברי זענן אמת אונ ווי א ראיה אז דר סימן איז אין מיר מקוים געווארן איז דר פון גדרונגן אז דס וואס ער האט בשייד איז דס בוודאי אויך אמת אונ אצונד לאס מיר זיך איין עצה האלטן וואס מיר זאלען טון כדי מיר זאלן ניצול ווערן פאר דעם גרוסען הונגער אונ אויך דאס גאנצע לאנד אונ מיין עצה איז אז מען זאל אים מאכן פר איין מושל ווארום וויא איז דען פר האנדן נאך אזו איין חכם ווי דער עברי דען איר האט גהערט די עצה וואס דער עברי האט איין עצה געגעבן כדי דס לאנד זאל אנטרינן ווערן פארן הונגר אונ

איך

איך ווייס וואול אז דם לאנד וועט אנדרש ניט אנטרונן ווערן פארן הונגר נייארט מיט דר עצה פון דעם עברי :

אונ אלע שרות האבן געענפרט צום מלכות די עצה וואס דער עברי הט געגעבן איז איין גוטי עצה אונ אצונד דם גאנצי לאנד איז ביי דיר אין דר האנט אונ וואס דו ווילסט טוען מענסטו טון אונ דר מלכות הט צו זיי גזאגט להיות מיר האבן געזעהן די חכמה פון דעם עברי איז מיין עצה אז מען זאל אים מאכן פר איין מושל אין לאנד מצרים אונ די שרות האבן געענפרט צום מלכות אונ האבן גזאגט פר וואר עס שטייט גשריבן אין די אקטין פון מצרים אז מען זאל אנדרש ניט מאכן קיין מלך אודר איין שני למלך ביז ער כוז פריער קענן ריידן פיל פון די זיבציג לשונות אונ אצונד וויא אזוי קען זיין דער עברי איין שני למלך אז דער עברי קען בוודאי מער ניט ריידן נאר זיין לשון אבר ניט אונזער לשון נייארט דוא שיק אים רופן אז ער זאל קומן פאר דיר וועסטו אים פרובן אוב ער קען רעדן אונזערי לשונות אונ דער מלכות הט צוא זייא גזאגט אופן אנדערן טאג וועל איך אזוי טון אונ ווי עס געווארן טאג הט דער מלכות גשוקט נאך זייגע שרות אונ נאך זייגע קנעכט ווענן גקומן אונ האבן זיך געזעצט פארין מלכות אונ דער מלכות הט אוך גבאטן אז מען זאל ברענגן יוסף ווענין דיא קנעכט גגאנגן אונ האבן גיבראכט יוסף פארן מלכות אונ יוסף הט אן גהובן צו ריידן פיל לשונות האבן זייא זיך זייער דרוף נפרייט איז וואול גיפעלן אין דיא אויגן פון דעם מלכות אונ בייא די שרות אז מען זאל מאכעו יוסף פר איין שני למלכות אונ דער מלכות הט גזאגט צו יוסף דו האסט מיר איין עצה געגעבן אז איך זאל נעמן איין חכם אונ זאל אים מאכן איין מושל איבערן לאנד מצרים כדי ער זאל מאכן אנטרונן דער וויל נאט ב"ה הט דיך גלאזט וויסן די דאזגי רייד וואס דו האסט גרעט איז ניט פר האנדן אין מיין גאנץ קיניגרייך אזוי איין חכם וויא דו ביסט אונ דיין נאמן זאל מער ניט גרופן ווערן יוסף נייארט צפנת פענח אונ דו זאלסט זיין ביי מיר איין שני למלך אונ דורך דיין מויל זאל זיין נאר דו בפעלין פון מיין קיניגרייך אונ דורך דייני רייד זאל מיין פאלק ארום גיין אונ אריין גיין אונ דורך דיין האנט זאלין מייני שרות אונ מייני קנעכט נעמן זייער שכירות אלי חודש אונ פר דיר זאל זיך ביקן אלי מענשן פון דעם לאנד נייארט איך זאל זיצן אוף מלוכה שטול אונ ער הט אפ גטאן דם פינגערל פון זיין האנד אונ הט דם אן גטאן אוף יוספס האנד אונ דר מלכות הט גלאזט אן קליידען יוסף מיט איין מלכות קלייד אונ הט עם דאוין אן טאן אגילדעני קרון אופן קאפ אונ איין גילדענם האלז באנד אופן האלז אונ דר מלכות הט גבאטן אלי זייגע קנעכט אז מען זאל מאכן רייטן יוסף אויף איין רייט וואגן אונ מען זאל מאכן יוסף רייטן אוף איין גרוס פערד פון דעם מלכות פערד דורך אלע גאסן פון דעם לאנד מצרים אונ אוך הט גבאטן דר מלכות אז מען זאל פריער גיין פר יוסף מיט כלזומרים אונ עס זאל אוך גיין מיט יוסף פונף טויזענט חיילות לייט מיט זייערי בלוטי שווערדן אונ אוך עס זאל גיין מיט יוסף שרות זייא זאלן זיין אן גיטון אין גון גאלד פון דער רעכטער זייט אונ אוך צוואנציג טויזענט

תם וישר

מֶענְשֶׁן זָאלְן גֵיין פוּן דֶר לוּנֶקְר זַייט אוּנ צְוַואנְצִיג מֶענְשֶׁן זָאלֶן שְׁרַייאֶן פַר אִים מִיט
אַיין הוֹךְ קוֹל אוּנ זָאלֶן זָאגְן הָט אִיר דֶען גְזֶעהְן אַזוֹי אַיין קְרוֹגְן מֶענְשֶׁן וָוס דֶר מַלְכוּת
הָט אִים אוּם דֶער וַוייל פַר אַיין שֵׁנִי לְמֶלֶךְ אוּנ אַלִי זַאכְן פוּן דֶער מְלוּכָה זָאל זַיין
דוּרְךְ זַיין מוֹל אוּנ וֶועלְכֶר מֶענְש עֶס וֶועט וִוידֶר שְׁפֶּענִיגְן זַיין מוֹל אוּנ וֶועט זִיךְ צוּ
אִים נִיט בוּקְן צוּ דֶר עֶרְד וֶועט עֶר גִיטַייט וֶוערְן וִוי אַיין מוֹרֵד אוּנ וִוי דִיא צְוַואנְצִיג
מֶענְשֶׁן הָאבֶן אוּם גִירֶעט דִי רָאזִיגֶע רֵייד הָאבֶן זִיךְ אַלִי מֶענְשֶׁן פוּן מְלוּכוֹת גְבוּקְט צוּ
אִים בִּיז צוּ דֶר עֶרְד אוּנ הָאבֶן גְזָאגְט דֶר מַלְכוּת אוּנ דֶר שֵׁנִי לְמַלְכוּת זָאל אֵייבִּיג
לֶעבֶּן אוּנ אַלֶע אַיין וואָנֶרם פוּן מִצְרַיִם הָאבֶן זִיךְ גְבוּקְט צוּ יוֹסֵף אוּנ הָאבֶן זִיךְ גְפְרֵייט
מִיט אַלֶע מִינִים כְּלֵי זֶמֶר אוּנ יוֹסֵף הָט אוּף גְהוֹבֶּן זַיינִי אוֹגְן צוּם הִימֶל אוּנ הָאט
גְזָאגְט דֶעם פָּסוּק מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון אִיז טַייטְשׁ דוּא טוּסְט אוֹיף
שְׁטֶעלִין דֶעם אָרוּם מַאן פוּן דֶר עֶרְד אוּנ אוֹיךְ פוּן דֶעם מוּסְט טוּסְטוּ אִים דֶער הֵייבֶּן
גָאט ב״ה דוּ בוּסְט דֶר הַאר פוּן דֶר וֶועלְט וואוֹל אִיז דֶעם מֶענְשֶׁן וָוס עֶר פַר זִיכֶרְט
זִיךְ אִין דִיר אוּנ יוֹסֵף מִיט אַלִי שָׂרָרוֹת אוּנ מִיט אַלִי קְנֶעכְט אִיז אוּם גְפָארֶן גַאנְץ
מִצְרַיִם אוּנ אוֹיךְ הָאבֶן זַיי אִים גְפִירְט צוּ אַלִי אוֹצְרוֹת פוּן דֶעם מֶלֶךְ אוּנ יוֹסֵף הָאט
זִיךְ אוּם גֶקֶערְט אוּנ אִיז גְקוּמֶן דֶעם זֶעלְבִּיגְן טָאג פַר פַּרְעֹה אוּנ דֶר מֶלֶךְ הָאט אָפּ
גֶעגֶבֶּן צוּ יוֹסֵף פֶעלְדֶר אוּנ וַויין גֶערְטְנֶר אוּנ אוֹיךְ פִיל גָאלְד אוּנ פִיל אֵיידֶל גֶשְׁטֵיין
אוּנ נָאךְ פִיל מַתָּנוֹת אוּנ וִוי עֶס אִיז גְקוּמֶן אוֹיפְן אַנְדֶרְן טָאג הָט דֶר מֶלֶךְ גְבָּאטְן צוּ
אַלִי אַיין וואָנֶרם אַז זַיי זָאלְן בְּרֶענְגֶן מַתָּנוֹת צוּ יוֹסֵף אוּנ וֶוער עֶס וֶועט וִוידֶר שְׁפֶּענְגְן
דָם מוֹל פוּן דֶעם מֶלֶךְ זָאל וֶוערְן גִישְׁטְרָאפְט אוּנ הָט גְמַאכְט אַיין גְרוֹיס חֵדֶר אִין מִיטֶן
מַארְק אַז מֶען זָאל אַהִין בְּרֶענְגֶן דִי מַתָּנוֹת אוּנ אִיטְלִיכֶר מֶענְש פוּן מצרים הָט גְבְרַאכְט
אַיין מַתָּנָה אוּנ מֶען הָט גְבְרַאכְט גִילְדֶנִי רִינְגֶן אוּן גִילְדֶנִי פִינְגֶרְלִיךְ אוּנ אַלֶרְלֵיי גְפֶעם
פוּן גָאלְד אוּנ זִילְבֶּר אוּנ אַלֶרְלֵיי אֵיידֶל גִישְׁטֵיין אוּנ יוֹסֵף הָט דָם צוּ גְנוּמֶן אוּנ הָאט
דָם בַּהַאלְטֶן אִין זַיינִי אוֹצְרוֹת אוּנ אַלִי שָׂרָרוֹת וָוס זֶענֶן גְוֶועזְן בַּיי דֶעם מֶלֶךְ הָאבֶּן זַיי
אַלֶע גֶעגֶבֶּן גְרוֹסֶע מַתָּנוֹת צוּ יוֹסֵף אוּנ דֶר מֶלֶךְ הָט גְשִׁיקְט צוּ פּוֹטִיפֶרַע דֶר זוּן פוּן
אַחִירָם דֶר הַאר פוּן אוֹן אַז מֶען זָאל נֶעמֶן בַּיי אִים דִיא קְלֶענְסְטוּ טָאכְטֶר וָואס זִיא
הֵייסְט אָסְנַת פַר אַיין ווייב צוּ יוֹסֵף דִיא יוּנְג פְרוֹא אִיז גְוֶוען זֵייעֶר אַיין שֵׁייִנִי אוּנ
יוֹסֵף הָט זִי גְנוּמֶן פַר אַיין ווייב אוּנ דֶר מֶלֶךְ הָט גְזָאגְט צוּ יוֹסֵף אִיךְ בִּין פרעה אוּנ
חוּץ דִיר זָאל קֵיינֶר נִיט אוֹיף הֵייבֶּן קֵיין הַאנְד אוֹדֶר אַיין פוּס צוּ טוּן עֶפֶּס אַיין זַאךְ
אִין מצרים אוּנ יוֹסֵף אִיז אַלְט גְוֶועזְן אִין דֶר זֶעלְבִּיגֶר צַייט דְרַייסִיג יָאר אוּנ יוֹסֵף אִיז
אוֹיף גְשְׁטַאנְן אוּנ אִיז אַוֶועק גְגַאנְגֶן פוּן פרעה אוּנ אִיז גְוָוארֶן אַיין שֵׁנִי לְמֶלֶךְ אִין מצרים
אוּנ דֶר מֶלֶךְ הָט גֶעגֶבֶּן צוּ יוֹסֵף הוּנְדֶערְט קְנֶעכְט אַז זַייא זָאלֶן בַּדִינֶן יוֹסֵף אִין זַיין
פַּאלֶץ אוּנ יוֹסֵף הָט נָאךְ זִיךְ גְקוֹיפְט פִיל קְנֶעכְט אוּנ יוֹסֵף הָט זִיךְ גְבוֹיעט זֵייעֶר אַיין
שֵׁיינֶם אוּנ אַיין גְרוֹסֶן פַּאלֶץ אוּנ דָם בּוֹיעֶן פוּן דֶעם פַּאלֶץ הָט גְדוֹיעֶרְט דְרַייא יָאר אוּנ
יוֹסֵף הָט זִיךְ גְמַאכְט זֵייעֶר אַיין שֵׁיינִי אוּנ אַיין גְרוֹיסְטִיגֶע שְׁטוּל פוּן גָאלְד אוּנ פוּן
זִילְבֶּר אוּנ פוּן אֵיידֶל גֶשְׁטֵיין אוּנ אוֹיף דֶר שְׁטוּל אִיז גְוֶועזְן דָם גְשְׁמַאלְט פוּן טַאךְ גִירוּם

ס״

וואס ער טרונקט אן דם גאנצי לאנד מצרים אונ יוסף איז געזעסן זיכרליך אויף דר דאזיגר שטול אונ גאט ב״ה האט גשערט צו יוסף נאך מער חכמה אויף זיין חכמה אונ אלע איין וואונרם פון מצרים אונ אלע קנעכט פון פרעה אונ אלע שררות פון פרעה האבן זייער ליב גהאט יוסף דען דס איז גוועזן פון גאט אונ גאט ב״ה איז גוועזן מיט יוסף אונ זיין שם איז גוועזן אוסן גאנצן לאנד אינ עס איז גוועזן צו יוסף פערציג טויזנט מיט זעקס הונדרט חיילות לייט וואס זיי האבן גהאלפן צום מלכות אונ אוך צו יוסף אונ יוסף האט געגעבן צו זייני חיילות לייב פאנצערס אונ שפיזן אונ אנדרע כלי זיין אונ דר זעלביגר צייט זענן גקימן דיא מענשן פון תרשיש מלחמה האלטן מיט דיא ישמעאלים אינ די מלחמה האט גדוערט זייער פיל טעג אונ פון דיא ישמעאלים זענען נהרג גווארן זייער פיל מענטשן האבן די ישמעאלים גשוקט איין בריב צום מלך מצרים אזו צו זאגן מיר בעטן דיך זייער און זייער אז דו זאלסט אונז שוקן דיין חייל כדי זיי זאלן אונז העלפן פון דיא תרשישים אונ פרעה האט גשוקט יוסף מיט אלע זייניע גבורים צו די ישמעאלים אונ ווי יוסף איז גקומן צו די ישמעאלים האט ער גובר גוועזן דם חייל פון תרשיש אונ האט בצווינגן אלע שטעט אינ האט דארטן בזעצט די ישמעאלים אונ יוסף מיט זייניע גבורים האבן זיך אום גקערט קיין מצרים אונ ווי עס איז גקומען דם אנדרי יאר זינט יוסף איז גווארן איין שני למלך האט גאט ב״ה גגעבן איין גרוסי זעט אויף דר גאנצר וועלט זיבן יאר אזו ווי יוסף האט גרעט אינ האט בפולן אז מען זאל איין זאמלן אלי יאר דם קארן מיט די זאנגן אינ יוסף האט אזו גטון אלע יאר אונ אלע איין וואונרם פון מצרים האבן אוך איין גזאמלט פיל קארן נייארט זיי האבן ניט אזון גטון ווי יוסף האט גטון אונ אסנת דס ווייב פון יוסף האט גוויגן צו אים צוויי זון איינר האט גהייסן מנשה אונ דר אנדרר האט גהייסן אפרים אונ יוסף איז אלט גוועזן אין דר צייט פיר אונ דרייסיג יאר אונ די צוויי קונדר זענן דר וואקסן גווארן אינ זענן גגאנגן אין דעם וועג פון יוסף אונ האבן ניט אפ גקערט פון גוטן וועג אונ גאט ב״ה איז גוועזן מיט דיא צוויי קונדר פון יוסף אונ האט זיי געגעבן שכל אונ זענן גוועזן קלוג אין אלי חכמות אינ אלע איין וואונרם פון מצרים האבן געגעבן כבוד צו די צוויי קונדר פון יוסף אונ זענן דר וואקסן גווארן צווישן די הארן פון דעם מלכות :

אונ ווי די זובן יאר פון דר זעט האבן זיך אום גלאזט האבן זיך אן גהובן די זובן יאר פון דעם הונגר אזו ווי יוסף האט גזאגט אונ עס איז גוועזן דר הונגר אויף דער גאנצר וועלט אונ ווי די איין וואונר פון מצרים האבן אויף געפינט זייערי אוצרות פון דר תבואה האבן זיי דר זעהן אז דם קארין איז מיט ווארים אונ עס ניצט גאר ניט אויף עסן אונ זענן גקימן צו פרעה אונ האבן גזאגט גיב צוא דייניע קנעכט עסן אונ פרעה האט זיי געענפרט פר וואס שרייעט איר צו מיר אמער יוסף האט אייך גזאגט אלע זובן יאר פון דר זעט אז איר זאלט איין זאמלן קארן אויף די זובן יאר וואס עס וועט זיין דר הונגר אונ די איין וואונרם פון מצרים האבן געענפרט צום מלך פר וואר דער מלך זאל אזו לעבן אז מיר האבן גטון אזו וויא יוסף האט צו אונז גזאגט מיר האבען איין

גזאמלט זייער פיל קארין אונ אז דר הונגר הט זיך אן גהובן האבן מיר גפונן אז דאס קארן איז פיל מיט ווערים אזו איז דער מלך זייער דער שראקן אונ הט גזאגט זיי גייט צו יוסף וואס יוסף וועט אייך זאגן זאלט איר ניט ווידר שפעניגן זייני רייד אונ ווי די איין וואונדרם פון מצרים זענן גגאנגן צו עם אונ ווי יוסף הט אום גהערט די רייד פון די מצרים האט ער אוף געפנט זיינע אוצרות אונ הט זיי פאר קופט קארן אונ ער האט גוויסט אז זיינע ברודר מוזן אוך קומן קיין מצרים קופן קארן דען דער הונגר איז אוף דער גאנצר וועלט אונ ער הט גבאטן צו זיינע מענשן אז זיי זאלן אום רופן אין גאנץ מצרים אזו צו זאגן מיטן בפעל פון דעם מלכות אונ פון דם שני למלכות. אז וועלכר מענש וואס עס וועט בדארפן קופן קארן זאל ער ניט שוקן זיינע קנעכט אז זייא זאלן גיין קופן קארן נייארט ער אליין אדר זיינע קונדר אונ יוסף האט גזעצט שומרים בייא דיא טורן פון דר שטאט וועלכר מענש עס וועט קומן פון דער פרעמד קופן קארן זאל מען פר שרייבן זיין נאמן אונ זיין פאטרס נאמן אונ אלי אוף דר נאכט זאל מען ברענגן צו אים די נעמן און ער הט די תחבולות גטאן כדי ער זאל וויסן ווען זייני ברודר וועלן אן קומן קיין מצרים. אונ ווי יעקב הט דר הערט אז עס איז פר האנדן קארן צו פר קופן אין מצרים הט יעקב גרופן זיינע קונדר אונ האט צו זיי גזאגט אז זיי זאלן גיין קיין מצרים קופן קארן אונ די קונדר פון יעקב האבן עס צו גהערט אונ זענן אוף גשטאנן צו גיין קיין מצרים. אונ יעקב הט זיי אן גזאגט אז איר וועט קומן צו דער שטאט מצרים זאלט איר ניט אלי אין איינם ארייין גיין אוף איין טור אונ די קונדר פון יעקב זענן אוועק גגאנגן קיין מצרים אונ האבן גטאן אזו ווי זייער פאטר הט זיי אן גזאגט אונ בנימין האט יעקב ניט גשוקט מיט זיינע קונדר דען יעקב האט זיך גטראכט טאמר וועט זיך טרעפן צו עם איין מארד אזו ווי צו זיין ברודר אונ ווי די צעהן קונדר פון יעקב זענן גוועהן אין מיטן וועג האבן זיי זיך דר מאנט אין אים אונ עס הט זיי זייער באנק גטאן וואס זיי האבן גטאן אונ האבן גזאגט איינר צום אנדרן מיר ווייסן וואול אז אונזער ברודר יוסף הט גנידערט קיין מצרים וועלן מיר אים זוכן אונ אוב מיר וועלן אים גפונן וועלן מיר

אים

עס אוים לייזן ביי זיין הארן אונ אוב זיין האר וועט אבער ניט וועלן אז
מען זאל יוסף ביי אים אויס לייזן וועלין מיר מיט גוואלט אפ נעמן פון
דעם הארן אפילו מיר זאלן אלי גטייט ווערן אונ אזו האבן זיי איין עצה
גהאלטען אז זיי זאלן מציל זיין זייער ברודער יוסף פון זיין הארן אונ
זענען גגאנגן קיין מצרים אונ וויא זיי זענען גקומען נאהענט פון דער
שטאט מצרים האבען זיי זיך אפ גשייט איינער פון דעם אנדערן אונ
איטליכער איז ארייין גגאנגן קיין מצרים אויף איין בזונדרין טויער. אונ
איטליכער ממונה וואס ער איז גשטאנען ביי דעם טויער הט פר שריבן
דעם נאמן אונ אויף דער נאכט הט דר ממונה גבראכט די נעמן צו יוסף
אונ ווי יוסף איז גוואר גווארן אז זיינע צעהן ברודער זענען גקומן קיין
מצרים דורך צעהן טויערן האט יוסף גבאטן אז מען זאל אום שרייאן
אין גאנץ מצרים אז מען זאל פאר שליסן אלי אוצרות פון דעם קארען
נאר איין אוצר זאל זיין אופן אונ די ממונים פון די אוצרות האבן אזו גטון
ווי יוסף הט גבאטן אונ יוסף הט גגעבן די נעמן פון דיא ברודער צו דעם
ממונה וואס זיין אוצר איז גוועזן אופן אונ יוסף הט דעם ממונה אן גזאגט
וועלכר מענש וואס וועט קומן קופן קארן זאלסטו פרעגן ווי ער הייסט אונ
אוב עס וועט קומן צו דיר די מענשן וואס זיי הייסן אזו אונ אזו זאלסטו
זיי שיקן צו מיר אונ דער ממונה הט אזו גטון אונ די קונדר פון יעקב ווי
זיי זענען אן גקומן קיין מצרים האבן זיי זיך איינגזאמלט אין איינעם כדי זיי
זאלן גיין זוכן זייער ברודר יוסף אונ זיינע ברודר זענן גגאנגן אונ האבן אים
גזוכט דריי טעג אונ דר מענש וואס ער איז גוועזן דר ממונה אובר דעם אוצר
וואס ער איז גוועזן אופן הט גזוכט די נעמן וואס יוסף האט אום גגעבן אונ הט
ניט גפינן אפילו איין מענש זאל אזו הייסן פון די נעמן וואס יוסף האט גגעבן
אים איז דר ממונה גגאנגן צו יוסף אונ הט אים גזאגט עס איז שון דריי טאג
אז דו האסט מיר גגעבן די נעמן אונ עס איז קיינער ביי מיר ניט גוועזן האט
יוסף גשיקט זייני קנעכט אז מען זאל אפ זוכן זייני ברודר אונ מען זאל זיי
ברענגן פר יוסף אונ זיינע קנעכט זענן גגאנגן זוכן אין מצרים האבן זיי ניט
גקענט גפונן אונ דר נאך זענן די קנעכט גגאנגן קיין רעמסס זענן זיי אוך ניט
גוועזן אונ דר נאך זענן די קנעכט גגאנגן קיין גושן זענן זיי אוך ניט גוועזן

אונ

תם ווישר

אוּנ דִי קְנֶעכְט זֶענֶן גְקוּמֶן צוּ יוסף אוּנ הָאבֶּן צוּ אִים גְזָאגְט מִיר הָאבֶּן גְזוּכְט דִי דָאזִיגִי
מֶענְשֶׁן אוּנ מִיר הָאבֶּן זֵיי גִיט גֶעקֶענְט גְפוּנֶען אוּנ יוסף הָט גְמֶערְט אוּנ הָט נָאךְ אֵיין מָאל
גְשִׁיקְט זֶעכְצֶן קְנֶעכְט אַז זֵיי זָאלֶן גֵיין אָפּ זוּכֶן דִי דָאזִיגֶע מֶענְשֶׁן אוּנ הָאבֶּן זִיךְ צוּ שְׁפְּרֵייט
אוֹיף אַלֶע פֶר זַייטֶן פוּן מצרים. אוּנ הָאבֶּן גְפוּנֶען דִי דָאזִיגֶע מֶענְשֶׁן. הָאבֶּן דִיא קְנֶעכְט
גְזָאגְט צוּ דִי קִינְדֶער פוּן יעקב דֶר שני לםלך רוּפְט אֵייךְ אוּנ וַוי זֵיי זֶענֶן גְקוּמֶן צוּם שני
למלך הָאבֶּן זֵיי זִיךְ גְבוּקְט צוּא אִים אוּנ יוסף אִיז גְוֶוען אִין שֵׁיינֶם פַּאלֶץ אוּנ אִיז גְזֶעסֶן
אוֹיף דֶער שְׁטוּל אוּנ אִיז גְוֶוען אָן גְטוּן אִין קִינִיגְלִיכֶע קְלֵיידֶער אוּנ דִי גוֹלְדֶענֶע קְרוֹן אִיז
גְוֶוען אוֹיף זַיין קָאפּ אוּנ פִיל שררות זֶענֶען גְזֶעסֶן אַרוּם אִים אוּנ ווִיא דִיא קִינְדֶער פוּן יעקב
הָאבֶּן דֶר זֶעהֶן דֶעם שני למלך הָאבֶּן זֵיי זִיךְ זֵייעֶר פַר ווִינְדֶערְט אוֹיף דֶעם שֵׁיינֶעם גְשְׁטַאלְט
וָוס דֶר שני למלך הָט אוּנ הָאבֶּן זִיךְ נָאךְ אֵיין מָאל גְבִּיקְט צוּ אִים אוּנ ווִי יוסף הָט דֶר
זֶעהֶן דִי בְּרוּדֶער הָט יוסף זֵיי דֶר קֶענְט אוּנ זֵיי הָאבֶּן אִים נִיט דֶר קֶענְט אוּנ יוסף הָט אָן
גְהוֹבֶּן צוּ רֵיידֶען מִיט זֵייא אוּנ הָט גְזָאגְט פוּן וַואנֶען קוּמְט אִיר אָן הָאבֶּן זֵיי גֶענְפֶרְט מִיר
קוּמֶן אָן פוּן לַאנְד כנען צוּ קוֹיפֶן קָארְן בֵּיי דֶעם שני למלך דֶען עֶס אִיז בֵּיי אוּנְז זֵייעֶר
אֵיין גְרוֹסֶער הוּנְגֶער אוּנ יוסף הָט צוּא זֵייא גְזָאגְט אוֹב עֶס אִיז אֶמֶת וָואס אִיר זָאגְט נָאךְ
וָוס זֶענְט אִיר אַרֵיין גְגַאנְגֶען קֵיין מצרים אוֹיף צֶעהְן טוֹיעֶרְן אַז עֶס קֶען אַנְדֶערְשׁ נִיט זַיין נָאר
אִיר זֶענְט גְקוּמֶן אוּם שְׁפֶּעהֶן דָס לַאנְד אוּנ זֵיי הָאבֶּען אִין אֵיינֶם גֶענְפֶרְט צוּ יוסף אוּנ
זָאגֶן נֵיין אוּנְזֶער הַאר מִיר זֶענֶן עֶרְלִיכֶע מֶענְשֶׁען מִיר זֶענֶן קֵיין מָאל נִיט גְוֶוען קֵיין אוֹיס
שְׁפֶּעהֶערְס גֵייאֶרְט מִיר זֶענֶן גְקוּמֶן קוֹיפֶן קָארְן דֶען מִיר צַאלְי צֶעהֶן מֶענְשֶׁן זֶענֶן בְּרוּדֶער פוּן
אֵיין פָאטֶער הָט אוּנְזֶער פָאטֶער אוּנְז אָן גְזָאגְט בְּשַׁעַת אִיר וֶועט קוּמֶן קֵיין מצרים זָאלְט אִיר
נִיט אַרֵיין גֵיין קֵיין מצרים דוּרְךְ אֵיין טוֹיעֶר:

אוּנ יוסף הָט צוּ זֵיי נָאךְ אֵיין מָאל גְזָאגְט הַיינְט זֶעה אִיךְ וָוס אִיךְ הָאבּ גְזָאגְט אִיז אמת
אַז אִיר זֶענְט אוֹיס שְׁפֶּעהֶערְס פַאר וָואר וֶוער עֶס קוּמְט קוֹיפֶן קָארְן קוֹיפְט עֶר תֵּיכֶף
דֶעם קָארְן אוּנ גֵייט זִיךְ אַוֶועק אִין זַיין וֶועג אוּנ אִיר זֶענְט שׁוֹן פוּן דְרֵיי טֶעג גְקוּמֶן קֵיין
מצרים אוּנ אִיר קוֹיפְט נִיט קֵיין קָארְן מוּזְט אִיר בְּוַודַאי זַיין אוֹיס שְׁפֶּעהֶערְס אוּנ זֵיי הָאבֶּן
וַוייטֶער גֶענְפֶרְט צוּ יוסף חָלִילָה וְחַס צוּם הַארֶן צוּ רֵיידֶן אַזֶעלְכֵי רֵייד דֶען מִיר זֶענֶן גְוֶוען
צְוֶועלְף בְּרוּדֶער צוּ אוּנְזֶער פָאטֶער יעקב וָוס אוּנְזֶער פָאטֶער אִיז דֶער זוּן פוּן יצחק אוּנ יצחק אִיז
גְוֶוען דֶער זוּן פוּן אברהם העברי. אוּנ אַצוּנְד אִיז דֶער יוּנְגְסְטֶער מִיט אוּנְזֶער פָאטֶער אִין לַאנְד
כנען אוּנ אֵיינֶר אִיז פַר פַאלֶן גְוָוארֶן פוּן אוּנְז הָאבֶּן מִיר זִיךְ גְטְרַאכְט טָאמֶער אִיז עֶר דָא
דְרוּם הָאבֶּן מִיר אִים גְזוּכְט אוּנ יוסף הָט וַוייטֶער צוּ זֵיי גְזָאגְט הָט אִיר אִים דֶען גְזוּכְט אוֹיף
דֶר גַאנְצֶער וֶועלְט אוּנ אַצוּנְד קוּמְט אִיר אִים זוּכֶן אִין לַאנְד מצרים אוּנ זֵיי הָאבֶּן וַוייטֶער
גֶענְפֶרְט מֶען הָט אוּנְז גְזָאגְט אַז דִיא ישמעאלים הָאבֶּן אִים גְפִירְט קֵיין מצרים אוּנ הָאבֶּן
אִים פַר קוֹיפְט פַר אֵיין קְנֶעכְט אוּנ אוּנְזֶער בְּרוּדֶער אִיז גְוֶוען זֵייעֶר אֵיין שֵׁיינֶער פַּרְשׁוֹן הָאבֶּן
מִיר גְטְרַאכְט טָאמֶער הָט אִים אֵיין שררה גְקוֹיפְט פַאר אֵיין קְנֶעכְט דְרוּם הָאבֶּין מִיר אִים
גְזוּכְט אִין דִי הֵייזֶער טָאמֶער וֶועלְן מִיר אִים גְפוּנֶען וֶועלֶן מִיר אִים אוֹיס לֵייזֶן אוּנ יוסף הָט
גְזָאגְט מֶער צוּ זֵיי נָאךְ וָוס בַּדַארְפְט אִיר זָאגֶן אַזוֹ אֵיין גְרוֹיסֶען לִיגֶען אוּנ אִיךְ שְׁוֶוער

אזו

אזו ווי דער מלך לעבט אז איר זענט אום שפעהערס דרום זענט איר גיגאנגען אין די הייזר כדי מען זאל אייך ניט קענן געפונן אונ יוסף זאגט ווייטר צו זיי אוב איר וועט אים יוא געפונן אונ מען וועט וועלן פר אים איין אוצר געלט צו וועט איר געבן פר אים האבן זיי אים גענטפערט מיר וועלן פר אים געבן ווי פיל מען וועט וועלן אונ יוסף האט ווייטר צו זיי גזאגט מאמר וועט מען ניט וועלן אים אפ געבן צו אייך אפילו פר איין אוצר געלד האבן זיי אים גענטפערט אז מען וועט ניט וועלן אים אפ געבען צוא אונז פאר אום לייזונג געלד וועלן מיר אונזר ברודר דאך אפ נעמן אונ וועלן אהיים גיין אונ יוסף האט ווייטער צו זיי גזאגט דאס איז אמת וואס איך זאג אז איר זענט אום שפעהערס אונ איר ווילט צווינגן די מענשן פון דעם לאנד מצרים דען איך האב געהערט אז צוויא מענשן פון אייך האבן חרוב געמאכט שכם אובר אייער שוועסטר אצונד ווילט איר אזו טון צו דעם לאנד מצרים אובר אייער ברודר. יוסף זאגט ווייטער צו זיי מיט דעם וועל איך וויסן אז איר זענט ערליכע מענשן אז איר וועט אוועק שיקן איינעם פון אייך ער זאל ברענגן דעם יונגסטן ברודער אהער צו מיר אונ אז איר וועט אזו טון וועל איך וויסן אז איר זענט ערליכע מענשן אונ יוסף האט גרופען זיבציג גבורים פון זיינע גבורים אונ האט גזאגט צו זיי נעמט די דאזיגע מענשן אונ ברענגט זייא אין דער תפיסה אריין אונ דיא זיבעציג גבורים האבן גנומן די צעהן מענשן אונ האבן זיי איינגזעצט אין דער תפיסה דרייא טעג אונ ווי עס איז גקומן פר נאכט פון דעם דריטן טאג האט יוסף גהייסן אז מ'זאל זיי ארוס לאזן פון דער תפיסה אונ מען זאל זיי ברענגן צו עם אונ יוסף האט צו זייא גזאגט אז איר וועט דס טון וועל איך וויסן אז איר זענט ערליכע לייט אונ איר וועט בלייבן לעבן איינר פון אייך זאל בלייבן דא אין דר תפיסה אונ איר אלע גיין מענשן געמט אייך אן קארן אונ גייט אהיים צום לאנד כנען אונ איר זאלט מיר ברענגען אייער יונגסטן ברודער אונ אז איר וועט מקיים זיין מייני רייד וועל איך וויסן אז איר זענט ווארהאפטיגע לייט אונ יוסף איז אוועק גגאנגן אין איין חדר אריין אונ האט דארטן גוויינט איין גרוס גוויין דען ער האט זיך זייער דר בארימט אוף זיי אונ דר נאך האט יוסף זיך אן גוואשט דס פנים אונ איז ארויין גקומן צו זיי אונ האט גהייסן אז מען זאל נעמן שמעון אין דר תפיסה אריין אונ די גבורים האבן גאיילט אונ האבן אן גנומן שמעון דר וויל האט שמעון אגשריי גטון האט מע דס גהערט אין פיל גאסן ועגן די זיבציג גבורים אנטלאפן גווארן איז מער ניט אובר געבליבע אי' שטוב נאר יוסף מיט זיין זון מנשה אונ ווי מנשה האט דר זעהן די גבורה פון שמעון האט אין מנשה זייער גרומט דר צארן איז מנשה אוף געשטאנען אונ האט מיטן פוסט דר לאנגט איין זעץ אובער דעם ריקן פון שמעון איז שמעון געשטילט גווארן אונ מנשה האט גבונדן שמעון אונ האט אים גבראכט אין דער תפיסה אונ אלי קנגרד פון יעקב האבן זיך פר וואונדרט אוף דר גבורה פון מנשה האט שמעון גזאגט צו זייני ברודר דס שלאגן שיינט פון אונזער פאטרס הוז גזונר. אונ דר נאך האט יוסף גבאטן אז מען זאל אן שיטן זייערע זעק מיט קארן אונ דס געלט פאבן קארן זאל מען אוך אריין לייגן אין זייערע זעק אונ מען זאל מיט געבן שפייז אופען וועג: אונ יוסף האט זייא אן גזאגט קמען השם אז איר זאלט מיט ברענגן אייער יונגסטען ברודער צו מיר

און

תם וישר

אונ זענן דר נאך אוועק גגאנגן צום לאנד כנען צו זייער פאטר . אונ ווי זיי
זענן גקומן אוף איין הארבריג הט לוי אוף געפנט זיין זאק הט ער גפונן
אין זאק דם געלט וום זיי האבן אפ גוואונן צו יוסף פארן קארן . אונ זיי
אלי האבן זיך זייער דר שראקן אונ האבן גזאגט ווס איז דם וואס גאט ב״ה
הט צו אונז גטאן אונ אצונד וועט מען אין מצרים אוף אונז מאכן גרוסי
בלבולים . אונ יהודה הט צו זיי גזאגט פר וואר מיר זענן יוא שולדיג
אונ מיר האבן גזינדיגט צו גאט ב״ה מיט דעם וואס מיר האבן פר קופט
אונזר ברודר אונ ראובן הט צו זיי גזאגט פר וואר איך האב אייך גזאגט
אז מיר זאלן ניט זינדיגן מיט דעם קונד אונ איר הט מיך ניט גוואלט צו
הערן אצונד פארשט גאט ב״ה פון אייך זיין בלוט . אונ זיי האבן אובר
גגעכטיגט אוף דעם דאזיגן אורט ווי זיי האבן דם געלט גפונן אונ וויא
עס איז טאג גווארן האבן זיי ארוף גלייגט דעם קארן אוף די אייזלען
אונ זענן גגאנגן ביז צו דעם לאנד כנען צום פאטער . אונ וויא זייא זענן
גקומען צו דעם פאטר איז דר פאטר ארוס גגאנגן אקעגין זיי האט ער
דער זעהן אז זיין זון שמעון איז ניט פרהאנדן מיט זיי הט יעקב גזאגט צו
זיי ווי איז אייער ברודר שמעון ווס איך זעה אים ניט האבן די קונדער
צו אים דער ציילט ווס עס הט זיך צו זייא גטראפען אונ ווי זיי זענען
גקומן אין זייערע הייזער אריין האבען זיי געפינט זייערע זעק האבן זיי
דר זעהן אז דם גאנצע געלט איז פרהאנדן האבן זיי זיך זייער גפארכטן
אונ אויך זייער פאטר . אונ יעקב הט צו זיי גזאגט ווס איז דם ווס איר
הט צו מיר גטון איך האב צו אייך גשיקט מיין זון יוסף ער זאל זעהן
דם פריד פון אייך האט איר מיר גזאגט איין בייזע חיה האט אים אוף
גגעסן איז שמעון גגאנגן מיט אייך קופן קארן ענפערט איר אז דר
שני למלך האט אים גבונדען אונ האט אים אין דער תפיסה אריין
גזעצט אונ אצונד ווילט איר נאך נעמן בנימין כדי איר זאלט אים אויך
טייטן אונ איר וועט מאכן נידרן מיין גרייזקייט אין גרוב אריין אובר
בנימין אונ יוסף אונ אצונד זאג איך אז מיין זון בנימין וועט ניט גיין
מיט אייך דען זיין ברודר איז גשטארבען אונ ער איז אליין מיר אובר
גבליבן אונ אוב ער וועט גיין מיט אייך וועט זיך אים אויך טרעפן אזוא

ווי״א

ווי צו זיין ברודר הט זיך גטראפן און ראובן הט גזאגט צום פאטער גיב אויף מיר בנימין און אויב איך וועל ניט אפ ברענגען בנימין צו דיר זאלסטו טייטן מייני צוויי זון . און דער הונגער איז גווארן אלע מאל גרעסער און אלע מענטשן פון דעם לאנד כנען פלעגן גיין קיין מצרים קופען קארן און דער קארן וואס די קונדער פון יעקב האבן גבראכט פון מצרים הט גדוערט צוויי חדשים מיט עטליכע טעג און וויא דר קארן איז אויס גגאנגן זענן זיי גווארען הינגריג זענן גקומן דאס הוז גזונד פון יעקב און דאס קליין גזונד צו יעקב און האבן אים ארום גרינגלט און האבען גזאגט צו אים גיב אונז עסין פאר וואס זאלן מיר שטארבן פאר דיינע אויגן און ווי יעקב האט גהערט די רייד פון קליינע קונדר האט ער גוויינט איין גרוס גוויין און האט זיך זייער דר בארימט אובר זייא האט יעקב גרופן זיינע גרוסע קונדר זענן זיי גקומן און האבן זיך גזעצט פר אים הט יעקב צו זייא גזאגט זעהט איר דען ניט דיא קליינע קונדר וויינן און זענן הונגריג און פר וואס גייט איר ניט קופן קיין קארן הט יהודה געענפערט און גזאגט צום פאטר ווען טו שיקן מיט אונז דיין זון בנימין וועלן מיר גיין קיין מצרים נאך קארן און אויב דוא וועסט ניט שיקן מיט אונז דיין זון בנימין וועלן מיר ניט גיין קיין מצרים דען דער שני למלך האט אונז אן גזאגט אז מיר זאלין ניט קומען אן אים און דער שני למלך איז זייער איין גרוסער גבור און איין גרוסר חכם און אזו איין גלייבעניש וויא ער איז ניט פר האנדן אויף דער וועלט און אלע שרים וואס זענן ארום מצרים טוען אן אים קיין שום זאך ניט און אויך בשעת מיר זענען אוועק גגאנגען פון אים האבען מיר זיך גטראכט ווי מיר האבן גטון צו דיא שטעט פון אמורי און דר צארן האט גברענט אין אונז וואס ער האט אונז חושד גוועזן אז מיר זענן אוים שפעהערס אבער אז מיר זענען נאך איין מאהל גקומען צו אים איז אויף אונז גפאלען איין גרוסער פחד און מיר האבען ניט גקענט ריידן צוא אים אפילו איין ווארט און אצונד אונזער ליבער פאטער שיק מיט אונזר ברודר בנימין וועלן מיר גיין קיין מצרים נאך קארן צו איין דער גרונג און מיר וועלן ניט אוים שטארבען פאר גרוים הונגער

און

און יעקב הט צו זיי גזאגט פר וס הט איר מיר איבר גטאן מיט דעם
וס איר הט גזאגט צום שני למלך אז איר הט נאך איין יונגסטן ברודר
און יהודה הט גענפרט צום פאטר יעקב גיב דאך בנימין אין מיין האנט
און מיר וועלן גיין קיין מצרים און אוב איך וועל קומן פון מצרים און
עם וועל איך זיין איין זינדיגר צו דיר אלע מייני לעבן טעג און האטשו
דען נים גזעהן אז אונזרי קליינע קונדר ויינן וארום זיי זעבן הונגריג און
אצונד זאל דר היצט ווערן דיין דר בארימקייט אויף זיי און זאלסט שיקן
דעם יונגסטן זון מיט אונז און טוא תפלה צו גאט ב"ה אויף אונז אז גאט
ב"ה זאל טון מיט אונז חסד אז מיר זאלן גפונן חן ביי דעם שני למלך
מיט זיינע מענשן און מיט דעם וס מיר זאמין זיך אזו לאנג מיט דעם
וס מיר ריידן מיט דיר וואלטן מיר שון גקענט צווייא מאל זיך אום קערין
פון מצרים מיט דיין זון בנימין און יעקב הט גזאגט צו זייני קונדר איך
וועל מיך פר זיכרן אין גאט ב"ה ער וועט אייך מציל זיין און גאט
ב"ה וועט אייך געבן חן אין די אויגן פון דעם שני למלך און אויך ביי
אלי זיינע מענשן און אצונד שטייט אויף און נעמט איין מתנה וס עס
גפינט זיך אין דאזיגן לאנד און ברענגן עם פר עם און דר אלמאכטיגר
גאט זאל אייך געבן צו איין דר בארימקייט פר עם און ער זאל מיט
אייך שיקן בנימין מיט שמעון אייער ברודר און דיא קונדר פון יעקב
זענן אויף גישטאנן און האבן גנומן זייער ברודר בנימין און פון דעם
בעסטין גווערין פון דעם לאנד כנען און אויך פיל זולבר און יעקב
הט אן גזאגט צו זיינע קונדער אז זייא זאלן אפ היטן בנימין אויפן
וועג און זייא זאלן זיך נים אפ שיידען פון עם אויפן וועג און אויך
אין מצרים און יעקב איז אויף גשטאנן און הט פר שפרייט זייני הענט
צו גאט ב"ה תפלה צו טוען און האט גזאגט גאט מיין גאט וואס דוא
ביסט דר גאט פון דעם הימל און פון דר ערד גידענק דאס זיכרהייט
וס דוא האסט פאר זיכרט צו מיין עלטר פאטר אברהם און אויך צו
מיין פאטר יצחק אז דו זאלסט טון גינאד צו מיינע קונדר און זאלסט
זיי נים איבר ענפערן אין די הענט פון די מצרים גאט ב"ה טוא דס
פון וועגן דיין דער בארימקייט און זיי זיי מציל פון די מצרים און אויך

דם הוז גזונד פון יעקב האבן אוך גהובן זייערי אויגן צו גאט ב״ה און האבן גוויינט און גשרוגן אז גאט זאל מציל זיין זייערי עלטרין פון די הענד פון מצרים . און יעקב הט גשרובן איין בריב צום שני למלך פון מצרים און הט גגעבין צו יהודה מיט זייני ברודר . אין דעם בריב איז אזו גשטאנן גשריבן פון מיר דיין קנעכט יעקב דר זון פון יצחק און מיין פאטר יצחק איז דער זון פון אברהם העברי שרייב איך צו דעם בעריממן שליט ווס ער איז שטארק און מעכטיג און קלוג דם שני למלך פריד און זעגן און דר האר ווייכט אז דר הונגר הט זיך זייער גשטארקט אין לאנד כנען האב איך גשוקט מייני קונדר אז זיי זאלן גיין קופן קארן אין מצ״ים כדי מיר עפיס דר נערין און איך בין זייער אלט און איך קען שון גאר נית זעהן מיט מייני אוגן און איך וויין אלי טאג פר טאג אוף מיין זון יוסף ווס ער איז פר פאלן גיווארן פון מיר איך הב אן גזאגט צו מייני קונדר בשעת אז זיי וועלן קומן קיין מצרים זאלן זיי נית ארין דורך איין טויער און אוך האב איך זיי אן גזאגט אז זיי זאלן גיין זוכען מיין זון יוסף אין מצרים טאמר וועלן זיי עם גפונן און זיי האבן גטון ווי איך האב אן גזאגט אצונד הט מען זיי גמאכט פר אום שפערס פר וואר איך האב גהערט אז דר האר איז איין גרוסר חכם און פאר וואס זאל מען נית פר שטיין צו זענן זיי אום שפערס און אוב גיין און אוך האב איך גיהערט אז דר האר הט פותר חלום גוועזן צו פרעה און האט עם מודיע גוועזן אז עס וועט זיין איין הונגר און פר ווס זאל כבודו נית פר שטיין מיט זיין חכמה אז מייני קונדר זענן נית אום שפיערס און אצונד מיין האר איך שיק מיין יונגסטן זון אזו ווי דו האסט בעפולן צו מיינע קונדר און אצונד בעט איך דיך זייער אז דו זאלסט טאן דיינע אויגען אוף מיין יונגסטן זון ביז ער וועט זיך אום קערן מיט פריד צוא מיר מיט זיינע ברודר און דוא ווייסט וואול און האסט גהערט וואס אונזער גאט הט גטאן צו ליב מיין עלטר פאטער אברהם און מיין פאטער יצחק אז דיא גבורה פון גאט ב״ה איז תמיד מיט אונז און גאט ב״ה הערט תמיד צו אונזרע תפילות און ער פאר לאזט אונז קיין מאל נית און אוב מען וועט שלעכץ טון מייני קונדר וועל איך רופן צו גאט ב״ה .

תם וישר

און אצונד גייט מיין זון בנימן מיט זייני ברודר צו דיר בעט איך דיך אז מען זאל עם ניט טון קיין שלעכץ און זאלסט עם אפ שיקן מיט זיינע ברודר צו מיר מיט פריד. און דר פר וועט גאט דיין גדולה און כבוד פר גרעסרן און אריכת ימים וברכה להדר כבודו שענקן. און יעקב הט געגעבן די דאזיגע בריב צו יהודה אז ער זאל זי אפ געבן צום שני למלך פון מצרים און די קונדר פון יעקב זענן איף גשטאנן און האבן גנומן זייער ברודר בנימן און אוך די מתנה און זענן גנאנגן קיין מצרים און ווי זיי זענן גקומן קיין מצרים זענן זיי גנאנגן צום שני למלך און האבן זיך גשטעלט פר עם. און ווי יוסף הט זיי דר זעהן מיט זיין ברודר בנימן הט ער זיי געגעבן שלום און יוסף הט גבאטן אז מען זאל מאכן איין מאל צייט און עם איז גוועז מיטאג צייט האט יוסף גשיקט אז מען זאל ברענגן פר עם בנימין. האבן די מענשן וואס זענן גוועזן אין שטוב ביי יוסף דר ציילט אז יעקבס קינדר האבן אפ געגעבן דם געלד וואס זיי האבן גפונען אין די זעק הט יוסף געענפערט צו די מענשן זאגט זיי לאזן זיי גאר קיין מורא ניט האבן דם געלט איז ניט מיינס זייער גאט הט זייא געגעבן דם געלט. און יוסף הט אום גיצוגן שמעון. איז שמעון גקומן פר די ברודר און הט גזאגט צו זיי דר שני למלך הט גטאן צו מיר פיל גוטס דען תיכף ווי איר זענט אוועק גנאנגן פון מצרים הט ער מיך אוף גבינדן און הט מיך ארוס גנומן פון דר תפיסה. און יהודה האט אן גנומן זיין ברודר בנימן און הט עם גבראכט פר יוסף און יהודה מיט בנימן האבן זיך גבוקט צו עם און דר נאך האבן זיי עם גגעבן די מתנה וואס זיי האבן גבראכט פון דעם פאטר און יוסף הט גזאגט צו זייא איז פריד צו אייערי קונדר איז פריד צו אייער פאטר האבן זיי געענפערט צו אים עס איז אלדונג מיט פריד. און יהודה הט ארוס גנומן די ברוב און הט געגעבן צו יוסף אין דר האנט און יוסף האט איבר גליינט דיא ברוב הט ער דר קענט אז דם כתב איז פון זיין פאטר און יוסף האט זיך ניט גקענט אוף האלטן און איז גנאנגן און איין חדר און הט גוויינט איין גרוס גוויין און בנימן הט גנעהנט צו יוסף הט יוסף ארוף גלייגט זיין האנט אוף בנימנס קאפ און יוסף הט גזאגט נאט ב״ה זאל דיך לייט

ועליגו

זעלינן אונ יוסף הט גזאגט אז מען זאל לייגן ברוט צום טיש . אונ יוסף הט גהאלטן איין בעכר אין דר האנט ווס ער הט מיט דעם גיטרונקען אונ דר בעכר איז גוועזן פון גוט זולבר אונ עס איז גוועזן אריין גזעצט אין דעם בעכר זייער טייערי שטיינדלך אונ יוסף האט איין זעץ גטאן מיטן בעכר אין זיין האנט בשעת זייא האבן זיך גזעצט עסין אונ יוסף הט גזאגט צו די ברודר איך וויים וואול מיט דעם בעכר ווער עס איז צווישן אייך איין בכור . אונ ראובן איז דר בכור אונ שמעון אונ לוי און יהודה אונ יששכר אונ זבולן זענן פון איין מוטר זגט יוסף זייא גזעצט ווי זיי זענן געבארן געווארן . אונ די איבריגע הט ער אוך גזעצט ווי זיי זענן געבארן געווארן . אונ יוסף הט צו זיי גזאגט אייער קליינר ברודר הט ניט קיין ברודר פון זיין מוטר אונ איך האב אוך ניט קיין ברודר פון מיין מוטר לאז ער זיך זעצן מיט מיר עסין אונ בנימן איז אוף גגאנגן צו יוסף אונ הט זיך גזעצט מיט יוסף אוף דר שטול אונ די ברודר פון יוסף האבן זיך פר וואונדרט דרוף אונ די ברודר האבן גגעסן מיט יוסף אין דער זעלביגר צייט אונ יוסף הט זיי גגעבן צו איטליכן פון זייני ברודר איין מתנה אונ צו בנימן האט ער אוך גגעבן איין מתנה אונ אפרים איין מתנה אונ מנשה איין מתנה אונ אסנת דס ווייב פון יוסף האט אויך גגעבן צו בנימן איין מתנה הט בנימן גהאט פינף מתנות אונ יוסף הט זיי גגעבן וויין אז זיי זאלן טרונקן האבן זיי ניט גוואלט טרונקן אונ האבען צו עם גזאגט זינט יוסף איז פר פאלן גווארן טרונקן מיר ניט קיין וויין אונ מיר עסן ניט קיין גוט עסן . אונ יוסף האט זייא בשווארן אונ הט זיך גשטארקט אוף זייא האבן זייא גמוסט טרונקן וויין אונ האבן מיט עם גטרונקן דעם זעלבינן טאג איין גאנצן טאג :

אונ דר נאך הט יוסף גיפרעגט צו בנימן האסטו עפיס קונדר הט בנימן גיענפרט איך האב צעהן קונדר אונ אזו הייסן זיי בלע אונ בכר און אשבל אונ גרא אונ נעמן אונ אחי אונ ראש אונ מפים אונ חופים אונ ארד איך האב זיי אלי אזו גרופן אוף דעם טרעפונג ווס עס הט זיך גטראפן צו מיין ברודר יוסף אונ יוסף האט גזאגט צו בנימן אז איך בין דיין ברודר יוסף נייארט דו זאלסט ניט מגלה זיין די זאך צו דיינע ברודער

איך

אִיךְ וֶועל דִיךְ מִיט זֵיי אַוֶועק שִׁיקְן אוּנ דֶר נָאךְ וֶועל אִיךְ הֵייסֶן אַז מֶען זָאל ווִידֶר קֶערִין דִיךְ מִיט דַיינֵי בְּרוּדֶר קֵיין מצרים אוּנ אִיךְ וֶועל דִיךְ אַוֶועק נֶעמֶן פוּן זֵיי וֶועל אִיךְ זֶעהֶן אוֹבּ זֵיי וֶועלֶן מלחמה הַאלְטֶן מִיט מִיר דֶר פַר וָוס אִיךְ הָאבּ דִיךְ צוּ גְנוּמֶן בַּיי זֵיי וֶועל אִיךְ וִויסֶן אַז זֵייא הָאבֶּן חֲרָטָה אוּף דֶעם וָוס זֵיי הָאבֶּן מִיר גְטָאן אוּנ דֶר נָאךְ וֶועל אִיךְ זִיךְ צוּ זֵיי דֶר קֶענֶן אוּנ אוֹבּ זֵיי וֶועלֶן דִיךְ פַר לָאזִין וֶועסְטוּ זִיצֶן דָא אוּנ זֵיי וֶועל אִיךְ אַוֶועק שִׁיקְן אוּנ וֶועל מִיךְ נִיט דֶר קֶענִין אוּנ יוסף הָאט גְהֵייסֶן אַז מֶען זָאל וַוייטֶר דָם גֶעלְט אַרַיין טָאן אִין זַאק אוּנ דֶעם גוּטֶן בֶּעכֶר וָוס אִיךְ הָאבּ זָאל מֶען אַרַיין לֵייגֶען אִין דֶעם זַאק פוּן בנימין אוּנ מֶען זָאל זֵיי מִיט גֶעבֶּן שְׁפֵּייז אוֹפֶן וֶועג אוּנ ווִיא עֶס אִיז גְקוּמֶן אוֹפֶן אַנְדֶרִין טָאג אִין דֶר פְרִיא זֶענֶן דִיא בְּרוּדֶער פוּן יוסף אוּף גְשְׁטַאנֶן אוּנ הָאבֶּן אַרוּף גְלֵייקְט זֵייעֶרִי זֶעק אוּף דִיא אֵייזְלֶען אוּנ הָאבֶּן גְנוּמֶן זֵייעֶר בְּרוּדֶר בנימן אוּנ זֶענֶן אַוֶועק גְגַאנְגֶען אִין זֵייעֶר וֶועג צוּם לַאנְד כנען אוּנ ווִיא זֵיי זֶענֶן נִיט גְוֶועזְן וַוייט פוּן מצרים הָאט יוסף גְזָאגְט צוּ זַיין הוֹף מֵיינְסְטֶער אֵייל אוּנ גֵיי גֶעךְ צוּ דִי עֶלִיף מֶענְשֶׁן וָוס זֶענֶן נִיט לַאנְג אַוֶועק גְגַאנְגֶען . אוּנ זָאלְסְט זָאגֶן צוּ זֵיי נָאךְ וָוס הָאבֶּן זַיי גְגַנְבֶת דֶעם גוּטֶן בֶּעכֶר פוּן דֶעם שׁני למלכות . אוּנ דֶר הוֹף מֵיינְסְטֶער אִיז אוּף גְשְׁטַאנֶן אוּנ אִיז זֵיי נָאךְ גְלָאפְן אוּנ הָאט זֵיי אָן גְיָאגְט אוּנ הָאט צוּ זֵיי גְזָאגְט אַזוֹ וִוי יוסף הָאט אִים אָן גְזָאגְט . אוּנ ווִי זֵיי הָאבֶּן דֶר הֶערְט דִי דָאזִיגֶע רֵייד הָאט דֶר צָארֶן גְגְרוּמְט אִין זֵיי אוּנ הָאבֶּן גְזָאגְט צוּם הוֹףמֵיינְסְטֶער בַּיי וֶועמֶן מֶען וֶועט גְפוּנֶען דֶעם בֶּעכֶר זָאל וֶוערְן גְטֵייט אוּנ מִיר אַלִי זָאלֶן זַיין קְנֶעכְט צוּם שׁני למלכות אוּנ הָאבֶּן גְזוּכְט אִין אַלִי זֶעק . דָאט מֶען גְפוּנֶען דֶעם בֶּעכֶר פַאר שְׁפֶּעקְט אִין דֶעם זַאק פוּן זֵייעֶר בְּרוּדֶר בנימן . אוּנ ווִי דִי בְּרוּדֶר הָאבֶּן דֶר זֶעהֶן אַז מֶען הָאט גְפוּנֶען דֶעם בֶּעכֶר אִין דֶעם זַאק פוּן בנימן הָאבֶּן זֵייא צוּ רִיסֶן זֵייעֶרִי קְלֵיידֶר אוּנ הָאבֶּן זִיךְ אוּם גְקֶערְט קֵיין מצרים . אוּנ בשעת זֵייא זֶענֶן גְגַאנְגֶען אוֹפֶן וֶועג הָאבֶּן זֵיי גְשְׁלָאגֶן זֵייעֶר בְּרוּדֶר בנימן בִּיז זֵיי זֶענֶן גְקוּמֶן קֵיין מצרים . אוּנ ווִי זֵיי זֶענֶן גְקוּמֶן קֵיין מצרים זֶענֶן זֵיי תיכף גְגַאנְגֶען צוּ יוסף אוּנ הָאבֶּן זִיךְ פַר אִים גְשְׁטֶעלְט אוּנ דֶר צָארֶן הָאט זֵייעֶר גְגְרוּמְט אִין יהודה אוּנ הָאט גְזָאגְט צוּ עֶס אַז ווִי גָאט ב״ה לֶעבְּט אַז דָם וָוס דוּ הָאסְט

אונז אום געקערט קיין מצרים כדי מיר זאלן פר וויסטן די שטאט מצרים. און ער איז געזעסן אוף דר שטול און זייני גבורים זענן געשטאנן לעבן אים און ער הט גזאגט פר וואס הט איר ביי מיר אוועק גגנבת דעם גוטן בעכר און איר זענט מיט אים אוועק גגאנגן. נייערט איך ווייס וואול נאך וואס איר הט נגנבת דעם בעכר כדי איר זאלט מיט דעם בעכר קענן ערפארן ווי אייער ברודר יוסף איז. און יהודה הט גזאגט צו עם ווס זאלן מיר זיך גרעכט מאכן אז גאט ב"ה צערינט היינט אוף אונז דרום הט ער אונז דס צו גשוקט. און ער איז אוף גשטאנן פון דר שטול און איז צו זיי צו גגאנגן און הט מיט גוואלד צו גנומן פון זיי בנימן און גייט אין איין חדר אריין און הט פר שלאסן פר זיי די מיר און ער הט גזאגט צו זיינעם הוף מיינסטר אז ער זאל זאגן צו זיינע ברודר אז זיי זאלן אהיים גיין מיט פריד צו זייער פאטר און ביי וועמן דער בעכר איז גוועזן דעם הט דר שני למלכות צוא גנומן פר איין קנעכט. דר הוף מיינסטר הט אזו גטאן:

פרשת ויגש

און וויא יהודה הט דער זעהן ווס דר שני למלך הט גטון צו זיי הט יהודה גענענט צו יוסף און הט גזאגט איך בעט דעם הארן אז דער האר זאל צו הערן ווס דער קנעכט וועט ריידן הט יוסף צו אים געענפערט רייד און איך וועל צו הערן הט יהודה צו אים גזאגט פר וואר בשעת אז מיר זענין גקומן צום ערשטן קויפן קארין ביי דיר האסטו אונז גמאכט פר אויס שפעהערס און האסט אונז גיהייסן ברענגן אונזר יונגסטן ברודר האבן מיר אים גבראכט צו דיר און אצונד מאכסטו ווייטר איין בלבול אויף אונז און אצונד בעט איך דעם הערין אז דר האר זאל אונז אום קערין אונזר ברודר און מיר וועלין גיין מיט פריד צו אונזר פאטר און אויב ניט וועלן מיר פר וויסטן מצרים. און יוסף הט געענפערט צו יהודה ווס עפינסטו דיין בריט מויל און רעטסט אן הכנעה דא שווער איך אז וויא פרעה לעבט אז איך וועל הייסן אז מיינע גבורים זאלען מלחמה האלטן מיט אייך וועכטו מיט דיינע ברודר דער טרונקען ווערין אין זייער שפאייעכץ וואס איטליכר פון זיי וועט איין שפייא טאן

און

תם וישר

אונ ער הט וייטר גזאגט צו יוסף גאט ב"ה איז איין עדות אז איך חיל ניט מלחמה
האלטן הדר כבודך אונ איך בעט אז דו זאלסט אפ געבן אונזער ברודר אונ מיר
וועלן אוועק גיין אונ יוסף האט וייטר געענטפערט צו עם איך האב דיר שון לאנג גזאגט
אפילו דו וועסט קומן מיט אלי שרים פון כנען וועסטו ביי מיר ניט אפ געמן דיין ברודר.
אונ יהודה הט וייטר גזאגט צו יוסף אז מיר וועלן קומן צו אונזער פאטר אונ ער
וועט זעהן אז בנימין איז ניט פר האנדן מיט אונז וואס וועלן מיר ענטפרן אונ יוסף הט וייטר
צו אים געענטפערט איר זאלט זאגן צו אייער פאטר דר שטריק איז נאך גגאנגן צום עמיר.
אונ יהודה הט וייטר גזאגט צו יוסף פר וואר דו ביסט יוא איין שליט פר וואס זאלן מיר
זאגן אזו איין גרויסן ליגן אונ יוסף הט געענטפערט צו עם נאך וואס האט איר גזאגט איין ליגן
מיט דעם וואס איר הט גזאגט אוף אייער ברודר יוסף איין חיה רעה האט עם פר צוקט אונ
איר הט עם גאר פר קופט פר צוואנציג שטוק זילבר צו די מדינים אונ יוסף האט צו
זיי גזאגט איר מיינט אז נאר צו אייך איז געגעבן געווארן די גבורה מיר זענן ב"ה אוך
גרויסי גבורים אונ נאך וואס בארעמט איר זיך בארומן מיט אייער גבורה אונ וויא יוסף
האט דר זעהן אז דר צארן פון יהודה איז גישטילט געווארן האט יוסף אן גהובן צו ריידן
מיט יהודה וייכי רייד אונ יוסף הט גזאגט צו יהודה פר וואר דייני רייד זענן אמת
אונ אייער גאט האט אייך ליב אונ גאט זאל אייך בענטשן נייארט זאג מיר פאר וואס
שטעלסטו זיך ארויס מער פון אלע דיינע ברודר אונ יהודה הט געענטפערט צו אים אונ
הט גזאגט פר וואס איך האב ערוב געוועזן ביי מיין פאטר פר בנימן אונ הב צו גזאגט
מיין פאטר אוב איך וועל דיר אים ניט אפ ברענגען זאל איך זיין זינדיג אלי מייני טעג
פר גאט ב"ה דרום רייד איך מער פון אלע מיינע ברודר. אצונד בעט איך אז דו זאלסט
מיין ברודר אהיים שיקן צו מיין פאטר אונ איך וועל זיין ביי דיר איין קנעכט אונ וועל
דיר בווראי איין געמן אלי מלחמות אונ וועלכר עס הט אן דיר מורד געוועזן אפילו ער
זאל האבן אזו פיל חיל וויא זאמד פון ים וועל איך מיט גאטס הילף איין געמן דיא
מלחמה פר וואר דו זאלסט וויסן אוב דו האסט ניט געהערט אז מיין עלטר פאטר אברהם
מיט זיין קנעכט אליעזר האבן נובר געוועזן דיא גבורים פון עלם מיט זייער חיל אין איין
נאכט אונ פון דעסט מאל אן איז געגעבן געווארן צו אונז די גבורה אונ יוסף הט געענטפערט
אונ הט גזאגט צו אים דס וואס דו זאגסט איז אמת אונ איך וויס אוך וואול אז דיא
עברים זענן גרויסי גבורים אונ גאט ב"ה בגערט אין אייך נייארט מיט דעם וועל איך
אייך אפ לאזן אייער ברודר אז איר זאלט מיר ברענגן זיין ברודר וואס ער איז פר פאלן
געווארן אונ איר הט אליין גזאגט צו מיר אז ער איז פר האנדן אין מצרים אצונד גייט אונ
זוכט אים אוס וועט איר אים צו מיר ברענגען וועל איך אייך אייער ברודר בנימן אפ לאזן
אונ אוף יענם הט איר ניט ערוב געוועזן ביי אייער פאטר אונ שמעון הט גזאגט צו יהודה
איך האב שון לאנג גזאגט צום שני למלך אז מיר וויסן ניט צו אונזר ברודר יוסף לעבט
אודר ער איז טוט דר וויל הט יוסף דר זעהן אז יהודה איז זייער פר ביטערט הט יוסף
צו זיי גזאגט פאר וואר איר זאגט אז אייער ברודר איז געשטארבן נון אז איך וועל אים

רופן

דורפן וועט ער קומן אצונד פר אייך וועט אים געבן צו מיר פר אייער ברודר בנימן: און יוסף הט אן גהובן צו ריידן און הט גזאגט יוסף יוסף קום וועסטו זיך זעהן מיט דייני ברודר און ווי יוסף הט אזו גזאגט האבן זיך די ברודר ארום גקוקט אהין און אהער צו זעהן פון וואנט יוסף וועט אן קומן און יוסף הט צו זיי גזאגט נאך וואס בדארפט איר קוקן צהין און אהער פר וואר איך בין יוסף וואס איר הט מיך פר קופט קיין מצרים און אצונד לאז אייך ניט באנק טון אין אייערי אוגן וואס איר הט מיך פר קופט דען צו איין דר נערונג הט גאט ב"ה מיך גשוקט אהער און ווי זיי האבן דס דר הערט זענן זיי דר שראקן גווארן און יהודה איז נאך מיין דר שראקן גווארן און ווי בנימן הט דר הערט די דאזיגי רייד איז בנימן צו גלאפן צו יוסף און הט אים גהאלזט און איז גפאלן אוף יוסף האלז און הט גוויינט און ווי די ברודר האבן דר זעהן אז בנימן איז גפאלן אוף יוסף האלז און וויינט זענן זיי אוך גפאלן אוף יוסף האלז און האבן אוך גוויינט און האבן אלי גוויינט איין גרוס גוויין. און די זאך איז גהערט גווארן אין דעם הויז פון פרעה אז די לייט זענן די ברודר פון יוסף איז עס זייער וואול גפעלן די זאך און פרעה הט גשוקט זייני שרדות און גבורים צו יוסף אז זיי זאלן זיך פרייען מיט יוספס ברודער און פרעה הט גשוקט צו יוסף אז יוסף זאל זאגן זייני ברודר אז זיי זאלן ארום פארן קיין מצרים און אוך זאל יוסף געבן צו זייני ברודר גרוסי מתנות און זאל איטליכן אן קליידן פייני קליידר און זאל געבן צו איטליכן דריי הונדרט שטיק זילבר און יוסף הט זיי גהייסן אן טון די גוטי קליידר און הט זיי גבראכט פר פרעה און ווי פרעה הט דר זעהן די ברודער פון יוסף און אז זיי זענן אלי גרוסי גבורים און זייער שייני מענשן הט ער זיך דרוף זייער גפרייט און דר נאך זענן זיי אוועק גגאנגן פון פרעה כדי זיי זאלן גיין צום לאנד כנען צו זייער פאטר און בנימן איז אוך גוועזן מיט זיי און יוסף איז אוף גשטאנן און הט זיי גגעבן עלף רייט וועגן און הט זיי אוך גגעבן דעם רייט וואגן וס ער הט גרוטן בשעת ער איז גווארן זיין שני למלך אין לאנד מצרים אז דר פאטר זאל קומן אוף אים קיין מצרים:

און יוסף הט גשוקט קליידר צו אלי קינדר פון זייני ברודר און אוך הונדערט שטיק זילבר צו איטליכן פון זיי און צו די ווייבר פון זייני ברודר הט ער אוך גשוקט צו זיי ווייבערשי קליידר און אוך בשמים און גווערץ און צו איטליכן ברודר הט ער גגעבן קנעכט כדי מען זאל זיי בדינען און זאלין פירען זייער ניטס קיין מצרים:

און צו דיא קינדער פון בנימן הט ער גשוקט צוויי פאר קליידער און אוך צעהן רייט וועגין און צוא זיין פאטער הט ער אוך גשוקט צעהן אייזלן און די אייזלען האבען גטראגן נאר דם בעסטי פון מצרים און הט נאך גשוקט אלערליי עסן שפייז און צו זיין שוועסטער דינה הט ער גשוקט גאלד און זילבר און אלערליי גווערץ און אוך זילבערני און גילדערני קליידר און הט אוך גגעבן צו די ברודר און אוך צו די ברודערס ווייבר זייער פיל אבנים טובות און יוסף איז זייא נאכגגאנגן בגלייטן און הט זיי אן גזאגט אז זייא

זאכן

הם וישר

זאלן קומן קיין מצרים אונ האט זיי אויך אן גזאגט אז זיי זאלן זיך ניט קריגן אויפן וועג דען עס איז אלי' ונג גיוועזן פון גאט ב"ה פרי איך זאל מאכן דער נערין אלע מענשן אונ עס וועט נאך זיין פינף יאר דער הונגר אונ האט זיי אן גזאגט בשעת איר וועט אן קומן צום לאנד כנען זאלט איר ניט קומן פלוצלונג פארן פאטר נאר עס זאל זיין מיט חכמה אונ האט פר רעגט פון אן צו זאגן אונ האט זיך אום גיקערט קיין מצרים אונ זייא זענן אוועק גגאנגן צום לאנד כנען מיט שמחה צו זייער פאטר יעקב אונ ווי זיי זענן גקומען ניט ווייט פון דעם לאנד כנען האבן זייא זיך איין עצה גהאלטן ווי אזו זייא זאלן טון דר ווייל איז סרח די טאכטר פון אשר גגאנגן אקעגן זייא אונ דיא סרח איז גוועזן זייער איין שיינע אונ איין גרויסי חכמת אונ האט גיקענט שפילן אויף איין הארף האבן זיי זי גרופן איז זיא גקומן צו זייא אונ האבן זיא גשוקט אונ האבן איר גגעבן איין הארף אז זיא זאל גיין פר זייער פאטר יעקב אונ זאל שפילן אונ זאל אזוא אונ אזוא זאגן אונ זיי זאגן איר אז זיא זאל גשווינד גיין צום פאטר :

אונ סרח האט גאיילט אונ איז גקומן אונ האט זיך גזעצט פאר יעקב אונ גישפילט אונ האט גזאגט מיין פעטר יוסף לעבט אונ איז איין שני למלך אין לאנד מצרים אונ איז ניט גישטארבן אונ זיא האט נאך גמערט צו שפילן אונ אלץ אזו גזאגט אונ וויא יעקב האט דס דר הערט איז אין עס גקומן איין פרייאונג אין זיין הארץ פון דעם זיסקייט פון איהרע רייד אונ דר רוח הקודש האט אן גהובן צו רוען אויף עם האט ער גוויסט דס אז אלע איהרע רייד זענן אמת אונ יעקב האט זיא גבענשט אונ האט צו איר גזאגט דר פר זאלסטו אייביג לעבן ווייל דו האסט דר קוויקט מיין לייב נייארט שפיל נאך האט זיא ווייטר גשפילט אונ האט גזונגן מיין פעטר יוסף לעבט אונ איז איין שליט אין מצרים אונ איז ניט גשטארבן אונ יעקב האט צו גהערט די דאזיגע רייד האט ער זיך זייער גפרייט דר ווייל יעקב רעט מיט סרח זענן אן גקומן זיינע קינדר מיט פערד אונ מיט רייט וועגן אונ פרעכטיגע קליידר אונ קנעכט לופן פר זיי אונ יעקב איז אויף גשטאנן אונ האט גזעהן אז זייגע קינדר זענן שיין בקלייד אונ האט גזעהן דס גוטס וואס זיין זון האט גשוקט אונ די קינדר האבן עם דער ציילט אז יוסף לעבט אונ איז איין שני למלך אין מצרים אזו אונ אזו האט ער צו אונז גזאגט אבר יעקב האט ניט גוואלט דרויף גלייבן ביז זיי האבן עם גזאגט די סימנים וואס יוסף האט זיי אן גזאגט האט ער גגלייבט אז זיי זאגן אמת אונ יעקב האט זיך דרויף זייער גפרייט אונ יעקב האט גזאגט אז מיין זון יוסף לעבט דאס איך עם זעהן איידער איך וועל שטארבן אונ יעקב איז אויף גשטאנן אונ האט אן גטון די קליידר וואס יוסף האט עם גשוקט אונ יעקב האט זיך אפ גגאלט אונ האט אן גטון דס היטל וואס יוסף האט עם גשוקט אונ גאר דס הויז גזונד פון יעקב האבן זיך אן גטון אין די קליידר וואס יוסף האט זיי גשוקט אונ אלע האבן זיך זייער גפרייט אויף דעם וואס יוסף לעבט אונ איז נאך איין שני למלך אין מצרים אונ ווי אלע זיצערס פון כנען האבן דס דר הערט זענן זיי אלע גקומן אונ האבן זיך גפרייט מיט יעקבס קינדר אונ יעקב האט גמאכט איין גרויסי סעורה אונ דיא סעודה

האט

הט גראדט דריי טעג זוג אלע שררות פון כנען האבן זיך גפרייט מיט עס אונ נאך
דעם זאגט יעקב איך וועל גיין זעהן מיין זון אין מצרים אונ דר נאך וועל איך מיך
אום קערין צום לאנד כנען אזו וויא גאט הט גזאגט מיין עלטר פאטר אברהם דען
איך קען ניט פר לאזן דם לאנד כנען אונ דר וויל הט גאט ב"ה זיך בוויזן צו יעקב
אונ הט צו עם גזאגט שטייא אוף נידר קיין מצרים מיט דיין הוז גזונד אונ זאלסט
דארפן זוצן אונ זאלסט זיך גאר ניט פארכטן דען איך וועל דיך מאכן צו איין פאלק
אונ יעקב האט זיך גטראכט אין דעם הארצן איך וועל גיין זעהן מיין זון יוסף אין
מצרים אוב ער איז נאך פרום אונ איז אנאטס פארכטיגר דר וויל הט גאט ב"ה צוא
עם גזאגט פארכט זיך ניט דר מיט פאר עם דען ער איז גאנץ פרום מיט גאנצקייט
אקעגן מיר אונ יעקב הט זיך דרוף זייער גפרייט אין דר זעלביגר צייט הט יעקב גרעט
צו זיינע קונדר אונ צו זיין הוז גזונד אז מען זאל גיין קיין מצרים אזוא ווי גאט ב"ה
הט עם גהייסן אונ יעקב מיט זיינע קונדר אונ מיט זיין הויז גזונד זענן אוף גשטאנן
מיט פרייד אונ זענן גגאנגן קיין מצרים אונ ווי זיי זענן גקומן ניט ווייט פון מצרים
האט יעקב גשוקט זיין זון יהודה צו זיין זון יוסף אז זיין זון יוסף זאל עם געבן איין
בזוצונג אין מצרים אונ יהודה הט אזו גטון אונ הט גאיילט אונ איז גקומן צו יוסף
אונ יוסף הט גזאגט אז זיי זאלן זיך בזעצין אין לאנד גושן אונ יהודה הט זיך אום
גקערט צום פאטר :

אונ יוסף הט אליין איין גשפאנט זיין רייט וואגן אונ הט איין גזאמלט אלע גבורים
אונ שררות אונ אלע זיינע קנעכט זיי זאלן גיין מיט אקעגן זיין פאטר אונ ווי עס
איז גקומן אופן אנדרן טאג איז יוסף גגאנגן אקיגן זיין פאטר יעקב מיט אלע איין
וואוינרס פון מצרים אונ אוך מיט גאר זיין חיל אונ אלע זענן גוועזן אן גקלייד אין לייגן
אונ רוטע וואל זוג גאלד אונ זולבר אונ מיט אלרליי כלי זין אונ האבן גשפילט מיט
אלרליי טראמייטן אונ פייפלן אונ פוקן אונ האבן גטאנצט אונ האבן גוואָרפן אויפען
וועג אלירליי גוועטרץ אונ די ערד הט גציטרט מחמת זייער קול אונ אלי ווייבר פון
מצרים זענן ארוף גגאנגן אויף די דעכר פון די טורן אונ האבן אוך גשפילט אויף אלי
מינים כלי זמר אונ האבן גטאנצט אונ יוסף איז גגאנגן אן גטון איז איין קרוין דען
פרעה הט עם גשוקט די קרון ער זאל גיין אן גטון אונ זאל גיין אקיגן זיין פאטער.
אונ ווי יוסף איז גקומן ניט ווייט פון דעם פאטר אזו ווי פופציג איילן הט יוסף אראפ
גנידרט פון דעם רייט וואגן אונ איז גגאנגן צו פוס אונ ווי אלי שררות האבן דר זעהן אז
יוסף גייט צו פוס זענן זיי אוך גגאנגן צו פוס אונ ווי יעקב איז גקומן נאהנט צו דר מחנה
פון יוסף הט יעקב איין קיק גטון אויף יוסף איז עם יוסף זייער געפעלן אונ יעקב הט גזאגט
צו יהודה ווער איז דר וואס ער גייט אן גטון זייער איין שיינע קרון אונ מלכות קליידר
אונ הט אראפ גנידרט פון זיין רייט וואגן אונ גייט צו פוס אקעגן אונז הט יהודה געענפרט
צו אים דס איז דיין זון יוסף יום ער איז דר שני למלך פון מצרים אונ יעקב הט
זיך זייער גפרייט אז ער האט דר זעהן דעם כבוד פון זיין זון יוסף :

אונ

אונ ווי יוסף איז גקומן נאהנט צום פאטר הט ער זיך גביקט צום פאטר
אונ יעקב הט גאיילט אונ איז צו גלאפן צו זיין זון אונ איז גפאלן אוף
זיין האלז אונ הט עם גקושט אונ האט גוויינט אונ יוסף האט עם אוך
גקושט אונ הט גוויינט אונ אלע קונדר פון יעקב האבן גוויינט מיט יוסף
אונ יעקב מיט זיינע קונדר אונ מיט זיין הוז גזונד זענן גקומן קיין מצרים
אונ יוסף הט זיי בזעצט אין לאנד גושן אונ יוסף הט גנומן זיין ברודר
ראובן אונ יששכר אונ זבולן אונ בנימין אונ הט זיי גשטעלט פר פרעה
אונ יוסף הט גזאגט צו פרעה מיין פאטר אונ מיט מיינע ברודר אונ מיט
זיין הוז גזונד אונ מיט זייערי רונדר אונ שאף זענן גקומן צו מיר מחמת
דעם הונגר הט זיך אוף זיי גשטארקט הט פרעה צו עם גענפרט דוא
מעגסט זיי בזעצן ווי דו ווילסט הט יוסף צו עם גזאגט איך האב זייא
בזעצט אין לאנד גושן דען זיי האבן זייער פיל שאף דרום האב איך זיי
בזעצט דארט כדי זיי זאלן ווידן זייערי שאף אונ די מענשן פון מצרים
זאלן זיי ניט זעהן אונ פרעה הט גזאגט צו יוסף וואס דייני ברודר וועלן
בגערן פון דיר זאלסטו טון צו זיי אונ דר נאך הט יוסף גבראכט זיין
פאטר פר פרעה אונ יעקב הט זיך גביקט צו פרעה אונ יעקב הט גבענשט
פרעה אונ איז אוועק גגאנגן פון עם אונ יעקב מיט זיינע קונדר האבן
זיך בזעצט אין לאנד גושן אונ אלי איין וואונרס פון מצרים האבן פאר
קופט צו יוסף זייערי פעלדר אונ זייערי בהמות אונ אלדונג וואס זיי האבן
גהאט כדי ער זאל זיי געבן קארין אונ יוסף הט גקליבן זייער פיל גאלד
אונ זילבר אונ אלרליי אבנים טובות אונ הט איין קליין טייל גגעבן אוך
צו זייני ברודר אונ אוך צום הוז גזונד פון דעם פאטר אונ דם גרעסטי
טייל הט ער אפ גגעבן צו פרעה אונ ווי עס איז אום גגאנגן די זיבן יאר
פון דעם הינגר הט מען אן גהובן צו זייען אונ שניידן אזו ווי עס איז
גוועזן פארן הונגר אונ יוסף איז גזעסן אין מצרים גאר זכרליך אונ דם
גאנצע לאנד האבן צו גהערט וואס יוסף הט זיי גזאגט אונ יעקב מיט
זיינע קונדר זענן גזעסן אין לאנד גושן אונ יעקב איז גוואורן זייער אלט
אונ אפרים אונ מנשה די קונדר פון יוסף זענן גזעסן תמיד ביי זייער
עלטר פאטר יעקב צו לערנן די וועג פון גאט ב"ה . אונ דם הוז גזונד פון
יעקב האבן זיך זייער גמערט אין לאנד גושן :

ויחי

ויחי אונ יעקב הט גלעבט אין לאנד מצרים זיבצעהן יאר אונ יעקב איז
דענמאלט אלט גוועזן הונדערט זיבן אונ פערציג יאר אונ דר וועלכינר
צייט איז יעקב שלאף גווארן אונ יעקב הט גהייסן אז מען זאל רופן זיין
זון יוסף פון מצרים איז יוסף גקומן צו אים :

אונ יעקב הט גזאגט צו זיין זון יוסף אונ צו זייני קינדר איך וועל שטארבן
אונ גאט ב״ה וועט אייך גדענקן אונ וועט אייך ווידר קערן צום לאנד
כנען אזו ווי גאט ב״ה הט גשווארן אז ער וועט געבן דס לאנד כנען צוא
אייך אונ אוך צו אייערי קינדר . אונ אצונד אז איך וועל שטארבן זאלט
איר מיך בגראבן אין דר מערת המכפלה ווס איז אין חברון . אונ יעקב הט
בשווארן אז זיי זאלן אים טראגין צוא דער מערת המכפלה . אונ די קונדר
האבין צו אים גשווארין אז זיי זאלין אים טראגן צו דר מערת המכפלה :

אונ יעקב הט ווייטר אן גזאגט זייני קונדר למען השם אז איך וועל שטארבן
זאלט איר מיך טראגן פון מצרים אונ זאלט מיך בגראבן אין דר מערת
המכפלה נייערט איר זאלט אליין מיך טראגין אבר אייערי קונדר זאלן
מיך ניט טראגן . אונ בשעת טראגן זאל אזו זיין . יהודה יששכר זבולון
זאלן טראגן אין מזרח זייט פון דר מטה ראובן שמעון גד זאלן טראגן אין
דרום זייט אפרים מנשה בנימן זאלן טראגן פון מערב זייט דן אשר נפתלי
זאלן טראגן פון צפון זייט אונ לוי זאל ניט טראגן וויל זייני קונדר וועלן
טראגן דעם ארון מיט די לוחות פון גאט ב״ה אונ יוסף זאל ניט טראגן וויל
ער איז אמלך נאר אפרים אונ מנשה זאלן שטאט זיי טראגן איר זאלט
ניט משנה זיין מייני רייד וועט גאט אייך גדענקן צו גוטן אונ יעקב הט אוף
גהערט צו ריידן אונ איז גשטארבן אונ יוסף מיט אלי דס הויז גזונד פון יעקב
אונ אלי מצרים האבן אים בוויינט זיבציג טעג דר נאך ווען אלי גגאנגען
בגראבן זייער פאטר אין דר מערת המכפלה אונ אז זיי זענן אהין גקומן הט
זיך עשו מיט זייני מאנן אקעגן גשטעלט אונ הט ניט גלאזט בגראבן אין דר
מערת המכפלה הט יוסף צו אים גזאגט מיר האבן דאך דרויף א שטר מכירה
מיט עדות גחתמת הט עשו געגפערט ברענגט דעם שטר מכירה וועלן מיר
זעהן דעם אמת הט יוסף גשיקט זיין ברודער נפתלי צו ברענגן דעם שטר
מכירה

תם וישר

מכדה אונ ווי מען הט גברענגט דעם שטר מכירה הט מען יעקב אבינו קובר גווען מיט גרוס כבוד אונ יוסף מיט זייני גבורים האבן אום גקערט קין מצרים אונ יוסף איז גוועסן אויף זיין שטול זיכרליך אונ זייני ברודער זענן גזעסן אין לאנד גושן אונ האבן זיך גפרוכפרט אונ גמערט אונ זענן גגאנגן אין גאטס וועג אזו ווי יעקב האט זיי אן גזאגט :

פרשת שמות

ואלה אונ דס זענן די נעמן יעקבס קינדר וואס זענן גקומן מיט אים קין מצרים די קינדר פון לאה האבן גהייסן ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון אונ דינה זייער שוועסטר אונ די קינדר פון רחל יוסף ובנימן אונ די קינדר בלהה חלפה האבן גהייסן דן ונפתלי גד ואשר אונ יעקבס איינקלך וואס זענן גבארן גווארן אין לאנד כנען אונ די קינדר פון יוסף וואס זענן גבארן אין מצרים זענן גוועזן זיבציג נפשות אונ וויא יוסף איז גשטארבן האבן די מצרים אן גהובן צו גוועלטיגן אובר די ישראל אונ אלי עלצטי פון מצרים זענן גקומן אונ האבן זיך גבוקט צו פרעה אונ האבן צו אים אזו גזאגט די ישראל זענן פול אונ שטארקר פון אונז אונ אצונד גיב איין עצה אז מזאל זיי קענן מאכן פר לירן איינציג ווייס דען טאמר אז עס וועט אונז טרעפן אמלחמה וועלן זיי אויך מלחמה האלטן מיט אונז צו פר טיליגן אונז הט פרעה זיי געגנפרט מיין עצה איז אזו דס לאנד פיתום אונ רעמסס זענן ניט פעסט קייגן אמלחמה . בכן זאל מען אום רופן אין גאנץ מצרים אז דר מלך הט גבאטן אז אלי מצרים אונ אלי ישראל זאלן בואן אונ שטארקן דיא שטעט פון פיתום אונ רעמסס מען וועט בצאלן פון דעם מלך אונ איר זאלט בצאלן די ישראל וואס קומן ארבייטן יעדן טאג אונ אז זיי וועלן שון אלי קומן בואן פר גצאלכץ זאלט איר ביסלך וויים אוועק לופן פון זיי אונ איר זאלט וועדן אובר זיי בצווינגרס אונ היטרס אונ זיי וועלן שון מוזן בואן אן גצאלכץ אונ איר זאלט זיך שטארקן אובר זייא אז זיי זאלן מוזן בואן אונ דורך דעם מידיקייט פון דר ארבייט וועלן דיא ישראל ווינציגר ווערן איז די עצה וואול גפעלן ביי די עלצטי פון מצרים אונ האבן אזו גטון זענן גקומן די מצרים אונ די ישראל צו בואן מיט די

קנעכט

קעכט פון פרעה אונ מען הט זיי בצאלט אלי טאג נאר שבט לוי האבן נית געוואלט ארבייטן מיט זיי. אין אצייט ארום זענן אלי מצרים אוועקפון ארבעט נאר די ישראל אליין זענן אובר געבליבן אונ די מצרים האבן מיט געוואלט גארבט מיט ישראל שווערי ארבייט מיט ליים אונ ציגל אונ ישראל האבן גרופן די מצרים מרור ווייל זיי האבן גביטערט זייער לעבן אונ ווי מער די מצרים האבן גפייניגט די ישראל האבן זיך ישראל נאך מער גמערט אונ די מצרים האבן גזעהן אז די עצה איז נית גטון געווארן דען ישראל מערן זיך ווייטר אונ גאנץ מצרים איז פול מיט זיי זענן אלי עלצטי מצרים גקומן צום מלך אונ האבן זיך גביקט פר אים אונ האבן גזאגט דער מלך זאל אייביג לעבן דס וואס מען הט איך איין עצה געגעבן אוף ישראל האבן מיר מקיים געווען אבר וואס מען מאכט זיי שווערר די ארבט אזו מערן זיי זיך נאך מער גאר דס לאנד איז פול פון זיי הט איינער פון די יועצים וואס איז געווען ביים מלך ער הט געהייסן איוב געענפרט אונ גזאגט מיין עצה איז דר מלך זאל גוזר זיין אז עס וועט גבארן ווערן צו ישראל אזכר זאל מען אים טייטן מחמת דעם וועלין זיי ווייניגר ווערן איז די עצה גפעלין. אונ פרעה הט גלאזט רופן די יודשי הייבאמן אונ הט זיי אן גזאגט אז איר וועט מאכן גווינן די יודשי ווייבר זאלט איר זעהן אז עס וועט זיין אזכר זאלט איר אים טייטן אונ אנקבה זאל בלייבן לעבן אבר די הייבאמן האבן זיך גפארכטן פר גאט ב"ה אונ האבן נית גטון אזו ווי מען הט זיי אן גזאגט אונ האבן נאך גטון אלי בדערפניש פון די קינדר מיט די גווינערינס האט דר מלך זיי גשיקט רופן אונ זאגט צו זיי פר וואס הט איר מיך נית גפאלגט האבן זיי געענפרט די יודשי ווייבר זענן אליין הייבאמן הט פרעה זיי גגלייבט אונ גאט ב"ה הט בגנעדיגט צו די הייבאמען אונ ישראל האבן זיך גמערט אונ גשטארקט. אונ איינר פון שבט לוי ער הט געהייסן עמרם דר זון קהת דר זון לוי דר זון יעקב הט גנומן יוכבד די טאכטר פון לוי פר אווייב אונ הט גווינן אטאכטר אונ הט זי גרופן מרים אונ די יוכבד הט גווינן איין זון אונ זי רופט אים אהרן: אונ דר נאך הט דער מלך געענפרט צו בלעם וואס פר איין עצה גיסטו הט בלעם געענפרט מיט פייער וועט מען זיי נית קענן טון ווארום גאט הט זייער פאטר אברהם מציל געווען פון פייאר פון

בשדים

תם וישר

כשדים אונ אוב דו ווילסט זיי פר טיליגן דורך אשווערד איז יצחק זייער
פאטר אנטריגן גווארין פון דר שווערד . אונ דורך שווערי ארבייט
געסטו אויך ניט קענין זיי פר טיליגן וויל זייער פאטר יעקב האט
גדינט ביי לבן מיט אלערלייא שווערי ארבעט אונ האט בעגליקט .
דרום איז מיין עצה אז מען זאל ארין ווארפען אין וואסער אלע
זייערע קונדר וואס וועלין גבארין ווערין פון היינט אן . איז די עצה
פון בלעם געפעלין דעם מלך מיט זייני הארין אונ מען הט אזו גטאן
אונ פון דעם טאג אן אונ ווייטר אז דיא יודישע ווייבר האבן בדארפט
האבין אקונד זענין זייא גגאנגן אין פעלד ארין אונ האבין דארטען
גווינען אונ פלעגין פר לאזען זייערי קונדר אוף דעם פעלד אונ אליין
פלעגין זייא גיין אהיים . אבר גאט וואס האט גשווארען צו זייערע
עלטערין אז ער זאל מערין זייערע קינדר האט דיא קליינע קונדר
דורך וויינדר גלאזט ערנערין אונ לעבין . אונ פרעה האט גבאטין
צו זוכען דיא יודעשי קליינע זכרים אונ אז דיא מצרים האבן גפונן
דיא קליינע זכרים הט מען זייא מיט גוואלט ארוים גנומען פון דיא
מוטערס שוים אונ מען הט זייא גווארפן אין טייך ארין . אין דער
דאזיגער צייט איז גוועזן דר רוח הקודש אויף מרים די שוועסטר פון
אהרן אונ זיא האט נביאות גזאגט נון עס וועט גבארין ווערין איין
זון צו מיין פאטר אונ ער וועט העלפין דיא ישראל פון דיא הענט
פון דיא מצרים . אונ יוכבד האט גווינן דאס קונד צו זובן חדשים
אונ בשעת דאס קונד איז גבארן גווארין איז דיא שטוב גווארין פול
מיט ליכטיקייט אזו וויא דס ליכט פון דר זון אונ וויא די מוטר האט
דס גזעהן הט זיא אים בהאלטן דריי חדשים . איז פרעה דער פון גוואר
גווארין האט יוכבד געך גנומין איר זון אונ האט גמאכט אקעסטעל פון
פומסין האלץ אונ האט עס פאר קלעבט מיט פעך אונ הט דרונן ארין
גטון דאס קונד אונ האט עס גטון אין שילף ביים בארטן פון טייך אונ
זיין שוועסטר מרים האט זיך גשטעלט פון וייטן צו זעהן ווס מיט אים
וועט זיך טון אונ ווס פון איר נביאות וועט זיין :

אונ

אונ בתיה די טאכטר פון פרעה הט גנידרט צום טייך באדן זיך אונ אירי
דינסטן זענן גגאנגן ביי דעם בארטן פון דעם טייך הט בתיה גזעהן דאס
קעסטל אוף דם וואסר הט זי גשיקט איר דינסט אונ הט עם ארוס גנומן הט
זי דר זעהן דם קונד אונ הט זיך דר בארימט איבר אים אונ הט גזאגט דם
מוז זיין פון די יודישי קונדר. האבן די מצריות עם גוואלט אן זייגן אבר דם
קונד הט ניט גוואלט זייגן ביי זיי דען דם איז גוועז פון גאט ב״ה כדי ער זאל
ווידר גקערט ווערן צו דר ברוסט פון זיין מוטר. אונ מרים איז גוועז ביי
דעם טייך הט זי גזאגט צו בתיה זאל איך גיין רופן אזייגערן פון די יודישי
ווייבר וועט זי אן זייגן דם קינד הט בתיה גזאגט גיי. הט מרים גרופן די
מוטר פון דם קונד הט בתיה צו איר גזאגט נעם דם קונד אונ זייג אים אן
איך וועל דיר דר פר בלוינן. האט זי גנומן דם קונד אונ הט עם גזייגט.
אין סוף צוויי יאר הט זי עם גבראכט צו בתיה אונ ער איז גוועז צו איר
אזון אונ הט אים גרופן משה. ווייל זי הט אים ארוס גצוגן פון וואסר דען
דם ווארט משה איז טייטש אוס ציהן אונ משה איז דר וואקסן גווארן
אין הוז פון פרעה אונ גאט ב״ה איז גוועז מיט אים אונ הט גהאט חן
אין דיא אוגן פון פרעה אונ אלי האבן אים ליב גהאט. ויהי הוום איז
משה גגאנגן קיין גושן הט ער גזעהן ווי ישראל ארבייטן זייער שווערי
ביטערי ארבייט הט משה דר פון גרוס צער גהאט איז משה גקומן אונ
הט זיך גבוקט צו פרעה אונ הט גזאגט איך וועל דיך בעטן אקליין גבעט
גאר דו זאלסט מיר דם טון. הט פרעה צו אים גזאגט רייד וואס דוא
ווילסט הט משה צו אים גזאגט לאז ווערן גגעבן צו דיינע קנעכט דיא
ישראל איין טאג אין דר וואך זיי זאלן דעמאלט רואן פון זייער ארבייט.
הט ער אים גענפערט איך טו דם דיר צו ליב. הט זיך משה זייער גפרייט
דרוף ווס מען הט זיי גשענקט דעם זובטן טאג דען דיא זאך איז גוועזן
אצייכן אז גאט ב״ה הט אן גהובן צו העלפן די ישראל. אונ משה איז
ווידר גגאנגן קיין גושן אונ איז גקומן צו דם אורט ווס די ישראל ארבטן
אונ זעהט ווי איין מצרי שלאגט איין יהודי. אונ ווי דר יהודי הט גזעהן
אז משה שטייט איז ער גלאפן צו משה אונ הט צו אים גזאגט איך בעט
דיך מיין האר דר דאזיגר מצרי איז גקומן ביי נאכט אין מיין הויז אריין

אונ

תם וישר

אונ הט מיך געבונדן אונ הט פארפירט מיין ווייב פר מיני אוגן אונ היינט וויל ער מיך טייטן. אונ ווי משה הט דר הערט די בייזי זאך האט אים זייער פר דראסן אונ ער הט זיך אום גקוקט פון אלי זייטן דאט ער קיינם נית געזעהן הט משה איין שם מזכיר געוועזן איז דר מצרי אום גקומן אונ ער הט אים בהאלטן אין זאמד אונ הט מציל געוועזן דם יהודי:

אין דעם אנדרן טאג איז משה ווידר ארוס גנאנגן צו זייני ברודר אונ הט געזעהן ווי דתן ואבירם קריגן זיך. הט משה גזאגט צו איינם דו רשע ווארום ווילסטו שלאגן דיין ברודר. הט ער גזאגט צו משה ווער הט דיך גמאכט פר אהאר אונ אשופט איבר אונז אפשר ווילסטו אונז הרגנן ווי דו האסט גהארגט דעם מצרי. הט משה זיך גפארכטן און הט גזאגט פר וואר מען ווייסט שון וואס איך האב גטאן דעם מצרי. אונ ווי פרעה איז דר פון געוואר געווארן הט ער אים געהייסן הארגנן. האט גאט ב״ה גטאן איין נס אז ער איז ניצול געווארן. אונ משה איז אוך גנאנגען קיין מדין אונ הט זיך געזעצט ביי איין ברונן וואסר. דר ווייל זענן גקומן די זובן טעכטר פון יתרו אונ האבן אן געשעפט וואסר אן צו טרונקן דיא שאף פון זייער פאטר דר ווייל זענן אן גקומן די פאסטיכר פון מדין אונ האבן זיי אוועק גטריבן איז משה אוף גשטאנן אונ הט זיי געהאלפן אונ הט אן גטרענקט זייערי שאף. אונ ווי זיי זענן גקומן צום פאטר האבן זיי אים דר ציילט די מעשה. הט דר פאטר צו זיי גזאגט נאך וואס הט איר אוועק גלאזט דם מענשן. הט יתרו גשיקט נאך אים אונ הט מיט אים געגעסן הט משה אים דר ציילט ווי ער איז אנטלאפן געווארן פון מצרים.

אונ די ישראל האבן אלץ שווער גארבייט אין מצרים. אין דער צייט הט גאט ב״ה גשלאגן די מצרים מיט גרוסע שלעק פון קרעץ דען גאט ב״ה הט צו געהערט די תפלה פון זיין פאלק ישראל אונ זייער געשרייא איז גקומן פר אים. אונ דאך האבן זיי שווער גמאכט זייער ארבייט אוף די ישראל אונ האבן פר ביטערט זייער לעבן מיט אלרליי שווערי ארבייט.

אונ אדיקם דר זון פון פרעה הט גקיניגט בשעת ער איז אלט געוועזן פיר אונ צוואנציג יאר אונ בשעת אדיקם איז געווארן מלכות זענן שון דיא ישראל געוועזן אין מצרים צוויי הונדערט מיט זעקס יאר אונ ער הט נאך

שווערד

שווערר געמאכט די אַרבייט אויף די ישראל אונ ער איז גגאנגן קיין גושן מיט זיינע קנעכט אונ זאגט צו די ישראל איר זאלט ניט אַרבייטן אזו שלאַפֿריג ווי איר הט גארבייט פֿר מיין פאטר אונ הט געמאכט איבער זיי שוטרים פון די בני ישראל איבר די שוטרים הט ער געמאכט בצווינגערס פון זייני קנעכט אונ הט זיי געגעבן איין צאל פון ציגל דס אַלי טאג זאלן זיין אזו פיל ציגל מאכן . אונ בצווינגערס האבן געזאגט צו די שוטרים אזו הט פרעה געזאגט איר זאלט אַלי טאג צו שטעלן די צאל פון די ציגל אונ אַז איר וועט מינערן פון דר צאל זאלן אייערי קליני קונדר בעשטראפט ווערן אונ די צאל פון די קונדר וואס זענן אום גקומן איז געוועזן צוויי הונדרט מיט זובציג קונדר . אונ די אַרבייט איז נאך שווערר געווארן אויף ישראל אין די טעג פון אדיקם מער ווי פר זיין פאטר . אונ די ישראל האבען גזופצט אלי טאג פון דר שווערר אַרבייט אונ זייער געשרייא איז אויף גגאנגן צו גאט ב״ה פון דר אַרבייט . דען זיי זענן פר שוואַרצט געווארן פון דר אַרבייט . אונ גאט ב״ה הט צו געהערט דס קול פון ישראל אונ הט גדענקט זיין ברית וואס ער הט געמאכט מיט אברהם יצחק ויעקב . אונ משה איז נאך געוועזן ביי יתרו אונ איז גגאנגן אין גארטן פון יתרו אונ האט גלובט גאט וואס הט מיט אים געטאן פיל ניסים . דר ווייל הט משה דר זעהן איין שטעקין פון מראה ספיר איז גפלאנצט אין דעם גארטן אויף אים איז אום ניקריצט דר נאמן פון גאט ב״ה . הט משה אום געשטרעקט זיין האנד אונ הט דם שטעקן אום גריסן . אונ אַז אדם הראשון איז פר טריבן געווארן פון גן עדן הט ער גנומן דם שטעקין אונ ער הט גגרייכט ביז נח דר נאך צו אברהם אונ ווייטר ביז יוסף . נאך דם אַז יוסף איז געשטארבן זענן גקומן די שררות פון מצרים אין דעם הויז פון יוסף אונ האבן צו גנומן דעם שטעקן אונ ער איז אן גקומן צו יתרו אונ ער הט עם גפלאנצט אין זיין גארטן אונ קיינר הט אים ניט געקענט אוס רייסן . אונ ווי יתרו הט געזעהן דעם שטעקן אין דר האנד פון משה האט ער זיך פר וואונדרט אונ הט אים גגעבן צפורה פר אַווייב . אונ דר מלך פון מצרים הט נאך שווערר געמאכט די אַרבייט אויף ישראל אונ הט זיי ניט געהייסן געבן קיין שטרויא צו קנעטן מיט די צוגל נאר זיי מוזין זיך קלובן

שטרויא

תם וישר

שטרויא ווי זיי וועלן גפונן אונ די צאל פון ציגל זאלן זייא פארט מוזע,
מאכן אזו ווי פריער . אונ ווי די ישראל האבן דס דר הערט האבן זיי אן
גהובן צו קלאגן אונ צו זופצן אונ האבן גשריגן צו גאט ב״ה אונ גאט ב״ה
הט גהערט דס גשריי אונ הט גזעהן דס בצווינגעניש וואס דיא מצרים
בצווינגן זיי אונ גאט הט גדאכט די ישראל אום צו לייזן זיי פון מצרים
אונ צו מאכן ארבן זיי דס לאנד כנען אזו ווי ער הט גשווארן צו זייערי
עלטרן : ומשה אונ משה הט גוויידעט די שאף פון זיין שווער יתרו ביי
דר מדבר סין אונ דם געטליכן שטעקן הט ער גהאט אין זיינע הענט
אונ איז גקומן ביז דעם בארג חורב . הט גאט ב״ה זיך בוויזן צו אים אוף
איין דארן אונ משה הט גזעהן ווי דר דארן ברענט מיט פייאר אונ דר
דארן ווערט נית פר ברענט הט משה דרוף זיך זייער פר ווונדרט אונ
הט גנעהנט צו זעהן די דאזיגע זאך . הט גאט ב״ה גרופן צו משה פון
פייאר אונ גביט אים אז ער זאל נידרן קיין מצרים אונ זאל ריידן צוא
פרעה ער זאל ארוס שיקן די ישראל פון זיין לאנד אונ גאט ב״ה האט
אים גלערינט צו מאכן צייכן אונ ווינדר אין מצרים פר פרעה אונ פר זייני
קנעכט זיי זאלן גלויבן אז גאט ב״ה הט אים גשוקט . אונ משה הט צוא
גהערט אלס וואס גאט הט אים גבאטן אונ הט ווידר גקערט צו זיין שווער
אונ הט אים דר ציילט די גאנצי מעשה . הט יתרו צו אים גזאגט גייא
צו שלום . אונ אהרן דר זון פון עמרם דר ברודר פון משה איז גוועזן אין
מצרים הט גאט זיך בוויזן צו אים אונ הט אים גזאגט גייא אקעגין דיין
ברודר משה אין דר מדבר אריין . איז ער גגאנגן אונ הט אים בגעגינט
ביי דם בארג פון גאט אונ הט אים גשוקט . אונ משה מיט אהרן זענן
גקומן קיין מצרים צו די ישראל אונ האבן זיי גזאגט אלי די רייד פון גאט
ב״ה אונ דס פאלק הט זיך גפרייט . אין דעם אנדרן טאג הט משה אונ
אהרן זיך גפעדרט אונ זענן גגאנגן צו פרעה אונ דר שטעקן וואס דער
שם המפורש איז גוועזן גקריצט אוף אים האבן זיי גנומן אין זייערי הענט
אונ אז זיי זענן גקומן צו דעם טויער פון פאלאץ האבן זיי גזעהן אז צווייא
לייבן זענן דארטן צו גשלאסן מיט אייזרני קייטן אונ קיין שום מענש הט
נית גקענט אריין גיין אונ ארום גיין פר זיי. הט משה אוף גהובן זיין שטעקן

אוף

אוף די לייבן אונ הט זיי אפ גבונדן אונ משה מיט אהרן זענן אריין גקומן
צום מלך אונ די לייבן זענן אוך גקומן מיט זיי מיט שמחה אונ ווי פרעה
הט דס דר זעהן הט ער זיך דרוף זייער פר וואונדרט דען זייער גשטאלט
איז גוועזן אזו ווי מלאכים. הט פרעה צו זיי גזאגט וס ווילט איר. האבן
זיי צו אים גזאגט דר וואהרער גאט הט אונז גשיקט צו זאגן אז מען זאל
ארוס שיקן די יודן פון מצרים אונ זיי זאלן אים דינן. האט פרעה צו זייא
גזאגט היינט גייט אוועק אונ מארגן זאלט איר קומן צו מיר. האבן זיי אזו
גטאן. אונ ווי זיי זענן אוועק גגאנגן הט פרעה גשוקט רופן צו בלעם מיט
זיינע זין ינוס וימברוס אונ אלי מכשפים אונ הט זיי דר ציילט די זאך.
האבן זיי אים גפרעגט ווי אזו האבן זיי גקענט אריין קומן איבר דיא לייבן
הט ער גזאגט זיי האבן אוף גהובן זייער שטעקן אוף די לייבן אונ האבן זיי
אוף גבונדן אונ זענן פר מיר גקומן אונ די לייבן האבן זיך גפרייט אקעגן
זיי. הט בלעם געענפרט דעם מלך זיי זענן נאר אזעלכי מכשפים ווי מיר
אונ שיק נאך זיי וועלן מיר זיי פרובן. צו מארגן זענן גקומן משה מיט
אהרן הט דער מלך צו זיי גזאגט ווער וועט איך גלייבן אז איר זענט
שלוחים פון אייער גאט ווייזט דרוף איין מופת וועט מען איך גלייבן הט
אהרן גווארפן זיין שטעקן פר פרעה אונ פר זיינע קנעכט איז דר שטעקן
גווארן א שלאנג. האבן דיא כישוף מאכרס אוך גווארפען איטליכער זיין
שטעקן אוף דר ערד אונ זענן גווארן צו שלאנגן הט אהרנס שלאנג איין
גשלונגן די כישוף מאכרס שלאנגן. הט דר מלך גהייסן ברענגן דם ספר
הזכרונות אונ מען הט גליינט אונ מען האט ניט גפונן דעם נאמן פון גאט
ב״ה. זאגט ער צו משה ואהרן איך ווייס ניט דעם גאט וס איר זאגט די
ישראל וועל איך ניט שיקן. האבן זיי געענפרט צום מלך ה׳ גאט דר האר
איבר אלי הארן הט אונז גשוקט זאגן שיק ארוס מיין פאלק זיי זאלן מיך
דינן. אונ אצונד שיק אונז פון מצרים וועלן מיר גיין דריי טעג רייז אין דר
מדבר מיר וועלן שחטן צו אים קרבנות. אז מען וועט אונז ניט שיקן וועט
זיין צארן גרימן אונ וועט שלאגן גאנץ מצרים מיט דבר אודר מיט שווערד
הט דם מלך פר דראסן אוף זייערי רייד הט ער זיי אוועק גטריבן פון זיך
אונ הט גזאגט נאך שווערר צו מאכן די ארבייט. הט גאט ב״ה גזאגט

תם וישר

צו משה דו וועסט זעהן אז דורך מיין שטארקי מאכט אונ מכות נמרצות וועלן די מצרים ארוס שיקן די ישראל פון זייער לאנד :

פרשת בא

ויהי אונ עס איז גוועזן נאך אין צוויי יאר האט גאט ווידער גשיקט משה ואהרן צו פרעה ער זאל ישראל ארוס שיקן פון מצרים הט פרעה ניט גוואלט צו הערן אין דעם קול פון גאט. הט גאט דר וועקט זיין גבורה אין מצרים אונ הט זיי גשלאגן זייער גרוסי אונ שלעכטי מכות ער הט פאר קערט אלי וואסרן פון מצרים צו בלוט זיי פלעגן עפיס קנעטן אודר קאכן איז זייער גשטאלט גוועזן וויא בלוט. גאט האט אוך גמאכט ווידמען אין אלי זייערי וואסרן פרעש די פרעש זענן גקומן אין די הייזר פון די מצרים אונ אז זיי פלעגן טרונקן וואסר פלעגט דרינען ווערן פרעש אונ אלי וואסרן פון זייער גקעכץ איז גווארן צו פרעש. מיט דעם איז נאך ניט ווידר גקערט גווארן פון זיי דר צארן פון גאט ב״ה אונ האט אוך גשלאגן זייער ערד צו כנים. גאט הט אוך גבראכט אלרליי חיות פון פעלד קיין מצרים שלאנגן עגדישן אונ די מצרים האבן זיך בהאלטן פר די חיות רעות: גאט האט גשיקט אוף זיי דבר אוף די פערד אונ אייזלן אונ שאף אונ די מצרים זענן אוף גשטאנן פרי צו זייערי פיך האבן זיי מיין ניט נאר איינם פון צעהן אונ די פיך פון ישראל איז ניט גמינרט גווארן אפילו איינם. גאט הט גשיקט איין בראנד אין זייערי לייבר איז עס גווארן צו איין שחין אין גאנץ מצרים אונ זייער פלייש איז גווארן פיל מיט בלאטרן. גאט הט זיי גשיקט אשווערן האגל אונ פייער הט זיך גקאקילט אין דם האגיל דרום הט ער אום גשלאגן אלי ביימר מיט די פירות אונ אלי תבואות אוך די מענשן אונ בהמות וואס זענן גוועזן אוף די גאס זענן גהארגת גווארן מחמת דעם האגל. גאט הט גבראכט איין שווערן היישעריק קיין מצרים זיי האבן אוף געסן וואס דר האגל הט איבר גלאזט. גאט הט גשוקט פינצטרניש אוף גאנץ מצרים דריי טאג ביז קיין מענש הט ניט גזעהן קיין שום זאך. אין דר צייט זענן אום גשטארבן פיל פון ישראל וואס האבן ניט צו גהערט משה ואהרן אונ האבן ניט גגלייבט גאט האט זיי גשוקט אונ האבן גזאגט ··· ···ייעך

ניט

ניט ארוס גיין פון מצרים דען טאמר וועלן מיר שטארבן אין דר מדבר פר הונגר זענן זיי אום גקומן אין די דריי פינצטרי טעג . אונ די ישראל האבן זיי בגראבן כדי די מצרים זאלן דר פון ניט וויסן דס פינצטרניש הט זיך גשטארקט אין מצרים נאך דריי טעג דר נאך הט גאט גשוקט משה ואהרן צו די ישראל אזו צו זאגן מאכט איין קרבן פסח דען איך וועל קומן אין האלבי נאכט אין גאנץ מצרים אונ וועל אומברענגן אלי זייערי בכורים פון מענשן אדר פון בהמות . אונ איך וועל זעהן דם בלוט פון קרבן פסח אוף אייערי טירן אונ עס וועט ווערן איבר הופט אייערי הייזר . די ישראל האבן גטון אזו ווי גאט הט גבאטן צו משה אונ אהרן אונ פונקט האלבי נאכט האט גאט ב"ה גשלאגן אלע בכורים פון מצרים פון מענשן אונ בהמות איז גוועזן אגרוס גשריי אין גאנץ מצרים אין די נאכט דען עס איז ניט איין הויז אן איין מת . אלי מצרים האבן גזעהן דאס בייז וואס איז גקומן אוף זיי פליצלינג האבן זיי גשריגן אונ גוויינט אימליכר אוף זיין זון אדר זיין טאכטר . אונ בתיה די טאכטר פון פרעה איז ביי נאכט גגאנגן זוכן משה ואהרן אונ הט זיי גפונן עסן אונ טרונקן אונ פריאן זיך מיט אלי ישראל . הט זי צו משה גזאגט דס בצאלסטו מיר פר דעם גוטס וואס איך האב דיך אוף גצויגן אונ דו ברענגסט אוף אונז דס דאזיגי בייז הט משה צו איר גזאגט גבירה נכבדה אוב וואול דו ביסט איין בכורה צו דייני מוטר וועסטו דאך ניט שטארבן . אונ פרעה הט גזאגט צו משה ואהרן נעמט אייך אייערי ברודר די בני ישראל מיט זייערי שאף אונ רינדר מיט גאר זייער פר מעגן אונ גייט ארוס פון מצרים נאר בעט גאט פר מיר אונ די מצרים האבן זיך גשטארקט ארוס צו שיקן דיא ישראל ווייל זיי האבן גזאגט מיר אלי וועלן שטארבן . אונ זיי האבן אוועק גשוקט ישראל מיט פול גאלד אונ זילבר זייער אגרוס עשירות אזו ווי גאט הט צו גזאגט אברהם אבינו אונ ישראל האבן זיך פר זאמט האבן די מצרים זיי גבעטן גייט שון ארוס . האבן ישראל געענפרט זענן מיר דען גנבים מיר זאלן ביי נאכט אוועק גיין אונ משה איז גגאנגן צום טייך פון מצרים אונ האט אוף גבראכט דעם ארון פון יוסף אונ מיט גנומן אונ אלי ישראל האבן אימליכר אוף גבראכט דעם ארון פין זייז שבט אונ ישראל האבן

גצוונגן

תם וישר

גצויגן פון רעמסס קיין סוכות אזוי וויא זעקס הונדערט טויזנט פוס גייערס מאנזבילי חוץ זייערע קליינע קינדר אונ ווייבר אוך ערב רב אונ שאף אונ רינדער זייער אשווערע מקנה. דיא ישראל זענן געזעסן אין מצרים צווייא הונדערט מיט צעהן יאר:

דיא ישראל האבן גצויגן פון סוכות אונ האבען גרואט אין איתם אין עק מדבר אין דריטן טאג אז די מצרים האבן שוין בגראבען אלע זייערע בכורים האבן זיי גהאט חרטה דרוף וואס זיי האבן אוועק גשיקט די ישראל פון זייער ארבייט אונ-די מצרים וואס זענן גוועזן מיט ישראל אין דר מדבר האבן צו זיי גזאגט איר האט דאך גזאגט דריי טעג וועג וועלן מיר גיין אין דר מדבר אונ וועלן שחטן קרבנות צוא גאט אונ מיר וועלן זיך אום קערן קיין מצרים האט משה ואהרן גזאגט צוא זיי גאט אונזר גאט האט אונז אן גזאגט מיר זאלן גיין צו דעם לאנד וואס דארט איז זבת חלב ודב"ש אזוי ווי ער האט גשווארן צו אונזרע עלטערן:

די הארן האבן גזאגט צו פרעה אז דיא ישראל ווילן זיך ניט אום קערן קיין מצרים איז פר קערט גווארן זיין הארץ אונ דם הארץ פון זיינע קנעכט אלע האבן גזאגט מען זאל די ישראל נאך יאגן אונ גאט האט גשטארקט זייער הארץ נאך צוא יאגן די ישראל כדי צו מאכן פאלן דיא מצרים אין ים. איז פרעה אוף גשטאנן אונ האט איין גשפאנט זיין רייט וואגן אונ זענן גגאנגן מיט פרעה ווי צעהן הונדרט טויזנט מאן אונ האבן גטרייבט די ישראל רואן ביים ים. האבן די ישראל זיך גפארכטן אונ האבן גשריגן צו גאט אונ משה האט צו זיי גזאגט שטייט אוף אייער שטעל אונ מיר וועלן רופן צו גאט ער זאל אונז העלפן האט גאט ב"ה גזאגט צו משה גייג דיין שטעקן אופן ים אונ שפאלט אים אונ ישראל זאלן אין אים איבער גיין. האט ער אזו גטון אונ דער ים איז גשפאלטן גווארן אוף צוועלף שטיק אונ אלע צוועלף שבטים זענן אריבר גגאנגן אין דר טרוקעניש. אונ די וואסערן האבן ווידר גקערט אוף די מצרים אונ זענן אלע דר טרונקן גווארן אונ גאט האט גהאלפן אין דעם טאג צו ישראל אונ זיי האבן גזעהן די גרויסע גבורה פון גאט אין מצרים אונ אופן ים האט משה מיט ישראל גזונגן שירה צו הקב"ה:

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם